

ELNÖK

Ügyiratszám: HF/756-2/2010.

**Tárgy: piacmeghatározás, a jelentős
piaci erővel rendelkező szolgáltatók
azonosítása és kötelezettségek
előírása (5. piac)**

HATÁROZAT

A Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: **Hatóság**) Elnöke (a továbbiakban: **Elnök**) a „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés” elnevezésű nagykereskedelmi piac azonosítására, az érintett piacokon fennálló verseny hatékonyságának elemzésére, az érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, illetve a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók számára jogszabályban meghatározott kötelezettségek előírására hivatalból indított eljárása során

m e g á l l a p í t o t t a ,

hogyan a fenti piacon három elkülönült érintett piac azonosítható:

1. Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés a Magyar Köztársaság területének az elektronikus hírközlő hálózatok azonosítóinak nemzeti felosztási tervéről szóló 164/2005. (VIII.16.) Korm. rendelet (továbbiakban: ANFT) 1. sz. mellékletének 2.1.3¹. pontja alapján meghatározott, 1, 22, 23, 26, 34, 35, 36, 37, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 56, 59, 69, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 84, 85, 87, 92, 93, 94, 96, 99 számozási területein (a továbbiakban: **1. sz. érintett piac**).
2. Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés a Magyar Köztársaság területének az ANFT 1. sz. mellékletének 2.1.3. pontja alapján meghatározott, 24, 25, 27, 28, 32, 33, 57, 62, 63, 66, 68, 88, 89, 95 számozási területein (a továbbiakban: **2. sz. érintett piac**).
3. Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés a Magyar Köztársaság területének az ANFT 1. sz. mellékletének 2.1.3. pontja alapján meghatározott, 29 számozási területén (a továbbiakban: **3. sz. érintett piac**).

¹ A számozási körzethez tartozó települések listáját lásd a Hatóság www.nmhh.hu honlapján az „Azonosítógazdálkodás”, „Nyilvántartások”, „Azonosítógazdálkodási nyilvántartás”, „Földrajzi számok” rovatban

Ezen érintett piacokon a fennálló verseny hatékonyságát elemeztem és jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosítottam az alábbi szolgáltatókat:

1. Az 1. számú érintett piacon a Magyar Telekom Távközlési Nyrt.-t (1013 Budapest, Krisztina krt. 55., cg: 01-10-041928, a továbbiakban: **Magyar Telekom**, illetve **MT**).
2. A 2. számú érintett piacon az Invitel Távközlési Szolgáltató Zrt.-t (2040 Budaörs, Puskás T. u. 8-10., cg: 13-10-040575, a továbbiakban: **Invitel**).
3. A 3. számú érintett piacon a UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.-t (1092 Budapest, Kinizsi u. 30-36., cg: 01-09-366290, a továbbiakban: **UPC**).

Az elkülönült érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosított Magyar Telekom, az Invitel, valamint a UPC (továbbiakban külön-külön **„Kötelezett Szolgáltató”**, vagy **„Kötelezett”** és együttesen **„Kötelezett Szolgáltatók”**) tekintetében a jelen határozatban (a továbbiakban **„jelen határozat”** vagy **„Határozat”**) az alábbi kötelezettségeket határoztam meg:

I.

A) Az 1. és 2. számú érintett piacokon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban „NHH Tanácsa” vagy „Tanács”) DH-23398-30/2007. számú határozatában kirótt, az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 102-103. § szerinti „átláthatóság” kötelezettséget az alábbiak szerint

módosítom,

a 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató vonatkozásában pedig az alábbiak szerint

előírom:

A/1

A jelen határozat szerinti érintett piacokon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató köteles az általa nyújtott olyan nagykereskedelmi szélessávú Országos bitfolyam hozzáférés szolgáltatások (a továbbiakban **„Országos bitfolyam hozzáférés”**) alkalmazott díjait, a tervezett díjváltozásokat, valamint a szolgáltatás igénybevételének feltételeit honlapján nyilvánosságra hozni, amelyet saját kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatásaihoz önmagának, tulajdonában álló vállalkozásnak, illetve olyan vállalkozásnak, amelyben irányítói részesedése van, illetve amelyet más szolgáltató indokolt kérésére az e határozatban részletezett hozzáférési kötelezettség alapján nyújt. A díjakat, a tervezett díjváltozásokat, valamint a szolgáltatás igénybevételi feltételeit a Kötelezett bevezetett szolgáltatások esetén, amennyiben a feltételek változtatása hatósági jóváhagyást igényel, a

Határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül, saját kezdeményezésre megváltozó feltételek esetében a tervezett változást 30 nappal megelőzően köteles honlapján közzétenni. Újonnan bevezetendő szolgáltatások esetén a díjakat, a tervezett díjváltozásokat, valamint a szolgáltatás igénybevételi feltételeit a Kötelezett a bevezetés előtt 30 nappal megelőzően köteles honlapján közzétenni. A közzététel keretében a Kötelezett mind a már bevezetett, mind az újonnan bevezetendő szolgáltatások esetén legalább az alábbiakat köteles nyilvánosságra hozni:

a) a hozzáférés általános feltételeit, beleértve az előrendelést, és az előrendelés részletes szabályait,

b) az ajánlattételi és szerződéskötési eljárás részletes szabályait, ennek körében különösen

- a szerződéskötés elektronikus formán kívüli kezdeményezésére rendszeresített helyiségeket, azok nyitvatartási idejét,
- a szerződéskötés elektronikus formában történő kezdeményezésének, vagy módosításának lehetőségét és körülményeit azzal, hogy a Kötelezett Szolgáltató nem zárhatja ki az elektronikus formán kívüli kezdeményezést.

c) a szerződési feltételek módosítása esetén szükséges szerződésmódosítással kapcsolatos eljárást,

d) a hozzáférés földrajzilag meghatározott csomópontjait telephelyenkénti bontásban, és – ha ez a Kötelezett Szolgáltató szándéka szerint nem egységes – a helymegosztás legrövidebb időtartamát, mely legalább egy év,

e) a hozzáférés lehetséges műszaki megoldásait,

f) a hozzáféréshez alkalmazható átviteli utakat és hordozó közegeket,

g) a megajánlott hozzáférési alap-, illetve ehhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások megnevezését és tartalmát,

h) az interfészek megjelölését,

i) a szolgáltatás vállalt minőségi paramétereit (beleértve az üzemeltetés, karbantartás feltételeit is) és a rendelkezésre álló szabad hozzáférési kapacitásokat;

A vállalt minőségi jellemzőket illetően a Kötelezett Szolgáltatónak az alábbi minimum-követelménynek kell megfelelnie:

A Kötelezett Szolgáltató honlapján köteles számszerű követelményt megadni:

- a szolgáltatás létesítésének időtartamára (a szolgáltatás iránti igénybejelentés fogadásától a szolgáltatásnyújtás megkezdéséig terjedő időszak),
- az éves rendelkezésre állás értékére (a rendelkezésre állás értéke megadja az Országos bitfolyam hozzáférés esetén a bejelentett hibák alapján meghatározott, az adott nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatásra vonatkozó használhatósági arányt egy naptári évre vonatkoztatva),

- a hibaelhárításra vonatkozóan, a 24, illetve 72 órán belül a Kötelezett Szolgáltató által elhárított és az összes Jogosult által a Kötelezettnek bejelentett valós, az Országos bitfolyam hozzáférésre vonatkozó hibák arányára (ez utóbbi mutató értelemszerűen a 24, illetve 72 órán belül el nem hárított hibákat jelöli).

Emellett a Kötelezett Szolgáltató köteles meghatározni és honlapján közzétenni a szolgáltatás létesítésének határidejére vonatkozó és a szerződésben foglalt minőségi mutatók be nem tartása esetén a Jogosult Szolgáltatót megillető kötbér mértékét.

A Kötelezett Szolgáltató által nyilvánosságra hozott feltételekben meghatározott kötbér mértékének - az Eht. 88. § (6) bekezdésében foglalt rendelkezést is figyelembe véve - arányosnak kell lennie a minőségi mutató be nem tartása következtében a Jogosult Szolgáltató vagyonában felmerülő kárral és a Jogosult Szolgáltatót ért nem vagyoni kárral.

A fentiekben foglaltakon túlmenően a Kötelezett Szolgáltató köteles a Jogosult Szolgáltató indokolt igénye esetén többféle minőségi szintet meghatározni. A Jogosult Szolgáltatónak a Kötelezett Szolgáltató által nyilvánosságra hozott feltételeiben meghatározott minőségi feltételektől eltérő minőségű szolgáltatásra vonatkozó igénye esetén a Kötelezett Szolgáltató köteles erre vonatkozóan a Jogosult Szolgáltatónak ajánlatot tenni.

j) a közös eszközhasználat feltételeit, így különösen a helymegosztás keretében a Jogosult Szolgáltató elektronikus hírközlő eszközeinek elhelyezési lehetőségeit és a biztosítható műszaki körülményeket a Kötelezett Szolgáltató telephelyén vagy az elhelyezés alternatív lehetőségeit,

k) a fenti szolgáltatások díjait, valamint a díjazási elveket, a számlázási és fizetési módokat.

l) a felek közötti együttműködés szabályait (határidő, információnyújtás, titoktartás), különösen a szerződésben meghatározott határidők bármelyikének a Kötelezett vagy a Jogosult Szolgáltató általi elmulasztása esetén alkalmazandó kötbéreket, az együttműködési kötelezettség körében.

A Kötelezett Szolgáltató által nyilvánosságra hozott feltételekben meghatározott kötbér mértékének - az Eht. 88. § (6) bekezdésében foglalt rendelkezést is figyelembe véve - arányosnak kell lennie a minőségi mutató be nem tartása következtében a Jogosult Szolgáltató vagyonában felmerülő kárral és a Jogosult Szolgáltatót ért nem vagyoni kárral.

m) A Kötelezett és a Jogosult Szolgáltató közötti kereskedelmi szerződés fontosabb feltételeit.

A kereskedelmi feltételek, illetve az azokkal kapcsolatos Jogosult Szolgáltatókra vonatkozó elvárások nem lehetnek olyanok, amelyeknek objektíve kevés szolgáltató tud csak megfelelni. Ezen túlmenően általánosan a Jogosult Szolgáltatókra vonatkozó feltételek nem tartalmazhatnak semmilyen indokolatlan előírást.

n) annak az eljárásnak a feltételeit (így különösen a szükséges dokumentumokra vonatkozó követelményeket és az eljárás egészét, illetve az egyes felek cselekményeire meghatározott határidőket), amelynek során

na) az Országos bitfolyam hozzáférésre ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatás előfizetője szolgáltatót vált úgy, hogy az új szolgáltató a Kötelezettől a korábbi szolgáltatóval azonos nagykereskedelmi szolgáltatást (Országos bitfolyam hozzáférést változatlan paraméterekkel) vesz igénybe,

nb) az Országos bitfolyam hozzáférésre ráépülő, valamely, a Jogosult Szolgáltató által nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatást az adott Jogosult Szolgáltató egy a korábban a Kötelezettől igénybe vett nagykereskedelmi szolgáltatástól eltérő, de szintén a Kötelezett által nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételével kívánja nyújtani,

Az n) pontban meghatározott feltételek nyilvánosságra hozatalakor a Kötelezett köteles az összes szükséges feltételt részletesen indokolni.

A Kötelezett Szolgáltató köteles féléves rendszerességgel (a január 1-jétől június 30-ig, illetve július 1-jétől december 31-ig terjedő időszakokra vonatkozóan a lejáratot követő első hónap végéig) nyilvánosságra hozni és frissíteni a honlapján azonos elérési helyen elhelyezve az i) pontban meghatározott minőségi jellemzők ténylegesen megvalósult értékeit, ezek számítási módját és a számítás alapjául szolgáló adatok forrását mind az általa nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatásra, mind az adott nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő valamennyi, a Kötelezett Szolgáltató, illetve az irányítása alatt álló bármely vállalkozás által nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatására vonatkozóan ugyanolyan szerkezetben és részletezettséggel. A kiskereskedelmi szolgáltatások esetén az i) pontban szereplő minőségi paraméterek értelemszerűen alkalmazandóak a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtására. A közzétételi kötelezettség jelen határozatban foglaltaknak való megfelelését a Hatóság piacfelügyeleti eljárás keretében rendszeresen ellenőrzi.

A Kötelezett Szolgáltató köteles az Országos bitfolyam hozzáférés nyújtására vonatkozó feltételeit, valamint díjait internetes honlapján úgy nyilvánosságra hozni, hogy ezen információk a Kötelezett nyitó honlapjáról legfeljebb két egyértelmű menüpont lépésben elérhetők legyenek. A Kötelezett Szolgáltató továbbá köteles az így meghatározott internetes azonosító címét (URL), valamint az i) pontban meghatározott minőségi jellemzők ténylegesen megvalósult értékeinek közzétételi helyét jelölő URL-t a jelen határozat hatálybalépését követő 30 napon belül az Elnöknek bejelenteni az atlathatosag@nmhh.hu elektronikus levélcímre történő megküldéssel, az NMHH honlapján (www.nmhh.hu) való közzététel érdekében. A Kötelezett Szolgáltató köteles az URL cím változása esetén, azt követően 15 napon belül az aktuális URL címet a fenti e-mailcímre megküldeni.

A/2

A jelen határozat szerinti érintett piacokon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató köteles a **Közeli bitfolyam hozzáférés** nyújtására, valamint az ehhez kapcsolódó közös eszközhasználatra vonatkozó új referenciaajánlat készítésére és annak jóváhagyásra történő benyújtására az Eht. 103. §-a alapján az alábbiaknak megfelelően:

Az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató a az Eht. 58. §-a alapján köteles jelen határozatban foglalt tartalommal referenciaajánlatot készíteni és azt a Határozat közlésétől számított 30 napon belül – jelen határozat C) pontjában foglalt kötelezettség körében teljesítendő költségmodell benyújtásával és az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének igazolásával egyidejűleg – az Elnöknek jóváhagyásra benyújtani.

A jelen határozat szerinti érintett piacokon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató köteles az általa nyújtott, a jelen határozat rendelkező részének a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek pontjában a Közeli bitfolyam hozzáférés körében előírt hozzáférési és átengedési szolgáltatások alkalmazott díjait, valamint a szolgáltatások igénybevételének feltételeit referenciaajánlatban nyilvánosságra hozni.

E kötelezettségének az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató az Elnök által a *"Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)"* elnevezésű, 4/2007. sz. piacra vonatkozó HF/23144-1/2010. sz. határozatban, az átláthatóság kötelezettség keretében előírt, Közeli bitfolyam hozzáférésre vonatkozó referenciaajánlat-készítési kötelezettségre tekintettel úgy köteles eleget tenni, hogy a referenciaajánlat tervezetét a 4/2007. számú nagykereskedelmi piacra vonatkozó határozatban előírt referenciaajánlattal együtt, egy dokumentumban köteles az Elnökhöz jóváhagyásra benyújtani.

A hozzáférési referenciaajánlatnak a jelen határozat rendelkező rész „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek” D/2. 1-3. pontjaiban található szolgáltatásokra vonatkozóan tartalmaznia kell:

- a) a szolgáltatásokkal kapcsolatos definíciókat, a használt rövidítések feloldását, valamint azok értelmezését;
- b) a szolgáltatások leírását;
- c) a hozzáférés általános feltételeit, beleértve az előrendelést;
- d) a kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokat, valamint azok leírását;
- e) a szolgáltatások lehetséges műszaki megoldásait, az alkalmazható átviteli utakat;
- f) a hozzáférés földrajzilag meghatározott csomópontjait telephelyenkénti bontásban, a helymegosztásra felajánlott helyszínek listáját,

Az f) pontban meghatározott adatok tekintetében a Kötelezett Szolgáltató köteles a referenciaajánlatában rendelkezni arról, hogy ezeket az adatokat félévenként megújítva, az utolsó frissítés dátumát is jelezve a honlapján nyilvánosságra hozza.

g) a helymegosztással összefüggésben, a helymegosztás keretében a Jogosult Szolgáltató elektronikus hírközlő eszközeinek elhelyezési lehetőségeit és a biztosítható műszaki körülményeket, a csatlakoztatható berendezések listáját, továbbá a Kötelezett Szolgáltató által helyiségei biztonságának védelme érdekében hozott intézkedéseit és a Jogosult Szolgáltatók munkatársai hozzáféréseinek feltételeit;

h) a kábelhely megosztással összefüggésben, a kábelhely infrastruktúrához való hozzáférésre és az azok használatára vonatkozó valamennyi szabályt és műszaki feltételt, így különösen

- a kábelhely infrastruktúrára vonatkozó, nyilvántartásokból történő információszolgáltatás során követendő eljárást és határidőket;
- a kábelhely megosztás megvalósíthatóságának helyszíni vizsgálata során követendő eljárást és határidőket;
- a kábelhely infrastruktúrához való hozzáférés, a kábelek behúzása, üzembe helyezése, fenntartása, hibaelhárítása, eltávolítása során követendő eljárást és határidőket;
- a fenntartási és hibaelhárítási célra, üzemi tartalékként fenntartott férőhely meghatározásának szabályait;
- a fenti eljárásokhoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokat és díjakat.

i) a közös eszközhasználat feltételeit, a felelősség-megosztás meghatározásának műszaki és jogi szempontjait is beleértve;

j) a szolgáltatások díjait, valamint a díjazási elveket, a számlázási és fizetési módokat;

k) az ajánlattételi és szerződéskötési eljárás részletes szabályait, ennek körében különösen

- a szerződéskötés elektronikus formán kívüli kezdeményezésére rendszeresített helyiségeket, azok nyitvatartási idejét,
- a szerződéskötés elektronikus formában történő kezdeményezésének lehetőségét és körülményeit azzal, hogy a Kötelezett Szolgáltató nem zárhatja ki az elektronikus formán kívüli kezdeményezést.

l) a felek közötti együttműködés szabályait (határidő, információnyújtás, titoktartás), különösen a szerződésben meghatározott határidők bármelyikének a Kötelezett vagy a Jogosult Szolgáltató általi elmulasztása esetén alkalmazandó kötbéreket, az együttműködési kötelezettség körében;

m) a referenciaajánlat módosítása esetén szükséges szerződésmódosítással kapcsolatos eljárást;

n) annak az eljárásnak a feltételeit (így többek közt a szükséges dokumentumokra vonatkozó követelményeket és az eljárás egészére, illetve az egyes felek cselekményeire meghatározott határidőket), amikor

na) a Közeli bitfolyam hozzáférésre ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatás előfizetője szolgáltatót vált úgy, hogy az új szolgáltató a Kötelezett Szolgáltatótól a korábbi szolgáltatóval azonos nagykereskedelmi szolgáltatást vesz igénybe, illetve

nb) a Közeli bitfolyam hozzáférésre ráépülő, valamely Jogosult Szolgáltató által nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatást az adott Jogosult Szolgáltató egy, a korábban a Kötelezett Szolgáltatótól igénybe vett nagykereskedelmi szolgáltatástól eltérő, de szintén a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételével kívánja nyújtani;

A n) pontban meghatározott feltételeket a Kötelezett Szolgáltató az Eht. 58. § (2) bekezdés a) pontja szerint csatolt dokumentumban köteles részletesen megindokolni.

o) a szolgáltatás vállalt minőségi paramétereit, (beleértve az üzemeltetés, karbantartás feltételeit is), és a rendelkezésre álló szabad hozzáférési kapacitásokat;

A vállalt minőségi jellemzőket illetően a Kötelezett Szolgáltatónak az alábbi minimum-követelménynek kell megfelelnie:

A Kötelezett Szolgáltató referenciaajánlatában köteles számszerű követelményt megadni:

- a szolgáltatás létesítésének időtartamára (a szolgáltatás iránti igénybejelentés fogadásától a szolgáltatásnyújtás megkezdéséig terjedő időszak),
- az éves rendelkezésre állás értékére (a rendelkezésre állás értéke megadja a Közeli bitfolyam hozzáférés esetén a bejelentett hibák alapján meghatározott, az adott fizikai infrastruktúra nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatásra vonatkozó használhatósági arányt egy naptári évre vonatkoztatva),
- a nagykereskedelmi szolgáltatás alapvető transzport minőségi jellemzőinek (pl. IP alapú szolgáltatás esetén minimálisan a csomagvesztés, csomagkésleltetés és csomag késleltetés ingadozás; pl. ethernet alapú szolgáltatás esetén minimálisan a keretvesztés, keretkésleltetés és keretkésleltetés ingadozás) vállalt legrosszabb értékére azon szolgáltatási osztályonként (pl. alap és emelt szolgáltatási osztály, utóbbin belül üzleti, internet protokoll alapú telefon (VoIP) és internet protokoll alapú televízió (IPTV) szolgáltatási osztály) amelyekben a Kötelezett nyújt kiskereskedelmi szolgáltatást. A vállalt minőségi jellemzők nem lehetnek rosszabbak a Kötelezett Szolgáltató által - az adott kategóriában - nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatás vállalt minőségi jellemzőinél.
- a hibaelhárításra vonatkozóan, a 24, illetve 72 órán belül a Kötelezett Szolgáltató által elhárított és az összes Jogosult által a Kötelezettnek bejelentett valós, a Közeli bitfolyam hozzáférésre vonatkozó hibák arányára (ez utóbbi mutató értelemszerűen a 24, illetve 72 órán belül el nem hárított hibákat jelöli).

Emellett a Kötelezett Szolgáltató referenciaajánlatában köteles meghatározni a szolgáltatás létesítésének határidejére vonatkozó és a szerződésben foglalt minőségi mutatók be nem tartása esetén a Jogosult Szolgáltatót megillető kötbér mértékét.

A Kötelezett Szolgáltató által nyilvánosságra hozott feltételekben meghatározott kötbér mértékének - az Eht. 88. § (6) bekezdésében foglalt rendelkezést is figyelembe véve - arányosnak kell lennie a minőségi mutató be nem tartása következtében a Jogosult Szolgáltató vagyonában felmerülő kárral és a Jogosult Szolgáltatót ért nem vagyoni kárral.

A fentiekben foglaltakon túlmenően a Kötelezett Szolgáltató köteles a Jogosult Szolgáltató indokolt igénye esetén többféle minőségi szintet meghatározni. A Jogosult Szolgáltatónak a Kötelezett Szolgáltató által nyilvánosságra hozott feltételeiben meghatározott minőségi feltételektől eltérő minőségű szolgáltatásra vonatkozó igénye esetén a Kötelezett Szolgáltató köteles erre vonatkozóan a Jogosult Szolgáltatónak ajánlatot tenni.

A referenciaajánlatot tartalmazó internetes azonosító címet (URL) a Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat hatálybalépését követő 30 napon belül köteles a Hatóságnak bejelenteni elektronikus levélben az atlathatosag@nmhh.hu címen a Hatóság honlapján (www.nmhh.hu) való közzététel érdekében. Amennyiben az URL-ben változás áll be, a Kötelezett Szolgáltató erre vonatkozó bejelentését 3 napon belül köteles megtenni.”

A Kötelezett Szolgáltató köteles féléves rendszerességgel (a január 1-jétől június 30-ig, illetve július 1-jétől december 31-ig terjedő időszakokra vonatkozóan a lejáratot követő első hónap végéig) nyilvánosságra hozni és frissíteni a honlapján azonos elérési helyen elhelyezve az o) pontban meghatározott minőségi jellemzők ténylegesen megvalósult értékeit, ezek számítási módját és a számítás alapjául szolgáló adatok forrását mind az általa nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatásra, mind az adott nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő valamennyi, a Kötelezett szolgáltató, illetve az irányítása alatt álló bármely vállalkozás által nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatására vonatkozóan ugyanolyan szerkezetben és részletezettséggel. A kiskereskedelmi szolgáltatások esetén az o) pontban szereplő minőségi paraméterek értelemszerűen alkalmazandóak a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtására. A közzétételi kötelezettség jelen határozatban foglaltaknak való megfeleléségét a Hatóság piacfelügyeleti eljárás keretében rendszeresen ellenőrzi.

A Kötelezett Szolgáltató továbbá köteles a közzététel helyét megjelölő internetes azonosító címét (URL) az első közzététellel egyidőben az Elnöknek bejelenteni az atlathatosag@nmhh.hu elektronikus levélcímre történő megküldéssel az NMHH honlapján (www.nmhh.hu) való közzététel érdekében. A Kötelezett Szolgáltató köteles az URL cím változása esetén, azt követően 15 napon belül az aktuális URL címet a fenti e-mail címre megküldeni.

A hálózatok technológiai fejlődése miatt bekövetkező, a rézhálózatról újgenerációs (optikai, esetleg más) hálózatra történő váltásra (technológiai migráció) vonatkozóan előírt átláthatósági szabályokat jelen határozat rendelkező részének D/2. 4. pontja tartalmazza.

A hozzáférési szolgáltatás nyújtásának feltételeit tartalmazó referenciaajánlat fenti szempontoknak való megfeleléségét a Hatóság piacfelügyeleti eljárás keretében ellenőrzi.

A jelen pontban kiszabott átláthatóság kötelezettség az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltatót a határozat közlését követő naptól terheli.

B) Az 1. és 2. számú érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltatókra a Tanács DH-23398-30/2007. számú határozatában kirótt, az Eht. 104. § szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettséget az alábbiak szerint

módosítom,

a 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltató vonatkozásában pedig az alábbiak szerint

előírom:

A Kötelezett Szolgáltatónak az „egyenlő elbánás” kötelezettség teljesítése körében az alábbi követelményeknek kell megfelelnie:

Az egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettsége teljesítése során a Kötelezett Szolgáltatónak a jelen rendelkező rész D) pontjában előírt hozzáférési szolgáltatásai (a jelen pontban a továbbiakban: hozzáférési szolgáltatások) tekintetében elsősorban azt kell biztosítania, hogy a lényegét tekintve azonos szolgáltatásokat nyújtó más szolgáltatók vonatkozásában lényegét tekintve azonos körülmények között lényegét tekintve azonos feltételeket alkalmaz.

Az egyenlő elbánás kötelezettség alapján a Kötelezett Szolgáltató a hozzáférési szolgáltatásai tekintetében szerződéses kapcsolataiban nem tehet különbséget az igénybevett nagykereskedelmi szolgáltatás lényeges feltételei - különösen a határidők, a teljesítés módja és terjedelme - tekintetében a szolgáltatást igénybe vevő különböző elektronikus hírközlési szolgáltatók között.

Az egyenlő elbánásnak teljesülnie kell a szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos összes tevékenységre, így különösen:

- a szolgáltatás vagy szerződésmódosítás iránti igény fogadása, kezelése, teljesítése, állapotának nyomonkövetése,
- a szolgáltatás nyújtásához szükséges műszaki, informatikai és logisztikai támogatás, karbantartás,
- a minőségi és teljesítménymutatók kidolgozása és elfogadása, és azokhoz való rendszeres hozzáférés, valamint ezeknek a Jogosult Szolgáltatókkal kötött SLA-szerződésben (Service Level Agreement) történő rögzítése, melynek alapelveit a referenciaajánlatban kell rögzíteni,
- a szolgáltatók közötti pénzügyi elszámolás,
- az értékesítéshez kapcsolódó kedvezmények, akciók, diszkontok, valamint
- a szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos nyilatkozatok kiadása terén.

A Kötelezett Szolgáltatónak biztosítania kell a hozzáférési szolgáltatásai tekintetében, hogy legalább ugyanolyan feltételekkel (ideértve az egyes nagykereskedelmi feltételek változtatásának közlését az érdekelt felekkel, illetve a nagykereskedelmi input igénybevételének eljárási határidejét), legalább ugyanolyan minőségű szolgáltatásokat és információt nyújtson mások számára, mint amelyeket saját szolgáltatásaira, illetve bármely általa irányított más szolgáltató szolgáltatásaira alkalmaz.

Az egyenlő elbánás követelményének megfelelően jelen határozat rendelkező részének A/1 i), valamint A/2 o) pontjában meghatározott, a Kötelezett Szolgáltató által vállalt minőségi feltételek nem lehetnek rosszabbak, mint a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő – saját maga, illetve bármely általa irányított más szolgáltató által nyújtott – kiskereskedelmi szolgáltatás minőségi feltételei.

Az egyenlő elbánás kötelezettség megsértésének minősül különösen

- ha a Kötelezett Szolgáltató szervezetén belül, valamint az általa ellenőrzött vagy őt ellenőrző szolgáltató szervezete és a Kötelezett Szolgáltató között a munkavállalók áramlása, illetve ezen szervezeti egységeket esetlegesen átfedő munkakörök kialakítása oly módon történik, ami lehetővé teszi az egyenlő elbánás elvét sértő

információáramlást a Kötelezett Szolgáltatónak az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó és a többi (kiskereskedelmi) üzletága között;

- ha a Kötelezett Szolgáltató, valamint az általa ellenőrzött vagy őt ellenőrző szolgáltató szervezeti egységei, vezetői és alkalmazottai esetében olyan módon kialakított teljesítményösztönzési rendszer érvényesül, ami lehetővé teszi az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó és a többi üzletág teljesítményelvárásainak az összekapcsolását, és ezáltal a nagykereskedelmi szolgáltatást nyújtó üzletág alkalmazottait, illetve az üzletág döntéseit befolyásoló személyeket arra ösztönözheti, hogy a nagykereskedelmi eladások, mint fő teljesítményösztönző helyett elsősorban a Kötelezett kiskereskedelmi üzletágának eredményét tartsák szem előtt;
- ha a Kötelezett Szolgáltató kiskereskedelmi szolgáltatásának létesítési határideje rövidebb, mint az adott kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához a Jogosult Szolgáltatók számára szükséges, a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott és szabályozott nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásának létesítési határideje. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a Kötelezett addig nem kezdhet új kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásába, amíg nem alakít ki az adott kiskereskedelmi szolgáltatás más szolgáltató általi nyújtását lehetővé tévő nagykereskedelmi szolgáltatást. Ez a kötelezettség a Közeli bitfolyam hozzáférés esetében a hozzáférési referenciaajánlat jóváhagyását, vagy tartalmának megállapításáról szóló határozat jogerőre emelkedését követően, az Országos bitfolyam hozzáférés esetében jelen határozat jogerőre emelkedésétől terheli a Kötelezett Szolgáltatót.

A Kötelezett Szolgáltató a hozzáférési szolgáltatásai tekintetében nem alkalmazhat olyan feltételeket, melyek – formálisan ugyan a szolgáltatást igénybe venni szándékozó különböző elektronikus hírközlési szolgáltatók (ide értve a saját, illetve bármely általa irányított más szolgáltatót) tekintetében azonosak, azonban – műszaki, gazdasági, vagy hírközlésjogi szempontból kizárják az egyes jogosultak általi igénybevételt.

Így a Kötelezett Szolgáltató különösen nem írhat elő:

- indokolatlan műszaki feltételeket a hálózati szolgáltatás igénybevételéhez, illetve
- olyan indokolatlan árazási feltételeket – ideértve a forgalom után számított árkedvezményt – amely a saját üzletága illetve az irányítása alatt álló más vállalkozáson kívül más Jogosult Szolgáltatók tekintetében kizárja az igénybevételt.

A Kötelezett Szolgáltató köteles a hozzáférési szolgáltatást kérő Jogosult Szolgáltatónak mindazokat a feltételeket biztosítani, amelyet bármely harmadik szolgáltató számára korábban már biztosított.

Az egyenlő elbánás kötelezettségének teljesítése érdekében előírom, hogy a Kötelezett Szolgáltatók minden, az egyenlő elbánás kötelezettségének érvényesítésével összefüggő szabályzatukat, belső szervezetüket, munkafolyamataikat – beleértve a szerződéses partnereikkel összefüggő munkakapcsolatokat – a Határozat közlését követő 30 napon belül oly módon alakítsák ki, amely biztosítja a kötelezettség betartását és ellenőrizhetőségét.

Amennyiben a Hatóság hatósági ellenőrzés során a Közeli bitfolyam hozzáférés biztosítása esetében az egyenlő elbánás kötelezettség Kötelezett Szolgáltató általi megsértését

tapasztalja, kötelezheti a Kötelezett Szolgáltatót a hozzáférési referenciaajánlatának az Eht. 60. §-a szerint módosítására, illetve az Eht. 59. § (8) bekezdése alapján hivatalból módosíthatja azt.

Amennyiben a Hatóság hatósági ellenőrzés során az Országos bitfolyam hozzáférés biztosítása esetében az egyenlő elbánás kötelezettség Kötelezett Szolgáltató általi megsértését tapasztalja, kötelezheti a Kötelezett Szolgáltatót a szolgáltatás igénybevételi feltételeinek módosítására.

A jelen pontban kiszabott egyenlő elbánás kötelezettség az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltatót a határozat közlését követő naptól terheli.

C) Az 1. és 2. számú érintett piacokon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltatókra a Tanács DH-23398-30/2007. számú határozatában kirótt, az Eht. 108. § szerinti „kötségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettséget az alábbiak szerint

módosítom,

a 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltató vonatkozásában pedig az alábbiak szerint

előírom:

Az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltatók a Határozat rendelkező részének D/1. pontja szerinti Országos bitfolyam hozzáférést, a D/2. 1. pontja szerinti Közeli bitfolyam hozzáférést, a D/2. 2. pontja szerinti Felhordó hálózati szolgáltatásokat és a D/2. 3. pontja szerinti Kiegészítő szolgáltatásokat költségalapú díj ellenében kötelesek nyújtani az alábbiak szerint:

C/1.

A Kötelezett Szolgáltatók az Országos bitfolyam hozzáférés költségalapú díjait a retail-minus költségszámítási módszer alapján kötelesek megállapítani. A retail-minus költségszámítási módszert, alkalmazandó elveket és formát az Országos bitfolyam hozzáférés tekintetében a jelen határozat rendelkező részének I. számú melléklete határozza meg.

A jelen pontban kiszabott retail-minus költségszámítási módszerre vonatkozó kötelezettség az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltatót a határozat közlését követő naptól terheli.

C/2.

A Kötelezett Szolgáltatók a Határozat rendelkező részének D/2. 1. pontja szerinti Közeli bitfolyam hozzáférés költségalapú díját a LRIC költségszámítási módszer alapján kötelesek megállapítani. A Kötelezett Szolgáltatók jelen határozat rendelkező részének D/2. 2. és D/2. 3. pontjaiban meghatározott Felhordó hálózati és Kiegészítő szolgáltatásokat ugyancsak költségalapú díjon kötelesek nyújtani.

A költségalapú díjakat a Szolgáltatók a Közeli bitfolyam hozzáférési kötelezettség tekintetében a 4. számú, a "Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)" nagykereskedelmi piacról szóló HF/23144-2/2010. sz. határozat rendelkező részének I. számú mellékletében foglalt szabályok szerint, a D/2. 2. és D/2. 3. pontjaiban meghatározott Felhordó hálózati és Kiegészítő szolgáltatások költségalapú díjait pedig a referenciaajánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: **Hszo.**) 37. §-ban, valamint a HF/23144-2/2010. sz. határozat rendelkező részének I. számú melléklete F/4. pontjában foglalt szabályok szerint kötelesek kialakítani.

E kötelezettségének az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltatók a "Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)" elnevezésű, 4/2007. sz. piacról vonatkozó HF/23144-2/2010. sz. határozatban, a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség keretében előírt költségszámítási kötelezettségre tekintettel úgy kötelesek eleget tenni, hogy a költségalapú díjakat jelen határozat közlésétől számított 30 napon belül, a 4/2007. számú nagykereskedelmi piacról vonatkozó határozatban előírt költségszámítással együtt, egy dokumentumban kötelesek az Elnökhöz jóváhagyásra benyújtani.

A Kötelezett Szolgáltatók kötelesek alátámasztani, bizonyítani az Elnök számára, hogy az általuk kiszámított díjak költségalapúak, és azokat a HF/23144-2/2010. sz. határozat rendelkező részének I. számú mellékletében meghatározott költségszámítási módszertan, illetve a Hszo. 37. §-ban foglalt előírások szerint alakították ki.

A díjak jóváhagyására, illetve megállapítására a HF/23144-2/2010. sz. határozatban meghatározott költségalapúság kötelezettséghez kapcsolódóan benyújtott díjak jóváhagyásával, illetve megállapításával együtt, egy eljárásban kerül sor, a HF/23144-2/2010. sz. határozat rendelkező részének költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettségében részletezett módon (eljárás szerint), az abban foglalt időpontoknak megfelelően. A díjak alkalmazására a HF/23144-2/2010. sz. határozat rendelkező részének költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettségben leírtak alkalmazandóak.

D) Az 1. és 2. számú érintett piacokon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltatókra a Tanács DH-23398-30/2007. számú határozatában kirótt, az Eht. 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek”-et – a D/2.4. pontban foglaltak tekintetében, az Eht. 107. §-ban „a közös eszközhasználat és helymegosztás különös szabályai”-ra vonatkozó előírásokra is tekintettel – az alábbiak szerint

módosítom,

a 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltató vonatkozásában pedig az alábbiak szerint

előírom:

D/1

A Kötelezett Szolgáltató köteles az Országos bitfolyam hozzáférés nyújtására az alábbiak szerint:

A Kötelezett Szolgáltató minden olyan sáv szélességű Országos bitfolyam hozzáférést köteles nyújtani, amely sáv szélességű szélessávú szolgáltatást saját maga, illetve az irányítása alatt álló bármely vállalkozás kiskereskedelmi szolgáltatásként kínál. A felajánlott szolgáltatásválaszték kialakításánál a Kötelezett köteles szem előtt tartani a rendelkező rész B) pontjában részletezett „egyenlő elbánás” kötelezettségben foglaltakat, azaz a kialakított nagykereskedelmi szolgáltatásoknak olyanoknak kell lenniük, hogy felhasználásukkal reprodukálhatóak lehessenek a Kötelezett kiskereskedelmi termékei.

A Jogosult Szolgáltató ezen kötelezettség alapján a fenti sáv szélesség kínálaton túl a Kötelezett Szolgáltató által maximálisan biztosított vagy annál kisebb sáv szélességű, de a Kötelezett Szolgáltató csomagjaival nem feltétlenül megegyező (ugyanakkor műszakilag megvalósítható) bitfolyam hozzáférés szolgáltatást igényelhet, melyet a Kötelezett Szolgáltató biztosítani köteles, amennyiben annak teljesítése műszakilag lehetséges és nem jelent érdemi többletterhet a Kötelezett Szolgáltatóra nézve a saját kiskereskedelmi sáv szélesség kínálatának megfelelő bitfolyam hozzáférés szolgáltatáskínálat nyújtásának terheihez képest.

A Kötelezett Szolgáltató az Országos bitfolyam hozzáférést abban az esetben is köteles kínálni, amikor a végfelhasználó nem vesz igénybe rajta olyan szolgáltatást, amely érdekében az adott hálózat eredetileg kiépült (így pl. telefonhálózatban telefon előfizetést, kábelhálózatban kábeltévé-szolgáltatást), függetlenül attól, hogy saját maga illetve az irányítása alatt álló bármely vállalkozás nyújtja-e ezen kiinduló szolgáltatás (pl. telefon előfizetés) nélküli kiskereskedelmi szolgáltatást.

Az Országos bitfolyam hozzáférést a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltatónak legalább egy, országos hozzáférési ponton köteles nyújtani. Ezen hozzáférési pont legfontosabb jellemzőit (így különösen a földrajzi elhelyezkedését) a Kötelezett Szolgáltató vagy a Jogosult Szolgáltatóval történő megegyezéssel, vagy indokolt esetben a Jogosult Szolgáltatók időben (egy év) történő értesítése mellett változtathatja meg. Egynél több

országos hozzáférési pont alkalmazására csak a Jogosulttal történő megegyezés esetén van lehetőség.

A Kötelezett Szolgáltató jelen kötelezettség alapján megkötött hálózati szerződéseire továbbra is a Hszr. rendelkezései alkalmazandók.

D/2

1. Közeli bitfolyam hozzáférés

A Kötelezett Szolgáltató köteles a Közeli bitfolyam hozzáférés nyújtására, valamint a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítására az erre vonatkozó igény esetén.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató álláspontja szerint a hálózatában alkalmazott technológia sajátosságai következtében a Közeli bitfolyam hozzáférés objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható, akkor az erre vonatkozó álláspontja kifejtését, részletes műszaki indokolással együtt a referenciaajánlatához csatolt, Eht. 58. § (2) bekezdés szerinti dokumentumban köteles az Elnökhöz benyújtani.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató által benyújtott dokumentumban foglaltaknak az Elnök helyt ad, az érintett hálózati szakaszok esetében a Kötelezett Szolgáltatónak a rendelkező rész A/2 pontja szerinti referenciaajánlatban a Közeli bitfolyam hozzáférést nem kell megajánlania, a hozzáférés feltételeit nem kell kidolgoznia.

Amennyiben a műszaki feltételek változása a későbbiekben lehetővé teszi az érintett hálózati szakaszok esetében a Közeli bitfolyam hozzáférés biztosítását, akkor a Kötelezett Szolgáltatónak az érintett hálózati szakaszok esetében is biztosítania kell a Közeli bitfolyam hozzáférést és ennek feltételeit referenciaajánlatában nyilvánosságra kell hoznia. Ennek érdekében a Hatóság kötelezheti a Kötelezett Szolgáltatót a hozzáférési referenciaajánlatának az Eht. 60. §-a szerint módosítására, illetve az Eht. 59. § (8) bekezdése alapján hivatalból módosíthatja azt.

A felajánlott szolgáltatásválaszték kialakításánál a Kötelezett köteles szem előtt tartani a rendelkező rész B) pontjában részletezett „egyenlő elbánás” kötelezettségben foglaltakat, azaz a kialakított nagykereskedelmi szolgáltatásoknak – és azok transzport minőségi paramétereinek is – olyanoknak kell lenniük, hogy felhasználásukkal akár reprodukálhatóak lehessenek a Kötelezett kiskereskedelmi termékei.

A Kötelezett Szolgáltató a Közeli bitfolyam hozzáférés nagykereskedelmi szolgáltatást abban az esetben is köteles kínálni, amikor a végfelhasználó nem vesz igénybe rajta olyan szolgáltatást, amely érdekében az adott hálózat eredetileg kiépült (így pl. telefonhálózatban telefon előfizetést, kábelhálózatban kábeltévé-szolgáltatást), függetlenül attól, hogy saját maga illetve az irányítása alatt álló bármely vállalkozás nyújtja-e ezen kiinduló szolgáltatás (pl. telefon előfizetés) nélküli kiskereskedelmi szolgáltatást.

E kötelezettség teljesítése érdekében a szolgáltató nem vonhatja vissza indokolatlanul a szolgáltatásaihoz, illetve eszközeihez korábban biztosított hozzáférést.

A hozzáférési kötelezettség teljesítése során a jelen rendelkező rész D/2) pontja által nem érintett kérdésekben a Kötelezett Szolgáltató köteles megfelelni Hszr. előírásainak, azzal az eltéréssel és kiegészítéssel, hogy a DH-26600-25/2007. számú határozatban a "c) A Tanács DH-664-177/2005. számú határozatában kirótt, Eht. 106. § szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek módosítása" pont alatti (i) – (xi) pontok az újgenerációs hozzáférési hálózatokon megvalósított Közeli bitfolyam hozzáférések esetében is megfelelően alkalmazandók.

Az előrendelési eljárás keretében a Kötelezett Szolgáltató köteles a Jogosult Szolgáltató számára hozzáférhetővé tenni a Közeli bitfolyam hozzáféréshez szükséges hálózati alapinformációkat, amely tartalmazza térkép formájában a hozzáférési aggregációs pontok elhelyezkedését, valamint a hozzáférési aggregációs pontok által lefedett területeket, utca és házszám szerinti bontásban.

A Közeli bitfolyam hozzáférésre vonatkozó jogosulti igény Kötelezett Szolgáltató részéről objektív műszaki okokra való hivatkozással történő elutasítása esetén a Jogosult Szolgáltató a Hszr. 29. §-ának értelemszerű alkalmazásával lefolytatott vizsgálat eredményeképpen jogvita eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál.

2. Felhordó hálózati szolgáltatások biztosítása

A Kötelezett Szolgáltató köteles a Jogosult Szolgáltató által igénybe vett Közeli bitfolyam hozzáférés nyújtásához kapcsolódó szolgáltatásként a következő felhordó hálózati szolgáltatásokat köteles nyújtani kiegészítő szolgáltatásként a Jogosult Szolgáltató számára, a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénye esetén, meghatározott pontok között, kivéve, ha a szolgáltatás nyújtása objektív műszaki okok miatt nem lehetséges:

- kábelhely megosztás, amelynek keretében a Kötelezett Szolgáltató a tulajdonában lévő kábelhely infrastruktúra meghatározott szakaszain biztosítja a Jogosult Szolgáltató elektronikus hírközlő kábeleinek elhelyezését és azoknak a szolgáltatást igénybevevő szolgáltató általi használatát,
- sötétszál átengedés, amelynek keretében a Kötelezett Szolgáltató a tulajdonában lévő sötétszál használatát átengedi a Jogosult Szolgáltató számára,
- hullámhossz átengedés, amelynek keretében a Kötelezett Szolgáltató az optikai szál átviteli kapacitásának egy részét átengedi a Jogosult Szolgáltató számára a vivő fényhullámok spektrumának megosztása útján,
- átviteli kapacitás biztosítása, amelynek keretében a Kötelezett Szolgáltató a hírközlő hálózata kapacitását vagy annak egy részét a Jogosult Szolgáltató rendelkezésére bocsátja adott végpontok között.

A felhordó hálózati szolgáltatásokat a Kötelezett Szolgáltató a hozzáférési aggregációs pont és a Kötelezett Szolgáltató hálózatának legfeljebb 25 km távolságban lévő, a Jogosult Szolgáltató által meghatározott pontja között köteles nyújtani, a távolságot a Kötelezett Szolgáltató hálózatának az adott pontig vezető legrövidebb felhasználható nyomvonala alapján számítva.

A felhordó hálózati szolgáltatások a hozzáférési aggregációs pont és a Jogosult Szolgáltató hálózata közötti elektronikus hírközlési összeköttetést (vagy: átviteli utat) biztosítják. Az ehhez szükséges hálózati összeköttetések kialakítását a Kötelezett Szolgáltató a jelen határozatban előírt keretek között köteles lehetővé tenni, illetve az összeköttetések kialakításában a szükséges mértékben közreműködni.

A Kötelezett Szolgáltató az e pontban meghatározott felhordó hálózati szolgáltatások közül a Jogosult Szolgáltató által kiválasztott szolgáltatást köteles nyújtani, amennyiben ez az adott hálózati szakaszon nem ütközik objektív műszaki akadályokba. Amennyiben a Jogosult Szolgáltató által választott szolgáltatás nyújtása objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható, a Kötelezett Szolgáltató erről köteles a Jogosult Szolgáltatót tájékoztatni. A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénye esetén köteles megvizsgálni, hogy a Jogosult Szolgáltató által meghatározott pontok között másik felhordó hálózati szolgáltatással, vagy a szolgáltatások valamely kombinációjával megvalósítható-e az összeköttetés és a vizsgálat eredményéről a Jogosult Szolgáltatót tájékoztatni. A jogosulti igény Kötelezett Szolgáltató részéről objektív műszaki okokra való hivatkozással történő elutasítása esetén a Jogosult Szolgáltató a Hszr. 29. §-ának értelemszerű alkalmazásával lefolytatott vizsgálat eredményeképpen jogvita eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál.

A Kötelezett Szolgáltató az e pontban meghatározott felhordó hálózati szolgáltatások nyújtásának feltételeit a rendelkező rész A/2. pontja szerinti referenciaajánlatában köteles meghatározni.

A kábelhely megosztás különös szabályai

a) A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénybejelentése esetén köteles az igénybejelentésben meghatározott földrajzi helyen elhelyezkedő kábelhely infrastruktúrájára vonatkozóan az igényelt kábelhely megosztás megvalósíthatóságával kapcsolatos információkat megadni nyilvántartásai alapján. A Jogosult Szolgáltató igénybejelentésében meghatározott földrajzi hely lehet két földrajzi pontot összekötő szakasz, vagy a határvonalaival meghatározott terület, amely megfelel a kábelhely megosztási kötelezettség jelen alpontban meghatározott kiterjedésének.

A tájékoztatásnak ki kell terjednie a kábelhely infrastruktúra földrajzi elhelyezkedésére, a lehetséges hozzáférési pontok meghatározására és az infrastruktúrát alkotó különböző elemek műszaki jellemzőire. Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató nyilvántartásaiban rendelkezésre áll, a kábelhelyben rendelkezésre álló férőhelyre vonatkozó adatokat is meg kell adni. Az információkat a Kötelezett Szolgáltató legkésőbb a Jogosult Szolgáltató igénybejelentésétől számított 5 munkanapon belül köteles megadni a Jogosult Szolgáltató részére.

b) A Kötelezett Szolgáltató a tudomására jutó információk alapján köteles folyamatosan aktualizálni nyilvántartásaiban a kábelhely infrastruktúra megoszthatóságát befolyásoló adatokat, így ezek között a szabad férőhelyre vonatkozó információkat, különösen abban az esetben, ha a Kötelezett Szolgáltató vagy a hozzáférés más igénylője hálózatépítést hajt végre a kábelhely infrastruktúra felhasználásával.

c) Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató nyilvántartásaiban rendelkezésre álló információkból nem állapítható meg, hogy a kábelhely megosztás megvalósítható-e, vagy a

Jogosult Szolgáltató vitatja az igény elutasítását, a Jogosult Szolgáltató erre irányuló igénye esetében a Kötelezett Szolgáltató helyszíni megvalósíthatósági vizsgálatot végez, amelynek eredményeképpen a Jogosult Szolgáltató által kért kábelhely megosztás megvalósíthatóságának lehetőségét, a megvalósítás módját megállapítja.

A kábelhely megosztást megakadályozó okok a következők lehetnek:

- nincs szabad férőhely, és az a g) pontban meghatározott kábelek eltávolításával sem biztosítható,
- van üres férőhely az alépítményben, de az nem átjárható.

A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre irányuló igénye esetén köteles lehetővé tenni a Jogosult Szolgáltató helyszíni vizsgálat során való jelenlétét, illetve független szakértő bevonását a helyszíni vizsgálatba. A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénybejelentésétől számított legkésőbb 15 munkanapon belül köteles elvégezni a megvalósíthatósági vizsgálatot és értesíteni a Jogosult Szolgáltatót ennek eredményéről.

d) Amennyiben a Jogosult Szolgáltató eredeti igénymegjelölésében meghatározott földrajzi pontok között nem lehetséges a kábelhely megosztás, akkor a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénymegjelölése alapján köteles alternatív nyomvonalat felajánlani a kábelhely megosztásra.

e) A kábelhely megosztásra vonatkozó igényt a Kötelezett Szolgáltató objektív műszaki okok alapján utasíthatja el, amelyet a Jogosult Szolgáltató számára részletesen ismertetni köteles.

A jogosulti igény Kötelezett Szolgáltató részéről objektív műszaki okokra való hivatkozással történő elutasítása esetén, a c) pontban leírt eljáráson túlmenően a Jogosult Szolgáltató a Hszr. 29. §-ának értelemszerű alkalmazásával lefolytatott vizsgálat eredményeképpen jogvita eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál.

f) A Kötelezett Szolgáltató köteles elvégezni a Jogosult Szolgáltató kábeleinek a kábelhely megosztás tárgyát képező alépítményekben, oszlopokon való elhelyezéséhez, üzembe helyezéséhez, üzemeltetéséhez, hibaelhárításához, eltávolításához a Kötelezett Szolgáltató kábelhely infrastruktúrájának és kapcsolódó létesítményeinek határain belül elvégzendő tevékenységeket. A Kötelezett Szolgáltatónak lehetővé kell tennie a Jogosult Szolgáltató számára, hogy a fenti tevékenységeket saját maga is elvégezhesse, amennyiben azzal a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, egységét, annak működését nem veszélyezteti, indokolt esetben a Kötelezett Szolgáltató által biztosított felügyelet mellett.

g) Amennyiben a kábelhely megosztás szabad férőhely hiánya miatt nem megvalósítható, a Kötelezett Szolgáltató a helyszíni megvalósíthatósági vizsgálat során köteles megvizsgálni, hogy az adott kábelhely szakaszon vannak-e olyan, a Kötelezett Szolgáltató, vagy más szolgáltató tulajdonában lévő, használaton kívüli kábelek, amelyek az adott szolgáltató által nyújtott szolgáltatásokhoz, vagy az előrelátható szolgáltatásfejlesztési igényeinek megvalósításához nem szükségesek és akadályozzák a (további) kábelhely megosztást. Abban az esetben, ha vannak ilyen kábelek és ezek eltávolításával az igényelt kábelhely megosztáshoz szükséges férőhely biztosítható, akkor ezeket a kábeleket a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénybejelentése esetén köteles eltávolítani, vagy a kábelek eltávolítását a tulajdonos szolgáltató számára biztosítani, az

igény bejelentésétől számított 15 munkanapon belül, amennyiben az eltávolítás fizikailag megvalósítható és a hálózat épségét, egységét, működését nem veszélyezteti. A kábelek eltávolításának költsége a kábelek tulajdonosát terheli. Az eltávolítást a Kötelezett Szolgáltató végezheti, illetve azt a kábel tulajdonjogával rendelkező szolgáltató számára is lehetővé kell tennie, amennyiben azzal a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, egységét, annak működését nem veszélyezteti, indokolt esetben a Kötelezett Szolgáltató által biztosított felügyelet mellett.

h) A Kötelezett Szolgáltató tartalékként fenntarthat üres kábelhelyet, amelyre a kábelhely megosztási kötelezettség nem vonatkozik. A tartalékként fenntartható üres kábelhely nem lehet nagyobb, mint az adott kábelhely szakasz teljes férőhely kapacitásának 20%-a. Alépítmények esetében, ha az adott alépítmény szakaszon az alépítményben elhelyezkedő minden üres kábelvezető cső férőhely kapacitása meghaladja az alépítmény szakasz teljes férőhely kapacitásának 20%-át, akkor a legkisebb férőhely kapacitású üres kábelvezető cső tartható fenn tartalékként. Az alkalmazott tartalék mértékét a Kötelezett Szolgáltató a rendelkező rész A/2) pontja szerinti referenciaajánlatában köteles közzétenni.

i) A kábelhely megosztási kötelezettség a saját tulajdonú kábelhelyek tekintetében terheli a Kötelezett Szolgáltatót. Amennyiben a szolgáltatás nyújtásához szükséges valamely kábelhely szakasz nem a Kötelezett Szolgáltató tulajdona, de azt használja, vagy azzal kapcsolatban egyéb jogokkal rendelkezik, akkor szabad kábelhely megléte esetén nem akadályozhatja meg azt, hogy a Jogosult Szolgáltató kábelhely megosztást vegyen igénybe, továbbá a kábelhely megosztás megvalósíthatóságához szükséges mértékben közre kell működnie a kábelhely megosztás megvalósításában.

j) Abban az esetben, ha megállapítást nyer, hogy a kábelhely megosztás objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható, és a Jogosult Szolgáltató a Kötelezett Szolgáltatóval közösen részt vett a kábelhely megosztás megvalósíthatósági vizsgálatban, akkor a vizsgálattal kapcsolatban a Kötelezett Szolgáltató nem számíthat fel díjat a Jogosult Szolgáltató felé.

Amennyiben a kábelhely megosztás megvalósíthatósága megállapítást nyer és a Jogosult Szolgáltató az ettől számított 6 hónapon belül igénybe veszi a kábelhely megosztást, akkor a Kötelezett Szolgáltató az a) pont szerinti, nyilvántartásokból való információszolgáltatással és a c) pont szerinti helyszíni megvalósíthatósági vizsgálattal kapcsolatban felszámított díjakat a kábelhely megosztás bérleti díjában jóváírja, oly módon, hogy kábelhely bérleti díjat a Kötelezett Szolgáltató csak a bérleti díj a) és c) pont szerinti díjakat meghaladó részére számíthat fel a Jogosult Szolgáltató felé.

3. Kiegészítő szolgáltatások

A jelen határozat rendelkező rész „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek” D/1 pontjában és a D/2. pontjának 1. és 2. alpontjaiban meghatározott szolgáltatásokhoz kapcsolódóan a Kötelezett Szolgáltató a Hszr.-ben meghatározott kiegészítő szolgáltatásokat, valamint azokon felül mindazokat a kiegészítő szolgáltatásokat köteles nyújtani, amelyek szükségesek az D/1. pontban és D/2. pont 1. és 2. alpontjaiban meghatározott hozzáférési szolgáltatások Jogosult Szolgáltató általi igénybevételéhez. Ilyen kiegészítő szolgáltatások lehetnek többek között:

- információszolgáltatás nyilvántartási rendszerekből, illetve helyszíni felmérés alapján,
- a Jogosult Szolgáltató kábeleinek telepítése átengedett kábelhelyre (aléptímenybe, oszlopsorra stb.), a kábelek eltávolítása,
- a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató kábele, berendezése közötti hálózati összeköttetés kiépítése (az alkalmazott technológiától függően például összekötő kábel biztosításával, rendezőre való kifejtéssel, optikai szál hegesztésével), a rendelkező rész D/1 pontjában és a D/2. pontjának 1. és 2. alpontjaiban meghatározott szolgáltatások igénybevételenek helyszínén, az ehhez szükséges helymegosztás biztosításával,
- szakfelügyelet biztosítása a Jogosult Szolgáltató által igénybevett nagykereskedelmi szolgáltatásokhoz kapcsolódóan a Jogosult Szolgáltató által végzett hálózatépítési és hálózatüzemeltetési tevékenységekhez.

Amennyiben a Jogosult Szolgáltató is képes a kiegészítő szolgáltatások körébe tartozó tevékenységek elvégzésére anélkül, hogy az a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, egységét, működését veszélyeztetné, akkor a Jogosult Szolgáltatóval kötött megállapodás alapján a Kötelezett Szolgáltató köteles lehetővé tenni a Jogosult Szolgáltató számára, hogy a fenti tevékenységeket saját maga is elvégezhesse, indokolt esetben a Kötelezett Szolgáltató által biztosított felügyelet mellett.

4. Migrációs kötelezés – a korábban biztosított hozzáférés visszavonásával kapcsolatos szabályozás

A hálózatok technológiai fejlődése miatt bekövetkező, rézhálózatról újgenerációs (optikai, esetleg más) hálózatra történő váltás, a hozzáférés visszavonásával kapcsolatos szabályozás során a Jogosult Szolgáltatók beruházásainak védelme érdekében az alábbiak szerint rendelkezem.

- Az MDF-ek bezárása, a már biztosított hozzáférések visszavonása csak a Hatóság engedélyével történhet. A Kötelezett Szolgáltatónak jóváhagyás iránti kérelmet kell benyújtania a Hatósághoz az eszközökhöz már biztosított hozzáférés visszavonása tárgyában.
- Az MDF-ek bezárása, az eszközökhöz már biztosított hozzáférés visszavonását a Hatóság csak abban az esetben engedélyezi, ha a hozzáférés további biztosítása ésszerűen nem várható el a Kötelezett Szolgáltatótól, és a Jogosultak számára biztosítottak a migráció keretfeltételei.

A migráció keretfeltételein azon feltételek, szempontok összessége értendő, amelyeket a Hatóság az eszközökhöz biztosított hozzáférés visszavonása elbírálásánál figyelembe vesz. Ezek a következők:

- A Kötelezett Szolgáltatónak felszámolási szándékát a felszámolás tervezett időpontja előtt 5 évvel be kell jelentenie a Hatóságnak. A Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató megegyezhet ettől rövidebb, kölcsönösen elfogadható időben. A kölcsönösen elfogadható kitétel minden egyes, a felszámolás által érintett szolgáltatóra vonatkozik.
- Amint a Kötelezett Szolgáltató előtt ismertté válik, hogy az adott földrajzi területen a szolgáltatások igénybevételenek milyen alternatív megoldásai vehetők igénybe,

akkor - a szolgáltatások tényleges igénybevételének időpontjától függetlenül az adott alternatív megoldás Kötelezett Szolgáltató általi igénybevételét legalább 6 hónappal megelőzően - minden, vele hálózati szerződést kötött Jogosult szolgáltató tudomására kell hoznia azokat.

- A felszámoláskor a Kötelezett Szolgáltatónak azonos elbánásban kell részesítenie saját és a Jogosult Szolgáltató ügyfeleit.
- A Kötelezett Szolgáltató a szolgáltatás megfelelő minőségére és a szolgáltatás folyamatosságára vonatkozó garanciákat köteles biztosítani migráció esetén a Hszr.-nek a referenciaajánlat alapján kötött hálózati szerződés teljesítéséről rendelkező fejezetében szereplő 24. és 25. §-ában, valamint a Közeli bitfolyam hozzáféréssel kapcsolatos hálózati szerződésekben foglaltaknak megfelelően.
- A Kötelezett Szolgáltató köteles a felszámolandó MDF helyszínekre vonatkozó aktuális ütemtervet folyamatosan aktualizálva közzétenni honlapján, valamint a változásokról egyidejűleg tájékoztatni a nagykereskedelmi igénybevevőket és a Hatóságot.
- A Kötelezett Szolgáltató köteles az elérhetővé váló ODF helyszínekre vonatkozó ütemtervet folyamatosan aktualizálva közzétenni honlapján, valamint a változásokról egyidejűleg tájékoztatni a nagykereskedelmi igénybevevőket és a Hatóságot.

A jelen pontban kiszabott hozzáféréssel kapcsolatos kötelezettségek az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltatót a határozat közlését követő naptól terhelik.

E) Az 1. és 2. számú érintett piacokon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra a Tanács DH-23398-30/2007. számú határozatában kirótt, az Eht. 105. § szerinti „számviteli szétválasztás” kötelezettséget az alábbiak szerint

módosítom,

a 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató vonatkozásában pedig az alábbiak szerint

előírom:

Az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató a DH-26149-18/2007 számú határozat rendelkező részének I. számú mellékletében foglalt tartalomhoz képest az Elnöknek a 4. piacra vonatkozó HF/23144-2/2010. sz. határozatában rendelkező részének II. mellékletében meghatározott szabályok szerint köteles új számviteli szétválasztási kimutatást készíteni és az Elnökhöz az Eht. 62. (1) bekezdése szerinti időpontig jóváhagyás céljából benyújtani. Ezen kötelezettséget a rá más piacokon kirótt számviteli kötelezettségekre tekintettel, azokkal összehangoltan, egy egységes szerkezetben elkészített beadványban, az Elnök részére az Eht. 62. § (1) bekezdésében foglalt időpontig jóváhagyásra történő benyújtásával – az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének egyidejű igazolása mellett – köteles teljesíteni. Ha a Kötelezett Szolgáltató helyhez kötött és mobil elektronikus hírközlési üzleti területekkel is rendelkezik, akkor a két

üzleti terület szétválasztására és a mobilpiaci üzleti területre vonatkozóan a Tanács DH-25712-47/2008. számú határozata rendelkező részének I. számú mellékletében foglalt szabályokat köteles alkalmazni.

A "Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés" 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltató által benyújtott számviteli szétválasztási kimutatást az Elnök az Eht. 62. § szerinti eljárásában hagyja jóvá. A DH-23398-30/2007. számú határozat alapján az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltatót terhelő számviteli szétválasztás kötelezettség a jelen határozat közlésének napját követő napon hatályát veszti azzal, hogy a folyamatban lévő, a számviteli szétválasztási kimutatások jóváhagyására vonatkozó eljárásokban még a DH-23398-30/2007. számú határozatban foglalt, jelenleg hatályos kötelezettség szerint kell eljárni.

A jelen pontban kiszabott számviteli szétválasztás kötelezettség az 1., 2. és 3. sz. érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltatót a határozat közlését követő naptól terheli.

II.

Amennyiben jelen határozat jogerőre emelkedését követően bármely Kötelezett Szolgáltató tekintetében jogutódlás következik be, akkor a kieső ügyfél helyébe a polgári jog szerinti jogutódja(i) lép(nek), és a jogelődre jelen határozatban megállapított kötelezettségek ezen jogutódo(ka)t terhelik.

Egyetemes (általános) jogutódlás esetén a jogelődöt jelen határozat alapján terhelő valamennyi kötelezettség annak a jelen határozatban meghatározott céljához, jellegéhez és tartalmához igazodva terheli a jogutódlással létrejött szolgáltató(ka)t.

Amennyiben jelen határozatban jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató a tevékenysége végzésének feltételeit a felek akaratelhatározása alapján harmadik személy szolgáltató(k)ra átruházza (ügyleti vagy egyedi jogutódlás), úgy ezen harmadik szolgáltató(k) a korábbi jelentős piaci erejű szolgáltató jogutódjának minősül(nek), és terheli a jogelőd jelentős piaci erejű szolgáltatót terhelő valamennyi kötelezettség, a jelen határozatban meghatározott tartalommal.

Jelen határozat ellen fellebbezésnek helye nincs. A Határozat felülvizsgálata a határozat közlésétől számított 15 napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, az Elnökhöz 3 példányban benyújtott keresettel kérhető.

A keresetlevél benyújtásának e határozat végrehajtására halasztó hatálya nincsen.

A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa HF/756-2/2010. számú határozata rendelkező részének I. számú melléklete

Az országos bitfolyam hozzáféréssel kapcsolatban kirótt költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmának meghatározása
(A retail-minus díjképzési módszer)

Amely szolgáltatókra az Elnök a jelen határozat alapján az Eht. 108. § szerinti „költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” körében kötelezettséget írt elő *(Rendelkező rész, I. fejezet, C) pontja)*, ezt a kötelezettséget az Országos bitfolyam hozzáférésre vonatkozóan a Kötelezett Szolgáltató a jelen mellékletben foglaltak szerint köteles teljesíteni.

A Kötelezett Szolgáltató a jelen határozatban foglalt HOZZÁFÉRÉS ÉS ÖSSZEKAPCSOLÁS kötelezettség D/1. pont második bekezdése alapján „minden olyan sávszélességű Országos bitfolyam hozzáférést köteles nyújtani, amely sávszélességű szélessávú szolgáltatást saját maga, illetve az irányítása alatt álló bármely vállalkozás kiskereskedelmi szolgáltatásként kínál.” A Kötelezett Szolgáltató ezen nagykereskedelmi szolgáltatásokat **a jelen melléklet szerinti, kiskereskedelmi árból származtatott díjképzési módszer (retail minus) alkalmazásával kialakított díj ellenében köteles nyújtani.**

A díj meghatározása érdekében az Elnök a Kötelezett Szolgáltatót a jelen melléklet szerinti adatok és számítások benyújtására kötelezi. Az Elnök az Országos bitfolyam hozzáférés díjainak alapját képező, a jelen mellékletben előírt számításokat ellenőrzi, jóváhagyja, illetve indokolt esetben módosítja.

A jelen mellékletben szereplő valamennyi adatkérést a Kötelezett Szolgáltató elektronikus formában is teljesíteni köteles úgy, hogy az adatokat tartalmazó fájlt olyan formában köteles benyújtani, hogy az a Microsoft Excel nevű szoftverével olvasható legyen.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató adat- és információszolgáltatási kötelezettségének olyan modell benyújtásával tesz eleget, amelyben

- informatikai hibajelzés jelenik meg, vagy
- a benyújtandó információkat és számításokat külön-külön nem, csak a teljes benyújtott állomány behívásával lehet hibajelzés nélkül megismerni,

az Elnök az adatszolgáltatást nem teljesítettként kezeli, s felhívja a Kötelezett Szolgáltatót az adatszolgáltatása ismételt benyújtására. Az adatszolgáltatás ismételt benyújtására irányuló felhívás nem, késedelmes, vagy nem megfelelő tartalmú teljesítése esetében az Elnök bírságot szab ki, s a rendelkezésre álló információk alapján megállapítja a nagykereskedelemben alkalmazandó maximált árakat.

A benyújtott adatok, valamint a jelen melléklet C.4. pontjában foglalt egyéb szempontok alapján az Elnök megállapítja a kiskereskedelmi átlagár és a Jogosult Szolgáltatók számára nyújtott Országos bitfolyam hozzáférés nagykereskedelmi ára közötti különbség (árrés) minimális mértékét, valamint a Kötelezett Szolgáltató által a Jogosult Szolgáltatók felé érvényesíthető nagykereskedelmi egyszeri és havi díjak legmagasabb értékét.

Az Elnök által meghatározott nagykereskedelmi árakat az új szerződésekre az ármegállapító határozat közlése napjától, a korábban megkötött határozott idejű és/vagy hűségidőszakot tartalmazó szerződésekre azok lejáratát követően kell alkalmazni.

Az Elnök által megállapított, hatályos érték maximált árként értelmezendő, azaz az Országos bitfolyam hozzáférés egyszeri díjának és havi díjának meghatározásakor és alkalmazása során semmilyen esetben és semmilyen körülmények között sem léphető túl. Kötelezett Szolgáltató az Elnök által meghatározott értéknél alacsonyabbat alkalmazhat, de ebben az esetben az EGYENLŐ ELBÁNÁS elvének megfelelően valamennyi Jogosult Szolgáltató számára az alacsonyabb áron kell nyújtania a szolgáltatást.

Annak érdekében, hogy a szabályozott nagykereskedelmi ár tükrözze a kiskereskedelmi ár változásait, az Elnök a szabályozott nagykereskedelmi árat féléves gyakorisággal felülvizsgálja. A Kötelezett Szolgáltató a rendszeres felülvizsgálat érdekében a jelen mellékletben meghatározott adatokat és számításokat minden év február 1-ig, illetve augusztus 1-ig, a megelőző naptári félévre (azaz a július 1. és december 31. közötti időszakra, illetve a január 1. és június 30. közötti időszakra; a továbbiakban: **alapidőszak**) vonatkoztatva köteles benyújtani az Elnök számára.

C.1. A kiskereskedelmi díjak figyelembe vétele a számításban

A Kötelezett Szolgáltató köteles az általa és az irányítása alatt álló szolgáltató által alkalmazott kiskereskedelmi szélessávú szolgáltatások – alábbiakban részletezett – adatait meghatározni és benyújtani.

C.1.1. A kiskereskedelmi szélessávú szolgáltatás átlagdíja

A Kötelezett Szolgáltató a C.1.3. pont által meghatározott szolgáltatástípusok szerinti bontásban benyújtja kiskereskedelmi szélessávú szolgáltatásainak listaárait, az alapidőszakban kiszámlázott havi és egyszeri díjbevétel értékét, valamint a kiskereskedelmi díjcsomagokhoz tartozó volumeneket az alapidőszak hónapjaira vonatkozóan havi bontásban, illetve az alapidőszakra összesen.

A C.1.3. pont szerint meghatározott díjcsomagok átlagos havi díját és átlagos egyszeri díját mind az alapidőszakra, mind annak hónapjaira meg kell állapítani úgy, hogy az a fentiek szerint kimutatott árbevétel és volumen hányadosával legyen egyenlő.

A Kötelezett Szolgáltató továbbá köteles benyújtani a forgalomfüggő és forgalmi korlátos kiskereskedelmi szolgáltatásainak forgalmi adatait és az alkalmazott forgalmi díjakat, az értékesített szolgáltatástípusoknak megfelelő bontásban, a forgalmi adatokat az alapidőszak minden egyes hónapjára vonatkozóan külön, valamint a teljes időszakra vonatkozóan összesítve.

Az átlagár számításának képlete a havi díjak esetében: $P = B/EHSZ$

ahol

P : átlagos havi díj

B : a C.1.2. pontnak megfelelően tisztított díjbevétel

$EHSZ$: az előfizetői hónapok száma (az adott időszakban az adott kiskereskedelmi szolgáltatástípus keretében előfizetett hónapok száma).

Az átlagár számításának képlete az egyszeri díjak esetében: $P = B/ESZ$

ahol

P : átlagos egyszeri díj

B : az egyszeri díjakból származó árbevétel

ESZ : az új szerződések száma.

A lépcsős akciók keretében értékesített csomagok esetében a tényleges bevétel helyett számított bevételi értéket kell alkalmazni. Ilyen esetben az egy szerződésből származó bevétel számítása során az előfizetői hónapok számát a szerződés teljes hatálya alatt alkalmazott havi díjak súlyozott átlagértékével kell szorozni, és a számítást a beadványban külön ki kell mutatni. (Tehát amennyiben például az adott akciós ár egyéves szerződésre vonatkozik és az első három hónapban 0 Ft, a többi hónapban pedig x Ft a havi díj mértéke, akkor az ezen akció keretében értékesített csomagokat a bevétel kiszámításánál $(3 \cdot 0 + x \cdot (12 - 3)) / 12$ áron kell figyelembe venni.)

Amennyiben nemcsak a Kötelezett Szolgáltató, hanem valamely (illetve több), az irányítása alatt álló szolgáltató(k) is nyújtja(k) az adott kiskereskedelmi szélessávú szolgáltatást, úgy az átlagárát egyrészt a Kötelezett, illetve az irányítása alatt álló szolgáltató(k) kiskereskedelmi értékesítési áaira vonatkoztatva külön-külön (részátlag), másrészt a Kötelezett Szolgáltató és az irányítása alatt álló szolgáltató értékesítési áaira együttesen (teljes átlag) is meg kell állapítani.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató adatszolgáltatási kötelezettségét nem, vagy hiányosan (nem megfelelően) teljesíti, a díjképzési módszer alapjául szolgáló kiskereskedelmi árként az Elnök a Kötelezett Szolgáltató – az adatszolgáltatás esedékessé válásakor – aktuális legalacsonyabb díját alkalmazza.

C.1.2. A kiskereskedelmi ár megtisztítása

A kiskereskedelmi szolgáltatást a szolgáltatók általában nem önmagában, hanem a szélessávú internetszolgáltatással együtt járó kiegészítő szolgáltatásokkal (pl. e-mail postafiókok stb.), esetleg más elektronikus hírközlési szolgáltatással (pl. hang- vagy IPTV-szolgáltatással, stb.) vagy tartalomszolgáltatással (pl. letölthető zeneszámok, stb.) együtt kínálják. A számítások célja a kizárólag a szélessávú internet szolgáltatást képviselő díj meghatározása, ehhez a Kötelezett Szolgáltatónak a díjbevételt meg kell tisztítania a fenti egyéb szolgáltatásoktól.

Ha nem egyértelmű, hogy a megtisztított díjbevétel – ideértve a csomaghoz társított vagy a csomag igénybevételére tekintettel más elektronikus szolgáltatásra meghirdetett díjkedvezményt is – a csomagon belül külön mennyi lenne, akkor a Kötelezett Szolgáltatónak a csomag díjbevételét a csomagot alkotó szolgáltatások listaárai vagy - amennyiben azok jobban tükrözik az árarányokat - a ténylegesen alkalmazott árak arányában kell meghatároznia és a számítást a beadványban külön ki kell mutatnia.

Amennyiben a szolgáltatási csomag olyan szolgáltatáselemet is tartalmaz, amelyet az adott Kötelezett Szolgáltató önmagában nem értékesít, akkor ennek csomagon belüli értékére vonatkozóan szakértői becsléseket kell alkalmaznia, melynek alapját minden esetben a Kötelezett Szolgáltató saját becslései, számításai jelentik. Az Elnök a beadott adatok

ellenőrzéséhez más szakértők, így különösen a hasonló kiskereskedelmi szolgáltatást nyújtó más szolgáltatók szakértőinek becsléseit is felhasználja.

C.1.3. A kiskereskedelmi szolgáltatások részletezettsége

A kiskereskedelmi szolgáltatás adatait a Kötelezett Szolgáltatónak a sávszélesség kategóriákon túl további részletezettségben kell kimutatnia, a szolgáltatás igénybevételi feltételei között meglévő lényeges különbségeknek megfelelően, az alábbi paraméterek szerint:

- az új, a korábbi és a továbbélő szerződések
- garantált le- és feltöltési sebesség (Kbps)
- egyéni, illetve üzleti előfizetők számára értékesített
- az adatforgalom figyelembe vételi módja alapján (korlátlan használatot biztosító vagy forgalomfüggő)
- a forgalomfüggő hozzáféréseken belül a meghatározott forgalmat magában foglaló havi díjú (forgalmi korlátos), illetve a havi díjon felül további használati díjat tartalmazó hozzáférések. E hozzáféréseket tovább kell részletezni a havidíjban foglalt adattartalom, a használati díj számítása (például percalapú használati díj stb.), illetve egyéb jellemzők szerint
- az eltérő elkötelezettségi idejű (hűségidőszakú) hozzáférések
- az előfizető, illetve a Kötelezett Szolgáltató által üzembe helyezett végződtető berendezés (azaz "szereld magad", illetve nem "szereld magad" konstrukció), amennyiben azok havi vagy egyszeri díja eltérő
- esetleges további lényegi jellemzők.

Új szerződésnek számítanak az új szélessávú előfizetőkkel (ideértve a szolgáltatóváltó előfizetőket is) kötött szerződések, valamint a megújított szerződések. Új előfizetési szerződésnek minősül, ha a szerződésben változik a létesítési hely, az előfizető személye vagy más lényeges szerződési feltétel.

Megújított szerződésnek minősül, ha a határozott idő vagy hűségidőszak lejártával a felek a szerződést újrakötik, vagy újabb hűségidőszakra köteleződnek el, vagy a szerződésben valamely lényeges szolgáltatási (műszaki vagy pénzügyi) paraméter változik.

Továbbélő szerződésnek számít a korábban megkötött határozott idejű vagy hűségidőszakot tartalmazó szerződés, ha ezek lejártát követően a hűségidőszak meghosszabbodása (megújítása) nélkül a szerződés határozatlan idejűvé válik, miközben a többi szolgáltatási paramétere (az ár kivételével) változatlan feltételekkel továbbra is hatályban marad.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató nem a lényeges igénybevételi feltételekben foglalt különbségeknek megfelelő fenti bontásban közli a kiskereskedelmi árakat, az Elnök az adott igénybevételi feltételeken belüli ajánlatok közül a Kötelezett Szolgáltató – az adatszolgáltatás esedékessé válásakor – aktuális legalacsonyabb díját alkalmazza.

C.1.4. Sáv szélesség migráció

A fenti számítások során az alapidőszak alatt történt sáv szélesség migráció esetén (azaz abban az esetben, amikor a Kötelezett Szolgáltató, illetve az annak irányítása alatt álló szolgáltató, az adott, korábban megkötött szolgáltatási szerződésben rögzített sáv szélesség értékét módosítja), amennyiben azonosítható, hogy az új sáv szélesség kategória melyik korábbi sáv szélességnek felel meg, a korábbi sáv szélességű szolgáltatás értékesítési adatait a Kötelezett Szolgáltatónak az új sáv szélességű szolgáltatás átlagos értékesítési áránál kell figyelembe vennie.

Amennyiben egyértelműen nem azonosítható, hogy a Kötelezett Szolgáltató által alkalmazott új kiskereskedelmi szerződési feltételek mellett az adott sáv szélességű szolgáltatás a régi kiskereskedelmi szerződési struktúrában melyik szélessávú szolgáltatásnak feleltethető meg, az Elnök az új sáv szélesség „típus” nagykereskedelmi árát a hozzá legközelebb eső sáv szélesség kategória (kategóriák) nagykereskedelmi ára alapján határozza meg, a két szomszédos sáv szélesség nagykereskedelmi árának valamely súlyozott átlagaként.

A fenti számítások során az alapidőszak előtt megvalósult sáv szélesség migráció esetén az újnak nem minősülő kiskereskedelmi értékesítéseket a Kötelezett Szolgáltatónak az alapidőszak során biztosított sáv szélesség szerint kell besorolnia.

A Kötelezett Szolgáltató a tervezett sáv szélesség migráció bevezetése előtt 30 nappal mind az Elnöket, mind a Jogosult Szolgáltatókat köteles tájékoztatni a tervezett sáv szélesség-változtatásokról oly módon, hogy a bejelentés tartalmazza a korábbi és a módosított sáv szélességek megfeleltetését.

Abban az esetben, ha a migráció az ármegállapítás alapját képező adatszolgáltatási időszak vége és az azon alapuló ármegállapító határozat közlése közötti időszakban történik, a Kötelezett Szolgáltató az Elnökhöz intézett tájékoztatásában köteles benyújtani azon sáv szélességfüggő fajlagos kiskereskedelmi költség számításokat, amelyek a migráció következtében megjelenő, korábban nem alkalmazott sáv szélességekre vonatkoznak.

C.2. A Jogosult Szolgáltatók számára nyújtott nagykereskedelmi szélessávú szolgáltatások díjai

A Kötelezett Szolgáltató köteles benyújtani a Jogosult Szolgáltatók számára kínált nagykereskedelmi szélessávú szolgáltatások listaárait, árbevételére, értékesítési volumenére, valamint a ténylegesen alkalmazott átlagárakra vonatkozó alapidőszaki adatokat, Jogosult Szolgáltatók szerint külön-külön és összesen, a C.1.3. pontban előírt részletezettségben.

A nagykereskedelmi szélessávú szolgáltatás átlagárának számítási elve, valamint az adott időszakban újnak számító értékesített szolgáltatások definíciója értelemszerűen megegyezik a jelen melléklet C.1. pontjában foglaltakkal (azzal, hogy nagykereskedelmi értékesítés tekintetében új értékesítésnek minősül a szolgáltatóváltó előfizető miatti új nagykereskedelmi igény is).

C.3. Az árérés megállapítása

C.3.1. A kiskereskedelmi szolgáltatás költségei

A Kötelezett Szolgáltató köteles az Elnök számára benyújtani a szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatáshoz az Országos bitfolyam hozzáféréseken felül szükséges tevékenységek kapcsán a Kötelezett Szolgáltatónál, illetve az irányítása alatt álló szolgáltatóknál az alapidőszak alatt felmerült költségeinek részletes kimutatását, a jelen és a C.1. pont szerinti bontásban.

A szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatás kiskereskedelmi költségei és a C.1. pont szerint meghatározott volumen adatai alapján a Kötelezett Szolgáltató kiszámolja, hogy mennyi volt a saját, és az irányítása alatt álló szolgáltatója fenti időszakra vonatkozó kiskereskedelmi szolgáltatásának Országos bitfolyam hozzáféréseken felüli fajlagos költsége, és benyújtja az Elnök számára a számítás alapjául szolgáló részletes adatokat.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató is és az ő irányítása alatt álló más szolgáltató is nyújtja az adott kiskereskedelmi szélessávú szolgáltatást, úgy a vonatkozó kiskereskedelmi szolgáltatás Országos bitfolyam hozzáféréseken felüli fajlagos költségét egyrészt külön-külön szolgáltatóként, másrészt a szolgáltatókra együttesen vonatkoztatva is meg kell állapítani.

A Kötelezett Szolgáltató a szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatáshoz az Országos bitfolyam-hozzáféréseken felül szükséges tevékenységek költségeit két fő csoportba osztva köteles bemutatni.

Az első típusú költségek esetén a kiskereskedelmi, értékesítési és marketing tevékenységek költségeit köteles kimutatni a Kötelezett Szolgáltató, amelyek a kiskereskedelmi szélessávú szolgáltatás nyújtása során felmerülnek. Ezen tevékenységek költségeinek típusai különösen a következők²:

- értékesítési közvetlen költségek
- az értékesítés pénzügyi költségei (a számlázás pénzügyi költségei, behajtási veszteség, kintlevőség menedzsment)
- a kiskereskedelmi szolgáltatás informatikai támogatásának költségei (Retail computing costs)
- termékfejlesztési- és menedzselési költségek
- közvetlen és közvetett értékesítési akciók költségei
- ügyfélszolgálati költségek (back- és front office)
- kiskereskedelmi számlázás költségei
- az általános költségekből a kiskereskedelmi szélessávú szolgáltatásra jutó rész

A fenti típusú költségeket a fajlagos költségszámításnál a Kötelezett Szolgáltató (és az irányítása alatt álló kiskereskedelmi szolgáltató) által az adott időszakban átlagosan nyújtott összes szélessávú előfizetés végpontszámára vonatkozólag egyenletesen kell szétosztani

---

² A releváns költségek tételeinek összeállítása során az Elnök figyelembe vette az európai szabályozó hatóságok szövetségének (Independent Regulatory Group) retail minus szabályozásra vonatkozó elvi anyagát: Principles of Implementation and Best Practice Regarding the Use and Implementation of Retail Minus Pricing, IRG September 2005.

(azaz a releváns költségeket az adott időszakra vonatkozó előfizetői hónapok számával kell elosztani).

A második típusú költségek közé azon műszaki tevékenységek költségei tartoznak, amelyeket a Kötelezett Szolgáltató elkerülne, ha az adott előfizetői végponton kiskereskedelmi szélessávú szolgáltatást nem, csak Országos bitfolyam hozzáférést nyújtana (pl. az internetszolgáltatáshoz szükséges eszközök, kiszolgáló/szerver, útválasztó/router amortizációja és tőkeköltsége³; a nemzetközi sáv szélesség ára, egyéb).

Ezeket a költségeket szintén az előfizetői hónapokra kell szétosztani, de a szolgáltatásokon belül a különböző sáv szélességekre (illetve a tényleges használattól függően a forgalomfüggő – forgalmi díjas, forgalmi korlátos – és forgalomfüggetlen csomagokra) vonatkozóan differenciáltan. A Kötelezett Szolgáltató köteles bemutatni a költségek differenciált szétosztása során alkalmazott részletes számítást.

A költségek részletes kimutatása során a Kötelezett Szolgáltató köteles jelezni, hogy melyek a szolgáltatási volumentől függő, illetve az attól független költségek. A Kötelezett Szolgáltató köteles bemutatni azt is, hogy a szolgáltatási volumentől függő költségek esetén a költségek milyen módon függenek a volumentől.

Az Elnök a szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatás, Országos bitfolyam hozzáféréseken felüli költségeinek értékelésekor figyelembe veheti a Jogosult Szolgáltatók, illetve más Kötelezett Szolgáltatók költségeit is. Ebben az esetben az Elnök alapvetően a kiskereskedelmi szélessávú szolgáltatások adott földrajzi piacán (a Kötelezett Szolgáltatóval együtt) 90%-os együttesen számított piaci részesedéssel rendelkező szolgáltatókat veszi figyelembe. Ha a Kötelezett Szolgáltató nem, vagy nem megfelelően szolgáltat adatot, akkor az Elnök a releváns kiskereskedelmi költségek meghatározása során más hatékony szolgáltatók kiskereskedelmi költségeit veszi alapul.

C.3.2. A nagykereskedelmi szolgáltatás költségei

A fentiekben túlmenően a Kötelezett Szolgáltató köteles kimutatni, és az Elnök számára benyújtani a vonatkozó addicionális költségeit, amelyek a jelen határozat által a nagykereskedelmi Országos bitfolyam hozzáféréssel kapcsolatban előírt kötelezettségek teljesítésének érdekében, az Országos bitfolyam hozzáférés biztosításán túl merültek fel.

Ebbe a körbe tartoznak alapvetően a Jogosult Szolgáltatók kiszolgálásának, valamint a Jogosult Szolgáltatókkal való elszámolásnak a költségei, valamint a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges, és csak ahhoz köthető pótlólagos beruházások költségei. Nem tartoznak a figyelembe vehető nagykereskedelmi költségek körébe a Kötelezett Szolgáltató üzleti érdekei alapján felmerülő, a nagykereskedelmi szolgáltatás értékesítését ösztönző, illetve marketing jellegű költségek, valamint a termékfejlesztési, termékmenedzselési költségek.

A nagykereskedelmi szolgáltatás költségei alapján a Kötelezett Szolgáltató a szélessávú szolgáltatás fajlagos nagykereskedelmi költségét számítja ki. A nagykereskedelmi költségeket a fajlagos költség számításnál a Kötelezett Szolgáltató által az adott időszakban

³ A számításokban érvényesíthető tőkeköltség mértéke a mindenkor adatszolgáltatás időpontjában érvényes, az adott szolgáltatóra meghatározott tőkeköltséggel egyezik meg.

átlagosan nyújtott összes nagykereskedelmi szélessávú előfizetés végpontszámára vonatkozólag egyenletesen kell szétoztani (azaz a releváns költségeket az adott időszakra vonatkozó előfizetői hónapok számával kell elosztani).

Az Elnök a Kötelezett Szolgáltató által benyújtott kiskereskedelmi és nagykereskedelmi költségek helyességének megítéléséhez bekérhet a költségek tartalmára, a költségek felosztásának módjára vonatkozó további információkat. Amennyiben valamely kiskereskedelmi, illetve nagykereskedelmi költségelem (tevékenység) a szélessávú szolgáltatáson kívül a Kötelezett Szolgáltató más szolgáltatásaihoz is kapcsolódik, és így költsége e szolgáltatások között megoszlik, a Kötelezett Szolgáltató az Elnök erre irányuló felhívása esetén köteles benyújtani a költségelem (tevékenység) érintett szolgáltatásokra vonatkozó költségadatait, számszerűen bemutatni a költségfelosztást meghatározó tényezőket, valamint megindokolni ezek alkalmazását.

C.3.3. Az árrés

A jelen pontban fentebb részletezett számítások eredményeként meghatározásra kerül az adott i-dik típusú (a C.1.3. pontban foglalt bontásnak megfelelő) szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatás Országos bitfolyam hozzáférése felüli tevékenységeinek fajlagos költsége (E_i), a nagykereskedelmi szolgáltatás fajlagos költsége (F_i), valamint a kettő különbségeként meghatározott árrés (Z_i). A releváns fajlagos kiskereskedelmi költségek az árrés mértékét növelik, a releváns fajlagos nagykereskedelmi költségek az árrés mértékét csökkentik, azaz $Z_i = E_i - F_i$.

Az árrés mértéke a fentiek szerint sáv szélességenként, illetve a használati korlátosság függvényében eltérő, a kiskereskedelmi szolgáltatáshoz az Országos bitfolyam hozzáférés nyújtásán felül szükséges tevékenységek egy része költségeinek sáv szélességtől függő jellege miatt. A nagykereskedelmi szolgáltatás fajlagos költségei hozzáférés típusonként egységesek. Árrést az Elnök csak a havi díjak esetében határoz meg, az egyszeri díjaknál nem, mivel a jelen pontban foglaltaknak megfelelően az árrés alapját képező költségek teljes egészükben a havi díjak árrésébe épülnek be.

Amennyiben más szolgáltatók benyújtott kiskereskedelmi költségadatai jelentősen eltérnek a Kötelezett Szolgáltató költségadataitól, az Elnök megvizsgálja, hogy az eltérés közgazdaságilag indokolt-e, és a vizsgálat alapján a Kötelezett Szolgáltató költségadataiból egyértelműen nem következő árrést is meghatározhat.

C.4. A nagykereskedelmi díj kialakításának további menete

C.4.1. Nagykereskedelmi árak megállapítása új kiskereskedelmi értékesítési adatok ismeretében

A Kötelezett Szolgáltató által nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatás maximális ellenértékét az Elnök alapértelmezésben a Kötelezett Szolgáltató, illetve az általa irányított kiskereskedelmi szolgáltató C.1.1. pont szerinti átlagos új kiskereskedelmi értékesítési ára és a C.3.3. pont szerint meghatározott árrés különbségeként állapítja meg.

Az Elnök mindazokra a szolgáltatástípusokra (a C.1.3. pontnak megfelelő bontásban) megállapítja a nagykereskedelmi szolgáltatás maximális ellenértékét, amelyeket a Kötelezett Szolgáltató, illetve az irányítása alatt álló bármely vállalkozás kiskereskedelmi

szolgáltatásként kínál. Ez alól azok a szolgáltatástípusok jelenhetnek kivételt, amelyeket a Kötelezett Szolgáltató az ármegállapítás időpontjában objektív műszaki okok miatt nem tud nagykereskedelmi szolgáltatásként nyújtani.

Azon nagykereskedelmi szolgáltatástípusok esetében, amelyeknek nincs kiskereskedelmi megfelelője, a szolgáltatás díjában a felek szabadon állapodnak meg, a C.4.4. pont szerinti eset kivételével. A Kötelezett Szolgáltató a nagykereskedelmi feltételekben és a kiállított számlákban is köteles egyértelműen megjelölni és elkülöníteni a szabályozott díjú és a nem szabályozott díjú nagykereskedelmi szolgáltatásokhoz kapcsolódó tételeket.

A retail minus ármeghatározás képlete, azaz az i -dik szolgáltatástípus nagykereskedelmi árának számítási módja tehát a következő:

$$N_i = P_{i,új} - Z_i$$

ahol

N_i : az i -dik szolgáltatástípus nagykereskedelmi ára és

$P_{i,új}$: az i -dik szolgáltatástípus új kiskereskedelmi értékesítési átlagára.

Az Elnök a nagykereskedelmi díj végső meghatározásakor a fentiek mellett figyelembe veszi, hogy a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltatók számára az Országos bitfolyam hozzáférés nyújtásakor milyen árakat alkalmazott az alapidőszakban (ld. jelen melléklet C.2. pontját). Amennyiben a költségek figyelembevételével számított árrés (Z) alkalmazásával számított nagykereskedelmi havi díj meghaladná a Jogosult Szolgáltatóként számított, az ármegállapítás alapjául szolgáló alapidőszakra vonatkozó átlagos nagykereskedelmi havi díjak közül a legalacsonyabbat, akkor az Elnök a havi díjat a Jogosult Szolgáltatóként számított legalacsonyabb átlagos nagykereskedelmi havi díjjal megegyezően állapítja meg. A Kötelezett Szolgáltató által alkalmazható legmagasabb nagykereskedelmi egyszeri díjat az Elnök ebben az esetben az ármegállapítás alapjául szolgáló átlagos havi díjhoz tartozó átlagos egyszeri díjjal megegyezően állapítja meg. Több azonos átlagos havidíj esetén más tényezők (pl. az egyszeri díjak) figyelembe vételével hozza meg döntését. Amennyiben az egyes Jogosult Szolgáltatókkal szemben alkalmazott egyszeri díjak között jelentősek az eltérések, az Elnök az egyszeri díjak mértékét is figyelembe veheti az alkalmazandó nagykereskedelmi ár alapjául szolgáló havi díj kiválasztásánál.

C.4.2. Nagykereskedelmi árak megállapítása új kiskereskedelmi értékesítési adatok hiányában

Új kiskereskedelmi értékesítési átlagár ($P_{i,új}$) hiányában az Elnök P_i értéként az adott szolgáltatástípus listaárát, illetve a Kötelezett Szolgáltató által korábbi szerződések alapján nyújtott szolgáltatás átlagárát ($P_{i,régi}$) veszi figyelembe.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató az alapidőszakban értékesített olyan nagykereskedelmi szolgáltatást, amelynek megfelelő kiskereskedelmi díjcsomagjában nem volt új értékesítése, úgy a nagykereskedelmi ár megállapítása a kiskereskedelmi díjcsomag C.1.2. pont szerint tisztított listaárai alapján történik. Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató listaáras kínálatában több olyan díjcsomag található, amelyek lényegi feltételeiket tekintve azonos kategóriába sorolhatók, úgy az Elnök e díjcsomagok listaárainak egyszerű számtani átlagát veszi figyelembe kiskereskedelmi értékesítési árként.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató az alapidőszakban nyújtott szélessávú nagykereskedelmi szolgáltatásának megfelelő kiskereskedelmi díjcsomagját már nem értékesíti, és ennek igazolásával listaárat nem tud benyújtani, ugyanakkor még biztosítja az előfizetői egy csoportjának az adott nagykereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatásnak megfelelő kiskereskedelmi szolgáltatást, úgy a Kötelezett Szolgáltató e szolgáltatás átlagárát köteles benyújtani az átlagárszámítást megalapozó alapadatokkal és számításokkal együtt. A fenti esetben a nagykereskedelmi árak megállapítása a korábbi szerződések alapján biztosított szolgáltatás átlagára ($P_{i, régi}$) épül.

Az Elnök a nagykereskedelmi díj végső meghatározásakor a fentiek mellett a C.4.1. pontban foglaltak szerint figyelembe veszi, hogy a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltatók számára az Országos bitfolyam hozzáférés nyújtásakor milyen árakat alkalmazott az alapidőszakban.

C.4.3. Eljárás új kiskereskedelmi szolgáltatások esetén

A Kötelezett Szolgáltató új, a korábbiaktól lényegesen eltérő szolgáltatási feltételekkel kínált kiskereskedelmi szolgáltatást nem vezethet be anélkül, hogy annak nagykereskedelmi megfelelőjét meghatározott idővel előtte (minimum 30 nap) Jogosult Szolgáltatóknak fel nem ajánlotta.

Új, a korábbiaktól lényegesen eltérő szolgáltatási feltételeket jelent az alábbiak változása:

- a korábban alkalmazottól eltérő sávszélesség (ide nem értve a sávszélesség migrációt);
- egyéni, illetve üzleti előfizetők számára történő értékesítés;
- a garantált le- és feltöltési sebesség (Kbps);
- forgalomtól, forgalmi időtől való függés, illetve mindezekről való mentesség;
- eltérő elkötelezettségi idő (hűségidőszak);
- az előfizető, illetve a Kötelezett Szolgáltató által üzembe helyezett végződtető berendezéssel (azaz "szereld magad", illetve nem "szereld magad" konstrukcióban) történő értékesítés, amennyiben azok havi vagy egyszeri díja eltérő;
- egyéb lényegi jellemzők.

Az előző bekezdés alapján újnak minősülő kiskereskedelmi szolgáltatás bevezetése előtt 75 nappal a Kötelezett Szolgáltató köteles kidolgozni és az Elnök számára benyújtani az ahhoz tartozó Országos bitfolyam hozzáférés tervezetét.

A tervezetnek tartalmaznia kell a kiskereskedelmi szolgáltatás és az annak megfelelő nagykereskedelmi szolgáltatás leírását, az ármeghatározás szempontjából lényeges jellemzőinek legalább a C.1.3. pont szerinti részletezettségű ismertetésével. A Kötelezett Szolgáltatónak be kell nyújtania a kiskereskedelmi szolgáltatás bevezetésekor alkalmazni kívánt egyszeri és havi díjait. A tervezetnek tartalmaznia kell továbbá a kiskereskedelmi árrés sávszélesség, illetve használati korlát függvényében változó költségeinek, valamint az új kiskereskedelmi szolgáltatással egy csomagban értékesíteni tervezett kiegészítő szolgáltatások értékének számítását.

Az Elnök a Kötelezett Szolgáltató által benyújtott kiskereskedelmi havi díjak és egyszeri díjak, valamint fajlagos nagykereskedelmi és kiskereskedelmi költségek megfelelő benyújtása alapján jóváhagyja a kiskereskedelmi szolgáltatáshoz tartozó Országos bitfolyam hozzáférés legmagasabb nagykereskedelmi árát.

Az Elnök az adott nagykereskedelmi ár jóváhagyása során a kiskereskedelmi szolgáltatás bevezetésekor alkalmazni kívánt egyszeri és havi díját tekinti az átlagos kiskereskedelmi értékesítési árak.

Az Elnök által jóváhagyott/megállapított új kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz kapcsolódó nagykereskedelmi szolgáltatás feltételei és díjai a jóváhagyást követő retail minus határozat hatályba lépéséig hatályosak. Amennyiben az ármegállapítást követő adatszolgáltatásban – kiskereskedelmi értékesítés hiányában – a Kötelezett Szolgáltató nem tudja megadni e termékéhez a kiskereskedelmi új értékesítés átlagárát, úgy e szolgáltatást új értékesítési volumen nélkül, a tervezett kiskereskedelmi árral, azonban az adatszolgáltatás aktuális költségeinek figyelembe vételével kell az adatszolgáltatásában megjelenítenie.

C.4.4. Eljárás a Kötelezett Szolgáltató kiskereskedelmi sáv szélesség kínálatától eltérő sáv szélességű új nagykereskedelmi szolgáltatás árának meghatározása esetén

A jelen határozatban foglalt HOZZÁFÉRÉS ÉS ÖSSZEKAPCSOLÁS kötelezettség D/1. pont harmadik bekezdése alapján a Jogosult Szolgáltató „a Kötelezett Szolgáltató által maximálisan biztosított vagy annál kisebb sáv szélességű, de a Kötelezett Szolgáltató csomagjaival nem feltétlenül megegyező (ugyanakkor műszakilag megvalósítható) bitfolyam hozzáférést igényelhet, melyet a Kötelezett Szolgáltató biztosítani köteles, amennyiben annak teljesítése műszakilag lehetséges és nem jelent érdemi többletterhet a Kötelezett Szolgáltatóra nézve a saját kiskereskedelmi sáv szélesség kínálatának megfelelő bitfolyam hozzáférés szolgáltatáskínálat nyújtásának terheire képest.”

Ennek árát a szolgáltatás jellemzőiben legközelebb álló két „szomszédos” sáv szélesség kategória meghatározott nagykereskedelmi árának alkalmasan súlyozott átlagaként kell meghatározni, figyelembe véve a meghatározottól eltérő sáv szélességű Országos bitfolyam hozzáférés Kötelezett Szolgáltatónál felmerült addicionális költségeit.

A Kötelezett Szolgáltató az ilyen szolgáltatásait mind a kínált nagykereskedelmi feltételek, mind a Jogosult Szolgáltatókkal szembeni pénzügyi elszámolások tekintetében köteles egyértelműen elkülöníteni a C.4.1., C.4.2. és C.4.3. pontokban írt módszerrel szabályozott és a nem szabályozott díjú nagykereskedelmi szolgáltatásaitól.

C.4.5. A csupasz szélessávú nagykereskedelmi szolgáltatás különös szabályai

A jelen határozatban foglalt HOZZÁFÉRÉS ÉS ÖSSZEKAPCSOLÁS kötelezettség D/1. pont negyedik bekezdése szerint „A Kötelezett Szolgáltató az Országos bitfolyam hozzáférést abban az esetben is köteles kínálni, amikor a végfelhasználó nem vesz igénybe rajta olyan szolgáltatást, amely érdekében az adott hálózat eredetileg kiépült (így pl. telefonhálózatban telefon előfizetést, kábelhálózatban kábeltévé-szolgáltatást), függetlenül attól, hogy saját maga illetve az irányítása alatt álló bármely vállalkozás nyújtja-e ezen kiinduló szolgáltatás (pl. telefon előfizetés) nélküli kiskereskedelmi szolgáltatást.”

Abban az esetben, amikor a végfelhasználó a Kötelezett Szolgáltató hálózatán nem vesz igénybe a szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatáson kívül más szolgáltatást, miközben a Kötelezett Szolgáltató ezen szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatást nem önállóan kínálja („Csupaszc szélessávú nagykereskedelmi szolgáltatás”), a jelen melléklet szerinti általános szabályok azzal az eltéréssel alkalmazandók, hogy az árás C.3. pont szerinti megállapítása során a nagykereskedelmi szolgáltatás költségeit meg kell növelni az eredeti kiskereskedelmi szolgáltatás igénybe nem vétele miatt a Kötelezett Szolgáltatónál kialakuló indokolt költségdöbblettel.

C.4.6. Eljárás megszűnő kiskereskedelmi szolgáltatások esetén

A Kötelezett Szolgáltató a piacról kivezetendő kiskereskedelmi termék(ek) esetében az értékesítés tervezett beszüntetésének időpontja előtt 30 nappal köteles a kiskereskedelmi termék kivezetéséről – a nagykereskedelmi partnerek egyidejű, írásos tájékoztatása mellett – az Elnök felé bejelentést tenni. A kapcsolódó nagykereskedelmi termék értékesítését a Kötelezett Szolgáltató csak a bejelentés időpontját követő fél év eltelte után szüntetheti meg. A tervezett nagykereskedelmi termékkivezetés nem mentesíti a Kötelezett Szolgáltatót a Határozat rendelkező része D/1. fejezetében foglalt kötelezettségek teljesítése alól.

A nagykereskedelmi termék kivezetése csak az új nagykereskedelmi értékesítés megszűnését vonja maga után, a korábbi szerzödésekre nem vonatkozik; a folyamatosan nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatásokat továbbra is a mindenkor hatályos retail minus határozatban megjelenő árakon kell nyújtani.

C.4.7. Sávós kedvezmények

A Kötelezett Szolgáltató az EGYENLŐ ELBÁNÁS elvét betartva, indokolt esetben a Jogosult Szolgáltató partnerekkel szemben a havi díjakat illetően alkalmazhat sávós (a Jogosult szolgáltató által igénybe vett nagykereskedelmi végpontok számának függvényében kialakított) díjkedvezményeket. Ezek a díjkedvezmények egyik esetben sem lehetnek olyanok, hogy a legkedvezőbb nagykereskedelmi ár csak egy-, illetve kevés számú Jogosult Szolgáltató számára legyen elérhető.

A nagykereskedelmi kiszolgálás fajlagos, tehát egy nagykereskedelmi szélessávú végpontra jutó költségei a Kötelezett Szolgáltatónál függnék a Jogosult Szolgáltató által igénybe vett nagykereskedelmi szolgáltatás volumenétől. A Kötelezett Szolgáltató által alkalmazott sávós díjak közötti díjkülönbség minden esetben legfeljebb a nagykereskedelmi kiszolgálás fajlagos költségeiben az egyes Jogosult Szolgáltatók vonatkozásában fennálló (volumenről függő) különbséget tükrözhetik.

A Kötelezett Szolgáltató köteles az C.1., C.2. és C.3. pontokban szereplő számítások mellett az adott időszakban alkalmazott sávós kedvezmények mértékét és feltételeit (ennek hiányában, ha van terv sávós kedvezmény bevezetésére, akkor annak feltételeit) jóváhagyásra benyújtani. Az alkalmazott sávós kedvezmények mértékét a Kötelezett Szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatás feltételeinek nyilvánosságra hozatalakor köteles közzé tenni.

Indokolás

A hatósági eljárást az NHH Tanácsa indította meg (Eht. 14. § (1) c) pont), a Hatóság Eht. 10. § f. pontjával megállapított hatáskörében.

A hatósági eljárás folyamatában a Tanács vonatkozó hatósági hatásköre a 2010. évi LXXXII. tv. 41. § (2) bekezdése alapján 2010. augusztus 11. napján az Elnökhöz került. A 2010. évi LXXXII. tv. 1. §-a alapján a törvény hatályba lépésével 2010. augusztus 11. napján létrejött a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, amely a Nemzeti Hírközlési Hatóság jogutódja (15. §, a továbbiakban együttesen: Hatóság). Ebből következően a folyamatban lévő hatósági eljárásban 2010. augusztus 11. napjától az Elnök járt el vonatkozó hatósági hatáskörében. A hivatkozott jogszabályváltozás alapján a Határozat indokolásában a tényállás történetleírásában a Tanács szerepel 2010. augusztus 11-ig, mivel a vonatkozó eljárási cselekményeket tényszerűen a Tanács gyakorolta, majd az új közigazgatási szerv megalakulását követően végzett eljárási cselekmények vonatkozásában az Indokolásban az Elnök, mint a fenti hatáskört gyakorló szerv került feltüntetésre.

Az Elnök – eleget téve az Eht. 57. § (1) bekezdésében foglaltaknak – az Eht. 14. § (1) bekezdés c) pontja értelmében az Eht. 10. § f) pontjában foglalt hatáskörében eljárva ismételten lefolytatta az Eht. 52-57. § rendelkezései szerinti, a piacmeghatározásra, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítására és kötelezettségek előírására, hatályban tartására, valamint módosítására irányuló eljárását. Az Elnök a tárgyi eljárás során az Eht., a 8/2009. (X.9.) IHM rendelettel módosított 16/2004. (IV.24.) IHM rendelet⁴ (továbbiakban: R.), valamint az Európai Unió Bizottsága által kiadott bizottsági iránymutatások (így különösen a 2002/C 165/035 sz. Iránymutatás, a továbbiakban: Iránymutatás) által a piacmeghatározás és a piacelemzés körében meghatározott jogalkalmazói elvek és szempontok, valamint az ott rögzített módszertan, eljárásjogi intézmények, eszközök, fogalmak, meghatározások alapján, valamint a korábbi piacelemzési eljárások során kikristályosodott jogalkalmazói gyakorlat szerint járt el.

Az NHH Hivatala az Eht. 17. § (2) bekezdése szerinti 10. § m) pontjában foglalt hatáskörében, illetve a 67. § (1) bekezdése alapján piacelemző és piacfelügyeleti tevékenysége keretében 30 napos határidő tűzésével 2009. augusztus 4. napján a kiküldött határozataival, adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő a Hatóság által nyilvántartott valamennyi szélessávú hozzáférési szolgáltatást nyújtó elektronikus hírközlési szolgáltató (a továbbiakban: Szolgáltatók) számára.

A tárgybani hatósági eljárás lefolytatása érdekében a Szolgáltatók által szolgáltatott adatokat a Tanács a tényállás tisztázása során értékelte. Az adatszolgáltatás keretében benyújtott adatok mennyisége és minősége tekintetében a Tanács megállapította, hogy a vonatkozó piacokon a köztudomású tények alapján az összes, gazdasági ereje alapján számításba vehető szolgáltató teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségét.

---

⁴ 16/2004. (IV.24.) IHM rendelet a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről

⁵ Commission Guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications and services.

A Szolgáltatókat terhelő adatszolgáltatási kötelezettség meghatározására a piacelemzési eljárást megelőző, annak eredményes lefolytatása érdekében megindított, az adatszolgáltatás mellett a megismert adatok feldolgozását és értékelését is magában foglaló piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárás keretében került sor, melynek során a Hatóság a felügyelt piac szerkezete, a piacon jelenlévő piaci szereplők közötti viszonyrendszer, az általuk nyújtott szolgáltatások vonatkozásában szerzett olyan információkat, adatokat és tapasztalatokat, melyek alapján a felügyelt piac érdemi vizsgálata körében megalapozottabb döntést hozhatott. Azon túl, hogy a piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárás eredményeképpen a Hatóság megállapította, hogy mely piacokon szükséges a piacelemzési eljárás lefolytatása, illetve, hogy annak körében mely szolgáltatók minősülnek majd az adott piacon ügyfélnek, a tárgyi ellenőrzési tevékenység azt az adminisztratív célt is szolgálta, hogy a Hatóság a megismert, valamint a rendelkezésére álló adatok összességét – az eredményes piacelemzési eljárás érdekében – összegezni, összefoglalni, valamint rendszerezni tudja. A Hatóság fent részletezett, a piacelemzési eljáráshoz szorosan kapcsolódó döntéselőkészítési célú tevékenységének köszönhetően már a piacelemzési eljárás megindításakor rendelkezett azokkal az információkkal, amelyek az eredményes piacelemzési eljárás lefolytatásának, valamint az azt lezáró hatósági döntés megalapozottságának garanciáját magukban hordozzák.

A Tanács továbbá megvizsgálta az 5. számú piac elemzése szempontjából releváns, nyilvánosan (pl.: nyilvános ajánlatokban, statisztikákban) hozzáférhető adatokat (a továbbiakban: nyilvános adatok) is. Az adatszolgáltatás óta eltelt másfél év alatt a piacon jelentős változások álltak be, ezért a piac dinamikus elemzése, az időbeli tendenciák feltárása érdekében a Tanács az elemzés súlypontját képező 2010. évre vonatkozó negyedéves bontású nyilvános adatokat (KSH OSAP, Piacfelügyeleti ellenőrzési eljárás során keletkezett adatok) is felhasznált.

A piacelemzési határozat szakmai megalapozottságának további erősítése érdekében a Hatóság 2010. június 30-án az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 34-35. §-ban foglalt rendelkezések szerint, a magyarországi szélessávú piacok piacelemzési határozatainak előkészítése tárgyában nyilvános meghallgatást tartott. A nyilvános meghallgatással az elektronikus hírközlési piac szereplőinek lehetőséget biztosított arra, hogy kifejthessék véleményüket és megismerhessék mások ezzel kapcsolatos álláspontját. Az elektronikus hírközlési piac szereplői közül a nyilvános meghallgatáshoz kapcsolódóan a három volt koncessziós szolgáltató (a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., az Invitel Távközlési Szolgáltató Zrt. és a UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.) mellett az ATSZE, a Telenor és a Magyar Kábelszövetség nyújtott be írásos észrevételt a Hatósághoz. Az Elnök az 5. számú piac elemzése során messzemenően figyelembe vette a nyilvános meghallgatás tapasztalatait.

A Tanács az ekként rendelkezésre álló adatokat és információkat összességében értékelte és megállapította, hogy az előző piacelemzési eljáráshoz hasonlóan továbbra is indokolt az IHM rendelet 1. sz. melléklete szerinti 5. piac⁶ vizsgálatát elvégezni. Az adatszolgáltatás és a beérkezett adatok feldolgozása egy olyan összevont bizonyítási eljárásra irányuló folyamat,

---

⁶ Az IHM rendelet 1. számú melléklete szerinti 5. piac az előző piacelemzési eljárás idejében hatályos 16/2004. IHM rendelet 1. számú mellékletében szereplő 12. számú piac („nagykereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás” piaca) helyébe lépett.

amelynek célja a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás elnevezésű nagykereskedelmi piac tekintetében az adott piaccal összefüggő eljárási jogviszony tárgyának és az Eht. 27. § szerinti konkrét ügyfelek körének, azaz az egyes hatósági eljárások alanyainak meghatározása volt. A beérkezett adatok feldolgozásának eredményeként a Tanács tisztázta a jelen eljárásban ügyfélnek minősülők körét, és megállapította, hogy a jelen eljárásban azok a szolgáltatók minősülnek ügyfélnek, akik az 5. számú piacon szolgáltatási jogosultsággal rendelkeznek, ténylegesen szolgáltatást nyújtanak.

A Tanács a piacelemzési eljárás érdekében – azt megelőzően – lefolytatott piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárása keretében rendszerezett és feldolgozott adatok és információk értékelése alapján, valamint az Eht. 57. § (1) bekezdésében foglalt, a piacelemzés ismételt lefolytatására irányuló törvényi kötelezettségének eleget téve megindította a „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés” elnevezésű nagykereskedelmi piac vonatkozásában a piacelemzési eljárást. A Tanács a piacelemzési eljárás megindításáról 2009. december 10-én kelt, DH/30318-1/2009 számú végzésében értesítette az ügyfeleket.

Az érintett piacok megállapítására, az érintett piacokon fennálló verseny és annak hatékonysága elemzésére, az egyes érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettségek meghatározására irányuló eljárás egy több, egymásra épülő szakaszból álló közigazgatási eljárás. Az Eht. 52. § (1) bekezdése szerint az Elnök azonosítja a piacokat; elemzi az azonosított piacokon fennálló versenyt, illetve annak hatékonyságát és amennyiben azokon a verseny nem kellően hatékony, azokat érintett piacnak nyilvánítja, majd azonosítja az érintett piacokon a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót, illetve szolgáltatókat, továbbá a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra, illetve szolgáltatókra az Eht. XI-XIV. fejezetében foglalt kötelezettségek közül a piacelemzés alapján feltárt, versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő, vagy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra korábban, a jelen piacelemzési eljárást megelőzően megállapított legalább egy kötelezettséget fenntart, illetve módosítja azt. Eljárása során az Elnök a versenyjog vonatkozó szabályai, valamint az IHM tájékoztatóban meghatározottak szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével járt el.

Az érintett piac meghatározását követő szakaszokban az Elnök – az indokolásban foglaltak szerint – elvégezte az érintett piacokon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzését, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató(k) kijelölését, valamint e szolgáltatókra az Eht.-ban meghatározott körben kötelezettségeket írt elő.

A piacmeghatározásra, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítására és a kötelezettségek előírására, hatályban tartására, valamint módosítására irányuló eljárást lezáró jelen határozat jogi, közgazdasági és műszaki összetettsége speciális határozati struktúrát igényel. Ennek megfelelően a jelen határozat rendelkező részéhez külön melléklet kapcsolódik, amely a „költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettség körében teljesítendő, kiskereskedelmi árból származtatott díjképzési módszer (retail minus) kialakításához és benyújtásához fűződő kötelezettség teljesítésének tartalmát és formáját határozza meg. A jelen határozat indokolása is magán hordozza a Határozat tárgyának sajátosságából fakadó jellemzőket, melyek szerint a jelen határozat indokolásában

meghatározásra, valamint részletesen bemutatásra kerül a piacmeghatározás, a piacelemzés, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításának, valamint a jelen határozat rendelkező részében meghatározott kötelezettségek értékelésének menete, amely a jelen határozat rendelkező részében előírt egyes kötelezettségek részletes indokolásával zárul.

A jelen határozatban megmutatkozó hatósági döntés indokolása azon túl, hogy magában foglalja a hatósági eljárás egészének folyamatát, együttesen, összefüggésében tartalmazza a ténybeli, azaz az Elnök által feltárt releváns közgazdasági és műszaki tényállási elemeket, a tényállás tisztázásának rendszerét, a tények, bizonyítékok hatósági jogalkalmazáshoz szükséges értékelését, és a tényekből az egyedi ügyre levonható következtetéseket, valamint a jogi indokolást is, amelynek keretében az Elnök az érdemi döntéshez, jogérvényesítéshez vezető valamennyi eljárási és anyagi jogi normát tételesen és részletezően megjelölt és azok egyedi ügyre vonatkozó alkalmazását, értelmezését, tartalmát és jelentőségét ki is fejtette. Ezen túlmenően az Elnök a jelen határozat indokolásában részletesen és külön kitért a jelen határozat meghozatala során alkalmazott, összetett mérlegelési szempontrendszer, a mérlegelést megalapozó tényállási elemek, a mérlegelési jogkört biztosító jogszabályi keretek, valamint az egyedi ügy tényállásán és a vonatkozó jogi normákon alapuló jogalkalmazói érdemi mérlegelés, értékelés bemutatására is.

Az Elnöknek a tárgybani eljárásában a döntése meghozatala érdekében elvégzett részletes elemzését az indokolás „A” fejezete tartalmazza az alábbiak szerint:

- I. Piacmeghatározás
- II. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása
- III. Kötelezettségek kirovása

Az Elnök a jelen határozat indokolása „A” fejezetének II. része szerint lefolytatott vizsgálatok alapján a jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra az Eht.-nak a „Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kötelezettségei a nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon” című XII. fejezetében meghatározott és azok közül a DH-23398-30/2007. számú határozatában kirótt kötelezettségek közül jelen határozatával az átláthatóság, az egyenlő elbánás, a számviteli szétválasztás, a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettséget, valamint a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségeket módosította a rendelkező részben foglaltak szerint.

Az átláthatóság kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének A) pontja, az egyenlő elbánás kötelezettség pontos tartalmát és az alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének B) pontja, a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmát és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének C) pontja és I. számú melléklete, a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség pontos tartalmát és az alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének D) pontja, míg a számviteli szétválasztási kötelezettséget jelen határozat rendelkező részének E) pontja tartalmazza.

Az Eht. 20. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja alapján a Hatóság és a versenyhatóság az elektronikus hírközlési piaci versenyt érintő kérdésekben a verseny védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes jogalkalmazás előmozdítása érdekében szorosan együttműködik, így különösen az elektronikus hírközlési piac érintett piacainak meghatározásával, az érintett piacokon fennálló verseny elemzésével, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításával és a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírásával kapcsolatos eljárásokban. E kötelezettségének megfelelően az Elnök tárgybani eljárása során a Gazdasági Versenyhivatallal (a továbbiakban: GVH) együttműködött, egyeztetett, ennek során a versenyhatóság szakmai álláspontját megismerte. Az együttműködés részletei a Határozat Indokolásának „B” fejezetében kerülnek kifejtésre.

Az Elnök az Eht. 36. § (1) bekezdésében meghatározott egyeztetési kötelezettségének eleget téve 2010. december 2-án a Hatóság internetes oldalán, illetve 2010. ...-én a Hírközlési Értesítő .. számában közzétette a határozat tervezetét.

Az érdekelték számára a határozattervezetnek a Hatóság internetes oldalán történő közzétételétől számítva 15 munkanap áll rendelkezésre észrevételeik megtételére.

A Határozat tervezetére az Eht. 36. §-a keretében beérkezett észrevételek feldolgozását, a figyelembe vett, illetve a figyelembe nem vett észrevételeket, valamint azok figyelmen kívül hagyásának indokait ezen határozat Indokolásának „C” fejezete tartalmazza.

Az érdekeltekkel történő egyeztetés lefolytatását követően, az Eht. 65. § (1) bekezdése alapján az Elnök a tárgybani határozatának tervezetét részletes indokolással együtt 2010. ...-án megküldte az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak, miután a határozattervezetben foglaltak hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre, tekintettel a Keretirányelv (38) szakaszára, mely alapján, a tagállamok közötti kereskedelmet érintő intézkedések olyan intézkedések, amelyek közvetlen, vagy közvetett, tényleges vagy potenciális befolyást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelem áramlására oly módon, amely az egységes piac akadályát képezheti. Ezek közé olyan intézkedések tartoznak, amelyek jelentős hatást gyakorolnak a más tagállamokban található üzemeltetőkre, vagy felhasználókra, így például amelyek a más tagállamok felhasználóira érvényes árakat érintik.

Az Elnök jelen határozatát az Európai Bizottság és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságok által a tervezetekre tett észrevételek, kifogások figyelembevételével hozta meg.

A részletes indokolásra, illetve a megküldésre vonatkozó szabályokra irányadók az Európai Bizottságnak a „piacelemzés eredményeinek a Bizottsághoz való eljuttatásával (notifikáció)” kapcsolatos eljárásról, a kapcsolatos határidőkről és a Bizottsággal való konzultáció módjáról szóló, 2003. július 23-án kiadott ajánlásában (C(2003)2647 final) foglaltak. Ezen eljárás részletei e Határozat Indokolásának „D” fejezetében kerülnek részletezésre.

A jogorvoslati jogosultság az Eht. 46. § (1) bekezdésén és 47. § (1) bekezdésén alapul.

A. fejezet

I. PIACMEGHATÁROZÁS

I.1. A piacmeghatározás menete

A piacmeghatározás során a „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés” piac vizsgálatából indultam ki, figyelemmel a R. mellékletének 1. pontjára.

A piacmeghatározás első lépéseként a szolgáltatási piac azonosítása során a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve meghatároztam a piacmeghatározás kiindulópontjául szolgáló szolgáltatások pontos tartalmát.

Ezt követően azonosítottam a vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piacot, majd a kiskereskedelmi és a nagykereskedelmi piacon egyaránt elvégzett keresleti és kínálati helyettesítési elemzéssel megvizsgáltam, hogy a piacmeghatározás első lépésében azonosított, a piacmeghatározás kiindulópontját jelentő szolgáltatásnak vannak-e helyettesítő szolgáltatásai, amelyek a vizsgált szolgáltatási piac határaitra hatást gyakorolhatnak.

A vizsgált szolgáltatási piac meghatározása után került sor a piac földrajzi határainak megállapítására.

A piac meghatározását követően megvizsgáltam, hogy a piac az ex ante szabályozás szempontjából érintett piacnak tekinthető-e a Magyar Köztársaság területén.

I.2. Fogalommeghatározások

I.2.1. Jogszabályban foglalt fogalommeghatározások

A „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés” nagykereskedelmi piac vizsgálatához a kiindulási alapot az Eht. 188. § 9., 36., 42., 44., 45., 46., 47., 48., 50., 56., 56/A., 66., 87., 89. és 97. pontjaiban meghatározott fogalmak jelentették.

I.2.2. További fogalmak

DOCSIS: a kábelmodemekre vonatkozó szabvány. (Data Over Cable Systems Interface Specification).

Felhordó hálózat: a felhordó hálózat a hírközlő hálózatnak azon szakasza, amely a hozzáférési aggregációs ponttól az első irányítási funkciót ellátó gerinchálózati csomópontig terjed. A jogosult szolgáltató gerinchálózati csomópontját a kötelezett szolgáltató hozzáférési hálózatának valamely aggregációs pontjával összekötő hálózati szakasz is felhordó hálózatnak minősül.

Felhordó hálózati szolgáltatás: olyan hozzáférési szolgáltatás, amelynek keretében a kötelezett szolgáltató a jogosult szolgáltató számára hozzáférési, illetve felhordó hálózati szakaszokat, vagy ezek kialakításához infrastruktúra elemeket biztosít, annak érdekében, hogy a kötelezett szolgáltató által nyújtott, a 4. illetve az 5. számú szolgáltatási piacba tartozó szolgáltatások igénybevételi helyszínének a jogosult szolgáltató általi elérését elősegítse.

FTTH (Fibre to the home – fényvezető szál a lakásig): olyan hozzáférési hálózat, melyben az előfizető fényvezető szálal van csatlakoztatva, és a csatlakozási pont a lakáson belül vagy kívül, annak külső falától 2 méternél nem távolabb helyezkedik el. (Az előfizető nincs megkülönböztetve magán vagy üzleti, vagy más szempontból, így a „H” (lakás) lehet lakás, iroda, telephely vagy bármi más helyiség, ahol az előfizető a csatlakozást igényli. Ennek megfelelően ugyanerre szokás még alkalmazni az FTTP (Fibre to the Premises – fényvezető szál a helyiségig) rövidítést is.)

FTTB (Fibre to the Building – fényvezető szál az épületig): olyan hozzáférési hálózat, melyben a fényvezető szál az előfizető helyiségét is tartalmazó épületen – vagy azonos tulajdonú épületegyüttes valamely épületén - belül, vagy annak külső falától 2 m-nél nem távolabb végződik és ehhez az előfizető nem fényvezető szálal csatlakozik.

FTTCab (Fibre to the Cabinet – fényvezető szál a kabinetig): olyan hozzáférési hálózat, melyben a fényvezető szál közterületen több, mint 2 méterre végződik bármely épület külső falától és ehhez az előfizető nem fényvezető szálal csatlakozik. Ilyen lehet jellemzően a szolgáltató utcai kabinetje, de ennek részhalmazát képezi az FTTC vagy FTTCurb (Fibre to the Curb – fényvezető szál a járdáig) rövidítéssel illetett hozzáférési hálózat is. Egyes dokumentumok ugyanerre az architektúrára az FTTN (Fibre to the Node – fényvezető szál a csomópontig) rövidítést is használják.

FTTH PON (FTTH Passive Optical Network - FTTH passzív optikai hálózat): olyan, a hozzáférési aggregációs pontot (OLT) és az előfizetői hozzáférési pontokat (ONT vagy ONU) összekötő pont-multipont fényvezető hozzáférési hálózat, amelyben az információknak az előfizetői hozzáférési pontokhoz való szétosztása passzív optikai eszközök segítségével történik.

Gerinchálózat: az elektronikus hírközlő hálózat központi része, a kapcsolási és irányítási funkciókat ellátó hálózati csomópontok, és az ezek között összeköttetést biztosító átviteli utak rendszere a vezérlő és felügyeleti intelligenciával együtt.

HFC (hybrid fibre-coaxial - Optikai-koaxiális vegyes) hálózat: olyan hozzáférési hálózat, mely kábeltelevíziós hálózatokban a fejállomástól optikai kábellel induló, az előfizetői hozzáférési pontban koaxiális kábelben végződő hálózat.

Hozzáférési aggregációs pont: a hagyományos helyi hurkokat, illetve az újgenerációs hozzáférési hurkokat aggregáló pont. A hozzáférési aggregációs pont közvetlenül vagy felhordó hálózaton keresztül csatlakozik a szolgáltatást nyújtó szolgáltató gerinchálózatához. A hagyományos réz érpárok esetében ez megegyezik azzal a ponttal, ahol az MDF (a telefonközpont fő rendezője; Main Distribution Frame) is található. Az újgenerációs

hozzáférési hurkok esetében a hozzáférési aggregációs pont a hozzáférések optikai szakaszát végződtető OLT-nél (optikai végződtető berendezés; Optical Line Terminal) és a hozzá tartozó ODF-nél (optikai rendező; Optical Distribution Frame) vagy OLT funkciót is ellátó aktív eszköznél (pl. CMTS) található.

Kábelhely: elektronikus hírközlési hálózatok kábeleinek elhelyezésére szolgáló nyomvonalas létesítmény. Magában foglalja többek közt az alépítményeket és az oszlopsorokat. (Alépítmény: hírközlő kábelek földalatti befogadására épített minden létesítmény, pl. kábelvezető cső, kábelvezető blokk, kábelakna. Oszlopsor: hírközlő légkábelek függesztett vezetésére szolgáló oszlopok sora meghatározott nyomvonalon.)

Kábeltelevízió hálózat: Olyan szélessávú elektronikus hírközlő hálózat, amely televíziós programokat és egyéb adatátviteli tartalmakat hordozó rádiófrekvenciás jeleket juttat el egy központi (fej)állomásról az előfizető vagy a felhasználó elektronikus hírközlő végberendezéséig és esetenként vissz irányban, vezetékes átviteltechnikai közegen, általában optikai és/vagy koaxiális kábelon keresztül.

Közei bitfolyam hozzáférés: olyan bitfolyam hozzáférés, melyben a kötelezett szolgáltató a hálózatának a hozzáférési aggregációs pontban lévő aktív hálózati eszközei (pl. DSLAM, OLT-t tartalmazó berendezés, CMTS, stb.) kapacitását engedi át, ill. osztja meg az arra jogosult szolgáltatóval. A helyi hurok, illetve az újgenerációs hozzáférési hurok átviteli kapacitásának egy részét továbbra is a kötelezett szolgáltató használhatja szolgáltatás nyújtására. A sodrott érpáras hálózatok esetében ez a hozzáférés megegyezik az Eht. 188. § 44. pontja szerinti "Helyi bitfolyam hozzáférés" fogalommal.

Szélessávú hozzáférési szolgáltatás: Szélessávú hozzáférési szolgáltatásnak minősül a jelen elemzésben minden olyan adatátviteli szolgáltatás, amely a felhasználó számára legalább 144 kbps letöltési sebességet biztosít⁷.

Újgenerációs hozzáférési hálózat (Next Generation Access - NGA hálózat): jellemzően részben, vagy egészben fényvezető szálak technológiát alkalmazó vezetékes hozzáférési hálózat. Az NGA hálózaton – a hagyományos réz alapú hozzáféréshez képest – lényegesen jobb minőségű, szélessávú hozzáférési szolgáltatás nyújtható a sáv szélesség tekintetében. A legtöbb esetben az NGA hálózatok a meglévő hagyományos (sodrott réz érpár illetve koaxiális kábel) hálózatok korszerűsítésének az eredményei.

Újgenerációs hozzáférési hurok: az NGA hálózatban az előfizetői hozzáférési pontot a hozzáférési aggregációs pontban elhelyezkedő optikai rendezővel (ODF) összekötő hálózati szakasz.

Viszonteladás: A viszonteladás olyan megállapodás alapján nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatás, amikor a viszonteladó a termék-gazda (jellemzően Kötelezett) termékeinek neveit és árait nem változtatja meg (egyes árképzést nem alkalmaz). Így viszonteladói konstrukciónak tekintjük, amikor a nagykereskedelmi szélessávú szolgáltatás igénybevevője

---

⁷ Ez a definíció megfelel az Európai Bizottság szélessávú szolgáltatásokra vonatkozó meghatározásának

az előfizetőnek nyújtott szolgáltatás során maga semmilyen elektronikus hírközlési tevékenységet nem végez, értéknövelő elektronikus hírközlési szolgáltatást nem nyújt, és a kiskereskedelmi szolgáltatáshoz szükséges elektronikus hírközlési szolgáltatás elemek mindegyikét ugyanattól a szolgáltatótól veszi igénybe.

xDSL: x Digital Subscriber Line = x típusú Digitális Előfizetői Vonal. Helyi hurkokon alkalmazott technológia, amely a hagyományos helyhez kötött telefonhálózat részeként kiépített fémes sodrott érpárat alkalmassá teszi nagysebességű digitális adatátvitelre. Megjegyzés: A megnevezésben szereplő 'x' lehet például: A, S, SH, V. A megnevezés kiegészülhet egyéb jelekkel, mint pl. VDSL2, stb.

I.3. Kiinduló szolgáltatás és releváns jellemzőinek vizsgálata

A szolgáltatási piac meghatározása során a kiinduló szolgáltatás azonosításánál az R.-ben szereplő „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés” szolgáltatás piacához tartozó bizottsági definícióból indultam ki, amely a Bizottság releváns piacok tartozó 2007/879/EC Ajánlásának mellékletében található. E szerint:

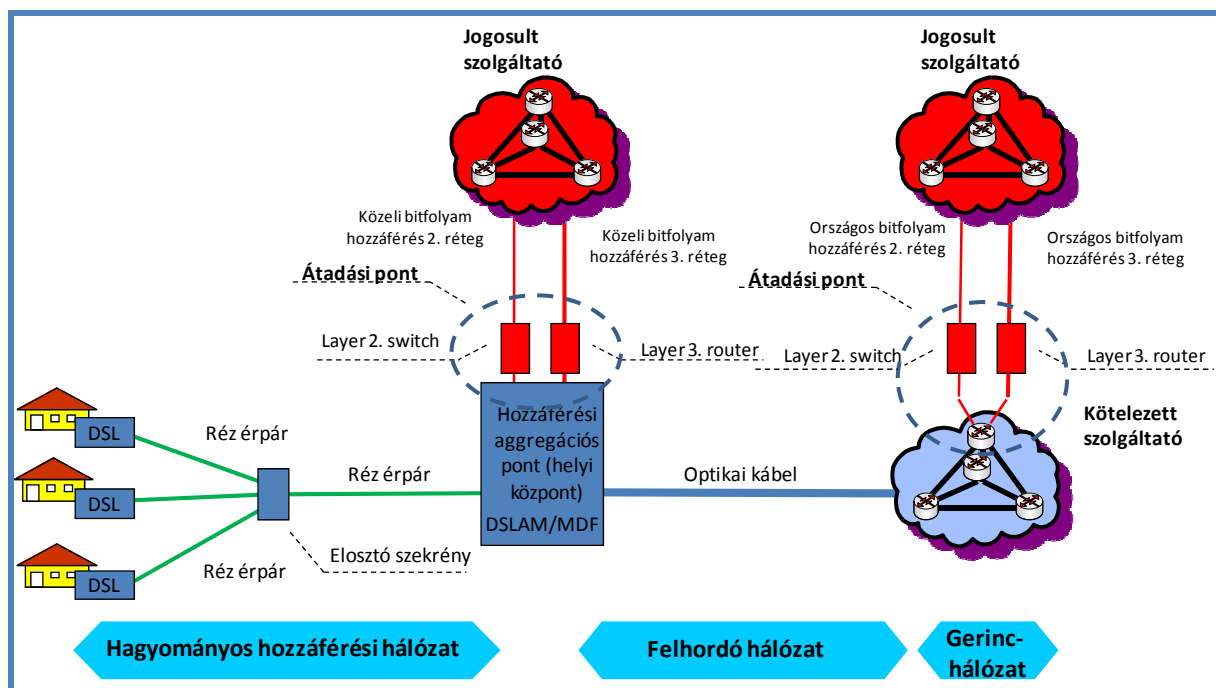
„Ez a piac nem fizikai, más néven virtuális hálózati hozzáférést foglal magában, beleértve a „bitfolyam” hozzáférést. Ez a piac a fentiekben meghatározott 4. számú piaccal lefedett fizikai hozzáférésnél lejjebb helyezkedik el, mivel a nagykereskedői széles sávú hozzáférés ezen input más elemekkel való kombinációjából hozható létre.”

Ez a meghatározás azt jelenti, hogy a piac (a bitfolyam hozzáférést is beleértve) a rögzített helyszínen történő logikai, azaz nem infrastrukturális hálózathozzáféréseket foglalja magában. Ezen nagykereskedelmi piac szolgáltatásai az értékláncban közelebb helyezkednek el az előfizetőhöz az előfizetőnek nyújtott szolgáltatások tekintetében a 4. piaci szolgáltatásokhoz képest, mert a 4. piacban kínált infrastrukturális hálózatelemeken kívül felkínálásukhoz még más elemek is szükségesek.

Az ajánlásban szereplő definícióval és az Európai Bizottság más hivatalos dokumentumaival⁸ összhangban kiinduló szolgáltatásként – az előző piacelemzési határozattal (12. piac - DH-23398-30/2007.) összhangban – a hagyományos PSTN-alapú hálózaton, sodrott réz érpár közege, DSL technológia használatával nyújtott bitfolyam hozzáférési szolgáltatásokat azonosítottam. A kiinduló szolgáltatás elvi műszaki felépítése az 1. ábrán látható.

---

⁸ Pl. a bitfolyam hozzáférés szabályozásával foglalkozó Bitstream Access, ERG Document, November 21st 2003 c. tanulmány és az Official Journal of the European Union, L 114/48, 8.5.2003-ban foglaltak

1. ábra: A bitfolyam hozzáférés értelmezése hagyományos réz érpárok esetén

A piacnak nem képezik részét a viszonteladói szerződés alapján nyújtott szélessávú szolgáltatások (viszonteladás).

A kiinduló szolgáltatás azonosítása után megvizsgáltam a kiinduló szolgáltatásnak megfelelő tartalmú, bejelentett, ténylegesen nyújtott szolgáltatásokat:

A szolgáltatás kínálatát részben a helyi (DSLAM szintű) bitfolyam hozzáférési szolgáltatások jelentik, amelyeket a Tanács DH-23398-30/2007., azt megelőzően pedig DH-664-179/2005. határozatának alapján kötelesek nyújtani a jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatók (korábban 5, jelenleg 3 Kötelezett Szolgáltató).

A földrajzilag (és egyúttal technológiailag is) magasabb hozzáférési szintű (országos bitfolyam hozzáférés) szolgáltatások nyújtását szintén előírják a Tanács határozatai a jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató számára, ugyanakkor a szolgáltatásokat már korábban is nyújtotta két szolgáltató. A legnagyobb szolgáltató a Magyar Telekom Nyrt. (névváltozást megelőzően: Magyar Távközlési Rt., a továbbiakban: Magyar Telekom) 2000 vége óta, az Invitel Zrt. (még a Hungarotel Zrt. által történt felvásárlás előtt) pedig 2002 vége óta nyújt magasabb földrajzi szintű (országos) bitfolyam hozzáférést.

A Magyar Telekom esetén a szolgáltatás nyújtását a Budapesti Hírközlési Felügyelet (BHF) BH-9172-11/2000. számú határozata írta elő, amely alapján a legnagyobb vezetékes szolgáltató – a kiskereskedelmi ADSL szolgáltatás indítása óta – köteles „nagykereskedelmi ADSL szolgáltatás”-t (amely bitfolyam hozzáférés szolgáltatás formájában valósult meg) nyújtani. Ez a szolgáltatás 2003 közepéig a gyakorlatban ATM technológiával megvalósított bitfolyam hozzáférés (bitstream access) szolgáltatást jelentett, míg 2003 közepétől a szolgáltatást igénybe vevő internetszolgáltatók IP-n (Internet Protokoll-on) csatlakoznak a Magyar Telekom hálózatához.

Az Invitel Zrt. 2001. év vége óta nyújt ATM (illetve Ethernet) alapú bitfolyam hozzáférési szolgáltatást, 2002. év vége óta pedig DSLAM alapú bitfolyam hozzáférési szolgáltatást.

A Tanács döntését követően a korábban nagykereskedelmi szolgáltatást nem nyújtó jelentős piaci erejűként azonosított további három cég is nagykereskedelmi ajánlattal lépett a piacra.

I.4. A nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piac vizsgálata

I.4.1. Kapcsolódó kiskereskedelmi piac

A piacmeghatározás során az 5. számú vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piacot is megvizsgáltam, mivel a kiskereskedelmi piacon lehetséges helyettesítés általában befolyásolja a nagykereskedelmi piac határait. Az elektronikus hírközlési nagykereskedelmi szolgáltatások többségére ugyanis a származtatott jelleg a jellemző. Nevezetesen a kiskereskedelmi igény felmerülésekor keletkezik a nagykereskedelmi szolgáltatás iránti igény (hívásvégződtetés, hurokbérlet, bitfolyam, stb.).

A kapcsolódó kiskereskedelmi piac meghatározása során az I.3. pontban meghatározott kiinduló szolgáltatásból indultam ki⁹. Ennek alapján kiinduló kiskereskedelmi piacként a hagyományos PSTN-alapú hálózaton, sodrott réz érpár közegen, xDSL technológia használatával, szélessávú hozzáféréseken keresztül nyújtott alkalmazások (a továbbiakban: xDSL kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés) piacát azonosítottam. A kiinduló piacba beletartoznak a vertikálisan integrált vagy vállalatcsoporton belüli szolgáltatóknak a belső teljesítményekre alapozott kiskereskedelmi szolgáltatásai is.

A kiinduló kiskereskedelmi piac azonosítása után megvizsgáltam a kiskereskedelmi szintű helyettesítési lehetőségeket mind keresleti, mind kínálati oldalról.

I.4.2. Keresleti helyettesítés

A vizsgálatok során a következő helyettesítési lehetőségek kerültek áttekintésre:

- Kábelmodemes szélessávú hozzáféréseken (hibrid fényvezető szál koaxiális vagy végig koaxiális kábel közegen) keresztül nyújtott alkalmazások (a továbbiakban: kábelmodemes kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés)
- Optikai szélessávú hozzáféréseken (hibrid fényvezető szál UTP-s vagy homogén fényvezető szál kábel közegen) keresztül nyújtott alkalmazások (a továbbiakban: optikai kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés)
- Mobil rádiótelefon hálózaton keresztül nyújtott szélessávú alkalmazások (a továbbiakban: mobil kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés)
- Bérlet vonalon keresztül nyújtott szélessávú alkalmazások (a továbbiakban: bérlet vonali kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés)
- Helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózatokon keresztül nyújtott szélessávú alkalmazások (a továbbiakban: WLAN kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés)

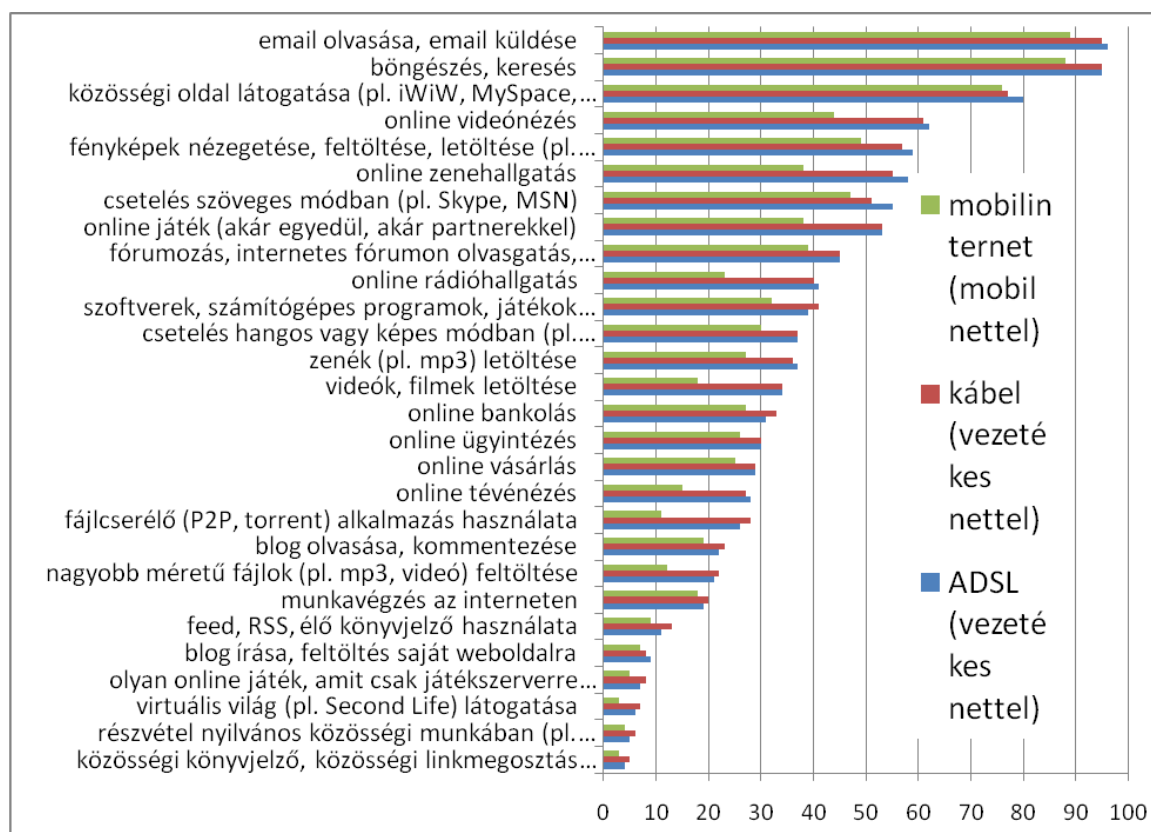
⁹ Hagományos PSTN-alapú hálózaton, sodrott réz érpár közegen, DSL technológia használatával nyújtott bitfolyam hozzáférési szolgáltatások

1.4.2.1. Kábelmodemes kiskereskedelmi szélessávú hozzáférések általi helyettesítés vizsgálata

A kiskereskedelmi keresleti helyettesítési vizsgálatok során elsőként a kábelmodemes szélessávú hozzáférések általi helyettesíthetőséget vizsgáltam a funkcionalitás, minőség, elérhetőség, ár szempontok vizsgálatán keresztül. Ezen kívül vizsgáltam a helyettesítés akadályait, valamint a piaci tendenciákat is.

1.4.2.1.1. Funkcionalitás

A kábelmodemes kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés ugyanolyan szolgáltatások elérését teszi lehetővé, mint az xDSL típusú hozzáférés.

2. ábra: A kérdés időpontjában az elmúlt 1 héten végzett tevékenység a leggyakrabban (100-as skálán pontszámmal) használt technológia szerint, 2009

(Forrás: NHH Távközlési szolgáltatások használata a lakossági felhasználók körében, 2009)

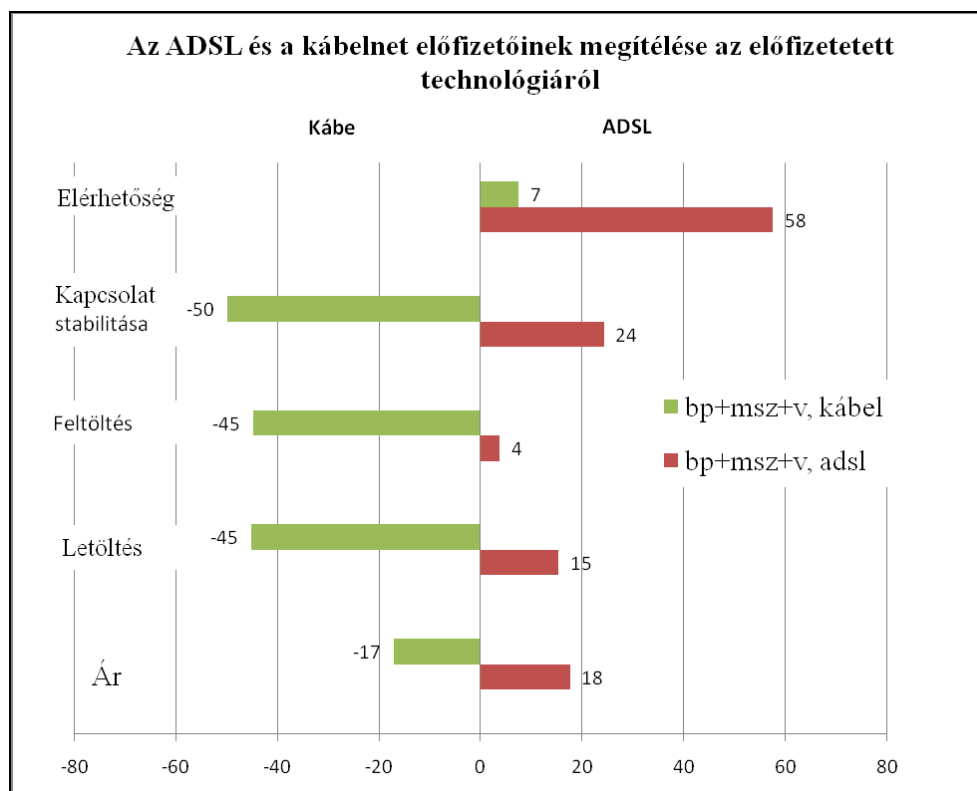
A 2. ábrán jól látható, hogy a kábelmodemes és az ADSL platform esetében szinte teljesen azonos fogyasztói szokásokkal találkozhatunk, tehát a funkcionalitás oldaláról helyettesítőnek tekinthető a két szolgáltatás.

1.4.2.1.2. Minőség

A fogyasztói igények oldaláról legfontosabb minőségi paraméter a hozzáférés átviteli sebesség, amelynek szempontjából a kábelmodem legalább ugyanolyan (illetve magasabb¹⁰) sebességre képes, mint az xDSL. A piackutatási adatok is alátámasztják, hogy

¹⁰ Lásd még 1.4.2.1.6. pontot

az ADSL előfizetők megítélése az előfizetett technológiáról a minőség tekintetében nem különbözik jelentősen. A kábelmodemes előfizetők az átviteli sebesség szempontjából inkább még előnyösebbnek érzékelik saját választott hozzáférési technológiájukat.

Kábelmodem jobb -100, ADSL jobb +100, azonos 0; az ábra az átlagos értékeket mutatja

3. ábra: Előfizetők technológiai értékelése (bp – Budapest, msz – megyeszékhely, v – város)

(Forrás: NHH Távközlési szolgáltatások használata a lakossági felhasználók körében, 2009)

A piaci ajánlatok többsége mindkét hozzáférési típus esetén aszimmetrikus, azaz a letöltési irányra helyezi a hangsúlyt. Habár az xDSL és a kábelmodemes hozzáférések esetén a hozzáférési szakasz fizikai dedikáltsága eltér (pont-pont, illetve pont-multipont), ugyanakkor ez megfelelő kapacitástervezéssel – túljegyzési tényezők behangolása – a kábelmodemes hálózatokban még forgalmi csúcsidőszakokban sem okoz jelentős minőségromlást.

A vizsgálatok alapján tehát a kábelmodemes szolgáltatás a minőség tekintetében is képes helyettesíteni az xDSL szolgáltatásokat.

1.4.2.1.3. Elérhetőség

A korábban jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatók földrajzi piacán a kábelmodemes szolgáltatók által elért települések¹¹ száma a következőképpen alakult:

¹¹ Elért a település, ha az adatkérés folyamán a szolgáltatók kábelmodemes előfizetőt adtak meg az adott településen.

Településszám %-ban	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
Inkumbens saját hálózaton xDSL (2009q2)	81,9%	77,7%	99,0%	97,7%
Inkumbens saját hálózaton xDSL (2008q2)	80,1%	75,6%	98,5%	97,7%
Kábelmodemmel (2009q2)	42,4%	40,3%	53,1%	18,6%
Kábelmodemmel (2008q2)	37,1%	33,9%	52,2%	18,6%

1. táblázat: xDSL és kábelmodemes technológiák lefedettsége a három legnagyobb vezetékes szolgáltatónál

(Forrás: NHH Adatbekérés)

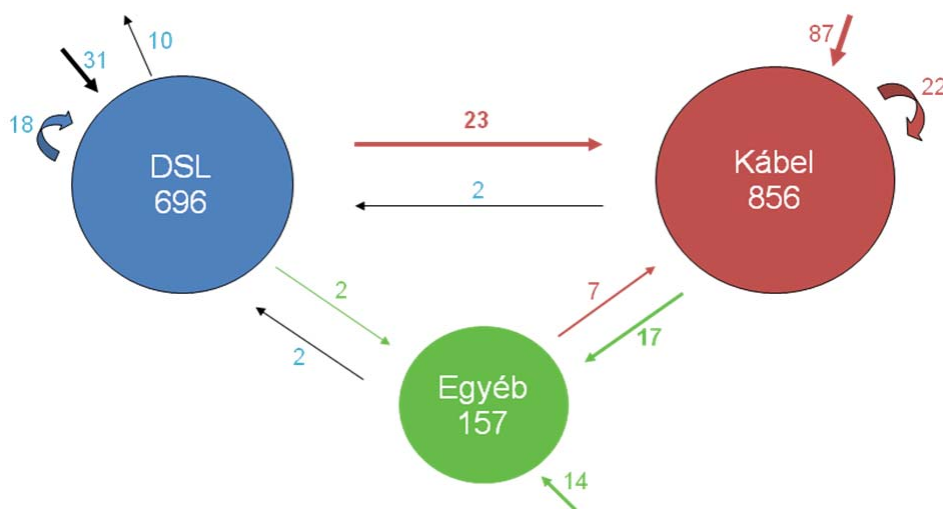
Országos szinten 5,3% ponttal emelkedett egy év alatt a kábelmodemmel elért települések száma, ami az előfizetők választási lehetőségének növekedését mutatja. Mindeközben a xDSL-lel elért települések aránya csak 1,8% ponttal nőtt.

Elért xDSL előfizetők száma	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
Kábelmodemmel lefedett településen (2009q2)				
az összes xDSL előfizető arányában	82,9%	84,9%	84,6%	33,1%
Kábelmodemmel lefedett településen (2008q2)				
az összes xDSL előfizető arányában	83,1%	85,1%	85,1%	28,7%

2. táblázat: Az xDSL és kábelmodemes technológiák által elért előfizetőszámok

(Forrás: NHH Adatbekérés) **A kitakart rész üzleti titkot tartalmaz**

Ha a fenti településeken „támadható”/elcsábítható xDSL előfizetőket tekintjük, akkor látható, hogy ezek száma folyamatosan emelkedik, az összes xDSL előfizető több mint 80%-át jelentik. Ez a funkcionálisan is helyettesítő szolgáltatás mellett olyan potenciál, ami korlátozó erőként hathat az xDSL szolgáltató egyoldalú áremelésével szemben.

Bázis: azon háztartások, amelyek fix internettel rendelkeznek, vagy annak vásárlását tervezik

4. ábra: Előfizetői migrációk

(Forrás: NHH Távközlési szolgáltatások használata a lakossági felhasználók körében, 2009)

A szélessávú hozzáférések kiskereskedelmi előfizetésszámának alakulását mutató 4. ábra jelzi, hogy a kábelmodemes előfizetések állománya 2009-re meghaladta a xDSL előfizetések számát. A piackutatási adatok is megerősítik, hogy az új értékesítések között lényegesen nagyobb a kábelmodemes eladások száma, mint az xDSL-é, valamint az xDSL-ről kábelmodemre váltók aránya is magas (3,3%), míg ellentétes irányban szinte elhanyagolható (0,2%), ami a helyettesítést bizonyítja. A piackutatási adatok alapján továbbá kijelenthető,

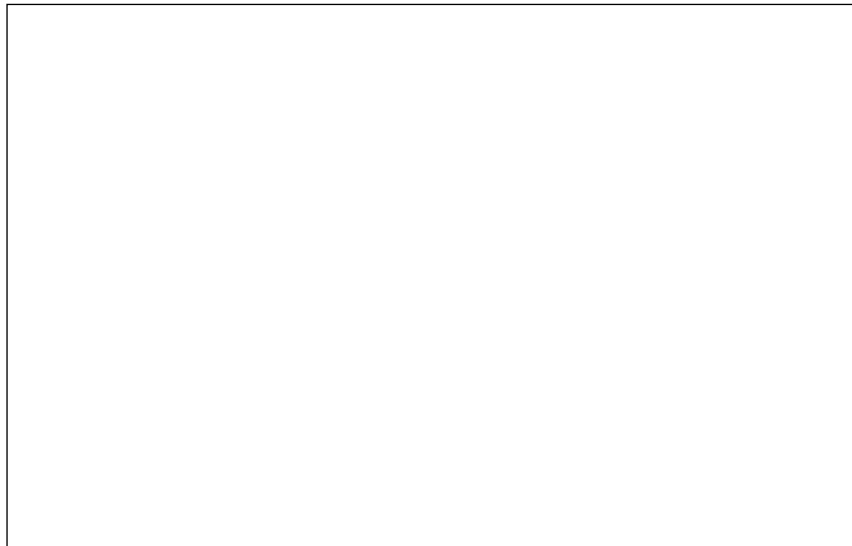

hogy az xDSL-t és kábelmodemet nem használják együtt (kereszthasználát), azaz párhuzamos előfizetésük fogyasztói szempontból helyettesítő mivoltuk miatt teljesen értelmetlen.

A különböző technológiájú hálózatok lefedettségének vizsgálata azt mutatja, hogy a kábelhálózatok fejlesztése nyomán a kábelmodemen keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatások elérhetősége közelíti az xDSL szolgáltatásokét, tehát a váltási lehetőség az előfizetők nagy része számára rendelkezésre áll, az előfizetőszámok alakulásának vizsgálata pedig tényleges helyettesítésre utal.

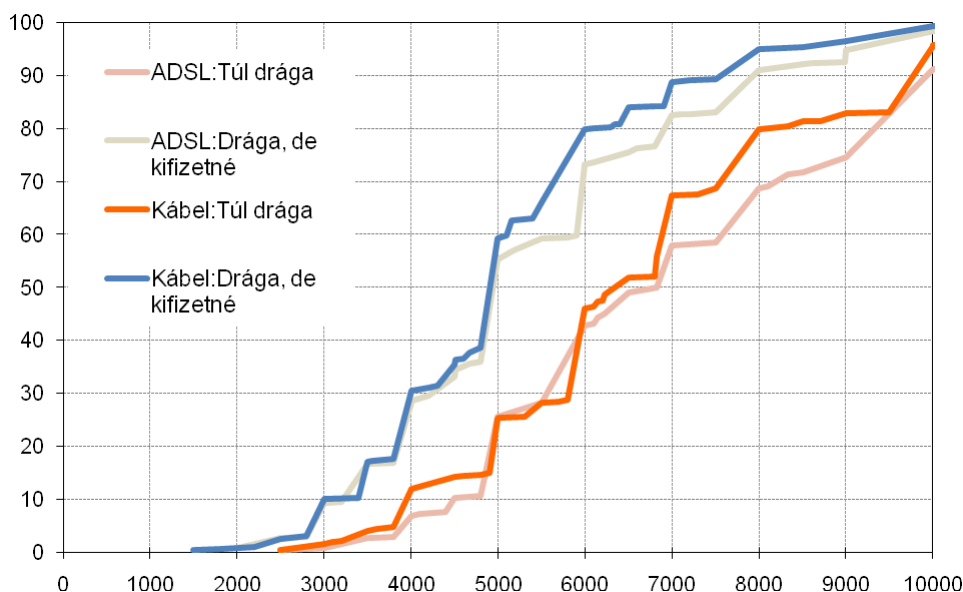
1.4.2.1.4. Árak

A jelenleg a legnagyobb piaci szereplők (Magyar Telekom, Invitel, UPC, DIGI) által kínált szélessávú kiskereskedelmi előfizetések havidíjai tekintetében nincs jelentős különbség a xDSL és kábelmodemes díjcsomagok esetén (sebesség, hűségidőszak, forgalomfüggőség, stb. is figyelembe véve), ami az 5., valamint a 7. és 8. ábrán is látható:

5. ábra: Az xDSL és a kábelmodemes szélessávú szolgáltatások ára a kétféle elérési mód legnagyobb szolgáltatójánál **Az ábra üzleti titkot tartalmaz.**
(Forrás: NHH adatbekérés)

A kábelmodemes és xDSL szolgáltatás keresleti görbéje nem mutat jelentős eltérést, ami szintén a két szolgáltatás fogyasztói oldali helyettesítő jellegét erősíti.

6. ábra: Az xDSL és a kábelmodemes szélessávú szolgáltatásokra előfizetők és előfizetni szándékozók (függőleges tengely) árpreferenciáinak alakulása (keresleti görbe)
(Forrás: Lakossági távközlési piackutatás NHH 2009)

A jelenlegi díjaknál is hitelesebb képet mutat a szolgáltatók egy előfizetőre jutó szélessávú bevételeinek (ARPU) alakulása, hiszen itt az akciók, az összecsomagolási kedvezmények hatása már kiszűrésre került. A 7. ábra már belépőszintű csomagnak számító sávszélesség esetén mutatja meg az ARPU-k idősoros alakulását, ami tendenciájában csökkenő és összetartó árakról tanúskodik.

7. ábra Az ábra üzleti titkot tartalmaz.
(Forrás: NHH adatbekérés 2009Q2)

8. ábra Az ábra üzleti titkot tartalmaz

(Forrás: NHH adatbekérés 2009Q2)

A teljes piaci portfólió tekintetében (3. táblázat) a kábelmodemes ARPU-k némileg alacsonyabban helyezkednek el. Ezt a piackutatási adatok is visszaigazolják.

	Kábelmodemes	xDSL	Különbség	Arány
Int	4 765	5 388	623	12%
Int+Tel	6 889	7 502	613	8%
Int+Tv	8 235	8 182	-53	-1%
Int+Tel+Tv	9 117	9 810	693	7%

3. táblázat: Komplex szolgáltatások megoszlása a kábelmodemes és xDSL technológiákon

(Forrás: NHH Távközlési szolgáltatások használata a lakossági felhasználók körében, 2009)

Mindkét hozzáférési típust nyújtó szolgáltatók esetében igaz, hogy a másik felet azok hagyományos piacain is támadják, nemcsak az eddig közös érintkezési területnek számító szélessávú hozzáférési piacon.

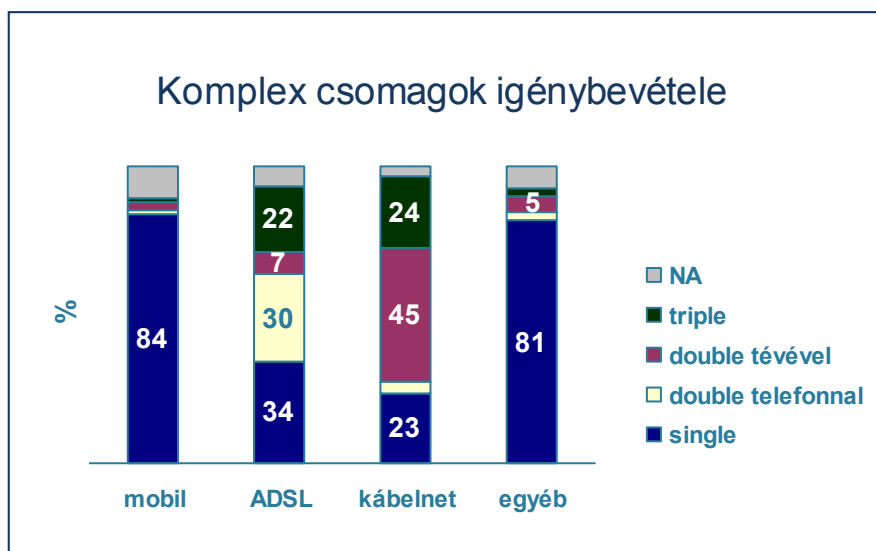
Összességében a kábelmodemes és xDSL szélessávú internet, illetve csomagban nyújtott szolgáltatások díjai az elmúlt időszakban csökkentek, közeledtek egymáshoz, ami a kábelmodemes szélessáv helyettesítő jellegét támasztja alá.

1.4.2.1.5. Helyettesítés akadályai

A kábelmodemes szélessávú hozzáférések általi helyettesíthetőség feltárásához a funkcionalitáson, minőségen, elérhetőségen és árakon kívül szükséges a váltási költségek vizsgálata is.

Piackutatási adatok alapján a háztartások 60%-a egynél több hírközlési szolgáltatást vesz igénybe (internet, TV, telefon). Ezen háztartások 60%-a csak egy szolgáltatóval áll kapcsolatban és négyötödük komplex szolgáltatásként (azaz a külön-külön történő igénybevételnél kedvezőbb feltétellel) veszi igénybe a szolgáltatásokat. Az ilyen összecsomagolás az internet szolgáltatást tartalmazó ajánlatokra jellemző. Ez azt támasztja alá, hogy a szolgáltatók és így az egyes előfizetői hozzáférési hálózatok közötti verseny egyre inkább a komplex szolgáltatások közötti versenyt jelenti.

A piackutatási adatok ismeretében kijelenthető, hogy ilyen tekintetben nincs érdemi különbség az xDSL és a kábelmodemes szolgáltatók között, a határvonal máshol húzódik. Az NHH adatbekérése alapján is erre a következtetésre juthatunk [lásd még JPE kijelölés „II.3.7. Választékgazdaságosság” pontja].

9. ábra: Komplex csomag statisztikák

(Forrás: NHH Távközlési szolgáltatások használata a lakossági felhasználók körében, 2009)

Az előfizetők jelentős része komplex szolgáltatások keretében veszi igénybe a szélessávú hozzáférést. Ezek jellemzője, hogy a kedvezmények határozott idejű elkötelezettség (hűségidőszak) mellett járnak. Az xDSL szolgáltatók esetén az előfizetők **üzleti titok**%-a határozott idejű szerződést köt, melynek átlagos időtartama **üzleti titok**¹² év. A legnagyobb kábelmodemes szolgáltatók esetén az előfizetőknek kedvező csomagajánlatok szintén egyéves elkötelezettség (hűségidőszak) mellett vehetőek igénybe.

Előfizető oldali végberendezés (modem/NT/GW¹³) mindkét hozzáférési típusnál kell, ugyanakkor ezek árát a határozott idejű előfizetéssel rendelkezők részletekben jellemzően a havidíjakban fizetik meg. Habár a határozatlan idejű – tehát egyszeri díjban a modemet is megfizető - előfizetők aránya alacsony, mégsem jelent számukra akadályt az eszközár a váltásban, hiszen a modemek árai között nincs jelentős különbség.

A belépéskor fizetendő egyszeri díjak aránya a havidíjakhoz mérten csökkenő tendenciát mutat, ami szintén a fogyasztókért folytatott verseny erősödését jelzi. Azon kis cégeket, melyek nem tudják előfinanszírozni ezen költségeket, kizárhatják a tőkeerősebb vetélytársaik [lásd még JPE kijelölés „II.3.5. Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz” pontja].

A váltási költségek vizsgálata azt mutatja, hogy ilyen költségek léteznek, azonban nem technológiaspecifikusan – tehát kizárólag a platformok közötti váltás esetében – merülnek fel. A váltási költségek abszolút nagyságával kapcsolatban elmondható, hogy az nem olyan

¹² RM beadványok adatai alapján

¹³ Gateway

mértékű, amely az előfizetők többsége számára megnehezítené, vagy lehetetlenné tenné a szolgáltatóváltást (PSTN-Kábel, illetve egyéb viszonylatokban is).

1.4.2.1.6. Tendenciák

A funkcionalitásra, minőségre, elérhetőségre, árakra, valamint a váltási költségekre vonatkozó vizsgálatok azt mutatják, hogy a kábelmodemes szélessávú hozzáférések a kiinduló szolgáltatás helyettesítőjének tekinthetők. A piaci tendenciák vizsgálata arra utal, hogy ez a helyzet hosszú távon is fennmarad, sőt, a helyettesítés erősödhet, a kábelmodemes szolgáltatók ugyanis lépéselőnybe kerültek, mert a saját technológiájukon magasabb sáv szélességet tudnak nyújtani. Ez abban mutatkozik meg, hogy számukra technológiai alapon könnyebb közelíteni a garantált és maximális sáv szélességet. A sáv szélesség jelentős mértékű növelése számukra tizede-huszada költséggel elérhető (a kábelmodemes hálózatban eszközök és szoftverek cseréje mellett a DOCSIS 3.0 kerül bevezetésre), míg az xDSL szolgáltatóknak ehhez hálózatot kell fektetni¹⁴. Ugyanakkor ezen előny kihasználására akkor kerülhet sor, ha párosul olyan alkalmazások bevezetésével, melyeket a fogyasztók is értékelnek.

1.4.2.1.7. Keresleti helyettesítési vizsgálatok eredménye

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy Magyarországon a kábelmodemes szélessáv az xDSL-nek teljes értékű helyettesítője funkcionalitás és minőség szempontjából. A szolgáltatás lényeges jellemzőinek vizsgálatát követően arra a következtetésre jutottam, hogy (a hipotetikus monopolista teszt logikájának megfelelően) 5-10%-os tartós emelkedés feltételezésekor az xDSL szolgáltatás kiskereskedelmi árában a felhasználók kritikus mértékben áttérnének a kábelmodemes szélessávú igénybevételére. A kábelmodemes szélessáv a végfogyasztók 82,9%-a számára elérhető, így a váltás xDSL-ről kábelmodemes szélessávra teljes mértékben reális alternatíva a kábellel lefedett területen élő fogyasztóknak. Magyarországon 2009-ben a kábelmodemes felhasználók száma meghaladta az xDSL felhasználók számát. A kábelhálózatok xDSL-hez viszonyított szélessávú használata a 2. legnagyobb az Európai Unióban (Málta után). A jövőbeli tendenciák alapján a kábelmodem sáv szélességben és költségekben tartalékokkal rendelkezik, amely alapján nincs ok azt feltételezni, hogy a helyettesítéssel kapcsolatban feltárt megállapítások a határozat által érintett időtávon megváltoznának.

Az elmondottak alapján a kábelmodemes kiskereskedelmi szélessávú hozzáférést az xDSL kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés helyettesítőjeként azonosítottam.

1.4.2.2. Optikai kiskereskedelmi szélessávú hozzáférések általi helyettesítés vizsgálat

A kiskereskedelmi keresleti helyettesítési vizsgálatok során az optikai szélessávú hozzáférések esetében a kábelmodemes hozzáférésekhez hasonlóan a helyettesítési vizsgálatok során a funkcionalitást, a minőséget, az elérhetőséget, valamint a szolgáltatások árát vizsgáltam. Ebben az esetben is sor került a helyettesítés akadályainak, valamint a piaci tendenciáknak a vizsgálatára.

1.4.2.2.1. Funkcionalitás – minőség

---

¹⁴ Ld. Morgan Stanley: Winning in broadband, Telecommunications/Media 2009. okt.

Jelenleg az optikai szélessávú hozzáférés fogalmába olyan előfizetői hozzáférési hálózaton nyújtott hálózati szolgáltatások tartoznak, melyek kiépítésének célja a fényvezető szál előfizetői hozzáférési ponthoz történő közelítése, ezáltal az előfizetők által potenciálisan elérhető átviteli kapacitás növelése volt. A fényvezető szálak szakaszok növekedése az xDSL hozzáféréseken keresztül elérhető funkciók megtartása mellett az igénybevétel minőségi paramétereinek (pl. le- és feltöltési sebesség növekedése) javulását eredményezte.

1.4.2.2.2. Elérhetőség

A korábban jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatók földrajzi piacain az optikai szolgáltatók által elért lakosok¹⁵ száma a következőképpen alakult:

Lakosság %-ban	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
xDSL (2009q2)	81,9%	77,7%	99,0%	97,7%
Optika (2009q2)	41,3%	44,5%	34,7%	0,0%
Lakások %-ban	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
Optika (2009q2)	43,4%	46,4%	36,6%	0,0%

4. táblázat: JPE szolgáltatók földrajzi piacán elért technológiánkénti lakosság számarány

(Forrás: NHH Adatbekérés)

Az optikai hozzáférések kiépítése során elsődleges szempont volt a méretgazdaságosság kihasználása, ami tetten érhető a legnagyobb népességű és sűrűn lakott települések lefedésével (Budapest és a megyei jogú városok), ahol a társasházak, lakótelepi övezetek az egy előfizetőre jutó legalacsonyabb elérési költséggel, ugyanakkor a legnagyobb versennyel is kecsegtetnek.

Elért xDSL előfizetők száma	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
Optikával lefedett településen (2009q2)				
az összes xDSL előfizető arányában	43,3%	47,9%	30,7%	0,0%
Elért xDSL és kábelmodemes előfizetők száma	Országos	MT Terület	Invitel terület	UPC Telekom terület
Optikával lefedett településen (2009q2)				
az összes xDSL és kábelmodemes előfizető arányában	51,0%	55,2%	40,3%	0,0%

5. táblázat: JPE szolgáltatók földrajzi piacán az egyes technológiákkal elért előfizetőszám

(Forrás: NHH Adatbekérés) **A kitért rész üzleti titkot tartalmaz.**

Ha a fenti településeken „támadható” xDSL és kábelmodemes előfizetőket tekintjük, akkor látható, hogy ezek száma az összes potenciális előfizető több mint felét jelentik. Ez a funkcionálisan is helyettesítő szolgáltatás mellett olyan potenciál, ami korlátozó erőként hathat az xDSL és kábelmodemes szolgáltatók egyoldalú áremelésével szemben. Az optika alá tartozó GPON technológia kiépítése során az MT saját földrajzi piacán (volt koncessziós területén) 2009 végére **üzleti titok** hozzáférési pontot hozott létre, ami ezen földrajzi területen az xDSL és kábelmodemes előfizetők több mint **üzleti titok**%-ának jelent alternatív hozzáférési lehetőséget.

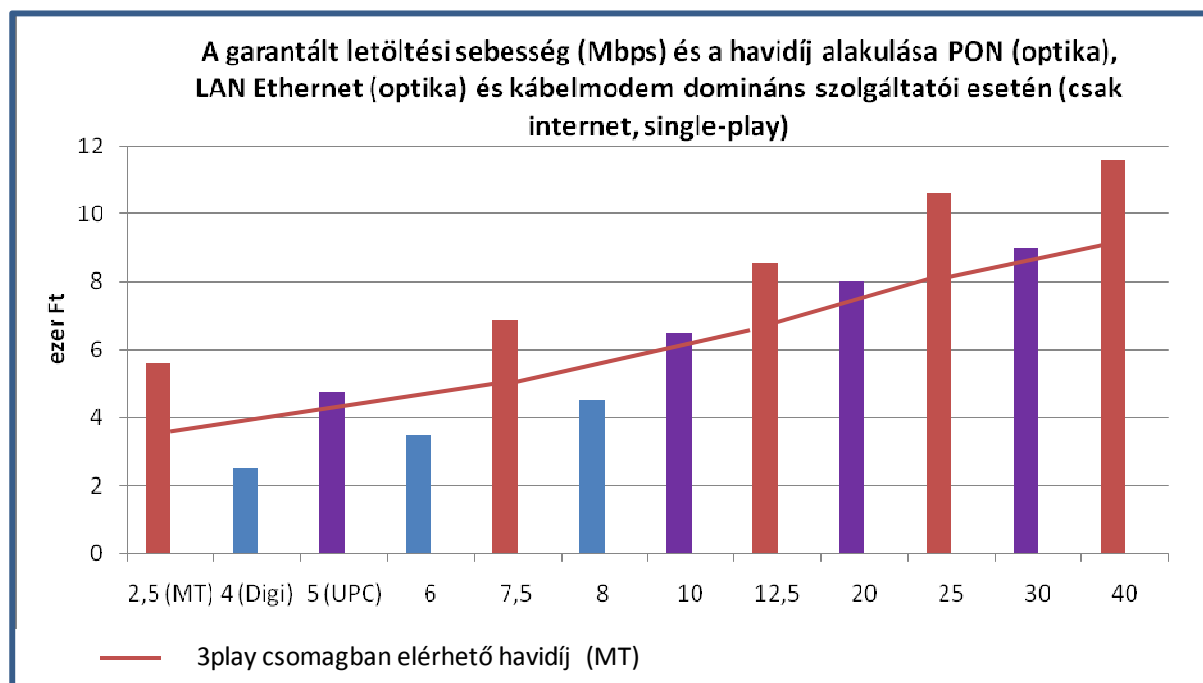
¹⁵ Elért a település, ha az adatkérés folyamán a szolgáltatók optikára előfizetőt adtak meg az adott településen

A kábelmodemes helyettesítés-vizsgálatnál látható, hogy az xDSL-ről más technológiára váltani készülők döntő többsége a kábelmodemes hozzáférést jelölte meg. A kábelmodemes hozzáférés esetén az optikai szolgáltatásra váltani akarók a válaszadók közel felét tették ki.

A különböző technológiájú hálózatok lefedettségének vizsgálata azt mutatja, hogy a fényvezető szál hálózatok fejlesztése nyomán az optikai szélessávú szolgáltatások elérhetősége a sűrűn lakott településekre koncentrált fejlesztéseknek köszönhetően közelíti az xDSL és kábelmodemes szolgáltatásokét.

1.4.2.2.3. Árak

A jelenleg a legnagyobb piaci szereplők [MT/(optika - PON), DIGI/(optika - LAN-Ethernet) és UPC/kábelmodem - DOCSIS] által kínált szélessávú kiskereskedelmi díjcsomagok esetén (sebesség, hűségidőszak, forgalomfüggőség, stb. is figyelembe véve) a következő összefüggés áll fenn a havidíj és a garantált letöltési sebességek kapcsán:

10. ábra: Garantált letöltési sebesség és havidíj alakulása a különféle elérési technológiák esetén

(Forrás: ÁSZF és szolgáltatói honlap 2010.08.)

Ez alapján elmondható, hogy a legfrissebben bevezetett technológia (PON) esetén még nem érvényesülnek a méretgazdaságossági hatások, de várhatóan a szolgáltatás érettebb szakaszában már jobban közelít a másik két versenytárs árszintjéhez. Ezen technológia előnye (a magasabb feltöltési sebesség) akkor realizálódik, ha a szimmetrikus átvitelre érzékeny alkalmazások (online játékok, videotelefon, stb.) is jobban elterjednek. A LAN-Ethernet-es és kábelmodemes ajánlat minimálisan fedi át egymást, ezt leszámítva ár/érték aránya azonosnak tekinthető.

A fogyasztók számára árnyalja a választás lehetőségét, hogy a komplex szolgáltatások igénybevétele esetén kedvezményt kapnak, ugyanakkor itt a kínált hangszolgáltatás egyre inkább jelképes havidíja¹⁶ kerül elengedésre.

Az 3. táblázatból látható, hogy az árverseny létrejött a két legnagyobb technológián nyújtott internet-hozzáférések tekintetében.

A kábelmodemes és xDSL szélessávú internet, illetve csomagban nyújtott szolgáltatások díjai az elmúlt időszakban csökkentek. Ezen árszinthez fog közelíteni az előfizetői bázis folyamatos növekedésével a közelmúltban bevezetett optikai szélessávú internet ára is. Ezt támasztja alá, hogy a mindhárom hozzáférési típust nyújtó legnagyobb kiskereskedelmi piaci szereplő (MT) azonosan (tehát technológiászemlegesen) árazza az azonos sáv szélességben, de más hozzáférési hálózaton kínált szélessávú internet szolgáltatásait.

1.4.2.2.4. Helyettesítési akadály

Az optikai szélessávú hozzáféréseken biztosított szolgáltatások esetében a kábelmodemes helyettesítésnél leírtakhoz hasonló következtetésekre juthatunk.

Az előfizetők jelentős része komplex szolgáltatások keretében veszi igénybe a szélessávú optikai hozzáférést. Ezek jellemzője, hogy a kedvezmények határozott idejű elkötelezettség (hűségidőszak) mellett járnak. A legnagyobb optikai szolgáltatók esetén az előfizetőknek kedvező csomagajánlatok szintén egyéves elkötelezettség (hűségidőszak) mellett vehetők igénybe.

Előfizető oldali végberendezés (modem/NT/GW) egyedül a LAN Ethernet hozzáférési típusnál nem kell (pontosabban ezt a funkciót ellátja a mára már a számítógépekbe igen általánosan beépített hálózati kártya, amelyre azonban a többi elérési technológia is igényt tart), ugyanakkor ezek árát a határozott idejű előfizetéssel rendelkezők részletekben jellemzően a havidíjakban fizetik meg.

Az optikai szélessávú hozzáféréseken biztosított szolgáltatások esetében is érvényes az a tendencia, hogy a belépéskor fizetendő egyszeri díjak aránya a havidíjakhoz mérten csökkenő tendenciát mutat, ami szintén a fogyasztókért folytatott verseny erősödését jelzi. Azon kis cégeket, melyek nem tudják előfinanszírozni ezen költségeket, azokat kiszoríthatják a tőkeerősebb vetélytársaik [lásd még JPE kijelölés „II.3.5. Könnyű vagy privilegiált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz” pontja].

A váltási költségek vizsgálata ebben az esetben is azt mutatja, hogy ilyen költségek léteznek, azonban nem technológiaszpecifikusan – tehát kizárólag a platformok közötti váltás esetében – merülnek fel. A váltási költségek abszolút nagyságával kapcsolatban elmondható, hogy az nem olyan mértékű, amely az előfizetők többsége számára megnehezítené, vagy lehetetlenné tenné a szolgáltató, illetve szolgáltatásváltást.

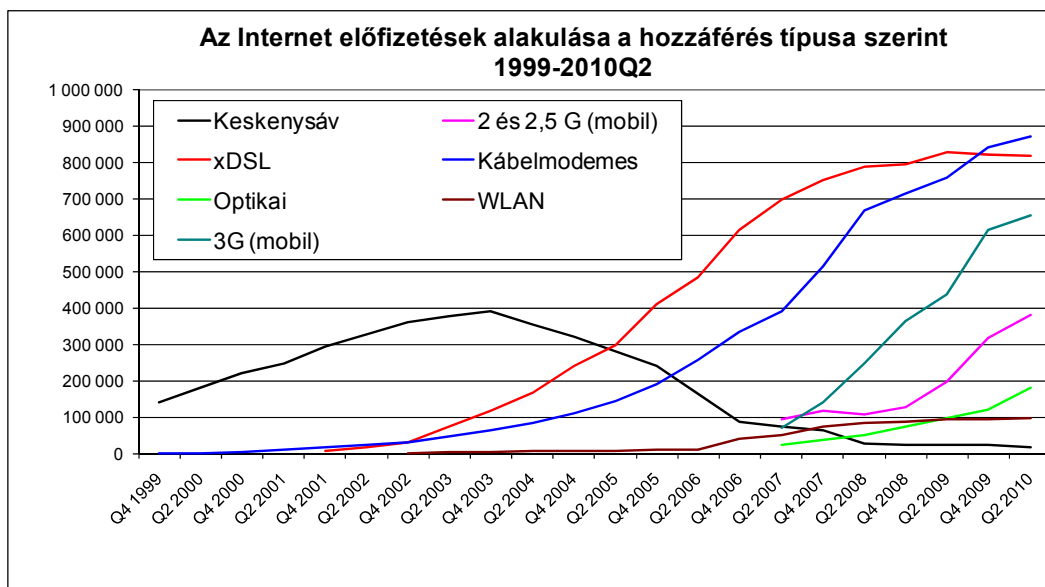
---

¹⁶ A kábelmodemes szolgáltatók hatására terjedt el a hangszolgáltatások 0 Ft-os havi előfizetési díja, azaz csak a forgalom után kérnek díjat.

1.4.2.2.5. Tendenciák

A funkcionalitásra, minőségre, elérhetőségre, árakra, valamint a váltási költségekre vonatkozó vizsgálatok azt mutatják, hogy az optikai szélessávú hozzáféréseken keresztül nyújtott szolgáltatások a kiinduló szolgáltatás helyettesítőjének tekinthetők. A közelmúlt piaci tendenciáinak vizsgálata azt mutatja, hogy a szolgáltatásokkal szemben megjelenő igény terén az optikai és a kábelmodemes hozzáférések mutattak föl komoly növekedést.

11. ábra: Internet-hozzáférések technológiai idősora
Forrás: NHH Adatbekérés és COCOM adatszolgáltatás

A piaci potenciált tekintve az optikai hozzáférések esetén fokozottan érvényesek a kábelmodemes helyettesítés vizsgálata során tett megállapítások, tehát az optikai szolgáltatók saját technológiájukon magasabb sáv szélességet tudnak ugyan nyújtani (könnyebb közelíteni a garantált és maximális sáv szélességet), de ezen előny kihasználására akkor kerülhet sor, ha párosul olyan alkalmazások bevezetésével (a PON-os hálózatoknál elsősorban a szimmetria kihasználására építve), melyeket a fogyasztók is értékelnek. A piaci tendenciák tehát fokozatosan erősödő hosszú távú helyettesítésre utalnak.

1.4.2.2.6. Keresleti helyettesítési vizsgálatok eredménye

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy Magyarországon az optikai szélessáv az xDSL-nek teljes értékű helyettesítője funkcionalitás és minőség szempontjából. A szolgáltatás lényeges jellemzőinek vizsgálatát követően arra a következtetésre jutottam, hogy (a hipotetikus monopolista teszt logikájának megfelelően) 5-10%-os tartós emelkedés feltételezésekor az xDSL szolgáltatás kiskereskedelmi árában a felhasználók kritikus mértékben áttérnének az optikai szélessávú szolgáltatások igénybevételére. Az optikai szélessáv a lakosság 43,1%-a, a háztartások 43,4%-a számára elérhető, így a váltás xDSL-ről optikai szélessávra – a domináns szolgáltatók elkövetkező két évre vonatkozó kiépítési terveit is figyelembe véve – teljes mértékben reális alternatíva a fogyasztóknak. A jövőbeli tendenciák alapján az optika sáv szélességben több, mint kielégítő megoldás, a technológia éretté válásával (méretgazdaságosság) a költségekben is egyre versenyképesebbé válik.

Az elmondottak alapján az optikai kiskereskedelmi szélessávú hozzáférést az xDSL kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés helyettesítőjeként azonosítottam.

1.4.2.3. Mobil kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés általi helyettesítés vizsgálat

A kiskereskedelmi piaci keresleti helyettesítési vizsgálatok során a mobil rádiótelefon hálózaton keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatások esetében a helyettesítési vizsgálatok során a funkcionalitást, a minőséget, az elérhetőséget, valamint a fogyasztói magatartást és a szolgáltatások árát vizsgáltam. Ebben az esetben is sor került a helyettesítés akadályainak a vizsgálatára.

1.4.2.3.1. Funkcionalitás – minőség

A kínált sáv szélesség vizsgálata alapján megállapítható, hogy a Magyarországon kínált mobil szélessáv lényegesen kisebb sáv szélességű, mint az xDSL és különösen a kábelmodemes hozzáférés. Ez különösen igaz a garantált sáv szélességre, hiszen a mobilhálózati kapacitás megoszlik a szolgáltatást az adott helyen az adott pillanatban igénybe vevők között. Ekkor a szolgáltató hálózati központja és az előfizető közötti szakaszon egymással versenyeznek az előfizetők, szemben a zömében dedikált hozzáféréseket alkalmazó vezetékes hozzáférésekkel. Tehát a hálózat biztonságos működőképességének fenntartása érdekében alkalmazott sáv szélesség-korlátozás a rádiótelefon hálózat sajátossága, ami a vezetékes hozzáférések esetén sokkal kevésbé tapasztalható.

Üzembiztonsági szempontból a vezetékes hálózatokon a szükséges kapacitások allokálása a kiépített végpontok alapján jól meghatározható, szemben a mobilhálózatokkal, ahol a cellákból felcsatlakozó előfizetők száma csak becsülhető.

A helyhez kötött szélessávú előfizetők 95%-a a mobil szolgáltatók által megadott maximális garantált letöltési sebességnél nagyobb garantált letöltési sebességű hozzáféréssel rendelkezik, azaz a mobilra váltás csak a szolgáltatás ezen jellemzőjének csökkenése mellett történhetne meg [ez azonban a fogyasztói szokások miatt nem valószínű, lásd fogyasztói magatartással és árral kapcsolatban leírtakat (1.4.2.3.3. pont)].

Az alacsonyabb mobil sáv szélesség megbízhatóságát az előfizetők - az NHH 2008. szeptemberi Infokommunikációs és média fogyasztási piackutatása alapján gyengébbnek ítélik. A fogyasztók háromnegyede (72-75%) elégedett a vezetékes internet kapcsolat sebességével, míg ez az arány 60% a vezetékek nélküli kapcsolat esetében.

A mobilitás és a személyhez kötöttség olyan jellemzője a mobilszolgáltatásnak, ami a fordított helyettesítés (mobil – helyhez kötött irányban) legnagyobb akadálya. A mobilitásra számos, az előfizető földrajzi elhelyezkedésére, szokásaira alapuló szolgáltatás épül (pl. navigáció), míg a személyhez kötöttségre épülnek azon szolgáltatások (pl. mobilfizetés, mobilbankolás), amelyek a mobil előfizetői jogosultságok kizárólagos gyakorlására, mint egyfajta „aláírássra” építenek. A személyhez kötöttség még egy otthoni vezetékes előfizetés esetén sem feltétlenül biztosított.

A fenti megállapítások azt támasztják alá, hogy a mobil minőség és funkcionalitás tekintetében nem helyettesítője a vezetékes szolgáltatásoknak.

1.4.2.3.2. Elérhetőség

A 2008. június 30-ra és 2009. június 30-ra vonatkozó UMTS lefedettség adatok vizsgálata alapján megállapítható, hogy a 3 mobilszolgáltató által (legalább egyikük által) elért települések, ezen településeken található helyhez kötött vezetékes eléréssel rendelkező szélessávú előfizetők és lakosság száma növekszik.

	Lefedett települések aránya	Lefedett vezetékes előfizetők és arányuk	Lefedett lakosság és aránya
2009. június 30.	28%	1 504 825 (89%)	8 144 179 (79%)
2008. június 30.	19%	1 237 363 (85%)	7 156 773 (70%)
Változás	147%	122%	114%

6. táblázat: Lefedettségek I.

(Forrás: NHH Adatbekérés)

Ugyanakkor az előfizetőszám és népesség esetében a növekedés lassulni fog, hiszen a kevésbé sűrűn lakott települések maradtak még lefedetlenek.

	Csak mobillal lefedett	Csak nem vezetékesrel (azaz mobil és WLAN) lefedett
Települések száma	3	15
Ezen települések népessége	619	17 313

7. táblázat: Lefedettségek II.

(Forrás: NHH Adatbekérés)

A fenti táblázatok (6. és 7.) és a térkép (12. ábra) jól mutatják, hogy a mobil szélessáv nem kívánja betölteni a helyhez kötött (ezen belül a vezetékes) hozzáférések által hagyott űrt, de a vezetékes előfizetők jelentős részét meg tudja szolgítani.

12. ábra: Mobil szélessávú alternatíva az ellátatlan földrajzi területeken (vezetékes – WLAN – mobil ellátottság)

(Forrás: NHH Adatbekérés 2009 Q2) **Az ábra üzleti titkot tartalmaz**

A lefedettségi adatokból látható, hogy a mobil szolgáltatók kevésbé ösztönöztek a ritkábban lakott települések elérésére. Ezt erősíti az is, hogy a szélessávú szolgáltatások igénybevételére kevésbé jellemző a mozgás közbeni használat (szemben a hangszolgáltatásokkal), így a települések közötti szakaszok lefedése (autópálya, vasút, stb.) valószínűleg a prioritási sorrend végén szerepel. A kiépítés és előfizető megszerzésének korlátairól bővebben a kínálati helyettesítés fejezetben.

A mobil szélessávval kapcsolatos lefedettségi vizsgálatok tehát azt mutatják, hogy önmagában az elérhetőség nem akadály a helyettesítésnek.

1.4.2.3.3. Fogyasztói magatartás és árak

A hozzáférési technológia szerinti előfizetőszámok alakulása azt mutatja (ld. 11. ábra), hogy növekedési ütem tekintetében a LAN-os (optikai) hozzáférések után a mobil szélessáv következik (2008 Q4/2009 Q2: 31%, illetve 20%), míg a legérettebb és leglassabb növekedést az xDSL technológia mutatta (4%). A mobil szélessáv növekedése a többi technológiára előfizetők számának párhuzamos növekedése mellett következett be. A mobil szélessáv felfutásának okaként az eddig ki nem elégített mobilitási igény egyszeri gyors megjelenése valószínűsíthető, ami annak idején a hangpiacot is jellemezte. Önmagában azonban az előfizetőszámok alakulásának vizsgálata alapján nem lehet következtetést levonni a mobil szélessáv helyettesítő vagy kiegészítő jellegére vonatkozóan.

Ehhez részletesebb fogyasztói vizsgálatok elvégzésére volt szükség. A vizsgálatok alapjául a GVH e tárgyban készült kutatása¹⁷ szolgált.

---

¹⁷A GVH Vidanet ügy-beli határozatában felhasznált piackutatás. NRC Piackutató Kft: A szélessávú mobilinternet jelenlegi és potenciális piacnak, valamint a fix és a mobil hozzáférés viszonyának vizsgálata (2009. április 23.)

A GVH felméréséből az derült ki, hogy a fogyasztói szokások eltérnek a mobil és a vezetékes szélessáv esetében. Az előfizetők a nagy sávszélességet igénylő funkciókra (filmletöltés, filmnézés, interaktív játékok, stb.) a vezetékes hozzáférést, míg a hétköznapi, kisebb sávszélességet igénylő funkciókra (levelezés, böngészés, információkeresés) a mobilt is használják. A felmérés eredményeként jelentősen eltérő egy előfizetőre jutó átlagos adatforgalom adódott a vezetékes előfizetőkre (10-20 Gbyte) és a mobilosokra (2,25-3 GByte). Utóbbi adatot az NMHH mobilinternet gyorsjelentése is alátámasztja. Minden bizonnyal az internet hozzáférés kapcsán is érvényesül a korábban a hangpiacon a mobil eszközök birtoklása (nem használata) kapcsán megfigyelt sznob-hatás, ugyanis a piackutatási adatok alapján a mobil internetezők 17%-a feleslegesnek tartja a szolgáltatást, ami a helyhez kötött internet használók 3%-hoz képest igen magas arány. Itt inkább egy a készülékhez kapcsolt újabb, de ki nem használt szolgáltatásról beszélhetnünk, a funkcionális helyettesítés fel sem merül.

A felhasználói profilokban meglévő különbségek ugyanakkor nem feltétlenül a fogyasztói döntések eredményei, hiszen a vezetékes és mobil szélessáv közötti műszaki és ezzel összefüggő árazási különbségek miatt a fogyasztó kompromisszumokra is kényszerülhet. Ami kívülről egyértelmű mobil vagy vezetékes választásnak tűnik, az bizonyos fogyasztói preferenciák feláldozását is jelentheti, amik továbbra is jelen vannak és megfelelő ajánlat esetén (pl. mobilitás és korlátlan sávszélesség) kinyilvánításra is kerülnek (váltás). Az ily módon lappangó – a helyettesítés szempontjából is lényeges – igények azonosítására a piackutatás a legalkalmasabb.

A GVH részére végzett 2009. áprilisi piackutatásban érdeklődés tárgya volt, hogy a vezetékes kapcsolat havi költségeinek a 10%-os emelkedése esetén ezen előfizetők hogyan reagálnának. A váltók csupán a sokaság 7%-át tették ki (a mobilra 0,7%), ami jóval alatta marad a HMT alapján kritikus tömegnek. A 2009-es piackutatási adatok szerint a mobil internettel rendelkező háztartások kétharmada tekinti hozzáférést a helyhez kötött internet helyettesítőjének, ami az internet hozzáféréssel rendelkező háztartások kevesebb mint 10%-át jelenti.

Mindemellett a megkérdezett vezetékes és mobil internetezők jelentős része (38%, illetve 50%) megvásárolná a 2000 Ft jóváírást nyújtó egyszerre mobil-fix internet elérést nyújtó csomagot. A piacon ilyen elérést a Magyar Telekom nyújt, adatszolgáltatásából kiderül, hogy ilyen ajánlat kapcsán igénybe vehető kedvezményt **üzleti titok** (2009 Q2) ügyfelük vett igénybe (ennél persze a kiegészítőként használók tábora lényegesen nagyobb lehet), ami a **üzleti titok** (2008 Q4) előfizetős számhoz képest dinamikus növekedést és a piackutatási adatok alapján további növekedési potenciált mutat.

Ugyanakkor a vezetékes szolgáltatók még igen kedvezőtlen szerződési feltételekkel is hajlandók saját ajánlataikat összecsomagolni mobil hozzáféréssel. Az Enternet saját csomagjaiból havonta 1000 Ft kedvezményt nyújt, ha tőle vesznek mobil hozzáférést (**üzleti titok** előfizető 2009 Q2), míg az Invitel is hasonló konstrukció bevezetését tervezi (szintén Telenor/Pannon-nal együttműködve). Ezek a kísérletek is azt a szolgáltatói percepciót erősítik, hogy az előfizetők szemében a mobil és a fix hozzáférés inkább egymás kiegészítői.

Lényeges kérdés, hogy a mobil szolgáltatás vezetékes díjakhoz mért felárát (mobil vagy technológiai felár) az előfizető a mobilitásért cserébe hajlandó vállalni, vagy azért, mert ahol

igénybe veszi a szolgáltatást (akár fix, akár nomád is) nincs más alternatívája. Utóbbit az elérhetőség fejezet megállapítása nem támasztja alá.

A mobil szélessáv csomagoknál mindhárom szolgáltató alkalmaz volumen (GB) korlátot, a mobil előfizetőknek csupán a negyede rendelkezett (2009Q2) korlátlan adatmennyiség letöltését fix átalánydíjért lehetővé tevő csomaggal. Amennyiben a mobil szolgáltatók korlátlan csomagokat vezetnek be, azt jellemzően úgy teszik, hogy bizonyos adatforgalmazás után az átviteli sebesség drasztikusan lecsökken. Ez ugyan megvédi az előfizetőket a túlhasználati díjtól, de lényegében korlátossá teszi az adott csomagot, azaz a letöltési forgalom korlátlanlansága szempontjából továbbra sem összemérhető a vezeték nélküli csomagokkal. A helyhez kötött technológia esetén a volumenkorlát nélküli csomagok terjedtek el, ráadásul ezek olcsóbbak, mint az ilyennek mondott mobil megfelelőik. Az 1 és 4 Mbps közötti sávszélességű vezetékes csomagok esetén az egy előfizetőre jutó havi árbevétel (realizált havidíj) alig haladta meg a 3000 Ft-ot 2009. első félévében, miközben a legolcsóbb korlátlannak mondott, de a minimálisan 10 GB letöltést lehetővé tevő mobil csomagok ára 5500 Ft felett kezdődik. A mobilitás ilyen mértékű felára már inkább elrettentő az átlagos vezetékes hozzáférési profillal rendelkező előfizetők számára.

A vezetékes előfizetéseket általában (előfizetők több mint fele) komplex szolgáltatásként veszi igénybe, így váltás esetén elesnének (kivéve az MT fix-mobil váltás esetét) a csomag többi részére vonatkozó kedvezménytől.

A fenti megállapítások azt támasztják alá, hogy a sávszélesség változatok hiánya, a forgalom korlátozása és ezáltal nagy adatmennyiségek letöltésre alkalmatlansága, tehát a jelentősen eltérő fogyasztói igények és a jelentős mobilitási felár miatt nem tekinthető a vezetékes helyettesítőjének a mobil szélessáv.

1.4.2.3.4. Helyettesítési akadály

A mobil rádiótelefon hálózaton keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatások általi helyettesítés feltárásához szükséges a váltási költségek vizsgálata.

A helyhez kötött szélessávú szolgáltatásokat az előfizetők egyre nagyobb hányada komplex szolgáltatásként (más szolgáltatással összecsomagolva) veszi igénybe. A vezetékes-mobil irányú váltás költségét növelheti ezen fogyasztók számára, hogy a váltás során a komplex szolgáltatások kedvezményei elveszhetnek.

A váltás költségei közé tartozik a mobil szélessávú szolgáltatás igénybevételéhez szükséges végberendezés (adatkártya/kulcs/modem, illetve mobil rádiótelefon készülék) ára. A mobil iparágra jellemző gyakorlat szerint a szolgáltatók ezen eszközök esetében ártámogatást alkalmaznak és a készülékek árát az előfizetők jellemzően a havidíjakon, illetve a forgalmi díjakon keresztül fizetik meg.

Amennyiben az előfizető a mobilitásból származó előnyöket is ki akarja használni a váltás során, abban az esetben további váltási költségek merülnek fel. Ezek közül a legjellemzőbb költségelem a hordozható számítógép (illetve egyéb hordozható készülék) ára. Ez a kiadás azonban nem tekinthető közvetlenül a helyettesítéshez kapcsolódó váltási költségnek, mivel nem elengedhetetlen a helyettesítéshez, pusztán a mobil szolgáltatás által kínált funkcionális

többség kihasználásához szükséges. A mobil szolgáltatók a hordozható készülékek esetén is törekednek a váltási költségek csökkentésére (pl. fogyasztási hitel, részletfizetés).

A váltási költségek vizsgálata tehát azt mutatja, hogy ilyen költségek léteznek, abszolút nagyságukkal kapcsolatban elmondható, hogy az nem olyan mértékű, amely az előfizetők többsége számára megnehezítené, vagy lehetetlenné tenné a szolgáltató-, illetve szolgáltatásváltást. A helyettesítésnek tehát a váltási költségek oldaláról nincsen lényegi akadálya.

1.4.2.3.5. Keresleti helyettesítési vizsgálatok eredménye

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy Magyarországon a mobil rádiótelefon hálózaton keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatás az xDSL-nek nem teljes értékű helyettesítője funkcionalitás és minőség szempontjából. Ezen kívül a fogyasztói magatartással kapcsolatos vizsgálatok sem támasztották alá a helyettesítést, kiderült, hogy a hozzáférés típusok közötti váltás a jelenlegi szélessávú előfizetők döntő többsége szempontjából elsősorban nem árkérdés. Ugyanakkor a jövőbeli tendenciákat folyamatosan figyelemmel kísérem, mivel előfordulhat, hogy a mobil technológia fejlődésével (LTE 2012) a mobil szélessávú szolgáltatások idővel helyettesítő szolgáltatássá válnak.

Az elmondottak alapján a mobil kiskereskedelmi szélessávú hozzáférést nem azonosítottam az xDSL kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés helyettesítőjeként.

1.4.2.4. Bérelt vonali kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés általi helyettesítés vizsgálata

Funkcionális szempontból a bérelt vonalon keresztül nyújtott szélessávú hozzáférések helyettesítő szolgáltatásai lehetnének a jelenlegi szolgáltatás kínálatban az xDSL és a kábelmodemes szélessávú szolgáltatásoknak a fogyasztói viselkedés szempontjából azonban nem.

A bérelt vonali szélessávú szolgáltatás funkcionális jellemzői eltérnek az xDSL technológiával nyújtott szolgáltatásokétól. A bérelt vonali szélessávú szolgáltatás esetén a felhasználó szimmetrikus – azonos le- és feltöltési sebességet biztosító – szolgáltatásra fizet elő, míg az xDSL (valamint a kábelmodemes és az optikai elérés esetében is) jellemzően aszimmetrikusra. Ez abból is adódik, hogy a bérelt vonali szolgáltatásokat inkább használják közvetlen összeköttetésre egy előfizető földrajzilag elkülönült telephelyei, illetve több különálló előfizető között szemben a szélessávú hozzáférés fent említett típusait, melyek célja az igénybe vett alkalmazások kiszolgálását biztosító összekapcsolás csomópont (internet BIX, VoIP végződtető szolgáltatás összekapcsolási pontja, IPTV D kiszolgálók/szerverek elérése) és az előfizető közötti kapcsolat megteremtése. Funkcionális szempontból a bérelt vonal tehát képes az xDSL technológiával nyújtott szélessávú szolgáltatás helyettesítésére.

A fogyasztók viselkedésének vizsgálata a funkcionális vizsgálatoktól eltérő következtetéseket eredményez. A fogyasztói viselkedés vizsgálatának szempontjából fontos megjegyezni, hogy a bérelt vonalon keresztüli szélessávú internet-elérés ára általában jelentősen meghaladja az xDSL, a kábelmodemes és az optikai elérések árait. Ez az árkülönbség tükrözi többek között azt a körülményt, hogy a bérelt vonalas internet-elérést igénybe vevő felhasználók általában a magasabb szintű szolgáltatási feltételek (tipikusan

nagyobb sávszélesség és magasabb szolgáltatási minőség – SLA¹⁸) miatt veszik igénybe a szolgáltatást, számukra tehát funkcionálisan többet jelent a bérelt vonalas szolgáltatás. A hazai piacon az xDSL szélessávú szolgáltatás sokkal később jelent meg, mint a bérelt vonalon keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatás, ezért a korábbi bérelt vonali szélessávú szolgáltatási szerződések lejárta után megfigyelhető (volt) egyfajta helyettesítés a bérelt vonali internet-szolgáltatásról xDSL-re. Az alacsonyabb sávszélességű bérelt vonalon keresztüli internet-szolgáltatási szerződéseket az ügyfelek, ha az lehetséges, a jóval olcsóbb xDSL szolgáltatásra cserélték. Ezen szolgáltatások előfizetői xDSL szolgáltatás híján „kényszerfogyasztói” voltak a bérelt vonalas szolgáltatásnak, amelyet aztán a kedvezőbb árú, igaz valamelyest rosszabb minőségű xDSL-lel váltottak fel. Ez a helyettesítés azonban nagy valószínűséggel egyirányú és egyszeri, az árarányok ismeretében nem lehet arra számítani, hogy ezek az ügyfelek az xDSL, a kábelmodemes és optikai szélessávú szolgáltatás árának kismértékű, 5-10%-os tartós emelkedése esetén kritikus mértékben áttérjenek a bérelt vonalon keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatásra.

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy a bérelt vonalon keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatás az xDSL-nek nem helyettesítő szolgáltatása, mivel nem reális alternatíva a felhasználók számára, hogy az xDSL szolgáltatás árának (a hipotetikus monopolista teszt logikájának megfelelő) kismértékű, 5-10%-os tartós emelkedése esetén áttérjenek a bérelt vonalas szélessávú szolgáltatásra. A fogyasztók között nincs olyan határfogyasztói¹⁹ csoport, amelyek számára egy ilyen áttérés reális alternatívát jelentene.

Az elmondottak alapján a bérelt vonali kiskereskedelmi szélessávú hozzáférést nem azonosítottam az xDSL kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés helyettesítőjeként.

1.4.2.5. WLAN kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés általi helyettesítés vizsgálata

A kiskereskedelmi piaci keresleti helyettesítési vizsgálatok során a helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózatokon keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatások esetében a helyettesítési vizsgálatok során a funkcionalitást, a minőséget, az elérhetőséget, valamint a fogyasztói magatartást és a szolgáltatások árát vizsgáltam.

1.4.2.5.1. A szolgáltatás jellemzése

A vezeték nélküli szélessávú szolgáltatást a hazai piacon alapvetően a 2,4 és 5,6 GHz-es, szabad felhasználású frekvencián nyújtanak, azaz ezen frekvencia blokkok korlátlan számú szolgáltatónak vagy felhasználónak is rendelkezésére állnak (engedély- és bejelentés-mentesek), ami nagyban növeli a zavarás valószínűségét. A 2,4 GHz mellett több más technológián (3,5 GHz -es földfelszíni mikró, műholdas kapcsolat) is nyújtható szélessávú szolgáltatás, ezek piaci hatása azonban – a szolgáltatóktól beérkezett adatok alapján – elhanyagolható, másrészt az eddig ismertett szolgáltatásokhoz képest ezen szolgáltatások feltételei – elsősorban a jóval magasabb árban – jelentősen különböznek az eddig ismertett szolgáltatásokétól, inkább csak bizonyos üzleti felhasználók számára jelenthetnek alternatívát. A WLAN lefedőhálózat azonban önállóan nem, csak valamilyen felhordó-hálózattal tud az internethez is kapcsolódni, hisz hivatalosan olyan kicsi teljesítményt

---

¹⁸ Service Level Agreement

¹⁹ Határfogyasztói csoportnak a felhasználók azon csoportja tekinthető, amelynek helyettesítési magatartása – a csoport súlyánál fogva - érdemben befolyásolja a szolgáltatók magatartását.

engedélyeznek neki, amely révén nem lehet szó néhány száz méteresnél hosszabb rádiós hurokról. Ilyen felhordó-hálózati kapcsolat jellemzően valamilyen szélessávú előfizetői hozzáférési hálózat (xDSL, kábelmodem), de ennek a célnak bármilyen más digitális (bérelt vonal, GbitEthernet, WiMax, stb.) hozzáférés is megfelel.

1.4.2.5.2. Funkcionalitás

A szolgáltató a vezeték nélküli technológia segítségével „az utolsó mérföldön” (valójában mintegy 100 vagy néhány száz méteren belül) osztja szét a szolgáltatás saját előfizetői között. Miután a rendelkezésre álló sávszélesség – a rádióspektrum behatároltsága okán – véges, azaz a felhasználók számára elérhető tényleges, összes sávszélesség korlátozott, az egy időben a szolgáltatást ténylegesen igénybe vevő felhasználók által elérhető szolgáltatásminőség függ az adott időben a szolgáltatást egyszerre igénybe vevők számától (ld. mobil szélessáv).

Ez a hozzáférési mód is képes ugyanazon legnépszerűbb szolgáltatások elérését lehetővé tenni, mint az xDSL: levelezés, böngészés, chatelés, stb., ugyanakkor a sávszélesség-igényes (videó-letöltés, VoD) és a valós idejűségekre érzékeny (VoIP és különösen az IPTV) alkalmazások terén nem képes olyan megbízhatóságot garantálni, mint vezetékes versenytársai. Funkcionalitás terén tehát a helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózaton keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatás korlátozottan képes helyettesíteni az xDSL szolgáltatást.

1.4.2.5.3. Minőség

A 2,4 GHz-en nyújtott szélessávú szolgáltatások minőségét károsan befolyásol(hat)ja, hogy a frekvencia szabad felhasználású, így azt bárki igénybe veheti. Egyik veszélye a szabad felhasználásnak, hogy ugyanazon földrajzi területen több WLAN szolgáltató jelenik meg, noha ez a szolgáltatóknak nem érdeke és a gyakorlatban nem is jellemző. Emellett az is rontja a szolgáltatás minőségét, hogy az épületen belüli, akár otthoni használatra is alkalmas vezeték nélküli eszközök elterjedése a szolgáltatás igénybevételének közvetlen környezetében lehetetlenné teheti a WLAN szolgáltatás nyújtását.

A vezetékes és vezeték nélküli (WLAN) hozzáférés közötti minőségbeli, megbízhatóságbeli különbségeket foglalja össze a következő táblázat:

	Helyhez kötött	
	vezetékes	vezeték nélküli ²⁰
Végtől-végig menedzselt minőségi transzport megbízhatóság	Megoldható	Térerősségi korlátok mellett megoldható
Az <i>Előfizetői Szakasz</i> még elfogadható hossza	sodrott érpárnál: <1 km; koaxiális kábelnél: < 8 km; Passzív optikánál: <15 km; P2P optikánál: < 25 km)	Magányos Hot-Spot -ok esetében engedélymentes frekvenciákon (azaz teljesítménykorlátos előírások mellett) beltérben 50 m, kültérben 200 m.
Hozzáférési szakasz megosztottsága	Dedikált és osztott is létezik	Osztott
Jelek védettsége az átviteli úton (bithiba, információvesztés)	A jeleket jellemzően fizikailag védett nyomvonalon továbbítják, ezért az átviteli úton jellemzően nem, csak a csomópontokon sérül igen csekély mértékben.	Mint rádiós közeg érzékeny a légköri elektromosságra, elektromágnesességre, így azon felül, hogy a csomóponti berendezések a vezetékeshez hasonló hibaarányt hordoznak, itt még a rádiós szakasz gyengése is növeli a veszteséget. Az interferenciából eredő veszteség még nagyobb eséllyel következik be a bejelentésmentes frekvenciát használó eszközöknél.

8. táblázat: WLAN minőségi- és megbízhatósági elemzés

Minőség terén tehát a helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózaton keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatás korlátozottan képes helyettesíteni az xDSL szolgáltatást.

1.4.2.5.4. Elérhetőség

A WLAN-os előfizetők aránya 2007 óta stagnál, ami összefügg a LAN Ethernet (optikai) alapú hálózatok kiépítésének, a kábelmodemes hálózatok szélessáv adatátvitelre alkalmassá tételével és a mobilinternet megjelenésével. A WLAN-os hozzáférések elsősorban vezetékes technológiával le nem fedett települések²¹ és településrészek úgynevezett résziaci igényeit képes kielégíteni (ld. 9. táblázat).

²⁰ A helyhez kötött vezeték nélküli technológiákat (WLAN) Magyarországon jelenleg jellemzően a WiFi képviseli, ezért a vizsgálatok erre terjedtek ki.

²¹ 2008 és 2009 első feléve végén ezen települések aránya 10% volt, melyek jellemzően kevésbé sűrűn lakott községek voltak.

	Előfizetők %-ban	Lakosság %-ban	Települések %-ban
xDSL (2009q2)	46,4%	97,2%	81,9%
WLAN (2009q2)	5,3%	83,4%	51,7%
WLAN (2008q2)	5,2%	82,0%	47,1%

9. táblázat: Település-lefedettségi mutatók xDSL és WLAN összehasonlításban

(Forrás: NHH Adatbekérés)

Tekintettel a WLAN-os hálózat kiépítési költségeinek a többi vezetékes hozzáféréshez képest alacsonyabb voltára, szabad felhordó hálózati kapacitások mellett a kínálat könnyen alkalmazkodni tud a kereslethez. Ezen hozzáférés jelentősége abban áll, hogy vezetékekkel le nem fedett területen képes ügyfeleket kiszolgálni, ugyanakkor a vezetékes elérés megjelenése könnyen előfizetők elvesztését is eredményezi.

1.4.2.5.5. Fogyasztói magatartás

A WLAN és az xDSL, kábelmodemes és optikai hozzáférések között nincs kereszthasználat, azaz a fogyasztók nem rendelkeznek párhuzamos előfizetéssel. Ez összefügg azzal, hogy a WLAN szolgáltatás kapcsán elérhető alkalmazások részhalmazai a vezetékes hozzáférések kínálta lehetőségeknek, így azok pusztán megjelenése esetén a fogyasztók feltehetően váltanának. Ugyanakkor a szélessávú fogyasztók tekintélyes része ezen a hozzáférési típuson keresztül kapcsolódik a piachoz, így ezen fogyasztói csoport olyan határfogyasztói csoportnak tekinthető, amelynek helyettesítési magatartása érdemben befolyásolja a szolgáltatók magatartását.

1.4.2.5.6. Árak

A WLAN szolgáltatások jelentős része már átvette a vezetékes hozzáférésekre jellemző forgalomkorlát nélkülséget, ugyanakkor az egyszeri belépési díjak havidíjakhoz mért magasabb aránya tükrözi ezen szolgáltatói réteg alacsonyabb tőkeerejét, másrészt azt, hogy más technológiák által el nem ért területen aktívabbak. A havidíjak is magasabbak az azonos tulajdonságú vezetékes ajánlatokhoz képest, ami a nem sűrűn lakott területek lefedése miatt relatíve drágább felhordó hálózati díjaknak is betudható.

1.4.2.5.7. Keresleti helyettesítési vizsgálatok eredménye

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy Magyarországon a helyhez kötött vezetékek nélküli (WLAN) hálózatokon keresztül nyújtott szélessávú szolgáltatás az xDSL-nek korlátozott mértékben, de helyettesítője funkcionalitás és minőség szempontjából. Bár a WLAN jellemzően más vezetékes hozzáférés által le nem fedett területeket von be a piacba, feltételezhető, hogy más vezetékes hozzáférések megjelenése után azok árának emelkedése esetén a felhasználók nem a piacról lépnének ki, hanem át(vissza)térvénének a WLAN szolgáltatás igénybevételére.

Az elmondottak alapján a WLAN kiskereskedelmi szélessávú hozzáférést az xDSL kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés helyettesítőjeként azonosítottam.

I.4.2.6. Keresleti helyettesítésre vonatkozó vizsgálatok eredménye

A kiskereskedelmi szintű helyettesítésre vonatkozóan elvégzett vizsgálatok alapján megállapítom, hogy az azonosított kiskereskedelmi piac részét kizárólag az xDSL, a kábelmodemes, az optikai és a WLAN kiskereskedelmi szélessávú hozzáférések képezik (a továbbiakban: kiskereskedelmi szélessávú hozzáférések piaca).

I.4.3. Kínálati helyettesítés

A kínálati helyettesítés elemzése annak a vizsgálatát jelenti, hogy egy kismértékű, de jelentős és tartós áremelkedés hatására az adott piacon nem aktív vállalkozások belátható időn belül²² belépnek a piacra. Amennyiben ilyen vállalkozások léteznek, az a keresleti helyettesítésre vonatkozó vizsgálatok során meghatározott piac határainak módosítását indokolhatja.

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy olyan elektronikus hírközlési piaci szereplők, amelyek a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatások árának kismértékű (5-10%-os), de tartós áremelkedésének hatására rövidtávon kiskereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatást indítanának a keresleti helyettesítés során leírt technológiáktól eltérő technológiával nincsenek jelen a hazai piacon, tehát kínálati oldalról nem indokolt a keresleti helyettesítési vizsgálat során meghatározott piac bővítése.

A szélessávú szolgáltatásra nem alkalmas, csillagpontossá át nem épített kábelhálózatok a kínálati helyettesítés szempontjából nem relevánsak, mert ezen hálózatokon keresztül csak a csillagpontossá való átépítés után, jelentős beruházást végrehajtva – tehát rövidtávon nem – nyújtható szélessávú hozzáférési szolgáltatás. Ezen, át nem épített hálózatokon kialakított végpontok aránya az összes kiépített kábeltévés hozzáféréshez képest 2009 végén 13% volt. Mivel az új hálózatokat már eleve szélessávú szolgáltatás nyújtására alkalmasan építik, így a kínálati helyettesítés élénkülése az át nem épített hálózatok oldaláról a jövőben valószínűleg elhanyagolható lesz.

A mobil rádiótelefon hálózatok esetében a fejlesztési lehetőségek a vezetékes technológiájú versenytársaikhoz képest szűkösebb, a jelenlegi HSxPA szabvány sem biztosít ugrásszerű sáv szélességbővítést. A szolgáltatók az átviteli kapacitások növelésére és a 7,2 Mbps letöltési sebességet biztosító technológiára való átállásra törekednek. A vezetékes technológiával sáv szélességben összemérhető (pl. LTE) technológia megjelenése a kínálati helyettesítés vizsgálata szempontjából releváns időtávon nem várható.

I.4.4. Kiskereskedelmi piacon belüli esetleges alpiacok vizsgálata

A kiskereskedelmi piac azonosítása után megvizsgáltam, hogy szükséges-e a kiskereskedelmi piacon belüli esetleges alpiacok azonosítása. Ennek során a lakossági és üzleti szélessávú szolgáltatások kapcsolatát vizsgáltam.

Magyarországon a szélessávú hozzáférések 92,3%-át a lakossági felhasználók veszik igénybe, az üzleti felhasználókra (ide tartozik a kormányzati szféra is) a hozzáférések 7,7%-

---

²² a belátható idő meghatározása az adott piac jellemzőitől függ, a vizsgálat során 1-2 éves időtáv volt a feltételezés

a jut. A lakossági felhasználók esetében a domináns technológia a kábelmodemes és az xDSL, amely kettőt hozzávetőlegesen fele-fele arányban veszik igénybe. Az üzleti felhasználók jellemzően xDSL-t használnak, de nem elhanyagolható a kábelmodemes igénybevétel sem. A jelenleg alacsony számú optikai szélessávú hozzáférések harmadát az üzleti felhasználók veszik igénybe.

Az előfizetésszám szerinti vizsgálat alapján az első 10 szolgáltató adja a piac 82%-át, közülük valamennyi szolgálat lakossági és üzleti felhasználók számára is. A 240 szélessávú szolgáltatónak a negyede nem nyújt hozzáférést üzleti felhasználók számára, de ezek a szolgáltatók mind nagyon csekély méretűek, fél % alatti piaci részesedéssel.

Megállapítható tehát, hogy Magyarországon az üzleti szegmens igen alacsony részt képvisel a teljes piacból.

A legtöbb szolgáltató mindkét szegmens (lakossági, üzleti) számára kínálja szolgáltatásait. A nagyobb szolgáltatók mindegyike nyújt Magyarországon üzleti szolgáltatást is, így a kínálati helyettesítés lehetősége náluk fennáll. Csak a legkisebb szolgáltatóknál merülhet fel a kínálati helyettesítés hiánya (hiszen nem tudnának rövid idő alatt értékesítési csatornát kiépíteni) – de ők a súlyuk alapján nem képesek érezhető mértékben befolyásolni a piaci folyamatokat.

A helyettesítés lehetőségét erősíti, hogy az árbeli különbség ellenére jelentős átfedés van (árban, termékjellemzőkben) a lakossági és üzleti szolgáltatáscsomagok közt, továbbá az is, hogy az üzleti ügyfeleknek kínált sok szolgáltatásjellemző a lakossági csomagokban is elérhető.

Az elvégzett vizsgálatok alapján nem láttam indokoltnak elkülönült lakossági és üzleti alpiacok meghatározását.

I.5. A nagykereskedelmi piac vizsgálata

A nagykereskedelmi piac meghatározása során olyan helyettesítési lehetőségeket kerestem, amelyek módosíthatják a vizsgált piac határait. A vizsgálat során a kiskereskedelmi piacokon (I.4.2. alatt szereplő pontokban) feltárt helyettesítő szolgáltatásokból indultam ki.

A kiskereskedelmi szélessávú hozzáférések piacához tartozó szolgáltatásokat megvizsgáltam abból a szempontból, hogy lehetséges-e az adott technológián a bitfolyam hozzáférésnek megfelelő nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtása, illetve ténylegesen a hazai piacon mely szolgáltatók nyújtanak ilyen szolgáltatást, illetve elvileg képesek-e ilyen szolgáltatást nyújtani a saját hálózatukon. A vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy jelenleg a kiskereskedelmi xDSL és kábelmodemes szolgáltatás esetén létezik nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférési szolgáltatás, azaz a nagykereskedelmi szolgáltatás mind műszaki, mind gazdasági szempontból megvalósítható. Utóbbi azonban az összes ilyen típusú kiskereskedelmi hozzáférések igen alacsony részét teszi ki, így indokolt ezen esetben a kínálati oldali helyettesítés vizsgálatát a közvetett árhatás alapján elvégezni.

Helyettesítő szolgáltatásként csak a hálózati szolgáltatásokat vettem figyelembe, a viszonteladói szolgáltatásokat nem.

1.5.1. Keresleti helyettesítés

A keresleti helyettesítés vizsgálata során a vizsgált nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piac meghatározásából indultam ki.

A nagykereskedelmi piacon lehetséges keresleti helyettesítés vizsgálata során arra kerestem választ, hogy az xDSL esetén már létező bitfolyam hozzáférési szolgáltatás helyettesíthető-e más nagykereskedelmi szolgáltatással. A kiskereskedelmi piaci vizsgálat eredményei alapján a következő hozzáférési típusokat vettem figyelembe:

- Kábelmodemes szélessávú hozzáférések (hibrid fényvezető szál koaxiális vagy végig koaxiális kábel közeg)
- Optikai szélessávú hozzáférések (hibrid fényvezető szál UTP-s vagy homogén fényvezető szál kábel közegen)
- Helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózati hozzáférések

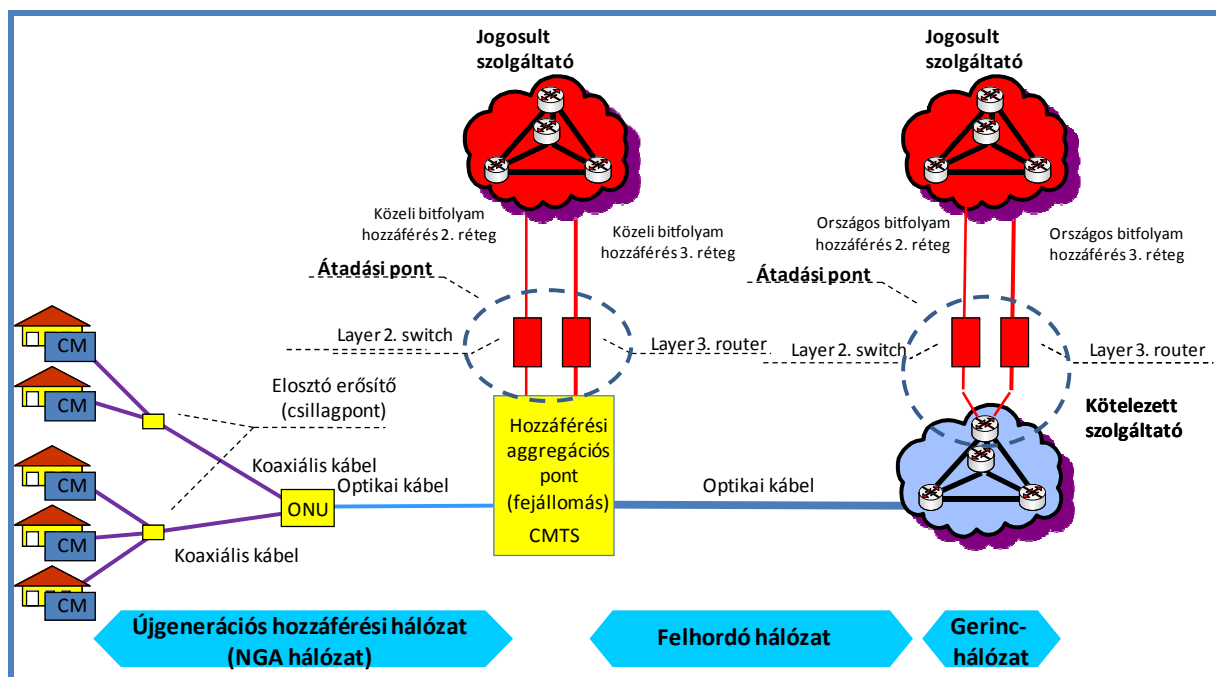
Habár a Bizottság releváns piacokról szóló 2007-es ajánlása (2007/879/EC) szerint a részleges hurok átengedés más piac részét képezi, szükségesnek tartottam ezen hozzáférési szintre (ez a szolgáltatás a hozzáférési szolgáltatás értékláncában a bitfolyam hozzáféréshez képest alacsonyabb szinten helyezkedik el) is elvégezni a helyettesítési vizsgálatot.

1.5.1.1. Szélessávú kábelmodemes hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférési szolgáltatások általi helyettesítés vizsgálata

A nagykereskedelmi keresleti helyettesítési vizsgálatok során elsőként a szélessávú kábelmodemes hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférési szolgáltatások általi helyettesíthetőséget vizsgáltam a funkcionalitás, minőség, elérhetőség, ár szempontok vizsgálatán keresztül.

1.5.1.1.1. Funkcionalitás

A műszaki lehetőségeket vizsgálva megállapítható, hogy létezik olyan elvi műszaki megoldás, amely lehetővé teszi a szélessávú adatátviteli szolgáltatásra alkalmas kábelmodemes hálózatokon a bitfolyam hozzáférési szolgáltatás nyújtását. A hozzáférés több szinten is megvalósítható, ami a 13. ábrán látható.

13. ábra: A bitfolyam hozzáférés értelmezése HFC kábelTV hálózat esetén

Mindezek alapján megállapítottam, hogy a szélessávú kábelmodemes hálózatokon nyújtott bitfolyam hozzáférés szolgáltatások funkcionálisan helyettesítő szolgáltatásai az xDSL szolgáltatás esetén nyújtható bitfolyam hozzáférés szolgáltatásoknak, hiszen a fogyasztók számára helyettesítő kiskereskedelmi szolgáltatások nagykereskedelmi inputjai.

1.5.1.1.2. Minőség

A kábelmodemes bitfolyamra épülő szolgáltatás ugyanolyan minőségi paraméterek mellett nyújtható a kiskereskedelmi piacon, mint a vertikálisan integrált kábelmodemes szolgáltató belső teljesítésére alapozott kiskereskedelmi szolgáltatás. Mivel a kiskereskedelmi szolgáltatás esetén már bizonyítást nyert az xDSL-lel való helyettesítés, így ez a megfelelő nagykereskedelmi szolgáltatásokra vonatkozóan is fennáll.

1.5.1.1.3. Elérhetőség

A bitfolyam hozzáférési szolgáltatás a hazai kábelmodemes szélessávú szolgáltatók kereskedelmi gyakorlatában jelenlévő²³, de még nem elterjedt megoldás, melynek feltehetően egyik alapvető oka, hogy a szabályozás e szolgáltatókra semmilyen kötelezettséget nem rótt ki. Ugyanakkor az ISP-k részéről komoly igény jelentkezik – elsősorban egy BIX-hez közeli országos szintű – kábelmodemes bitfolyam hozzáférési szolgáltatásra, hiszen a potenciális jogosult szolgáltatók számára méretgazdaságossági szempontból a legnagyobb kábelmodemes hálózattal rendelkező szolgáltatóval érdemes megállapodást kötni nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatás nyújtásához. A legnagyobb kábelmodemes hálózattal rendelkező szolgáltatók az összes hálózatukat felfűzték olyan gerinchálózatra, amelynek egy pontján keresztül (jellemzően a BIX-nél) az összes előfizetőjük elérhető.

²³ Ez a szolgáltatás a CMTS-nél biztosít hozzáférést a nagykereskedelmi partner részére.

1.5.1.1.4. Ár

A kábelmodemes bitfolyam szolgáltatás egy előfizetőre eső havidíja (üzleti titok Ft²⁴) a hatályos RUO-k helyi bitfolyam díjainak megfelelő – alacsonyabb – szinten mozog, a kiskereskedelmi hozzáférés havidíjához mért aránya üzleti titok%. Mivel a kiskereskedelmi szolgáltatások piacán az árak egymáshoz közelítése figyelhető meg, így ezen költségszintű nagykereskedelmi termékre alapozott szolgáltatások versenyképesen piacra vihetők.

1.5.1.1.5. Keresleti helyettesítési vizsgálatok eredménye

A kábelmodemes hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások funkcionalitás és minőség tekintetében is képesek helyettesíteni az xDSL szolgáltatás esetén nyújtható bitfolyam hozzáférés szolgáltatásokat, a kábelhálózatok kiépítettsége széles körben elérhetővé teszi a helyettesítést, a ténylegesen alkalmazott árak vizsgálata pedig azt mutatja, hogy ezen nagykereskedelmi inputra épülő kiskereskedelmi termékek versenyképesen piacra vihetők.

Mindezek alapján a szélessávú kábelmodemes hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatásokat az xDSL szolgáltatás esetén nyújtható bitfolyam hozzáférés szolgáltatások helyettesítőjeként azonosítottam. Ennek megfelelően a szélessávú kábelmodemes hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások az azonosított szolgáltatási piac részét képezik.

1.5.1.2. Szélessávú optikai hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások általi helyettesítés vizsgálata

A nagykereskedelmi keresleti helyettesítési vizsgálatok során a szélessávú optikai hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások általi helyettesíthetőséget a funkcionalitás, minőség, elérhetőség, ár szempontok mentén vizsgáltam.

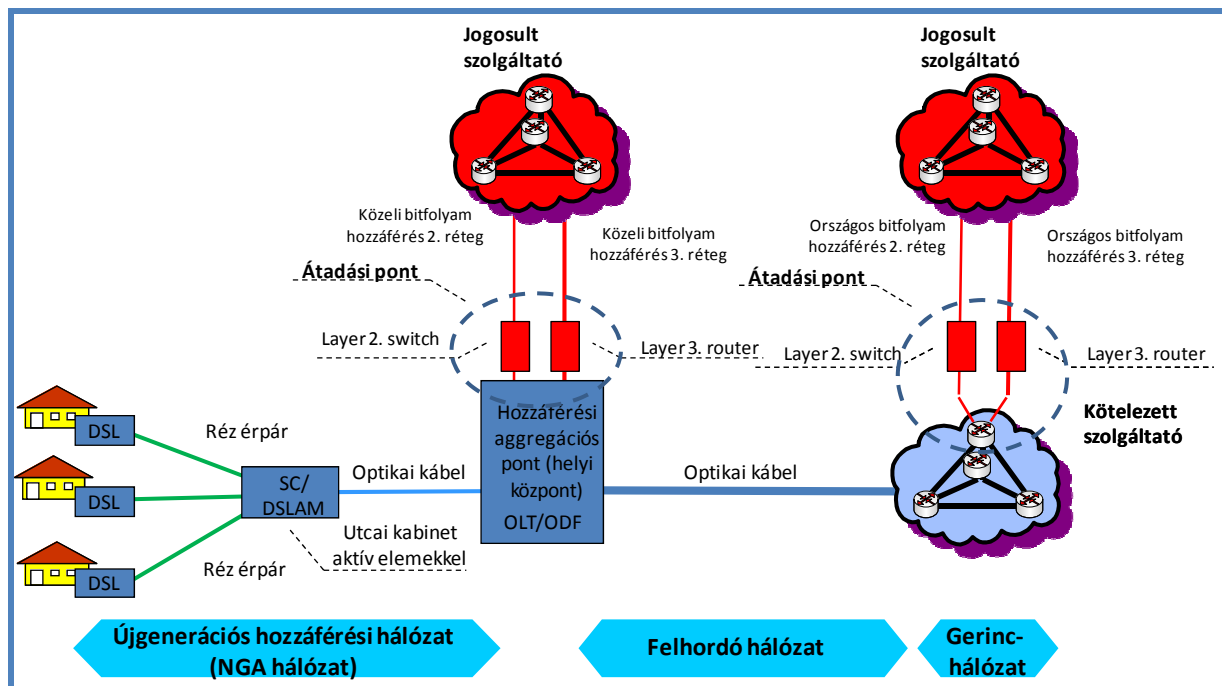
1.5.1.2.1. Funkcionalitás

A műszaki lehetőségeket vizsgálva megállapítható, hogy létezik olyan elvi műszaki megoldás, amely lehetővé teszi az optikai hálózatokon a bitfolyam hozzáférés szolgáltatás nyújtását. A hozzáférés több szinten is megvalósítható, amit a 14., 15. és 16. ábrák mutatnak be a különböző pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózattípusok esetén:

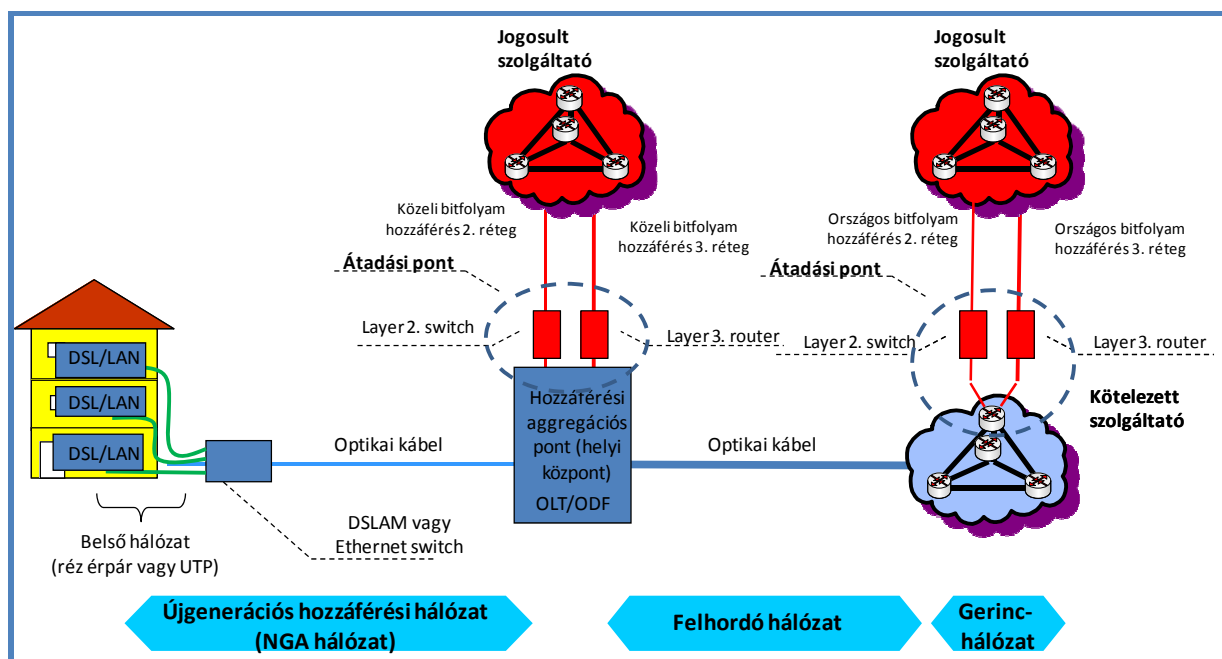
---

²⁴ 2010. első félévére vonatkozó adat üzleti titok Ft és üzleti titok%.

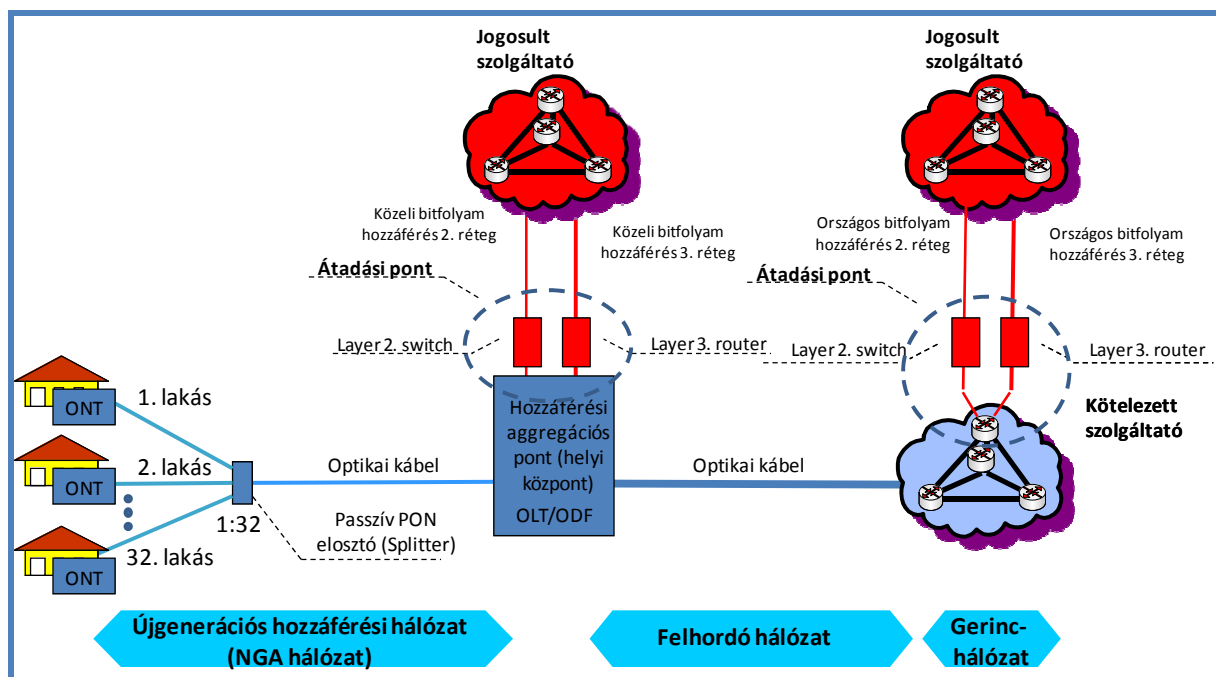

14. ábra: A bitfolyam hozzáférés értelmezése FTTCab + xDSL esetén

15. ábra: A bitfolyam hozzáférés értelmezése FTTB + xDSL vagy FTTB + LAN esetén

16. ábra: A bitfolyam hozzáférés értelmezése FTTH PON esetén

Mindezek alapján megállapítottam, hogy az optikai hálózatokon nyújtott bitfolyam hozzáférés szolgáltatások funkcionálisan helyettesítő szolgáltatásai az xDSL és kábelmodemes szolgáltatás esetén nyújtható bitfolyam hozzáférés szolgáltatásoknak, hiszen a fogyasztók számára helyettesítő kiskereskedelmi szolgáltatások nagykereskedelmi inputjai.

1.5.1.2.2. Minőség

A optikai hálózatokon nyújtott bitfolyamra épülő szolgáltatás ugyanolyan minőségi paraméterek mellett nyújtható a kiskereskedelmi piacon, mint a vertikálisan integrált optikai szolgáltató belső teljesítésére alapozott kiskereskedelmi szolgáltatás. Mivel a kiskereskedelmi szolgáltatások esetén már bizonyítást nyert az xDSL-lel és a kábelmodemes szolgáltatásokkal való helyettesítés, így ez a megfelelő nagykereskedelmi szolgáltatásokra vonatkozóan is fennáll.

1.5.1.2.3. Elérhetőség

A bitfolyam hozzáférés szolgáltatásról a hazai optikai szélessávú szolgáltatók kereskedelmi gyakorlatában még nincs tudomásunk, melynek feltehetően egyik alapvető oka, hogy a szabályozás e szolgáltatókra semmilyen kötelezettséget nem rótt ki. Ugyanakkor az ISP-k részéről komoly igény jelentkezik – elsősorban egy BIX-hez közeli országos szintű – optikai bitfolyam hozzáférés szolgáltatásra, hiszen a potenciális jogosult szolgáltatók számára méretgazdaságossági szempontból a legnagyobb optikai hálózattal rendelkező szolgáltatóval érdemes megállapodást kötni nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatás nyújtásához. Ezen szolgáltatók az összes hálózatukat felfűzték olyan gerinchálózatra, amelynek egy pontján keresztül (jellemzően a BIX-nél) az összes előfizetőjük elérhető.

1.5.1.2.4. Ár

Optikai hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatásokról a Hatóságnak nincs tudomása, ennek megfelelően a szolgáltatás ára vonatkozóan sincsenek adatok. Ugyanakkor a kiskereskedelmi szolgáltatások piacán az árak egymáshoz közelítése figyelhető meg, így valószínűleg optikai nagykereskedelmi termékre alapozott szolgáltatások is versenyképesen piacra vihetők. Ennek esélyét növeli, hogy az xDSL-nél hosszabb fényvezető szálal előfizetői hozzáférési hálózati szakasz adott betelepülés esetén több előfizető elérését teszi lehetővé, azaz a méretgazdaságosságból származó előnyök magasabbak.

1.5.1.2.5. Keresleti helyettesítési vizsgálatok eredménye

Az optikai hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások funkcionalitás és minőség tekintetében is képesek helyettesíteni az xDSL és kábelmodemes szolgáltatások esetén nyújtható bitfolyam hozzáférés szolgáltatásokat, az optikai hálózatok növekvő kiépítettsége egyre szélesebb körben teszi lehetővé a helyettesítést.

Mindezek alapján a szélessávú optikai hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatásokat az xDSL szolgáltatás esetén nyújtható bitfolyam hozzáférés szolgáltatások helyettesítőjeként azonosítottam. Ennek megfelelően a szélessávú optikai hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások az azonosított szolgáltatási piac részét képezik.

1.5.1.3. Helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások általi helyettesítés vizsgálata

A műszaki lehetőségeket vizsgálva megállapítható, hogy létezik olyan elvi műszaki megoldás, amely lehetővé teszi a helyhez kötött vezeték nélküli hálózatokon a nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatás nyújtását.

A szolgáltatók adatai alapján megállapítható, hogy nagykereskedelmi alapon egyik hazai szolgáltató sem nyújt társszolgáltató számára vezeték nélküli szélessávú hozzáférési szolgáltatást. Tényleges keresleti helyettesítésre tehát jelenleg nincs lehetőség.

A WLAN-os szolgáltatók földrajzilag szétaprózódott szolgáltatási területe a nagyok (xDSL, kábelmodemes, optikai) által le nem fedett területeket célozza meg, mert mérethatékonyságban nem tudnak velük versenyezni. A településenkénti átlagos előfizetőszámuk 35, az öt vagy több településen jelenlévő WLAN-os szolgáltatók 100 alatti átlagos településenkénti előfizetőszámmal bírnak. Ezen adatok azt támasztják alá, hogy a funkcionalitásában is korlátozottan helyettesítő kiskereskedelmi szolgáltatással elérhető ügyfelek száma nem érné el azt a kritikus mértéket, ahol már érdemes nagykereskedelmi szolgáltatásként használni. A WLAN-os szolgáltatók magas száma miatt a kritikus előfizetőszám eléréséhez a tranzakciós költségek is aránytalanul nagyok lennének, ráadásul a nagykereskedelmi szolgáltatásátadási pontjai jellemzően messze találhatóak a BIX-től.

Mindezek alapján a helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatásokat nem azonosítottam az xDSL szolgáltatás esetén nyújtható bitfolyam hozzáférés szolgáltatások helyettesítőjeként. Ennek megfelelően a helyhez kötött vezeték nélküli (WLAN) hálózatokon nyújtott

nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások nem képezik az azonosított szolgáltatási piac részét.

I.5.1.4. Részleges helyi hurok átengedés igénybevételével nyújtott szélessávú szolgáltatások általi helyettesítés vizsgálata

A részleges helyi hurok átengedési szolgáltatás egyfajta szempontból a közeli bitfolyam hozzáférés helyettesítő szolgáltatásának tekinthető, mivel mindkét szolgáltatás lehetővé teszi a társszolgáltató számára, hogy annak igénybevételével szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatást nyújtson.

Hasonló a két szolgáltatás abból a szempontból is, hogy mindkét szolgáltatáshoz jelentős beruházás szükséges (a részleges átengedésnél a helyi aggregációs pontig saját infrastruktúrát kell kiépítenie – illetve legalább azzal rendelkeznie – a szolgáltatónak). A részleges helyi hurok átengedés bizonyos mértékig funkcionálisan is hasonló a közeli szintű bitfolyam hozzáféréshez, mivel a szélessávú kiskereskedelmi szolgáltatás értéklánca „elemeinek” nagyobbik részét a kiskereskedelmi szolgáltató ellenőrzi, illetve műszaki értelemben menedzseli.

Megítélésem szerint ennek ellenére a funkcionális különbségek olyan mértékűek, ami miatt a részleges helyi hurok átengedési szolgáltatás – a magyarországi piacon – nem tekinthető a bitfolyam hozzáférés helyettesítő szolgáltatásának egy, a piacra belépő szolgáltató számára.

I.5.1.4.1. Legfontosabb funkcionális eltérések

A részlegesen átengedett helyi hurok igénybevevője maga határozza meg a ráépülő adatátviteli szolgáltatás sáv szélességét és tulajdonképpen minden fontos műszaki paraméterét²⁵, míg a bitfolyam hozzáférésnél ezt a nagykereskedelmi szolgáltatás kínálója definiálja. Ennél fogva a bitfolyam hozzáférés igénybevevője kevésbé képes a nagykereskedelmi szolgáltató által a kiskereskedelmi piacon kínált szolgáltatás meghatározó szolgáltatási paramétereitől eltérni, mint a részleges hurok átengedésnél, így kevésbé képes innovatív szolgáltatásokat bevezetni.

A bitfolyam hozzáférés igénybevevője csak azokon a területeken képes szolgáltatást nyújtani, ahol a nagykereskedelmi partnere már telepítette a szélessávú szolgáltatás nyújtásához szükséges eszközöket. A hurok átengedés esetén a szolgáltatást használó szolgáltató elvileg maga dönti el, hogy milyen földrajzi területen kíván szolgáltatásával megjeleníteni. (Ez utóbbit a gyakorlatban a helymegosztási lehetőségek némileg korlátozzák.)

A fentiek alapján az Elnök – összhangban a Bizottság ajánlásával – megállapította, hogy a helyi hurok átengedés és a bitfolyam hozzáférés a hazai piaci szolgáltatási feltételek alapján külön piacot alkot.

---

²⁵ Természetesen a helyi hurok közegének pl. réz érpárának jellemzői által biztosított technikai lehetőségeken belül.

I.5.1.5. Keresleti helyettesítésre vonatkozó vizsgálatok eredménye

A nagykereskedelmi szintű helyettesítésre vonatkozóan elvégzett vizsgálatok alapján megállapítom, hogy az azonosított nagykereskedelmi piac részét kizárólag az xDSL, a kábelmodemes, az optikai szélessávú hozzáféréseken keresztül megvalósított bitfolyam hozzáférés szolgáltatások képezik.

I.6.1. Kínálati helyettesítés

A lehetséges kínálati helyettesítési kapcsolatok feltérképezéséhez elsősorban – a hipotetikus monopolista tesztnek megfelelően – annak a feltételezett esetnek a vizsgálata nyújt támpontot, hogy ha a bitfolyam nagykereskedelmi szolgáltatás áraiban 5-10%-os mértékű, tartós áremelkedés következik be, ez maga után vonhatja-e azt, hogy a szolgáltatást az eddigiekben nem nyújtó vállalkozás képes és valószínűsíthetően megkezdi a bitfolyam nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtását (**direkt árkorlátozó hatás**).

Mint azt már az I.5.1.1. fejezetben megállapítottam, a bitfolyam hozzáférési szolgáltatás – méghozzá annak a közeli szintű változata - hazai kábelmodemes szélessávú szolgáltatók kereskedelmi gyakorlatában jelen van (direkt helyettesítés), de mértékét²⁶ tekintve a piaci hatása csekély.

A kínálati helyettesíthetőség feltétele, hogy a szolgáltatás nyújtásának megkezdése rövid időn belül lehetséges legyen és a szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban ne merüljön fel jelentős költség és kockázat a szolgáltató részéről.

A kábelmodemes szélessávú hozzáférési szolgáltatást nyújtó vállalkozás (általában a hálózat tulajdonosa) elvileg dönthetne úgy, hogy a nagykereskedelmi xDSL bitfolyam hozzáférés szolgáltatás árának kismértékű (5-10%-os), de tartós emelkedése hatására saját bitfolyam hozzáférés szolgáltatással megjelenik a nagykereskedelmi piacon. Megvizsgáltam, hogy – szabályozói kényszer híján – reálisan mi ösztönözheti a kábelmodemes szolgáltatókat egy ilyen nagykereskedelmi szolgáltatás elindítására.

Ez a megoldás azon – jellemzően kis és földrajzilag szétagprózódóan elhelyezkedő – szolgáltatók esetében lehetne gazdaságilag előnyös, ahol az alacsonyabb előfizetőség miatt magasak az egy előfizetőre jutó költségei a BIX-ig történő eljutásnak (felhordó- és gerinchálózati bérlet), valamint a nemzetközi sáv szélességnek. Ha egy ISP ezen – a bitfolyam hozzáférésre épülő – szolgáltatásokat nagy tételben több, kisebb kábelmodemes szolgáltató előfizetői számára nyújtana kiskereskedelmi szolgáltatásként, akkor az adott előfizető nagyobb eséllyel maradna a kábelmodemes hozzáférés típusnál (nem váltana xDSL-re). Így a hálózat tulajdonosa csak a kiskereskedelmi szolgáltatás díjától esne el, viszont az internet kapcsán a nagykereskedelmi szolgáltatás díja, míg a TV szolgáltatás teljes díja maradna nála. Mivel ezen kábelmodemes szolgáltatók jellemzően földrajzilag szétagprózódottan helyezkednek el, így egy ISP számára közeli vagy országos (utóbbi kis szolgáltató esetében lehet, hogy csak jelentős korlátozottsággal, vagy a közeli bitfolyam hozzáféréssel teljes mértékben megegyező tartalommal létezik) bitfolyam nyújtásához szükséges betelepülés jelentős költséggel és kockázattal járna. Ha a nagykereskedelmi xDSL bitfolyam hozzáférés szolgáltatás árának kismértékű (5-10%-os), de tartós

²⁶ 2010. június végén **üzleti titok** előfizetői hozzáférést takart.

áremelkedését feltételezzük, akkor egy ISP-nek mérlegelnie kellene, hogy ezen áremelésből származó felár fedezi-e a platformváltással járó méretgazdaságossági kockázatokat és tranzakciós költségeket. Megítélésem szerint a nem országos szintű átadási pontok esetén az elérhető felár nem kompenzálná az ISP-ket a többletköltségekért és kockázatokért, amit a szétaprózódott hálózaton történő szolgáltatás nyújtása okozna.

A saját infrastruktúrával BIX-ig eljutó, legnagyobb kábelmodemes szolgáltatóknak a méretgazdaságosság birtokában nem érdeke²⁷ beengedni saját hálózataikra az ISP-ket.

Az optikai hozzáférési típus domináns szolgáltatói (MT|GPON, DIGI|LAN-Ethernet) a legnagyobb és legtürekezősebb cégek közül kerülnek ki, akik hasonló pozíciójú kábelmodemes szolgáltatókhoz hasonlóan nem érdekeltek az ISP-k beengedésében. Ráadásul hálózataik bővítése és fejlesztése még javában tart, így a kiépítés kezdeti jelentős költségeinek fedezésére – különösen igaz ez az MT-re – még a kiskereskedelmi szolgáltatásból származó bevételekre is igényt tartanak. Mindezek alapján megállapítottam, hogy – szabályozói kényszer híján – reálisan nem várható, hogy ezen szolgáltatók nagykereskedelmi bitfolyam szolgáltatást vezessenek be a közeljövőben.

Az elméleti (HMT) vizsgálati keret szempontjából létezik egy második hatásmechanizmus, ami az egyes hozzáférések kis- és nagykereskedelmi piacai között kapcsolatot teremt, azaz a vizsgált nagykereskedelmi szolgáltatás (xDSL) piacáról kiinduló változásra visszahat más hozzáférési típusok (kábelmodem, optikai) kiskereskedelmi piaca is. Megvizsgáltam tehát az indirekt árkorlátozó hatást is, ahol a kérdéses hatásmechanizmus a következő: a bitfolyam nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtója 5-10%-kal emeli ezen szolgáltatások árát (Au), akkor az ISP-knek meg kellene emelniük a kiskereskedelmi árakat (C), mivel nem lennének képesek az inputár emelkedését lenyelni. Ez a következő okok miatt szükségszerű:

- a nagykereskedelmi termék költsége a kiskereskedelmi termék árán belül magas (76%),
- az ISP-k az értéklánc kicsi szelete (kiskereskedelmi árrés) felett rendelkeznek,
- a hazai – más földrajzi piacon nem JPE²⁸ – ISP-k pénzügyi helyzete nem stabil, a hatékony működés szempontjából kritikus méret elérése érdekében több felvásárlás zajlott le és várhatóan következik be a jövőben is.

A kiskereskedelmi piaci áremelkedés hatására a fogyasztók egy másik kiskereskedelmi szolgáltatóra váltanának, ahol input-ár növekedés nem következett be és a kiskereskedelmi ár sem emelkedett (Bd). Ennek okai a következők:

- a hazai kiskereskedelmi piacon éles verseny van, a kábelmodemes és optikai szélessávú csomagok ár/garantált sáv szélesség aránya némileg kedvezőbb (10. ábra) az xDSL csomagokhoz képest,

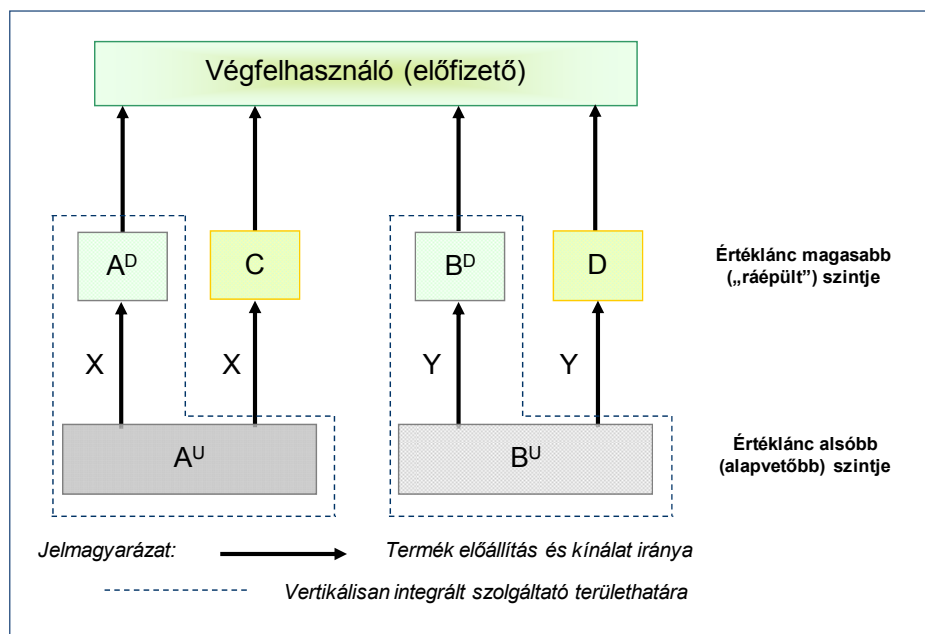
²⁷ A szélessávú hozzáférés nagykereskedelmi piacát szabályozó első piacelemzési határozat hatására (tehát szabályozási kényszer hatására) kezdte meg két JPE szolgáltató bitfolyam hozzáférés nyújtását xDSL technológián.

²⁸ Ez a kitétel a Kötelezett Szolgáltatókon (Magyar Telekom, Invitel, UPC) kívül Jogosultként megjelenő szolgáltatókra vonatkozik.

- a kereslet árrugalmassága az átlagos havidíj (5-6 ezer Ft) mentén magas (6. ábra), 10%-os nagykereskedelmi input áremelés - 76%-os input/output árárány mellett - 7,6% végfogyasztói áremelést jelentene, melynek hatására a fogyasztók elegendő számú része váltana más szolgáltató szélessávú termékére.

Ugyanakkor a nagykereskedelmi árat emelő hipotetikus monopolista racionálisan nem számolhat azzal, hogy az áremelés következtében a Jogosultak előfizetői elsősorban az ő kiskereskedelmi szolgáltatását választják²⁹, mivel a piacon az áremeléssel nem érintett kábelmodemes és optikai szolgáltatók ajánlatai a fent említett okok miatt ellensúlyoznák azt.

A hipotetikus monopolistának tehát ezzel az indirekt árkorlátozó hatással és ennek alapjául szolgáló belső teljesítménnyel (B_d)³⁰ is számolnia kell. Amennyiben a nagykereskedelmi árak (A_u) 5-10%-kal növekednének, ezen kapacitás (B_d) a versenytárs döntésének hatására könnyen belsőből külső kínálattá alakulna (D), megakadályozva ezzel az áremelés profitot eredményezővé válását. A jelenlegi JPE szolgáltatók legerősebb versenytársai³¹ már mind kiépítették nagykereskedelmi üzletágukat, így ez a kínálati konverzió nem okozna jelentős plusz költségeket.

17. ábra: Kis- és nagykereskedelmi piacok kölcsönhatásából levezethető hatásmechanizmus az indirekt árkorlátozó hatás bemutatásához
(Forrás: OFCOM, Indirect constraints and captive sales)

²⁹ Itt feltételezve azt, hogy a monopolista kiskereskedelmi árai nem maradnak változatlanok, hiszen az változatlan feltételek mellett kizsároló árazást, azaz versenyellenes magatartást eredményezne, ami ellen a szabályozásnak fel kell lépnie.

³⁰ A hipotetikus monopolista versenytársa rendelkezik belső teljesítménnyel (B_d), mert közvetlenül – vertikálisan integrált üzletágain keresztül – megjelenik a kiskereskedelmi piacon.

³¹ Itt elsősorban a másik földrajzi piacon megjelenő Magyar Telekom-ra, UPC-re kell gondolni.

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy az xDSL alapú bitfolyam hozzáféréseknek alapvetően két kínálati helyettesítési lehetősége van a hazai piacon, a keresleti helyettesítésnél már figyelembe vett kábelmodemes, valamint az optikai szélessávú hozzáféréseken keresztül megvalósított bitfolyam hozzáférés szolgáltatások. Ezért kínálati oldalról a szolgáltatási piac további bővítése nem indokolt.

I.6. „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés” szolgáltatási piac tartalma

A korábbiakban ismertetett részletes kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piaci helyettesítési vizsgálatok alapján a R. mellékletének 1. pontjában található „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés” szolgáltatási piachoz tartozóként a következő szolgáltatásokat azonosítottam:

- Hagyományos PSTN-alapú hálózaton, sodrott réz érpár közegen, DSL technológia használatával nyújtott bitfolyam hozzáférés szolgáltatásokat
- Szélessávú kábelmodemes hálózatokon³² nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások
- Szélessávú optikai hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások

I.7. A piac földrajzi kiterjedésének meghatározása

Amennyiben a piacelemzés során felmerül, hogy az adott piacon országosan a versenyfeltételek nem tekinthetők homogénnek, akkor részletes elemzést kell lefolytatni azon földrajzi egységek azonosítására, amelyekben belül a verseny homogén³³. Ennek megfelelően a piac földrajzi kiterjedését a homogén versenyfeltételek vizsgálata alapján határoztam meg.

A homogén versenyfeltételeket strukturális és magatartási tényezők vizsgálatán keresztül értékeltem.

A strukturális tényezők között alapvetően a piaci struktúrával kapcsolatos olyan jellemzőket vizsgáltam, mint a szolgáltatók száma (piacon aktív szolgáltatók száma, saját platformon szolgáltatók aránya), illetve a piaci részesedések alakulása (piaci részesedések nagysága, kiemelt részesedések vizsgálata, saját platformon szolgáltatók részesedése).

A magatartási tényezők a szolgáltatáskínálat és az árazás területi jellemzőinek vizsgálatát jelentette. Ennek során olyan kérdésekre kerestem a választ, hogy mely területeken van egységes szolgáltatáskínálat, azonos (és más területektől különböző) árak, mely területeken hirdetnek egységesen, alkalmaznak egységes marketing akciókat a szolgáltatók.

---

³² Értelmezhetően - I.4.3. fejezetben megfogalmazottakhoz hasonlóan - a kábeltelevíziós hálózatok a szolgáltatási piac részévé csak a szélessávú szolgáltatásra alkalmassá tétellel, csillagpontossá történő átépítéssel (visszirányúsítással) válnak

³³ ERG Common Position on Geographic Aspects of Market Analysis (definition and remedies) 2008 Október http://erg.eu.int/doc/publications/erg_08_20_final_cp_geog_aspects_081016.pdf

A homogenitás vizsgálatot a következő földrajzi alapegységekre vonatkozóan végeztem el.

- Jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatók földrajzi piakai (volt koncessziós területek)
- Az egyes települések (3174) vagy ezek homogén csoportjai

I.7.1. Strukturális tényezők vizsgálata

Elsőként a strukturális tényezők vizsgálatát végeztem el a kiválasztott földrajzi alapegységekre vonatkozóan.

I.7.1.1. Jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatók földrajzi piakai (volt koncessziós területek)

I.7.1.1.1. A Magyar Telekom földrajzi piaca:

A Magyar Telekom kiskereskedelmi piaci részesedése (előfizetőszámot tekintve) a kábelmodemes szolgáltatók (UPC, DIGI, Fibernet) térnyerésének köszönhetően egy abszolút értékben növekedő piacon csökkenő tendenciát mutat, 2007-ről 2009-re közel **üzleti titok** százalékpontot csökkenve **üzleti titok**%-ot mutatott.

A versenytársak számának alakulásában nem látható egyértelmű tendencia, melynek oka a piaci konszolidáció (pl. ISP-k összeolvadása), valamint a támogatással épített vagy korszerűsített kábelmodemes hálózatok és új szolgáltatók megjelenése.

A Magyar Telekom nagykereskedelmi piaci részesedése – mely a nagykereskedelmi helyettesítési vizsgálatok eredményeként azonosított hozzáférési típusokat és a belső teljesítéseket is magába foglalja – ingadozik, jelenleg (2009. június 30-i adat) **üzleti titok** %-on áll. A második legnagyobb szolgáltató (a legnagyobb kábelmodemes szolgáltató), **üzleti titok** részesedése csak **üzleti titok** %, miközben a többiek újabb nagyságrenddel kisebbek (**üzleti titok** % alattiak).

Ennek megfelelően a vizsgált földrajzi egységet a Magyar Telekom magas nagykereskedelmi részesedése és a szétaprózódott konkurencia, mint strukturális tényezők jellemzik.

I.7.1.1.2. Az Invitel földrajzi piaca:

Az Invitel kiskereskedelmi piaci részesedése (előfizetőszámot tekintve) a kábelmodemes szolgáltatók (MT, UPC, PR Telekom, Fibernet) térnyerésének köszönhetően egy abszolút értékben növekedő piacon csökkenő tendenciát mutat. 2007-ről 2009-re **üzleti titok** %-os részesedése azért nem változott, mert 2008-ban beolvasztotta a Hungarotelt, a korábbi JPE szolgáltatót.

A versenytársak számának alakulásában a Magyar Telekom területéhez hasonlóan nem látható egyértelmű tendencia, melynek oka a piaci konszolidáció (pl. ISP-k összeolvadása), valamint a támogatással épített vagy korszerűsített kábelmodemes hálózatok és új szolgáltatók megjelenése.

Az Invitel nagykereskedelmi piaci részesedése, mely a nagykereskedelmi helyettesítési vizsgálatok eredményeként azonosított hozzáférési típusokat és a belső teljesítéseket is

magába foglalja egyértelmű, de csillapodó csökkenést mutat, jelenleg **üzleti titok** %-on áll. A második legnagyobb szolgáltató (a legnagyobb kábelmodemes szolgáltató), a **üzleti titok** részesedése csak **üzleti titok** %, miközben a többi szereplő jelentősen kisebb részesedésű (**üzleti titok** % alattiak).

Ennek megfelelően az adott földrajzi egységet az Invitel relatíve magas nagykereskedelmi részesedése és a szétaprózódott konkurencia, mint strukturális tényezők jellemzik.

I.7.1.1.3. A UPC földrajzi piaca (volt Monortel terület)

A UPC kiskereskedelmi piaci részesedése (előfizetős számot tekintve) a volt Monortel területen egy abszolút értékben növekedő piacon ugyan csökkenő tendenciát mutat, de nagyon magas, 2007-ről 2009-re közel **üzleti titok** százalékpontot csökkenve, **üzleti titok** %-ot mutatott.

A versenytársak száma lényegében egy, a részesedés és potenciális terjeszkedés szempontjából csak a **üzleti titok** kell számolni.

A UPC nagykereskedelmi piaci részesedése, mely nagykereskedelmi helyettesítési vizsgálatok eredményeként azonosított hozzáférési típusokat és a belső teljesítéseket is magába foglalja, némi csökkenést mutat, de jelenleg is **üzleti titok** %-on áll. A második legnagyobb szolgáltató, a **üzleti titok** részesedése mindössze **üzleti titok** %.

Ennek megfelelően az adott földrajzi egységet a UPC igen magas kis- és nagykereskedelmi részesedése és a konkurencia hiánya, mint strukturális tényezők jellemzik.

I.7.1.2. Települések aggregált csoportjai

A település szintű vizsgálat során a településeket a jelen lévő szolgáltatók száma és részesedése, illetve népessége (népsűrűsége) alapján soroltam két – a verseny szempontjából homogén – profilba a jelenlegi földrajzi piacokon, úgy mint:

- versengő,
- nem versengő területek.

A versengő kategóriák az alábbi szempontok szerint kerültek kialakításra.

Változatok	Versengő kategória
	Azok a települések, ahol...
1	nincs 50% feletti piaci részesedésű szolgáltató
2	a hálózattal rendelkező xDSL szolgáltató (inkumbens) mellett 2 saját hálózattal rendelkező (kábelmodemen vagy optikán, tehát ezek közül legalább kettőn) szolgáltató van jelen
3	az inkumbens mellett 1 kábelmodemes szolgáltató piaci részesedése meghaladja az 50%-ot
4	az inkumbens mellett a település kábelmodemes szolgáltatóinak együttes piaci részesedése meghaladja az 50%-ot
5	az inkumbens mellett a település kábelmodemes szolgáltatóinak együttes piaci részesedése meghaladja az 60%-ot
6	a településen a szélessávú penetráció meghaladja a 20%-ot (országos átlag 17,5%) és a népsűrűség 2 fő/ha feletti, és a koncentrációt mutató Herfindahl-Hirschman index értéke 5000 alatti

Az egyes változatoknál a **versengő települések** száma az alábbiak szerint alakult.

	1. változat	2. változat	3. változat	4. változat	5. változat	6. változat
MT	428	58	555	565	450	52
ebből bp-i kerület	8	19	6	7	4	19
Invitel	9	44	184	193	146	13
UPC	0	1	1	1	1	0

A kategóriák – melyből négy a részesedésre, egy-egy pedig a szolgáltatók számára, illetve a népsűrűség és részesedés együttes alakulására koncentrált – esetén általában teljesült, hogy a nem versengő, azaz a fenti feltételeknek nem megfelelő településeket egy földrajzi piacnak véve a jelenlegi jelentős piaci erejű szolgáltatók földrajzi területén – azaz külön-külön a Magyar Telekom, az Invitel és a UPC (volt Monortel terület) területén – a jelentős piaci erejű szolgáltatók részesedése meghaladta az 50%-ot, és a jelenlegi – azaz a teljes JPE földrajzi területükre számított – nagykereskedelmi részesedését. Ez alól csak az Invitel a kivétel az 1. és 6. kategóriákban.

Az egyes kategóriák kapcsán idősorosan (2008Q2, 2009Q2) is elemeztem a versengő települések

- számának (csökken – verseny visszahúzódására utal),
- előfizetőszámának (csökken – verseny visszahúzódására utal),
- szolgáltatószámának (csökken – verseny mérséklődésére utal)

az alakulását.

Száma	1. változat	2. változat	3. változat	4. változat	5. változat	6. változat
Települések						
Előfizetők						
Szolgáltatók						

Ez alapján csak egy kategória felelt meg a fenti mutatók nem csökkenő tendenciájának, ahol az eredeti inkumbens szolgáltató mellett a település kábelmodemes szolgáltatóinak együttes nagykereskedelmi piaci részesedése meghaladja az 50%-ot.

A versengő települések kijelölésekor Budapestet külön is elemeztem, tekintettel mind földrajzi, mind lakosságban mért kiemelkedő szerepére. Az adatok bekérésére és vizsgálatára kerületi szinten került sor, hiszen ez a fajta alábontás minden adatszolgáltató számára egyértelmű kategóriát eredményezett. A földrajzi piacok meghatározása során nem tartottam szakmai indokokkal alátámaszthatónak, illetve megvalósíthatónak Budapestet szabályozásilag kerületekre bontani (ld. 4. változat versengő kerületei: 7 db).

I.7.1.3. A strukturális vizsgálatok összegzése

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy a jelenleg jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatók földrajzi piaci (volt koncessziós területek) a strukturális kritériumok alapján elkülönült földrajzi egységeket alkotnak, miközben az aggregált településszintű strukturális vizsgálatok által lehatárolt területekre a kritériumrendszer csak egy változat esetén bizonyult kellően stabilnak.

I.7.2. Magatartási tényezők vizsgálata

A strukturális vizsgálat csak a magatartási vizsgálat eredményével történt összevetést követően vezethet el a földrajzi piacok szabatos meghatározásáig. A földrajzilag összetartozó területek igazolásához az Elnök szerint további szükséges érv a területenként eltérő, de adott területen belül tartósan egységes szolgáltatáskínálat és ár alkalmazása.

I.7.2.1. Jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatók földrajzi piaci (volt koncessziós területek)

A jelenlegi jelentős piaci erejű szolgáltatók saját volt koncessziós területeiken belül önálló, más jelentős piaci erejű szolgáltatók volt koncessziós területeitől eltérő szolgáltatási csomagokat és árakat alkalmaznak. A Kötelezett Szolgáltatók tudatosan törekszenek is szolgáltatásaik és áraik megkülönböztetésére.

A szolgáltatások áraiban a szélessávú szolgáltatások elindulásakor nagyobb különbségek voltak, a szolgáltatások terjedésével a területek közti különbségek csökkentek. Jól látható ez a szolgáltatói ARPU mutatók különbségében, amely a legkisebb és legnagyobb díjú szolgáltatónál **üzleti titok** -szeresére csökkent (ld. 8. ábra).

A tendencia mutatja a magyar piac azon sajátosságát, miszerint a különböző területeken tevékenykedő szolgáltatók hatnak egymásra, így díjaikkal igazodtak egymáshoz, de bizonyos mértékű, nem elhanyagolható – a jelenlegi jelentős piaci erejű szolgáltatók volt koncessziós területeihez igazodó – eltérés mára is megmaradt.

Hasonló közeledési tendencia figyelhető meg a jelentős piaci erejű szolgáltatók új értékesítéseinél is (amely a verseny fő területe): a díjak közeledtek, de még érzékelhető különbség a volt koncessziós területek díjai közt.

18. ábra: A jelentős piaci erejű szolgáltatók saját hálózaton alkalmazott árainak alakulása

Forrás: RM beadvány **Az ábra üzleti titkot tartalmaz.**

A jelentős piaci erejüként nem azonosított szolgáltatók – az adatszolgáltatásban adott válaszaik szerint – szolgáltatási területeiken egységes árazást alkalmaznak. A több földrajzi piacon is jelenlévő szolgáltatók közül a DIGI célzottan nagyon alacsony árkategóriában szolgáltat, amit a többi szolgáltató nem tekint igazodási pontnak. A jelentős piaci erejű szolgáltatók hálózatán szolgáltató Jogosultak is egységes díjaikkal igazodnak a jelen levő Kötelezett díjaihoz.

Az elvégzett vizsgálatok alapján a jelenlegi jelentős piaci erejű szolgáltatók földrajzi piacait az árak meghatározása szempontjából homogén területeknek találtam.

I.7.2.2. Településenkénti eltérő árazás

I.7.2.2.1. Tartósan fennálló területenkénti árazás

A versenyfeltételekre legnagyobb hatással bíró szolgáltatók (DIGI, Invitel, Magyar Telekom, UPC) általános szerződési feltételei (ÁSZF) alapján kimondható, hogy egyazon, vagy igen hasonló feltételekkel bíró szolgáltatások területenként elkülönülő árazása nem jellemző. A piacelemzési kérdőívekben az árazás földrajzi differenciálására vonatkozó kérdésre adott válaszokból is az derült ki, hogy a szolgáltatók nem alkalmaznak területileg eltérő árazást. A kisebb szolgáltatók hálózata által lefedett területen azonosan áraznak, akkor is, ha az történetesen az MT és az Invitel területére is kiterjed.

Az elmondottak alapján megállapítottam, hogy a szélessávú szolgáltatók nem alkalmaznak a hálózatuk által lefedett területen tartósan eltérő árazást.

I.7.2.2.2. Nem feltétlenül tartósan, de észrevehetően fennálló területenkénti árazás

A rövidebb ideig tartó, akciókban megjelenő területi árazásbeli eltérések vizsgálatának forrásául a honlapokon megjelenő akciók, a hírlevelekben és szórólapokon közölt feltételek szolgáltak. A honlapok vizsgálatánál egyedül az Invitelnél merült föl a földrajzilag eltérő árazás megléte. Az ott kapott adatok mélyebb elemzése során arra a következtetésre jutottam, hogy az Invitel csupán a koncessziós területek között különbözteti meg az árait, ami konzisztens a korábbi megállapításokkal. A szórólapok és hírlevelek területenkénti vizsgálatára nem került sor, mert az árak nem tartós eltérítésének - a versenyfeltételekre kifejtett - csekély hatása miatt a további elemzés várható eredménye a felhasznált erőforrásokkal nem lett volna arányos.

I.7.2.3. A magatartási vizsgálatok összegzése

A jelenlegi jelentős piaci erejű szolgáltatók árazása (és szolgáltatási kínálata) teljes mértékben a volt koncessziós területeikhez kötődik, a szolgáltatáskínálat és díjazás olyan mértékben különül el koncessziós területenként, hogy azok egységes földrajzi piacnak tekinthetők. Habár a versenytárs szélessávú szolgáltatók inkább a saját hálózatuk által lefedett területhez, sem mint a volt koncessziós területekhez igazodó árazást alkalmaznak, a volt koncessziós területeken belüli kisebb egységek megállapítására vezető vizsgálat nem vezetett eredményre.

A településekhez, illetve település-kategóriákhoz igazodó szolgáltatáskínálatnak, árazásnak Magyarországon nincs nyoma sem a mai helyzetet illetően, sem a tendenciákat tekintve. Így a magatartási jellemzők a települések versengő és nem versengő csoportokra történő szétválasztásán alapuló önálló földrajzi piacok meghatározását nem támasztják alá.

Magatartási szempontból tehát a volt koncessziós területek tekinthetők a legkisebb homogén földrajzi egységnek, ennél kisebb elkülönült területi egységeket nem volt lehetséges azonosítani.

I.7.3. Földrajzi vizsgálat összegzése, azonosított földrajzi piacok

A strukturális és magatartási vizsgálatok eredményének összegzése alapján a JPE szolgáltatók volt koncessziós területei határozhatóak meg olyan földrajzi piacként, ahol a versenyfeltételek külön-külön homogének és szignifikánsan különböznek a többi terület versenyfeltételeitől.

Ez a három földrajzi piac az ország teljes területét lefedi. A földrajzi piacok mindegyikében megállapítható, hogy egyetlen szolgáltató számára a versenyfeltételek kedvezőbbek, mint minden más szolgáltató számára. Ez a kedvezőbb feltételek között levő szolgáltató, mindegyik esetben megegyezik a JPE szolgáltatóval.

A homogén versenyfeltételekkel rendelkező földrajzi területeket a 10. táblázat tartalmazza.

Földrajzi piacok	Számozási területek számai	Volt koncessziós szolgáltató
1. földrajzi piac	1, 22, 23, 26, 34, 35, 36, 37, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 56, 59, 69, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 84, 85, 87, 92, 93, 94, 96, 99	Magyar Telekom
2. földrajzi piac	24, 25, 27, 28, 32, 33, 57, 62, 63, 66, 68, 88, 89, 95	Invitel
3. földrajzi piac	29	UPC

10. táblázat: Homogén versenyfeltételekkel rendelkező földrajzi piacok

(Forrás: NHH Adatbekérés)

Az elvégzett vizsgálatok alapján a következő földrajzi piacokat azonosítottam:

1. számú földrajzi piac: az ANFT 1. sz. mellékletének 2.1.3. pontja alapján meghatározott, 1, 22, 23, 26, 34, 35, 36, 37, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 56, 59, 69, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 84, 85, 87, 92, 93, 94, 96, 99 hívószámú számozási területein;

2. számú földrajzi piac: az ANFT 1. sz. mellékletének 2.1.3. pontja alapján meghatározott, 24, 25, 27, 28, 32, 33, 57, 62, 63, 66, 68, 88, 89, 95 hívószámú számozási területein;

3. számú földrajzi piac: az ANFT 1. sz. mellékletének 2.1.3. pontja alapján meghatározott, 29. hívószámú számozási területén.

I.8. Piacmeghatározás eredményeként azonosított piacok

A szolgáltatási és földrajzi piacok vizsgálata után három elkülönült piacot határoztam meg, amelyek a következők:

1. Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés az 1. számú földrajzi piacon (továbbiakban: **1. számú érintett piac, 1. számú piac**);
2. Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés a 2. számú földrajzi piacon (továbbiakban: **2. számú érintett piac, 2. számú piac**);
3. Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés a 3. számú földrajzi piacon (továbbiakban: **3. számú érintett piac, 3. számú piac**).

I.9. Az érintett piac vizsgálata

A Bizottság a 2003/311/EC sz. Ajánlásában a „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás” elnevezésű nagykereskedelmi piacot az ex ante szabályozás szempontjából úgy határozta meg, mint amely nagy valószínűséggel érintett piacnak minősül, amely azt jelenti, hogy a Bizottság szükségesnek tartja a piac vizsgálatát. Az Ajánlás Mellékletében felsorolt piacok (köztük a korábbi 12. számú piac) ex ante szabályozási szempontból való érintettségét a Bizottság három feltétel vizsgálatával állapította meg. Ezek a következők:

1. Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése a piacon
2. Hatékony versenyhez való közeledés
3. A versenyjog (ex post) alkalmazásának elégtelensége

Az Eht. 24. § (2) bekezdése alapján a Hatóság eljárása során – a jogszabályok keretei között – köteles figyelembe venni az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló 2002. március 7-i 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 19. cikkének (1) bekezdése alapján kiadott bizottsági ajánlásokat.

A Bizottság a korábbi 2003/311/EC sz. Ajánlás felülvizsgálata alapján kiadott 2007/879/EC Ajánlás mellékletében 5. sz. piacként a „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés” piacot ex ante piacsabályozási szempontból ismételten érintettnak minősített piacként nevezi meg.

A 2007/879/EC Ajánlás (17) cikke kimondja, hogy a mellékletben szereplő piacok meghatározása a fenti három kritérium alapján történt. Az Ajánláshoz fűzött Explanatory Note³⁴ 2.2. pontja pedig tartalmazza, hogy a mellékletben szereplő piacok tekintetében a Bizottság azzal a feltételezéssel él a nemzeti hatóságok felé, hogy a hármas kritérium teszt ezen piacok tekintetében teljesül, ezért a nemzeti hatóságoknak nem szükséges újból megvizsgálnia a három kritérium fennállását.

Tekintettel a 2007/879/EC Ajánlás fentebb említett (17) cikkére és a kapcsolódó Explanatory Note említett 2.2. pontjában foglaltakra, a hármas kritérium teszt jelen eljárásban történő elvégzése nélkül is megállapíthattam, hogy a „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés” elnevezésű mindhárom magyarországi piac szabályozási szempontból érintett piacnak tekintendő.

---

³⁴ Commission Staff Working Document, Explanatory Note, Accompanying document of the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services

II. PIACELEMZÉS, JELENTŐS PIACI ERŐVEL RENDELKEZŐ SZOLGÁLTATÓK AZONOSÍTÁSA

II.1. Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításának menete (piacelemzés)

A piacmeghatározás során megállapítottam, hogy mindhárom meghatározott piac szabályozási szempontból érintettnek tekintendő, ezért szükséges az érintett piacokra vonatkozóan a piacelemzés elvégzése és szükség esetén jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kijelölése.

A jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató (a továbbiakban: **JPE szolgáltató**) – összhangban az Eht. 53. § (1) bekezdésében írtakkal – az a vállalkozás, amely valamely érintett piacon, amelyen a gazdasági verseny nem kellően hatékony, egyedül (a továbbiakban: **önálló erőfölény**) vagy más szolgáltatóval közösen (a továbbiakban: **közös erőfölény**) gazdasági erőfölényben van. A gazdasági erőfölény olyan gazdasági helyzet, amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa.

A piac elemzése során első lépésben meghatároztam, hogy az Iránymutatás 78. pontjában, a piaci erő megítéléséhez szükséges vizsgálati szempontok közül melyek azok, amelyek relevánsnak tekinthetők a vizsgált piac szempontjából.

Ezt követően került sor az önálló erőfölény vizsgálatára a lehatárolt releváns kritériumok alapján. A teljesség igénye miatt a jelentős piaci erő megítélése szempontjából nem releváns kritériumok vizsgálatával is foglalkoztam, amelynek során indokoltam, hogy miért tekintem e szempontokat az adott érintett piac vonatkozásában kevésbé jelentősnek. Az elmúlt időszak piaci folyamatai szükségessé tették a piaci erő átvitelének vizsgálatát is.

Az önálló erőfölény vizsgálatát követően került sor a közös erőfölény vizsgálatára.

II.2. Releváns vizsgálati szempontok meghatározása

A Bizottság Iránymutatása többek között a következő szempontokat tartja alkalmasnak a piaci erő megítélésére:

- piaci részesedés
- a vállalkozás mérete
- ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett
- technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség
- a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje
- könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz
- áru/szolgáltatási diverzifikáció
- méretgazdaságosság
- választékgazdaságosság
- vertikális integráció

- fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat
- a potenciális verseny hiánya
- a terjeszkedés akadályai

A felsorolt szempontok különböző fontosságúak a „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés” piacán. Megítélésem szerint a piaci erő vizsgálatának szempontjai közül az érintett piacon a következő szempontok tekinthetők relevánsnak:

1. piaci részesedés
2. a potenciális verseny hiánya, a terjeszkedés akadályai
3. a vállalkozás mérete
4. ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett
5. könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz
6. méretgazdaságosság
7. választékgazdaságosság
8. vertikális integráció
9. a kiegészítő vásárló erő hiánya vagy alacsony szintje
10. technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség

II.3. Önálló erőfölény értékelése

II.3.1. Piaci részesedés

A nagykereskedelmi piacon alapvetően kétféle piaci részesedés számítható:

- naturáliában (volumen alapján) és
- értékben (árbevétel alapján).

Az árbevétel alapján számított piaci részesedés abban az esetben hordoz több információt az erőfölényes helyzetről, a piaci struktúra szerkezetéről, mint a volumenmutató, ha a piacon a tényleges tranzakciók szerepe a döntő, mint például a kiskereskedelmi piacokon. A nagykereskedelmi piacok esetén azonban, amennyiben a szolgáltatás nyújtója a nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacon is jelen van és a kiskereskedelmi piacon a szolgáltatást vertikálisan integrált szolgáltatóként nyújtja (ez mindhárom jelenlegi JPE szolgáltatóra igaz), a szolgáltatás nyújtásához szükséges belső teljesítmény nem jelenik meg tranzakcióként, így abból kereskedelmi árbevétel sem keletkezik. A 19. és 20. ábra jól szemlélteti a ténylegesen megjelenő nagykereskedelmi tranzakciók (kékkel) és a belső teljesítményeket is tartalmazó kiskereskedelmi tranzakciók közötti egy nagyságrendnyi különbséget.

19. ábra: Szélessávú piaci kis- és nagykereskedelmi árbevételek
(Forrás: NHH adatbekérés 2009 Q2) **Az ábra üzleti titkot tartalmaz.**

20. ábra: Szélessávú piaci kis- és nagykereskedelmi előfizetők/hozzáférések
(Forrás: NHH adatbekérés 2009Q2) **Az ábra üzleti titkot tartalmaz.**

A tényleges nagykereskedelmi tranzakciók árbevételét tekintve a Magyar Telekom volt koncessziós területét leszámítva³⁵ (árbevétel tekintetében **üzleti titok** %, előfizetőszám tekintetében **üzleti titok** %) a jelenlegi JPE szolgáltatók részesedése 100% volt.

Ilyen esetekben a volumen alapú (jelen esetben a szélessávú előfizetői végpontok száma alapján számított) piaci részesedés (amennyiben a piacon elvileg nyújtható szolgáltatások kellő mértékben homogének, és funkcionálisan összehasonlíthatóak) megbízhatóbb képet ad a piaci erő megítéléséről. A végpontok számításakor az alábbi szolgáltatástípusok esetén kiszolgált kiskereskedelmi előfizetőket vett figyelembe, tekintettel a piacmeghatározás során azonosított közvetett árnyomásra és a könnyen nagykereskedelmi piacra vihető belső teljesítményekre mind a jelenlegi JPE-k, mind versenytársaik esetén.

---

³⁵ Kábelmodemes szolgáltató a piachoz tartozó helyi bitfolyam szolgáltatása miatt nem 100% a JPE részesedése

A jelenlegi JPE szolgáltatók piaci részesedése a meghatározott piacokon (saját volt koncessziós területük) az előfizetőszámok alapján a következőképpen alakult.

Szempont	Azonosított piacok		
	1. számú piac	2. számú piac	3. számú piac
Piacvezetők piaci részesedése a meghatározott piacokon (2007q2-2008q2-2009q2)	Magyar Telekom (üzleti titok %) Változó	Invitel (üzleti titok %) Folyamatosan csökkenő	UPC (üzleti titok %) Csökkenő
Legnagyobb versenytársak részesedései (2009q2)	üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %)	üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %)	üzleti titok (üzleti titok %)

11. táblázat: Piaci részesedések alakulása az azonosított piacokon

(Forrás: NHH Adatbekérés)

A fenti piaci részesedések a Magyar Telekom esetében az 1. számú piacon, a UPC esetében pedig a 3. számú piacon önmagában megalapozzák a jelentős piaci erejűvé nyilvánítást³⁶. Az Invitel esetében a folyamatosan csökkenő és a mostanra már üzleti titok % alatti piaci részesedése miatt a többi kritérium vizsgálatára kiemelt szerep hárul. A versenytársak piaci részesedéseit vizsgálva elmondható, hogy mindhárom földrajzi piacon a kihívók lemaradása még mindig jelentős, az Invitel esetében ez az érték (üzleti titok %) alacsonyabb, mint a MT (üzleti titok %) esetén. A szélessávú piaci versenyt leginkább élénkítő üzleti titok Invitel területen kevésbé aktív, részesedése alapján nem tartozik az első üzleti titok szolgáltató közé.

Az árbevétel alapján számolt³⁷ piaci részesedéseket vizsgálva elmondható, hogy az Invitel és a Magyar Telekom esetén az így számított piaci részesedés meghaladta az előfizetői számokon alapuló arányt, ami ezen cégek erőteljesebb piaci helyzetére utal.

II.3.2. A potenciális verseny hiánya, a terjeszkedés akadályai

A potenciális verseny hatása akkor érvényesül, ha egy lehetséges áremelkedés hatására hosszabb távon beléphetnek a piacra helyettesítő szolgáltatást előállító vállalkozások. A potenciális verseny tehát tulajdonképpen a kínálati helyettesítés hosszabb távon történő megvalósulásának tekinthető.

Egy ilyen hosszabb távú helyettesítésnek már a lehetősége is visszatarthatja a piacon lévő szolgáltatókat attól, hogy árait jelentős mértékben megnöveljék (vagy jelentősen a kompetitív szint felett tartsák). Ha egy, az adott érintett piacon erőfölényes helyzetben lévő szolgáltató piaca hosszabb távon az új belépők által „támadható” piac, az a szolgáltató

³⁶ Az Iránymutatás 75. pontja alapján kivételes esetektől eltekintve a már eldöntött jogesetek alapján a nagyon nagy - 50%-ot meghaladó – piaci részesedés önmagában bizonyíték a domináns helyzet meglétére.

³⁷ A részesedések földrajzi piacokra történő kiszámítása a kiskereskedelmi árbevétel esetén nem volt végrehajtható, mert az árbevételi adatok nem település szintű bontásban kerültek megadásra.

tevékenységét, a piaci erőfölénnyel való esetleges visszaélését már az adott piaci viszonyok között is korlátozhatja.

A piacon jelenleg minden fontos szélessávú hozzáférési szolgáltatás nyújtására potenciálisan alkalmas technológia jelen van (részletes felsorolásuk a „technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség” kritérium vizsgálata alatt található /II.3.10. pont/). Ezen szolgáltatások nagykereskedelmi szolgáltatásként való gyakorlati megjelenésére reálisan nem lehet számítani, mert saját hálózaton belüli versenytársat – szabályozás hiányában – egyetlen szolgáltató sem akar (a nagykereskedelmi adatok ezt jól tükrözik, míg a motivációt az „Ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett” kritériumban leírtak szolgáltatják /II.3.4. pont/). Ahhoz, hogy bármely hálózatban olyan magas nagykereskedelmi díj alakulhasson ki, hogy a tulajdonos érdemesnek tartsa megjelenni a nagykereskedelmi kínálati piacon (de közben a kiskereskedelmi piacon a megnövekedett ár ne okozzon keresletcsökkenést) olyan technológiai fölény kellene, amivel vizsgálataink szerint egyik hálózat sem rendelkezik jelenleg. Megállapítható tehát, hogy a potenciális verseny esetében is érvényesek a nagykereskedelmi kínálati helyettesítés kapcsán (I.6.1. pont) tett megállapítások.

A fentiek alapján megállapítottam, hogy a potenciális verseny és a terjeszkedés akadályai nem korlátozzák az erőfölényes helyzet kialakulásának lehetőségét az érintett piacokon.

II.3.3. A vállalkozás mérete

A piaci erőfölény megítélésének fontos szempontja a vállalkozás méretének vizsgálata, mert a nagy méret kihasználása lehetőséget teremt a piaci verseny különböző területein (termelés, beszerzés, pénzügy, értékesítés, marketing, K+F stb.) az előnyszerzésre.

A méretbeli különbségeknek a jelentős piaci erő megítélése szempontjából a piacon már jelenlévő és ott esetleg később potenciálisan megjelenő szolgáltatók viszonylatában van szerepük.

Az azonosított nagykereskedelmi piacokon kínálatukkal jelenlévő volt koncessziós szolgáltatókon kívül, amíg a mobil szélessáv nem része a piacnak, nincs olyan a szélessávú szolgáltatások kiskereskedelmi piacán saját infrastruktúrával szolgáltatást nyújtó szolgáltató, amelyik pénzügyi ereje, vállalati mérete alapján összemérhető lenne a volt koncessziós szolgáltatókkal.

II.3.4. Ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett

Az infrastruktúrával mint belépési korláttal az elemzés már a piac meghatározása során is foglalkozik. Az új szélessávú hozzáférési infrastruktúra kiépítése magas elsüllyedt költségekkel jár, amelynek megtérülése általánosságban nem biztos, mivel alapvetően egy, a meglévő melletti párhuzamos, alapvetően ugyanarra a szolgáltatásokra alkalmas hálózat kiépítését jelenti. Mindezek miatt a meglévő azonos, vagy azzal lényegében egyenrangú (azt helyettesítő) technológiájú infrastruktúrát gazdaságilag kockázatos vállalkozás duplikálni. Az eddigi piaci fejlődés azt mutatta, hogy sem az xDSL infrastrukturális alapját jelentő helyhez kötött telefonhálózatok, sem a kábelmodemes elérés alapját biztosító kábel-TV hálózatok (azonos technológia) nem épültek ki párhuzamosan, és erre a jövőben sem látszik komoly

esély. A két különböző technológia egymással párhuzamosan azonban igen³⁸, de kezdetben ez egymással nem versengő telefon és televízió- műsorelosztó hálózatot jelentett.

A szolgáltatástechnológiai sorrendet tekintve első volt a keskenysávú telefonhálózat, és azt követte a szélessávú kábelmodemes hálózat. Átfedő szélessávú hálózatok így korlátozott mértékben ugyan, de kiépültek, alapvetően a kábelhálózatoknak köszönhetően. Ugyanakkor az elmúlt két évben átadott szélessávú kábelmodemes hálózatok jelentős részben állami támogatással készültek (GOP, GVOP). A csillagpontos kábelhálózatok terjedése azokon a területeken vonzóbb, ahol még nincs xDSL alapú szolgáltatás. Ezen települések száma **üzleti titok** (táblázat első oszlopában), ugyanakkor ezen települések jellemzően alacsony lélekszámúak (2500 fő alatti) és alacsony népsűrűségűek.

	0 xDSL cég	1 xDSL cég	2 xDSL cég	3 xDSL cég	4 xDSL cég	5 xDSL cég	6 xDSL cég	7 xDSL cég	8 xDSL cég	9 xDSL cég	10 xDSL cég
0 kábelmodemes cég											
1 kábelmodemes cég											
2 kábelmodemes cég											
3 kábelmodemes cég											
4 kábelmodemes cég											
5 kábelmodemes cég											
6 kábelmodemes cég											
7 kábelmodemes cég											
8 kábelmodemes cég											
9 kábelmodemes cég											
10 kábelmodemes cég											

12. táblázat: A települések megoszlása az xDSL szolgáltatást nyújtó (ISP és Kötelezett) és a – jellemzően – saját kábelmodemes hálózaton szolgáltató cégek száma alapján

(Forrás: NHH Adatbekérés) **A kitakart rész üzleti titkot tartalmaz.**

Jól látható, hogy a tipikus szolgáltatói összetétel: 1 kábelmodemes szolgáltató + xDSL platform a szabályozásnak köszönhetően több ISP-vel. A platformon belüli verseny a nagy lélekszámú és népsűrűségű területekre jellemző (megye jogú városok, Budapest és agglomerációja), amit a lenti térkép is jól mutat. Amely településeken kábelmodemes szolgáltató található, ott jellemzően csak egy hálózat épül ki. A kábelmodemes szolgáltatók jelentős száma, a hálózatok szétaprózottsága a jelenlegi JPE szolgáltatókkal szembeni versenynyomás hatékonyságát csökkentő tényezők.

³⁸ A piacelemzési kérdőívek feldolgozása, és az esetenkénti részletes újbóli kérdésekre adott válaszok alapján a potenciális előfizetői végpontok 10-20%-a található párhuzamosan kiépült szélessávú szolgáltatásra alkalmas KTV-s hálózatokon.

21. ábra: Szélessávú kínálat településen belüli piaci szereplők száma alapján (2009)

Forrás: NHH Adatbekérés 2009 Q2 **Az ábra üzleti titkot tartalmaz**

Ha településszinten és a településeken elért lakások száma alapján vizsgálódunk, akkor jól látható a kábelmodemes szolgáltatók jelentősebb, a szolgáltatásalapú verseny csekélyebb szerepe az Invitel földrajzi piacán.

Településszám %-ban	Országos	1. számú piac	2. számú piac	3. számú piac
Volt koncessziós szolgáltató saját hálózaton xDSL	81,9%	77,7%	99,0%	97,7%
LLU+bit összesen	66,0%	72,7%	34,8%	97,7%
Kábelmodemmel lefedett	42,4%	40,3%	53,1%	18,6%

13. táblázat: A települések megoszlása a szolgáltatók technológiája (xDSL, kábelmodem), illetve a szolgáltatásalapú verseny (LLU és bitfolyam) szerint

(Forrás: NHH Adatbekérés)

Lakásszám %-ban	Országos	1. számú piac	2. számú piac	3. számú piac
Volt koncessziós szolgáltató saját hálózaton xDSL	96,9%	96,1%	99,8%	99,7%
LLU+bit összesen	91,8%	95,7%	76,4%	99,7%
Kábelmodemmel lefedett	82,1%	82,3%	86,3%	33,0%

14. táblázat: Az elért lakások számának megoszlása a szolgáltatók technológiája (xDSL, kábelmodem), illetve a szolgáltatásalapú verseny (LLU és bitfolyam) szerint

(Forrás: NHH Adatbekérés)

Megállapítottam, hogy mind a szélessávú szolgáltatásra alkalmas kábelhálózatok, mind a szélessávú szolgáltatásra alkalmas, és a megfelelő, szélessávú szolgáltatások nyújtásához szükséges eszközökkel ellátott helyhez kötött telefonhálózatok nehezen megkettőzhető infrastruktúrának számítanak, amelynek tulajdonlása, illetve ellenőrzése erősíti a szolgáltató piaci erejét. A vizsgálatok alapján kiderült, hogy az azonosított piacokon az adott területnek megfelelő volt koncessziós szolgáltatók rendelkeznek a legkiterjedtebb ellenőrzéssel a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett.

II.3.5. Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz

Tekintettel arra, hogy minden távközlési infrastruktúra kiépítése jelentős beruházást igényel és a beruházások megtérülési ideje közép-, illetve hosszú távú, ezért a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés meghatározó jelentőségű a távközlési vállalatok számára. A tőkepiacokhoz és pénzügyi forrásokhoz történő hozzáférést nagymértékben meghatározza az adott szolgáltató piaci részesedése, vagyoni, pénzügyi helyzete és jövedelmezősége, tulajdonosi háttere, stratégiája, valamint az ügyvezetés stabilitása és reputációja. Amennyiben valamely vállalkozás a fenti szempontok alapján jobb megítélésnek örvend, könnyebben juthat pénzügyi forrásokhoz és ebből számottevő piaci előnye származhat.

Az adott érintett piacon a potenciális belépők, illetve a piacon már jelenlévő szolgáltatók saját helyi hálózatainak fejlesztési lehetőségei szempontjából releváns kérdés annak vizsgálata, hogy az egyes szereplők milyen feltételekkel képesek külső forrásokat bevonni fejlesztéseikbe.

Ezt vizsgálva megállapítható, hogy pénzügyi szempontból nagyobb kockázatot jelent egy már meglévő helyi hálózat mellett egy új, de alapvetően ugyanolyan szolgáltatások nyújtására képes hálózat kiépítése, így egy ilyen fejlesztés, mint projekt finanszírozása az iparági elvárt hozamszintnél valószínűleg csak rosszabb feltételekkel finanszírozható.

A piacon tevékenykedő vállalatok általános vállalati forrásokból (vállalati kötvény-, esetleg részvénykibocsátás, vállalati hitelfelvétel stb.) is finanszírozhatják előfizetői hozzáférési hálózatépítési fejlesztéseiket. Ennek feltételei alapvetően azon múlnak, hogy milyen a vállalat általános pénzügyi megítélése a forrást biztosító szereplők (hitelező bankok, iparági befektetési alapok) részéről.

Ennek kapcsán megállapítható, hogy a legerősebb háttérrel a hazai szélessávú adatátviteli szolgáltatásra alkalmas hálózatok tulajdonosai közül a jelenlegi JPE szolgáltatók, közülük is kiemelkedve a Magyar Telekom rendelkeznek, stabil pénzáramuknak (cash flow), magas (üzemi) nyereségességi szintjüknek köszönhetően.

Ezen előny kiaknázási lehetőségét mutatja, hogy képes-e a szolgáltató a kiskereskedelmi ajánlatában az egyszeri eszköztelepítés költségeit átvállalni az előfizetőtől és azt a havi díjban megjeleníteni. A kisméretű szolgáltatók jellemzően sokkal nagyobb egyszeri díj/havi díj hányaddal kénytelenek dolgozni, ami versenyhátrányt jelent.

II.3.6. Méretgazdaságosság

A méretgazdaságosság forrása a termelésnövekedés révén elérhető fajlagos költségcsökkenés. A méretgazdaságosság elemzése és megítélése a piaci részesedéssel, a vállalatmérettel, valamint az alkalmazott technológiával, az infrastruktúrával kapcsolatos adatok alapján valósítható meg. A méretgazdaságossági hatás azt takarja, hogy egy adott szolgáltatás kibocsátásának növekedésével a termelés átlagköltsége (egységnyi outputra jutó input) csökken. (Ez a fix költségekre vezethető vissza.)

Minél nagyobb kezdeti beruházást igényel egy iparág, annál jelentősebb méretgazdaságossági hatások jelentkezhetnek. Ez a helyzet a nagykereskedelmi szélessávú

hozzáférések meghatározott piacain kínált szolgáltatások (mint tőkeigényes iparág) esetében is fennáll. Ez a piaci előny nem értelmezhető az érintett piacokon a már jelen lévő nagykereskedelmi szolgáltatást harmadik fél számára is kínáló piaci szereplők között, hiszen mind a három azonosított piacon jelenleg egyetlen tényleges³⁹ eladó található. Értelmezhető ugyanakkor a három érintett piacon a méretgazdaságosságból fakadó relatív piaci előny a jelenlegi nagykereskedelmi piaci szereplők (volt koncessziós szolgáltatók), az oda a kínálati helyettesítés révén elvileg belépni képes szolgáltatók (szélessávú kábelhálózatok tulajdonosai), illetve a nagykereskedelmi piacra (saját infrastruktúrával) új szereplőként belépő szolgáltatók viszonylatában. Az érintett piacokat vizsgálva megállapítható, hogy a piaci részesedések, a piacra lépés ideje, a korábban kiépült hozzáférési hálózat jelentős méretgazdaságossági előnyt nyújtanak a volt koncessziós szolgáltatóknak a korábbi koncessziós területeiken.

(Mindazonáltal az is megállapítható, hogy a három azonosított piacon eltérő a méretgazdaságossági hatás mértéke.)

A fentiek alapján megállapítottam, hogy az érintett piacokon a megfelelő volt koncessziós szolgáltatók jelentős méretgazdaságossági előnnyel rendelkeznek az adott piacra később belépő szolgáltatókkal szemben, ami az erőfölényes helyzetüket erősíti.

II.3.7. Választékgazdaságosság

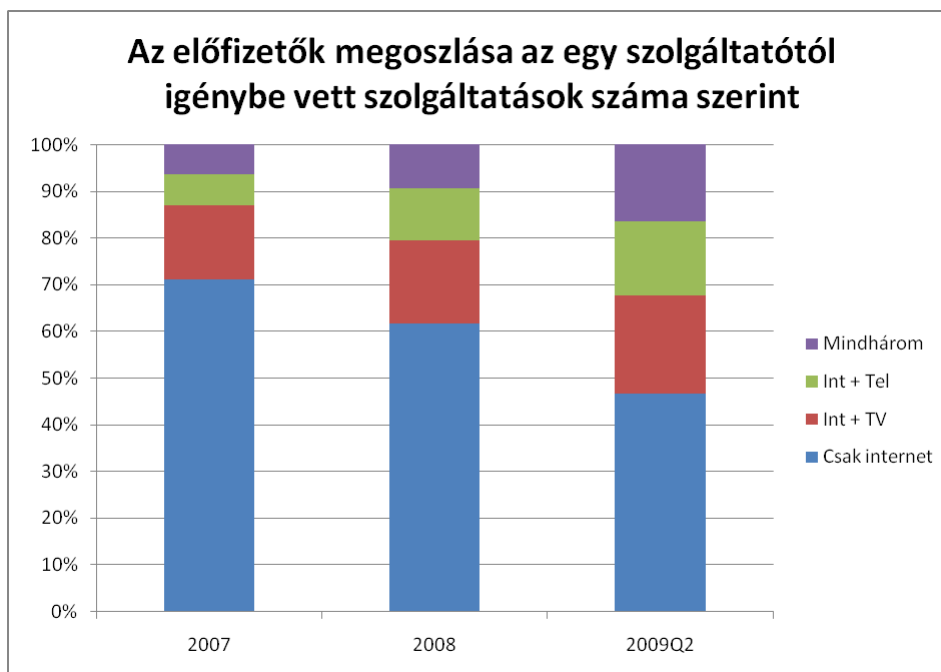
A választékgazdaságosság hatása abból ered, hogy az egységnyi kibocsátásra eső költségek csökkennek annak következtében, ha ugyanazon vállalkozás egy termékét vagy szolgáltatását még egy vagy több más termékkel, szolgáltatással együtt, közös termelési folyamatban állítja elő.

Hálózati infrastruktúrát igénylő szolgáltatások esetén jelentős választékgazdaságossági hatást biztosíthat a szolgáltató számára az, hogy több szolgáltatását is alapvetően ugyanazt, vagy nagymértékben közös infrastruktúrát igénybe véve nyújt. Az a piaci szereplő, amely képes ennek realizálására nyilvánvalóan számottevő előnyre tehet szert azon versenytársaival szemben, amelyek viszont képtelenek erre.

A szélessávú szolgáltatások esetén – különösen az optikai és kábelmodemes hozzáférések esetében – egyre elterjedtebb a csomagképzés (tehát a más szolgáltatásokkal együtt, csomagban való értékesítés), illetve a fogyasztók oldaláról több szolgáltatásnak egy szolgáltatótól való igénybevétele. Ezt a jelenséget az igénybevétel adatai is alátámasztják (ld. 22. ábra). Az xDSL technológia stabilan az internet és telefon szolgáltatás együttes igénybevételét támogatja, míg a WLAN szolgáltatások esetén nem jellemző a csomagképzés. Ennek elsősorban minőségi okai vannak.

---

³⁹ Az 1. számú piacon a Magyar Telekom mellett eladóként megjelenő kábelmodemes szolgáltató csekély részesedése miatt a következtetéseket érdemben nem változtatná meg.

22. ábra: Szolgáltatások igénybevételi módja
(Forrás: NHH Adatbekérés 2009 Q2)

Fontos megemlíteni, hogy nem csak a 22. ábrán látható termékek (telefon+internet+TV) együttes igénybevételéből, de más (szabályozott és nem szabályozott) piacokon nyújtott szolgáltatás párhuzamos nyújtásából is származhat választékgazdaságossági előny. Ilyen előny származik például abból, hogyha egy szolgáltató mobil, bérelt vonali, stb. szolgáltatást is nyújt.

A jelenlegi JPE szolgáltatók esetén a több szolgáltatásra történő előfizetés és így a választékgazdaságosság kihasználása a következőket mutatta.

A JPE szolgáltatónál a szélessáv mellett más szolgáltatásra is előfizetők aránya	Magyar Telekom	Invitel	UPC (volt Monortel területen)
2009Q2			

15. táblázat: A JPE szolgáltatónál a szélessáv mellett más szolgáltatásra is előfizetők aránya

(Forrás: NHH Adatbekérés) A kitakart rész üzleti titkot tartalmaz

Az Invitel és a Magyar Telekom esetében a tendencia egyértelmű, amit a szolgáltatók csomagok kidolgozásával vagy több szolgáltatás igénybevétele esetén (konszolidációs) kedvezményrel is ösztönöznek. A UPC esetén az ügyfelek már korábban is több szálon kötődtek a szolgáltatóhoz.

A fentiek alapján megállapítottam, hogy az érintett piacokon a megfelelő volt koncessziós szolgáltatók jelentős választékgazdaságossági előnnyel rendelkeznek az adott piacra később belépő szolgáltatókkal szemben, ami az erőfölényes helyzetüket erősíti.

II.3.8. Vertikális integráció

A vertikális integráció megvalósulása esetén arról beszélhetünk, hogy egy vállalkozás (esetleg több azonos érdekkörbe tartozó vállalkozás) az értéklánc különböző szintjein elhelyezkedő piacokon egyaránt jelen van. A szélessávú piacon ilyen szolgáltatók szinte kizárólag a szabályozás alá eső JPE-k, hiszen a többi versenytárs (pl. kábelmodemes szolgáltatók) tényleges nagykereskedelmi szolgáltatást nem is nyújtanak, miközben persze teljesen integrált működést folytatnak a teljes szélessávú értéklánc mentén. Azaz a vertikális integrációnak, mint erőfölényt megalapozó tényállásnak csak a szabályozott szolgáltatások (tehát a verseny szolgáltatásalapú szelete) kapcsán van értelmezhető hatása.

23. ábra: A Kötelezett Szolgáltatók nagykereskedelmi termékére alapuló, de kiskereskedelemben a Jogosultak által kiszolgált xDSL előfizetők aránya

(Forrás: NHH, COCOM adatszolgáltatás) **Az ábra üzleti titkot tartalmaz.**

A nagykereskedelmi szolgáltatás kínálója, mint a ráépülő kiskereskedelmi piac aktív szereplője a kiskereskedelmi piacon előnyösebb helyzetben van azért, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges „inputot”, nagykereskedelmi szolgáltatást, a kiskereskedelmi piac egyéb szereplőivel ellentétben nem kényszerül a nagykereskedelmi piacon beszerezni, illetve önállóan, új szolgáltatásként előállítani (utóbbinak jelentős új beruházási igénye alól is mentesül).

A fentiek alapján megállapítottam, hogy az érintett piacokon a megfelelő volt koncessziós szolgáltatók a szolgáltatásalapú kihívókkal szemben jelentős előnnyel rendelkeznek a vertikális integrációból származó előnyök kihasználása révén.

A vertikális integrációból származó előnyök érvényesülését támasztja alá a szolgáltatásalapú versenyzők fokozatos visszaszorulása, amely mindhárom érintett piacon felfedezhető.

II.3.9. Kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje

Vevőoldali kiegyenlítő vásárlóerő alatt a nagy vevők azon képességét kell érteni, hogy ésszerű időn belül megfelelő alternatív megoldásra (hatékony megtorlás vagy más cég szolgáltatásainak igénybevétele) képesek áttérni, ha szállító árat emel, vagy hátrányosan módosítja a szállítási feltételeket.

A nagykereskedelmi szolgáltatás vásárlói a jelenlegi nagykereskedelmi szolgáltatási kínálatot, illetve a potenciális verseny vizsgálatánál leírt motivációt figyelembe véve

nincsenek alkupozícióban, mert adott területen legfeljebb egy szolgáltatótól képesek igénybe venni az adott nagykereskedelmi szolgáltatást. A nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtója ugyanakkor nem kényszerül arra, hogy a szolgáltatás potenciális (vállalatcsoporton kívüli, tehát harmadik félnek számító) igénybe vevőjének értékesítse a szolgáltatást, mivel a vállalaton, illetve vállalatcsoporton belül saját maga integrált szolgáltatásként a kiskereskedelmi piacon képes értékesíteni azt (ld. vertikális integráció). Emiatt a nagykereskedelmi piac szereplőinek kiegyenlítő vásárlóereje alacsony, érdemben nem képes ellensúlyozni a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtójának erőfölényét. A 23. ábrán látható piaci részesedéseket vizsgálva jól látható, hogy kiegyenlítő vásárlóerővel csak a Magyar Telekom volt koncessziós területén rendelkezhetne valamely szolgáltató. A 16. táblázatból azonban világosan kiderül, hogy az ISP-k közötti konszolidáció (Externet-Vivanet, Ultraweb) ellenére egy szolgáltató sem képviseli az értékesítés akkora részét, amellyel képes lenne ellensúlyozni a Magyar Telekom eladói oldali erőfölényét.

	GTS	Externet	Invitel	EnterNet	TvNetWork	Interware	Business Telecom	VIVAnet	UltraWEB	Egyéb
2009q2										
2008q2										

16. táblázat: Magyar Telekom hálózatán szolgáltató ISP-k részesedéseinek megoszlása és annak éves változása

(Forrás: NHH Adatbekérés) **A kitakart rész üzleti titkot tartalmaz.**

Az elmondottak alapján megállapítottam, hogy a jelenlegi jelentős piaci erejű szolgáltatók piaci erejét nem korlátozza kiegyenlítő vásárlóerő.

II.3.10. Technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség

Technológiai előny abban az esetben érvényesül, ha valamely érintett piacon olyan új technológia van jelen, amely valamely szolgáltató számára lehetővé teszi valamely szolgáltatás(ok) olcsóbb, hatékonyabb és/vagy magasabb szintű nyújtását. Ez a szempont tehát elsősorban több szolgáltató viszonylatában értelmezhető. Ez a piaci előny nem értelmezhető az érintett piacokon a már jelen lévő nagykereskedelmi szolgáltatást harmadik fél számára is kínáló piaci szereplők között, hiszen mind a három azonosított piacon jelenleg egyetlen tényleges⁴⁰ eladó található. Értelmezhető ugyanakkor a három érintett piacon a technológiai előnyökből fakadó előny a jelenlegi nagykereskedelmi piaci szereplők (volt koncessziós szolgáltatók), az oda a kínálati helyettesítés révén elvileg belépni képes szolgáltatók (szélessávú kábelhálózatok tulajdonosai), illetve a nagykereskedelmi piacra (saját infrastruktúrával) új szereplőként belépő szolgáltatók viszonylatában.

A vizsgált piac a szolgáltató vállalatok és beszállítóik folyamatos innovációja révén állandó változásnak van kitéve. A jelenleg azonosítható fejlesztési irányok jól láthatóak:

⁴⁰ Az 1. számú piacon a Magyar Telekom mellett eladóként megjelenő kábelmodemes szolgáltató csekély részesedése miatt a következtetéseket érdemben nem változtatná meg.

- a hálózatépítés terén PSTN eredetű vezetékes hálózat hozzáférési szegmensén a GPON technológia kerül kiépítésre, de piaci bevezetése egyelőre a VDSL-hez hasonlóan alakul (nem jelent áttörést),
- a kábelmodemes hálózatban eszközök és szoftverek cseréje mellett a DOCSIS 3.0 kerül bevezetésre,
- a hozzáférési szegmensben UTP és koax kábeleket használó Ethernet alkalmazások költséghatékonyságuk következtében terjedőben vannak,
- az egyéb vezetékek nélküli hálózatban WiFi és WiMAX továbbfejlesztése laboratóriumokban már megvalósult, de a gyakorlati és kiterjesztett üzleti modellen alapuló bevezetése a közeljövőben nem várható.

A fejlesztési irányokat vizsgálva elmondható, hogy a piaci erőt valamelyik platformnál egyoldalúan, számottevően növelő technológiai előny a mai és közeljövőben látható igények ismeretében nem nevezhető meg.

II.3.11. Jelentős piaci erő megítélése szempontjából nem releváns kritériumok vizsgálata

II.3.11.1. Áru/szolgáltatási diverzifikáció

A fogalom alapvetően a kiskereskedelmi piacokhoz köthető, ahol az eladó a nagyszámú felhasználó rétegigényeihez úgy próbál igazodni, hogy a termékeit minőségi jellemzőiben vagy a szolgáltatás igénybevételi, díjazási feltételeiben megkülönbözteti. Sem a platformok közötti verseny során, sem a szabályozott platformon belüli versenyben nincs olyan jelentős minőségi paraméter, amely valamely piaci szereplőt számára meggátolná a diverzifikált áru/szolgáltatás portfólió kialakításában.

II.3.11.2. Fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat

A fejlett forgalmazói és értékesítési hálózatnak főleg a kiskereskedelmi piacokon (illetve a többszereplős nagykereskedelmi piacokon) van szerepe a piaci erő megítélése szempontjából. Az azonosított piacok egyszereplős nagykereskedelmi piacok, amelyeken a megállapodások szinte minden esetben társszolgáltatói tárgyalások eredményeként jönnek létre. Ennek megfelelően a fejlett forgalmazói és értékesítési hálózatból származó piaci előnyszerzés az azonosított piacokon nem értelmezhető.

Az elmondottak alapján megállapítottam, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az érintett piacokon nem releváns.

II.3. Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása az érintett piacokon

A piacmeghatározás során azonosított piacokon fennálló verseny hatékonyságára vonatkozóan elvégzett vizsgálatok eredményét foglalja össze a 17. táblázat.

	A kritérium piaci erőt növelő-e?		
Érintett piac	1. számú piac	2. számú piac	3. számú piac
Szolgáltató	Magyar Telekom	Invitel	UPC
Piaci részesedés	igen	határeset	igen
A potenciális verseny hiánya	igen	igen	igen
A vállalkozás mérete	igen	igen	igen
Ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett	igen	igen, de csökkenő	igen
Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz	igen	igen	igen
Méretgazdaságosság	igen	igen	igen
Választékgazdaságosság	tendenciájában igen	tendenciájában igen	igen
Vertikális integráció	igen	igen	igen
Kiegyenlítő vásárlóerő hiánya	igen	igen	igen
Technológiai előnyök	nem	nem	nem
A fenti kritériumok hatásának eredője	igen	igen	igen

17. táblázat: Piaci erőt befolyásoló kritériumok összefoglaló értékelése

Az érintett piacokon a fenti kritériumok vizsgálata alapján jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosítottam az alábbi szolgáltatókat:

1. számú érintett piacon a Magyar Telekom Távközlési Nyrt.-t,
2. számú érintett piacon az Invitel Távközlési Zrt.-t,
3. számú érintett piacon a UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.-t.

Az 1. számú érintett piacon a Magyar Telekom és a 3. számú érintett piacon a UPC esetében a – belső teljesítmények figyelembevételével számított – piaci részesedések meghaladják az 50%-ot (UPC esetében közel **üzleti titok** % adódott), amely már önmagában megalapozza a jelentős piaci erejűvé nyilvánítást. E két szolgáltató esetében a további kritériumok vizsgálata – a technológiai fölény kivételével – is ebbe az irányba mutatott.

A 2. számú érintett piacon az Invitel esetében a belső teljesítmények figyelembevételével számított piaci részesedés folyamatosan csökkenést mutatott a vizsgált időszakban. A Bizottság Iránymutatása szerint önmagában az, hogy egy jelentős piaci részesedéssel rendelkező szolgáltató fokozatosan veszít piaci részesedéséből, könnyen jelezheti azt, hogy

a piac egyre inkább versenyző, azonban ez nem zárja ki a jelentős piaci erő megállapítását⁴¹. Az elmondottak miatt az Invitel esetében a jelentős piaci erő megállapítása során kiemelt szerep hárult a többi kritérium vizsgálatára. A vizsgálatok során kiderült, hogy a piaci részesedésen kívüli kritériumok – a technológiai fölény kivételével – a jelentős piaci erő jelenlétét támasztják alá.

II.4. Piaci erő átvitelének vizsgálata

Egy szolgáltató adott érintett piacon való JPE minősítésekor figyelembe vettem, hogy ugyanezen szolgáltatók más szomszédos érintett piacon bizonyítottan jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók.

Összhangban az Eht. 53. § (2) bekezdésében írtakkal vizsgáltam, hogy a JPE szolgáltatók ezen érintett piacon fennálló gazdasági erejüket átvihetik-e másik piacra, és ezzel gazdasági erejüket erősíthetik egy szomszédos (azzal szoros kapcsolatban lévő) piacra. Ennek legnyilvánvalóbb jele olyan komplex szolgáltatások nyújtása (horizontális átvitel), ahol az ezen érintett piachoz tartozó szolgáltatáselem mások által nem reprodukálható hasonló feltételekkel. Megállapítottam, hogy a szabályozásnak köszönhetően ilyen erőátvitel nem jellemző. Vertikális erőátvitel pedig csak a 4. piac irányából valósulhatna meg, ami érintett piacként szabályozás alá esik.

II.5. Közös erőfölény vizsgálata

Vizsgáltam annak lehetőségét, hogy két, vagy több - versenyjogi értelemben - független vállalkozás azonos érintett piacon történő, azonos időn belüli tevékenysége, magatartása megvalósítja-e a közös erőfölény tényállását.

Az erőfölény vizsgálatát csak az érintett nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacra érdemes elvégezni, hiszen a platformok ezen keresztül fejtik ki közvetett versenynyomásukat.

A Bizottság Iránymutatását is figyelembe véve, közös erőfölény akkor alakul ki, ha két, vagy több vállalkozás versenytársaikkal és vevőikkel, végső soron a fogyasztókkal szemben lényegében ugyanolyan helyzetben van, mint amilyenben egyetlen erőfölényben lévő vállalkozás lenne. Ehhez természetesen szükséges a közös érdekelttség, tehát az érintett vállalkozásoknak érdekében áll a többi, érintett piacon levő szolgáltatóval szemben közösen erőfölényes helyzet kialakítása (pl. többiek kiszorítása). Ebből természetesen az is következik, hogy az érintett két, vagy több vállalkozás között nincs hatékony verseny az érintett piacon (pl. a piac felosztása).

Meghatároztam a közös erőfölény esetén szóba jöhető szolgáltatókat és elemeztem motivációikat és helyzetüket, valamint a piacaik struktúráját.

---

⁴¹ Iránymutatás 75. pontja

	1. számú piac	2. számú piac	3. számú piac
Azonosított piacokon a jelenlegi JPE-k	Magyar Telekom	Invitel	UPC
Legnagyobb versenytársaik részesedése	üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %)	üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %) üzleti titok (üzleti titok %)	üzleti titok (üzleti titok %)

18. táblázat: JPE szolgáltatók és versenytársaik

(Forrás: NHH Adatbekérés)

A UPC saját korábbi koncessziós területén olyan erőfölénnyel bír, ami teljességgel szükségtelenné teszi annak más szolgáltatóval való megosztását.

A Magyar Telekom és az Invitel esetében egymás volt koncessziós területeire való belépés esetében kizárható a közös erőfölény kialakulása. Habár jelen vannak egymás volt koncessziós területein

- a Magyar Telekom volt koncessziós területén az Invitel sokkal alacsonyabb (üzleti titok %-os) részesedéssel és szolgáltatás alapú versennyel, míg
- az Invitel volt koncessziós területén a Magyar Telekom magas részesedéssel (üzleti titok %) és infrastruktúra alapú versennyel,

de nem függnek kölcsönösen egymástól. Emiatt viszonylatukban nincs ösztönzés a közös erőfölény kialakítására.

A Fibernet döntően kis- és közepes településeken van jelen, ahol szemben a UPC-vel, a piac kicsi volta miatt annak megosztása nem kecsegtet előnyökkel.

A UPC esetén látható, hogy a döntően az xDSL platformon szolgáltató jelentős piaci erejű szolgáltatókkal szemben a kapacitások terén előnyben van, a DOCSIS 3.0-ra történő átállás előnyeit (alacsonyabb költség, magasabb sávszélesség) gazdaságilag nem racionális megosztania a jelentős piaci erejű szolgáltatókkal.

A legnagyobb előfizetőszámú csomagok esetében az árak kiegyenlítődése tapasztalható, ami a DOCSIS szolgáltatóknak (többek között a UPC-nek is) köszönhetően a földrajzi piacok közötti árak közeledését hozta, ami szintén a közös erőfölény fennállását teszi valószínűtlenné.

A piac struktúrája alapján a közös erőfölény a szolgáltatók szerkezeti vagy egyéb kapcsolódása nélkül is megállapítható, ha a vizsgált szolgáltatók olyan piacon működnek, melyek szerkezete elősegíti a magatartások összehangolását⁴². Az Iránymutatás 97. pontja alapján a összehangolt magatartás kiváltására alkalmas piacok a következő jellemzőkkel írhatóak le:

- érett piac
- stagnáló vagy mérsékelt növekedés a keresleti oldalon

⁴² Ld. még Iránymutatás 97. pont, illetve „Az Európai Parlament és a Tanács 2002/21/EK irányelve (2002. március 7.) az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról („Keretirányelv”)” (26) bevezető rendelkezése

- a kereslet csekély rugalmassága
- homogén termék
- hasonló költség szerkezetek
- hasonló piaci részesedések
- műszaki újítások hiánya, érett technológia
- nincsenek felesleges kapacitások
- jelentős piacra lépési korlátok
- a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya
- a potenciális verseny hiánya
- különféle informális vagy egyéb kapcsolatok az érintett szolgáltatók között
- megtorló mechanizmusok
- árverseny hiánya vagy korlátozott lehetősége

Az érintett piacokat megvizsgáltam a fenti jellemzők alapján és a következő megállapításokra jutottam.

- A piacok még nem érték el az érettség állapotába, hiszen az előfizetős szám lassabb ütemben, de továbbra is növekszik, a technológiai fejlesztések is folyamatosak és a piaci részesedések is változatos képet nyújtanak.
- A keresleti oldal ár rugalmassága számottevő, amit a belépő szintű termékek, csomagok árversenye és a DIGI olcsó termékeinek népszerűsége is mutat.
- A piacokon homogén termékekről sem beszélhetünk, hiszen a komplex szolgáltatásokra alkalmas hálózatoknak köszönhetően az előfizetők igen széles csomagajánlatokból válogathatnak.
- A szereplők költség szerkezete még mindig jelentős eltérést mutat a platformok közötti verseny, a technológiai különbség (ld. DOCSIS 3.0) és a méretgazdaságossági különbségek természetéből fakadóan.
- A piacokra a kapacitások szűkössége nem jellemző, amit a sávszélességek folyamatos emelése, a sávszélesség igényes alkalmazások (pl. mozgókép) bevezetéséhez szükséges folyamatos fejlesztések is alátámasztanak.
- A piacra lépési korlátok és a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya továbbra is jellemzi a piacokat, míg a szereplők összejátszására utaló magatartásra utaló hatásokat nem azonosítottam.

A kritériumok vizsgálata alapján nem állapítottam meg közös erőfőlényt, ennek megfelelően nem azonosítottam közös erőfőlényben lévő szolgáltatókat az érintett piacokon.

III. KÖTELEZETTSÉGEK MEGÁLLAPÍTÁSA

Az Eht. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az Elnöknek az érintett piacokon azonosított, JPE-vel rendelkező szolgáltatókra a piacelemzés által feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget meg kell állapítania, vagy a korábban jogszabályban, vagy a Hatóság határozatában megállapított legalább egy kötelezettséget fenn kell tartania, vagy módosítania.

III.1. Általános célok

A kötelezettségek meghatározása során messzemenőig szem előtt tartottam az Eht. 2. §-ban lefektetett általános célokat. A kötelezettségek kirovása során törekedtem arra, hogy a kirótt kötelezettségek biztosítsák az elektronikus hírközlési piac zavartalan, eredményes működését és fejlődését, az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők és a felhasználók érdekeinek védelmét, továbbá a tisztességes, hatékony verseny kialakulásának és fenntartásának elősegítését.

III.2. Alkalmazott elvek

A kötelezettségek meghatározása során az általános célokon kívül az Eht. 52. § (1) és az 54. § (1) bekezdéseiben foglaltaknak is megfelelően a következő elveket vettem figyelembe:

- A kötelezettségeknek a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés piacán uralkodó versenyhiány következményeinek orvoslására kell irányulniuk.
- A kirótt kötelezettségeknek a feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak és azokkal arányosaknak kell lenniük.
- A kirótt kötelezettségek nem okozhatnak aránytalan terheket a szolgáltatók számára.
- A kötelezettségeknek a lehető legteljesebb mértékben alkalmazkodniuk kell a meghatározott piacok sajátosságaihoz.

III.3. Az Elnök által kiróható kötelezettségek

Az Eht. a nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon a következő kötelezettségek előírását teszi lehetővé⁴³ az Elnök számára:

- átláthatóság
- egyenlő elbánás
- számviteli szétválasztás
- hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek
- a közös eszközhasználat és helymegosztás különös szabályai
- költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége

---

⁴³ Eht. XII. fejezet

III.4. Az alkalmazott kötelezettségek kiválasztása

Az Eht. alapján, amennyiben az Elnök a piacelemzés során egy vállalkozást jelentős piaci erejűként azonosít, akkor a rendelkezésre álló „kötelezettségek közül a piacelemzés során feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő⁴⁴”. Ez a gyakorlatban a következő feladatok elvégzését teszi szükségessé:

- A versenyprobléma azonosítása
- Arányos és indokolt kötelezettségek értékelése
- Arányos és indokolt kötelezettségek meghatározása

III.4.1. A versenyprobléma azonosítása

III.4.1.1. Versenyprobléma: gazdasági erőfölény az érintett piacokon

A piacmeghatározás alapján azonosított piacokon történt piacelemzés során megállapítottam, hogy mind a három érintett piacon található egy szolgáltató, amely az adott piacon jelentős piaci erejű helyzetben van, amely lehetővé teszi számára, hogy tevékenységüket a versenytársaktól, a vevőktől és végsősoron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassák, azaz hogy versenytorzító magatartást tanúsítsanak.

III.4.1.2. Az erőfölényből fakadó lehetséges piactorzító magatartások, piaci torzulások

A nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés piacának sajátosságaiból adódóan a piacon a jelentős piaci erejű helyzetből származó lehetséges piaci torzulások részben strukturális jellegűek, részben pedig a piac kínálati szereplőinek versenykorlátozó magatartásából fakadhatnak. A piacon lehetséges piactorzító magatartások, piaci torzulások közül az alábbiak érdemelnek megkülönböztetett figyelmet:

III.4.1.2.1. A hozzáférés megtagadása a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés piacán

A hozzáférési jogosultság biztosítása, a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés nyújtásának előírása (Eht. 106.§) nélkül az elemzés időpontjában fennálló piaci körülmények mellett a versenyt támasztó szolgáltatók piacra lépése a gyakorlatban indokolatlanul nehezzé válna. Ennek hiányában ugyanis csak saját, önálló, az előfizetői pontig tartó hálózat kiépítésével léphetnének be a piacra.

Megállapítottam, hogy új, nem jelentős piaci erejű szolgáltatók által kezdeményezett szélessávú hálózatok kiépítése az elemzés jövőbeli vizsgált időtávja alatt a gazdasági válság hatásainak is köszönhetően csak korlátozott mértékben várható, ezért a hozzáférés megtagadásával a nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejű szolgáltatók képesek kizorító magatartást folytatni a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon.

A hozzáférési jogosultság biztosítása, a szélessávú hozzáférési szolgáltatás nyújtási kötelezettség előírása nemcsak a szűkebb értelemben vett hálózati hozzáférésre, hanem a kapcsolódó berendezésekre és felszerelésekre is vonatkozhat. Mindazonáltal a szűk

---

⁴⁴ Eht. 52. § (1)

keresztmetszetet jelentő berendezésekhez való hozzáférés biztosítása még nem szünteti meg, nem küszöböli ki az összes versenyproblémát.

Az újgenerációs hozzáférési hálózatok esetében a hozzáférés megtagadása – tekintettel arra, hogy újgenerációs hozzáférési hálózatok nehezen megkettőzhető infrastruktúrát képeznek – alkalmas lenne arra, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltatók a piacon jelen lévő, de újgenerációs hozzáférési hálózattal nem rendelkező versenytársaikkal szemben versenyelőnybe kerüljenek, illetve új versenytársak piacra való belépését akadályozzák, ezáltal jelentős piaci erejüket megtartsák, illetve fokozzák. Azokon a földrajzi területeken, ahol a jelentős piaci erejű szolgáltatók újgenerációs hozzáférési hálózatot építenek ki, távlatilag várható, hogy az újgenerációs hozzáférési hálózaton nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatások felváltják hagyományos PTSN-hálózaton, sodrott réz érpár közegen, xDSL technológiával nyújtott szolgáltatásokat, amely az ilyen típusú nagykereskedelmi szolgáltatások igénybevételi lehetőségének megszűnését eredményezheti. Abban az átmeneti időszakban, amikor az újgenerációs hozzáférési hálózat egy adott területen már jelen van, de a réz érpáras bitfolyam hozzáférés is igénybevehető, az újgenerációs hozzáférési hálózathoz való szélessávú hozzáférés megtagadása szintén alkalmas a jelentős piaci erejű szolgáltató erőfölényének növelésére, mivel az újgenerációs hozzáférési hálózatok által biztosított nagyobb átviteli kapacitásnak köszönhetően az előfizetők számára nagyobb használati értéket jelentő szolgáltatások költséghatékonyabban nyújthatóak, mint a réz érpáras bitfolyam hozzáférés felhasználásával. A nagykereskedelmi hozzáférés megtagadásával, az előfizetők újgenerációs hozzáférési hálózatokra való átmigrálásával a jelentős piaci erejű szolgáltatók további előnyhöz juthatnak versenytársaikkal szemben, aminek révén tovább növelhetik piaci erejüket a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon.

A piacon működő jelentős piaci erejű szolgáltató számos ár- és nem árjellegű eszközt alkalmazhat annak érdekében, hogy a nagykereskedelmi piacon megszerzett pozícióját a kiskereskedelmi piacra kiterjessze.

III.4.1.2.2. Árjellegű versenytorzító magatartások

A hozzáférési jogosultság biztosítása, a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés nyújtásának előírása mellett is bekövetkezhet a piaci verseny árjellegű eszközökkel történő torzítása, ami drasztikusan növeli a volt koncessziós szolgáltatókkal versenyre kelő cégek költségeit, nagymértékben rontja az allokációs mechanizmusok hatékonyságát, továbbá kedvezőtlen fogyasztói, jóléti hatásokat idéz elő. A piacon alkalmazott árjellegű versenytorzító magatartások közül az alábbiak érdemelnek megkülönböztetett figyelmet:

Árdiszkrimináció

Az árdiszkrimináció leggyakoribb megnyilvánulási formája, hogy a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés és kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásainak nyújtására kötelezett, vertikálisan integrált jelentős piaci erejű szolgáltató a saját belső elszámolásában használt árnál magasabb áron értékesíti nagykereskedelmi vásárlói részére nagykereskedelmi szolgáltatását, annak érdekében, hogy jelentősen megdrágítsa, és ezzel versenyképtelenné tegye az általuk nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatásokat.

Árdiszkriminációnak minősül az is, hogy a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtója mennyiségi árendedményeket alkalmaz, amellyel a szolgáltatás igénybevevői közül a

legnagyobbat hozza a legkedvezőbb helyzetbe, amely sok esetben a választék- és méretgazdaságosság miatt saját leányvállalata. Ez a veszély az egyenlő elbánás (104. §) megfelelő részletezettségű kötelezettségének előírásával elhárítható.

A költségalapú árak alkalmazásának (108. §) kötelezettsége képes orvosolni az árdiszkriminációt, ahol a méret- és választékgazdaságosságbeli különbségekre is tekintettel kell lenni. A költségalapú árazáson belül kevésbé beavatkozó jellegű eszköz a retail minus árszabályozás, ahol a Kötelezett bizonyos mértékig rugalmasan alakíthatja nagykereskedelmi árait a kiskereskedelmi árakon keresztül.

Túlzó árazás/keresztfinanszírozás

A hozzáférési jogosultság biztosítására, a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés nyújtására kötelezett jelentős piaci erejű szolgáltató a tényleges költségeit messze felülmúló nagykereskedelmi ár érvényesítésére törekedhet. Megfelelő árszabályozás hiányában ennek nincs akadálya. Nem szabályozott díjak esetén a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés nyújtója számára lehetőség nyílt a költségek által nem indokolt jövedelemátcsoportosításra, ami a versenyt torzítja és ellehetetleníti az optimális allokációt.

A leírt probléma gyakori megnyilvánulási formája az árprést okozó árazás, amelyet a szolgáltató általában a nagykereskedelmi túlzó ár alkalmazásával ér el. Árprés esetén a nagykereskedelmi árakon felül a kiskereskedelmi piacon kialakult árak mellett a kiskereskedelmi szolgáltatás veszteséges, mert a nagykereskedelmi és a kiskereskedelmi árak közötti árrés nem fedezi a kiskereskedelmi tevékenység költségeit.

Ahogy az árdiszkrimináció esetében, úgy a túlzó nagykereskedelmi árnál is a költségalapú árak alkalmazásának (108. §) kötelezettsége képes orvosolni a problémát, ahol a méret- és választékgazdaságosságbeli különbségekre is tekintettel kell lenni. A költségalapú árazáson belül kevésbé beavatkozó jellegű eszköz a retail minus árszabályozás, ahol a Kötelezett bizonyos mértékig rugalmasan alakíthatja nagykereskedelmi árait a kiskereskedelmi árakon keresztül és közvetlenül kezeli az árpréses helyzeteket. A keresztfinanszírozás nem kívánt hatásai kimutatásának adekvát szabályozási eszköze a számviteli szétválasztás (105. §) alkalmazása, melynek eredménye egyben iránymutatást is ad a keresztfinanszírozással érintett másik piac(ok) szabályozási lépéseire.

Ragadozó/felfaló árazás

A ragadozó/felfaló árazás legtipikusabb esete, hogy a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés nyújtására kötelezett, vertikálisan integrált jelentős piaci erejű szolgáltató a költségek által nem indokolt, mesterségesen alacsony árakat alkalmaz a kiskereskedelmi piacon azért, hogy az újabb szolgáltatók piacra lépésének megakadályozásával (foreclosure), illetve a már piacon lévő versenytársak ellehetetlenítésével, kiszorításával hosszabb távon verseny nélkül tarthassa fenn piacvezető szerepét. A vertikálisan integrált jelentős piaci erejű szolgáltató számára így lehetővé válik a nagykereskedelmi piacon elért vezető szerepének a kiskereskedelmi piacra történő kiterjesztése.

Itt a költségalapú árak alkalmazásának (108. §) kötelezettségén belül egy kevésbé beavatkozó jellegű eszköz, a retail minus árszabályozás kínál megfelelő megoldást, megelőzve az árpréses helyzet tartós fennmaradását.

III.4.1.2.3. Nem árjellegű versenytorzító magatartások

A piaci verseny nem árjellegű eszközökkel történő torzítására általában akkor kerül sor, ha az árszabályozás következtében az árdiskrimináció lehetősége korlátozott. A leggyakrabban alkalmazott nem árjellegű versenytorzító eszközök, és azok hatásmechanizmusa az alábbiakban foglalható össze:

Az információ visszatartása

Ennek legáltalánosabb megvalósulási módja, hogy a nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejűnek minősülő, a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés nyújtására kötelezett szolgáltató olyan – sok esetben releváns – információkkal látja el a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltatót, amelyeket nem juttat el annak versenytársaihoz. Az ex ante szabályozás hiányában a Kötelezett Szolgáltatónak tehát módja van arra, hogy a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltatót jelentős versenyelőnyhöz juttassa a más szolgáltatónak el nem juttatott, vagy késve, nem teljeskörűen eljuttatott információk révén, és ezzel saját piaci erejének fenntartását vagy annak további erősítését mozdítsa elő, a nagykereskedelmi piacra ráépülő piacon versenyelőnyhöz jusson.

A hálózatok technológiai fejlődése miatt bekövetkező, a rézhálózatról újgenerációs (optikai, esetleg más) hálózatra történő váltás során potenciális versenyproblémát jelenthet, hogy az NGN hálózatok kiépülésével párhuzamosan, az NGN hálózatok topológiájából adódóan csökken az MDF-ek száma, ezért elkerülhetetlen, hogy a Kötelezett ezek számát idővel csökkentse. A már biztosított hozzáférés visszavonása azonban – amennyiben ez a Jogosult Szolgáltató számára nem transzparens módon történik – ellehetetleníti a Jogosult Szolgáltatók beruházásainak megtérülését, nehezen elviselhető elsüllyedt költségeket eredményezne számukra. A Kötelezett Szolgáltatónál reálisan felmerül annak lehetősége, hogy az információt előbb saját szervezetének szolgáltassa. Így például a felszámolandó MDF helyszínekre vonatkozó információkat a Kötelezett Szolgáltató a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltató rendelkezésére bocsáthatja, anélkül, hogy ezekről tájékoztatná a jogosult szolgáltatókat. Az ODF-hozzáférés viszonylatában is hasonló problémák merülhetnek fel.

Az átláthatóság (102. §), valamint ennek keretében a referenciaajánlat (103. §) készítése kötelezettség, mint a jelentős piaci erejű szolgáltatóra kiróható kötelezettség hatékony eszköz az információk visszatartásával szemben. Emellett fontos eszköz lehet az egyenlő elbánás (104. §) megfelelő részletezettségű kötelezettségének előírása, elsősorban a versenytárs és a jelentős piaci erejű szolgáltató kiskereskedelmi üzletága számára egyformán releváns információk körében.

Indokolatlan előírások, követelmények

Indokolatlan előírások, követelmények megállapítására elsősorban a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés technológiai, fizetési, adminisztratív feltételeinek meghatározásakor kerül sor. Gyakran alkalmazott és egyértelműen a versenyt torzító eszköz a műszaki paraméterek túlzott részletezése, a szabványokban szereplő paramétereken messze túlmutató műszaki paraméterek alkalmazása, melyek technológiai eszközökkel is

konzerválják a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés piacán jelentős piaci erejű szolgáltató piacvezető pozícióját a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon.

Szintén ilyen jellegű eszköz lehet, hogy a bitfolyam hozzáférés esetén a szolgáltatás nyújtására kötelezett szolgáltató nem hajlandó azon a szinten átadni a bitfolyam forgalmat, amelyen azt a Jogosult Szolgáltató szeretné.

A megfelelően részletezett referenciaajánlat (103. §) készítésének kötelezettsége és az egyenlő elbánás (104. §) előírása képes gátat szabni ezen eszköz alkalmazásának.

Késleltetési taktikák

A nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erejűnek minősülő szolgáltató késleltetési taktikákkal megkísérli a szélessávú nagykereskedelmi hozzáférés szerződésének megkötését időben eltolni, halogatni, annak érdekében, hogy a vállalatcsoporthoz tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltató a lehető leghosszabb ideig élvezhesse az elsőként piacra lépésből származó előnyöket, illetve, hogy ily módon is visszafogja, akadályozza a versenytársak üzleti aktivitását.

A szerződések esetén a Jogosult Szolgáltatók számára gyakran írnak elő mennyiségi vállalási kötelezettségeket, amelyek nem teljesítése súlyos szankciókkal jár. (Induló szolgáltatás esetében, különösen egy újonnan piacra lépő szolgáltató esetén, igen nehéz megbízható becslést adni a szolgáltatás várható igénybevételéről.)

A rézhálózatról újgenerációs (optikai, esetleg más) hálózatra történő váltás során potenciális versenytorzító magatartásforma lehet, ha a Kötelezett Szolgáltató a vállalatcsoportjához tartozó és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő szolgáltató számára rövidebb idő alatt biztosítja az NGA hálózatokon nyújtott kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés nyújtásának lehetőségét.

A késleltetési taktikák ellen a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek (106. §) előírásai, valamint az átláthatóság (102. §) keretében szükséges információszolgáltatás módjára vonatkozó szabályok és az egyenlő elbánás (104. §) megfelelő részletezettségű kötelezettségének előírása nyújthatnak védelmet.

Alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségrontás

A piacvezető vállalatcsoport vagy annak nagykereskedelmi piacon működő tagja rosszabb minőségben, kedvezőtlenebb feltételekkel nyújthat szolgáltatásokat a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon tevékenykedő vállalatcsoporton kívüli cégeknek, mint a vállalatcsoporthoz tartozó szolgáltatónak. Ilyen eredményre vezet, ha a Kötelezett a forgalom átadásához a saját forgalom továbbítási paramétereinél gyengébb kapacitással bíró interfészt követel meg.

A minőségi diszkrimináció, mint lehetséges versenytorzító magatartás a nagykereskedelmi szolgáltatások esetén az egyenlő elbánás kötelezettség (104. §) segítségével orvosolható, amit az átláthatóság (102.§) keretében előírt vállalt szolgáltatás minőségi szintek és teljesítménymutatók kötelező nyilvánosságra hozása is támogat.

Stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók

A jelentős piaci erejűnek minősülő szolgáltató a saját hálózati topológiája és értékesítési rendszere szerint alakítja ki a hozzáférési pontokat és kapcsolódó termékeket, így az általa alkalmazott szabványok, műszaki és gazdasági paraméterek használatára (ennek következtében az esetek jelentős részében az üzleti tervek módosítására) kényszeríti az új belépőket, amivel jelentős veszteségeket tud okozni azoknak. Ez különös jelentőséget kap az újgenerációs hálózatok kiépítése kapcsán.

Az egyenlő elbánás (104. §) megoldást jelenthet a kötelezett által nyújtott termék átalakításából eredő jogosulti hátrányok leküzdésére, míg az elsősorban az átláthatóság (102. §) keretében kezelt migrációs szabályok a Jogosultak eddigi befektetéseit védve biztosíthatnak lehetőséget az új műszaki megoldások igénybevételére.

Az információk diszkriminatív felhasználása

A nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés nyújtására Kötelezett szolgáltató a kötelezettség teljesítése során releváns és érzékeny információkhoz juthat a szolgáltatást igénybe vevő vállalat kiskereskedelmi tevékenységéről (üzleti tervek, termékfejlesztés stb.), amelyeket aztán az utóbbi tudta és beleegyezése nélkül saját céljaira használhat fel.

Az egyenlő elbánás (104. §) kötelezettségen belül a „kínai fal” biztosításának az előírása és annak a Hatóság általi fokozott ellenőrzése kínál eszközt a versenytársakra hátrányos információk Kötelezett szervezeti egységein (különösen a hozzáférési és a kiskereskedelmi üzletág) belüli áramoltatásával szemben.

Árkapcsolás, csomagolás

A horizontális erőfölény átvitel szempontjából kiskereskedelmi szinten az jelenthet komoly szabályozói kihívást, ha a Kötelezett Szolgáltató piaci ereje lehetővé teszi, hogy a versenytárs által egyáltalán nem, vagy gazdaságosan nem előállítható árukapcsolt szolgáltatáscsomagokat állítson elő. Ez a versenykorlátozó magatartás úgy valósulhat meg, hogy a szolgáltatáscsomag igénybevételéhez szükséges hozzáférési elem a Kötelezett csomagjában foglalt hozzáférési elemhez képest annyival drágább, hogy az előfizetőnek nem éri meg ez a konstrukció.

Ezt a problémát a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos (106. §) és a költségalapú árak alkalmazása (108. §) kötelezettségek előírása kezelheti.

III.4.1.2.4. Összetett visszaélések

A versenyproblémák előidézésére alkalmas fentebb felsorolt eszközöket nagyon gyakran vegyesen alkalmazzák. Például hozzáférésmegtagadásra, késleltetésre vagy akár minőségrontásra hivatkozási alap lehet tervezési információk Jogosultakkal meg nem osztása, ugyanakkor az információk tőlük való részletes, határidős, kötbérterhes megkövetelése.

Ez esetben csak a megfelelő kötelezettségek párhuzamos alkalmazása jelenthet megoldást.

III.4.1.2.5. Megállapítások

Az érintett piacokat megvizsgálva megállapítottam, hogy a III.4.1.2.1.-III.4.1.2.4. pontokban ismertetett versenytorzító magatartások szabályozás híján felléphetnek az érintett piacokon. Ebből adódóan szükség van szabályozói intézkedések meghozatalára, illetve fenntartására, amelyek elősegítik a versenyt torzító hatások csökkentését, elősegítve ezzel a verseny kialakulását és a fogyasztói érdekek jobb érvényesülését.

III.4.2. Arányos és indokolt kötelezettségek értékelése

Minden, az Elnök által kirótt kötelezettségnek az Eht.-ban lefektetett általános célokat kell szolgálnia. Ezen felül a kötelezettségeknek a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak, azokkal arányosaknak kell lenniük⁴⁵. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a kötelezettségek:

- Indokoltak, tehát megfelelnek a probléma természetének.
- Arányosak, tehát megfelelnek a probléma súlyának.

A nagykereskedelmi piaci kötelezettségek kirovásakor a szabályozó fő célja, hogy a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon elősegítse a hatékony és fenntartható⁴⁶ piaci verseny kialakulását.

A nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés magyarországi piacára épülő kiskereskedelmi piac a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés piaca. A kiskereskedelmi piac jelenlegi struktúrájának, a nagykereskedelmi piaci kötelezettségek szempontjából fontosabb megállapításait az Indokolás I.7.1.1. pontjában részletesen ismertettem.

A fentiek alapján megállapítottam, hogy a Magyar Telekom, mint nagykereskedelmi szolgáltató képes a nagykereskedelmi piacon meglévő jelentős piaci erejét a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon érvényesíteni.

A fentiek alapján megállapítottam, hogy az Invitel, mint nagykereskedelmi szolgáltató képes a nagykereskedelmi piacon meglévő jelentős piaci erejét a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon érvényesíteni.

A fentiek alapján megállapítottam, hogy a UPC, mint nagykereskedelmi szolgáltató képes a nagykereskedelmi piacon meglévő jelentős piaci erejét a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon érvényesíteni.

Az Eht. XII. Fejezete lehetővé teszi az Elnök számára különböző kötelezettségek kirovását a jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra, meghatározott versenyproblémák esetén. Ezek a kötelezettségek a III.3. pontban kerültek felsorolásra.

---

⁴⁵ Eht. 52. §. (1),

⁴⁶ A fenntartható verseny azt jelenti, hogy a kiskereskedelmi piaci verseny akkor is fennmarad, ha a verseny kialakulását segítő nagykereskedelmi szintű aszimmetrikus szabályozás megszűnik. A gyakorlatban a fenntartható verseny az infrastruktúra-alapú verseny kialakulását jelenti, az alkalmazott kötelezettségeknek tehát hosszú távon az alternatív infrastruktúrák fejlődést kell ösztönözniük.

A lehetséges piactorzító magatartások vizsgálata során minden esetben megvizsgáltam (III.4.1.2.1.-III.4.1.2.3 pontok), hogy melyek azok az Eht.-ban meghatározott kötelezettségek, amelyek a leginkább képesek az adott piactorzító magatartásformák kezelésére/megelőzésére. A piactorzító magatartások és a szabályozási eszközök összerendelése látható a 19. táblázatban.

Piactorzító magatartás	Kezelésére/megelőzésére alkalmas kötelezettség
Hozzáférés megtagadása	Hozzáférési kötelezettség (Eht. 106. §)
Árdiszkrimináció	Egyenlő elbánás (Eht. 104. §), Költségalapúság (Eht. 108. §)
Túlzó árazás/keresztfinanszírozás	Költségalapúság (Eht. 106. §), Számviteli szétválasztás (Eht. 105. §)
Ragadozó/felfaló árazás	Költségalapúság (Eht. 108. §)
Az információ visszatartása	Átláthatóság (Eht. 102-103. §), Egyenlő elbánás (Eht. 104. §)
Indokolatlan előírások, követelmények	Átláthatóság (Eht. 102-103. §), Egyenlő elbánás (Eht. 104. §)
Késleltetési taktikák	Egyenlő elbánás (Eht. 104. §), Átláthatóság (Eht. 102-103. §), Hozzáférési kötelezettség előírásai (Eht. 106. §)
Alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségromlás	Egyenlő elbánás (Eht. 104. §), Átláthatóság (Eht. 102-103. §)
Stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók	Egyenlő elbánás (Eht. 104. §), Átláthatóság (Eht. 102-103. §)
Az információk diszkriminatív felhasználása	Egyenlő elbánás (Eht. 104. §)
Árkapcsolás, csomagolás	Hozzáférési kötelezettség (Eht. 106. §), Költségalapúság (Eht. 108. §)

19. táblázat: Piactorzító magatartásformák és a kezelésükre alkalmas kötelezettségek

A III.4.1. pontban elvégzett vizsgálatok alapján kiderült, hogy a felsorolt piactorzító magatartásformák szabályozás hiányában felmerülhetnek a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés azonosított piacain, valamint azonosításra kerültek azok a kötelezettségek, amelyek alkalmasak a piactorzító magatartásformák megelőzésére/kezelésére (tehát megfelelnek a probléma természetének). A 19. táblázatban felsorolt kötelezettségek tehát a feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokoltaknak tekinthetők, ezért kirovásuk indokolt.

A kötelezettségek meghatározása során részletesen vizsgáltam, hogy a felsorolt szabályozói eszközök milyen formában alkalmasak leginkább a feltárt versenyprobléma következményeinek – ti. a leírt versenytorzító magatartások lehetőségének – orvoslására.

III.4.2.1. Átláthatóság

Az Eht. 102. § alapján az Elnök határozatában átlátható működést biztosító kötelezettséget írhat elő a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára összekapcsolással, illetve hozzáféréssel kapcsolatban, és előírhatja a szolgáltató számára meghatározott információk nyilvánosságra hozatalát. Az Eht. 102-103. §-ai szerinti „átláthatóság” kötelezettség előírásának egyik alapvető célja, hogy a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott

nagykereskedelmi szolgáltatások bizonyos feltételei a Jogosult Szolgáltatók számára nyilvánosak, megismerhetők legyenek. Ugyanakkor az átláthatóság kötelezettségét minden esetben valamilyen más kötelezettséggel együtt célszerű kiszabni, így más kötelezettségek teljesítésének, illetve gyakorlati megvalósulásának eszközeként is szolgál.

Az átláthatóság a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés piacán elsősorban a jelentős piaci erejű szolgáltatók által nyújtott szolgáltatások részletes (szerződési) feltételeinek nyilvánosságra hozatalát jelentheti. Ez segít a lehetséges versenyellenes magatartásformák (elsősorban a nem árjellegű versenytorzító magatartásformák, így például információ visszatartása, indokolatlan előírások, késleltetési taktikák) megelőzésében, láthatóvá tételében; a Jogosult vagy esetleg még csak a piacra belépni szándékozó szolgáltatók számára is transzparens, a megalapozott üzleti tervezést lehetővé tevő, illetve segítő viszonyok alakulnak ki, amely ezen kötelezettség hiányában más eszközzel nem érhető el. Az átláthatóság ilyen értelemben a nyilvánosság és az ellenőrizhetőség eszközeként hatékonyan szolgálja a hálózati szerződéskötési kötelezettség megfelelő érvényesülését, visszatarthatja továbbá a Kötelezett Szolgáltatókat a hálózati szerződések körében a versenyellenes, egyoldalú, szolgáltatás-ellenszolgáltatás egyensúlyát kizáró szerződéses feltételek alkalmazásától. Mivel a felsorolt versenyellenes magatartásformák a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételének minden területén jelentkezhetnek, ezért az átláthatóság követelményének a hozzáféréssel kapcsolatos műszaki paraméterekre, a hálózati topológiára is vonatkoznia kell, beleértve a nagykereskedelmi szolgáltatás-hozzáférési pontok földrajzi helyét.

Emellett az átláthatóság támogatja az egyenlő elbánás kötelezettség teljesülését és ellenőrzését a Kötelezettek által saját részlegük számára és a Jogosultak számára nyújtott szolgáltatások jellemzőinek nyilvánosságra hozatalán keresztül. A nyilvánosságra hozatal nemcsak a Jogosult Szolgáltató és a saját üzletág viszonylatában támogatja az egyenlő elbánást, de képes megakadályozni annak a lehetőségét is, hogy egy Kötelezett Szolgáltató a különböző Jogosult Szolgáltatókkal különböző feltételek mellett vagy különböző díjakon kössön hálózati szerződéseket, előnyben részesítve vagy hátrányba hozva ezzel egyes versenytársakat a piacon.

Az átláthatóság követelményébe a tartalmi és formai előírásoknak megfelelő referenciaajánlatoknak az erre kötelezett szolgáltatók részéről történő publikálásának kötelezettsége is beletartozhat, mivel az Eht. 103. § (1) bekezdése értelmében a Hatóság az átláthatóság biztosítása érdekében többek között előírhatja a határozatában foglaltaknak megfelelő bontású és részletezettségű referenciaajánlat készítését, a nyilvánosságra hozandó adatok körét és a nyilvánosságra hozatal módját. Az átláthatóság előírása a referenciaajánlat tételi kötelezettség által az említett versenyproblémából származó esetleges piactorzító magatartások közül megfelelően képes kezelni a nem árjellegű problémák jelentős részét, valamint az árjellegű lehetséges problémák közül az árdiszkriminációs magatartást.

A referenciaajánlat készítésére kötelezett szolgáltatók az Eht. 103. § (3) bekezdése alapján a referenciaajánlatához annak hatálya alatt kötve vannak bármely Jogosult Szolgáltatóval szemben, attól hálózati szerződéseikben még a Jogosult Szolgáltató beleegyezésével sem térhetnek el. Ennek megfelelően a referenciaajánlat közzétételével elérhető, hogy a Kötelezett Szolgáltatók a nagykereskedelmi szélessávú hozzáféréssel kapcsolatban

létrejövő jogviszonyok esetében valamennyi lényeges szerződéses ajánlati feltételt a kötelező hatósági jóváhagyás következtében úgy határozzanak meg, hogy azzal a Jogosult Szolgáltatók piacra lépését indokolatlanul ne akadályozzák vagy nehezítsék, azaz az azonosított piaci problémát ne tarthassák fenn. A nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés esetében a Közeli bitfolyam hozzáférés nagykereskedelmi szolgáltatás esetében elengedhetetlen az átláthatóság kötelezettsége körében a referenciaajánlatkészítési kötelezettség kiszabása illetve fenntartása, mivel ezen szolgáltatás esetében a bonyolult műszaki, közgazdasági és jogi feltételrendszer elemei közül számos elem Kötelezett Szolgáltató általi – erőfölényéből adódó – egyoldalú meghatározása önmagában alkalmas arra, hogy a piacon a versenyt nehezítse, vagy ellehetetlenítse. A piaci szereplők közötti aszimmetriát ezért elsősorban az Elnök által előzetesen jóváhagyott referenciaajánlat tudja biztosítani, amely többek között a Jogosult Szolgáltatók jelzései alapján olyan jogi, közgazdasági és műszaki feltételrendszer egységes alkalmazását teszi kötelezővé a Kötelezett Szolgáltatók számára, amely kizárja részükről az azonosított piaci problémák fenntartását, így elsősorban az információ visszatartását, és az indokolatlan előírások, követelmények meghatározását.

Az NHH Tanácsa a DH-23398-30/2007. határozattal lezárt második piacelemzés során is kiróta az átláthatóság kötelezettségét, a fentiekben elvégzett vizsgálatok pedig azt támasztják alá, hogy az erőfölény és az abból fakadó lehetséges piactorzító magatartások továbbra is indokoltá teszik ezen kötelezettség fenntartását.

A lehetséges piactorzító magatartásformák vizsgálata alapján tehát úgy értékeltem, hogy az országos, valamint a közeli bitfolyam hozzáférés esetében minden szerződési feltételt illetően indokolt és arányos az átláthatóság kötelezettség fenntartása a rendelkező részben meghatározott módosításokkal, ezenfelül, a közeli bitfolyam hozzáférés esetében arányos és indokolt a referenciaajánlat-készítési kötelezettség fenntartása a rendelkező részben meghatározott módosításokkal, mert azt a szolgáltatás műszaki specifikációi, illetve az alkalmazható szerződési feltételek bonyolultsága indokolják.

Az országos bitfolyam hozzáféréssel kapcsolatos átláthatóság esetében nem történt érdemi módosulás a korábbi határozathoz képest az átláthatóság keretében nyilvánosságra hozandó információk körében. Lényeges módosulás a szolgáltatás tartalmában (korábban országos IP-bitfolyam hozzáférés szolgáltatás, jelen határozatban országos bitfolyam hozzáférés) történt, ez azonban a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek tartalmának változásával függ össze (bővebben lásd a hozzáférési kötelezettség indokolásánál).

A közeli bitfolyam hozzáféréssel kapcsolatos átláthatóság esetében az egyértelműség biztosítása érdekében megváltozott a kötelezettség kezelési módja a DH-23398-30/2007. határozathoz képest. Az előző határozat a helyi bitfolyam hozzáférés esetében az átláthatóság kötelezettség keretében előírt referenciaajánlat készítési kötelezettség részletes tartalmát a Tanács a DH-26600-25/2007 ügyszámú határozatra való hivatkozással határozta meg. Jelen határozat az egyértelműség biztosítása érdekében magában foglalja a Közeli bitfolyam hozzáféréssel kapcsolatos referenciaajánlat-készítési kötelezettség részletes tartalmát.

Továbbá a jelen határozatban új referenciaajánlat készítésére kötelezem a Kötelezett Szolgáltatókat, a következő okok miatt:

- Az Európai Bizottság 2007/879/EC Ajánlása értelmében megváltozott a korábbi, 12. sz. piac tartalma.
- A piacmeghatározás és piacelemzés eredményeként bővült a piac kiterjedése, módosult a szabályozott szolgáltatások köre.
- A korábbi referenciaajánlatok tárgyi hatálya az új technológiák, az újgenerációs hálózatok megjelenése, valamint a piacelemzés eredményeként meghatározott piac szolgáltatásainak korábbitól eltérő tartalma következtében jelentős mértékben változik, bővül.
- Az összetett műszaki tartalom miatt szükséges a közeli bitfolyam hozzáférés feltételrendszerének referenciaajánlatban történő rögzítése
- Az új technológiák megjelenésével még összetettebbé válik a műszaki tartalom, ami szükségessé teszi a feltételrendszer ennek megfelelő átalakítását.
- A jelen határozatban előírt új szabályok referenciaajánlatban való érvényesítésének követelménye is az új referenciaajánlat készítésére vonatkozó kötelezés kiadását indokolja.

A közeli bitfolyam hozzáféréssel kapcsolatban lényeges módosulás történt a szolgáltatás tartalmában (korábban helyi bitfolyam hozzáférési szolgáltatás, jelen határozatban közeli bitfolyam hozzáférés), ez azonban a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek tartalmának változásával függ össze (bővebben lásd a hozzáférési kötelezettség indokolásánál).

Az előző határozathoz képest bővült a közeli bitfolyam hozzáféréssel kapcsolatosan előírt minőségi paraméterek köre a transzport minőségi jellemzőkre vonatkozó előírásokkal. Erre a minőségi diszkrimináció, mint lehetséges piactorzító magatartás hatékonyabb kezelése érdekében volt szükség. A kötelezettség végrehajtásával kapcsolatos szabályozói tapasztalatok is alátámasztják a bővítés szükségességét.

A kötelezettség teljesítése nem jelent aránytalan terhet egyik szolgáltató esetén sem, mivel referenciaajánlatot az érintett jelentős piaci erejű szolgáltatók eddig is készítettek, azaz ez az előírás egy korábbi ajánlat aktualizálást igényli. Az Országos bitfolyam hozzáféréssel kapcsolatos paraméterek nyilvánosságra hozatala esetében hasonlóan egy korábbi ajánlat aktualizálásáról van szó.

III.4.2.2. Egyenlő elbánás

Az egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettség a jelentős piaci erejű szolgáltatókat visszatarthatja egyes versenyellenes magatartásformák alkalmazásától. A nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés esetében az egyenlő elbánás elsősorban azt jelenti, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltatók nem tesznek különbséget a szélessávú hozzáférés igénybevevői között a szolgáltatás ellenértéke és igénybevételeinek feltételei tekintetében. Az egyenlő elbánás egyrészt a lényegét tekintve azonos szolgáltatásokat nyújtó más szolgáltatók esetében azonos feltételek alkalmazását követeli meg a jelentős piaci erejű szolgáltatótól (Eht. 104. § (2) a). Másrészt pedig más szolgáltatók és a jelentős piaci erejű szolgáltató saját, illetve bármely általa irányított más szolgáltató szolgáltatásai viszonyában követeli meg

a diszkriminációmentességet. Ebben az esetben a jelentős piaci erejű szolgáltatónak legalább ugyanolyan feltételeket – többek között minőségben, nyújtott információk tekintetében – kell nyújtania más szolgáltatók számára, mint amilyeneket saját, illetve bármely általa irányított más szolgáltató számára kínál (Eht. 104. § (2) b).

Az első kitétel (Eht. 104. § (2) a) tehát a Kötelezett Szolgáltató és a tőle elkülönült társszolgáltatók viszonylatát rendezi, azaz a jelentős piaci erejű szolgáltató ezen a csoporton belül nem tehet indokolatlan különbséget lényeges feltételek tekintetében.

A második kitétel (Eht. 104. § (2) b) pedig arra az esetre vonatkozik, amikor a Kötelezett Szolgáltató vertikálisan integrált, rendelkezik kiskereskedelmi részleggel és így a lényeges feltételeket illetően a társszolgáltatókat legalább úgy kell kezelnie (de csoporton belül az első kitétel változatlanul érvényes), mint a saját kiskereskedelmi részlegét.

Az egyenlő elbánás megsértésének minősül különösen – az Eht. 104. § (3) bekezdésben foglaltaknak megfelelően – ha a jelentős piaci erejű szolgáltató

- a hálózati szolgáltatás (jelen esetben a szélessávú hozzáférés) nyújtását indokolatlanul olyan műszaki feltételekhez köti, amelyek teljesítésére csak egyetlen vagy kevés szolgáltató képes;
- a hálózati szolgáltatás ellenértékének megállapításakor olyan árazási feltételeket – ideértve a forgalom után számított árkedvezményt – állapít meg, amelyek alkalmazásával a legkedvezőbb feltételek csak egy vagy kevés számú szolgáltató számára válnak elérhetővé.

Az egyenlő elbánás a korábban vizsgált piactorzító magatartásformák közül megfelelően képes kezelni a nem árjellegű versenyproblémák nagy részét: késleltetési taktikák, információ visszatartás, indokolatlan előírások, alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségrontás, információk diszkriminatív felhasználása, stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók, valamint az árjellegű versenyproblémák közül az árdiszkriminációt.

Az egyenlő elbánás, mint kötelezettség tehát megfelel a probléma jellegének, hiszen visszatartja a nagykereskedelmi szolgáltatókat attól, hogy jelentős piaci erejüket kihasználva megemeljék díjaikat, illetve a szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatók kárára megváltoztassák a szolgáltatás igénybevételének feltételeit.

Az NHH Tanácsa a DH-23398-30/2007. határozattal lezárt második piacelemzés során is kiróta az átláthatóság kötelezettségét, a fentiekben elvégzett vizsgálatok pedig azt támasztják alá, hogy az erőfölény és az abból fakadó lehetséges piactorzító magatartások továbbra is indokoltá teszik ezen kötelezettség fenntartását, hiszen ennek hiányában a Kötelezett Szolgáltatók részéről fennállhat a lehetőség a Jogosultakkal szemben nagymértékben differenciált feltételek alkalmazására. Ebben az esetben előfordulhat, hogy a Kötelezett Szolgáltató esetében a saját kiskereskedelmi szolgáltatója lényegesen előnyösebb feltételekkel szembesül, mint a többi Jogosult. A kötelezettség fenntartása megelőzheti, hogy kevés Jogosult jóval kedvezőbb feltételek mellett vegyen igénybe nagykereskedelmi szolgáltatást, mint az esetlegesen kisebb mérettel rendelkező nagykereskedelmi szolgáltatást igénybevevők.

A lehetséges piactorzító magatartásformák vizsgálata alapján tehát úgy értékeltem, hogy a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés piacához tartozó szolgáltatások igénybevételi feltételeit illetően indokolt és arányos az egyenlő elbánás kötelezettség fenntartása.

Az előző határozathoz képest a kötelezettség tartalmában a következő módosulások történtek. Pontosítottam az egyenlő elbánás kapcsán a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásának lényegesebb elemeit összefoglaló felsorolást. Bár tartalmilag eddig is beletartozott a szerződésmódosítás kapcsán biztosított diszkriminációmentesség az egyenlő elbánás által érintett kritériumok körébe, a hálózatok fejlesztése hangsúlyossá teszi a migrációs folyamatok terén az egyenlő elbánás biztosítását. Ezért külön kiemelésre került, hogy a Kötelezetteknek biztosítaniuk kell az egyenlő elbánást a szerződésmódosítások esetében is.

Az egyenlő elbánás elvének teljesülése érdekében fontosnak tartottam annak az előírását, hogy a Kötelezett által a Jogosult Szolgáltatók felé vállalt minőségi feltételek nem lehetnek rosszabbak, mint amelyeket a Kötelezett a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő saját kiskereskedelmi szolgáltatására alkalmaz.

Pontosítottam továbbá az egyenlő elbánás megsértésének különös eseteit részletező felsorolást. Fontosnak tartottam annak az elvárásnak az erőteljesebb megjelenítését a kötelezettségek között, hogy ha valamely új szolgáltatás még nem jelent meg a nagykereskedelmi szerződési feltételek között, akkor az erre épülő, ezeknek megfeleltethető kiskereskedelmi szolgáltatást a Kötelezett saját kiskereskedelmi értékesítésében sem kínálhatja.

Bár az előző határozathoz képest módosítást nem jelentett a rendelkező részben, mivel tartalmilag eddig is megtalálható volt benne, sőt az Eht. 104. § (3) b) pontja közvetlenül is tiltja ezt a magatartásformát, a piaci tapasztalatok alapján elvi élel szükségesnek tartom leszögezni, hogy az egyenlő elbánás elvét sérti az a kereskedelmi gyakorlat, amikor a jelentős piaci erejű szolgáltató az adott nagykereskedelmi szolgáltatás tekintetében olyan mennyiségi kedvezményeket alkalmaz, amelyet általában csak a legnagyobb Jogosult Szolgáltatók, különösen pedig saját kiskereskedelmi szolgáltatója képes a leginkább kihasználni.

III.4.2.3. Költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége

Az Eht. 108. §-a lehetővé teszi az Elnök számára költségalapúsággal kapcsolatos kötelezettségek előírását az összekapcsolási vagy hozzáférési szolgáltatások tekintetében, amennyiben a piacelemzés a hatékony verseny hiányát tárta fel és ennek következtében kötelezettségek híján az érintett szolgáltatók indokolatlanul magas díjakat vagy árprést alkalmazhatnak. Ez a szabályozási lehetőség a gyakorlatban különböző árszabályozási eszközök és költségelszámolási kötelezettségek alkalmazását jelenti.

A költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség a korábban vizsgált piactorzító magatartásformák közül megfelelően képes kezelni az árjellegű versenyproblémákat – árdiszkrimináció, túlzott árazás/keresztfinanszírozás, ragadozó/felfaló árazás – valamint a nem árjellegű versenyproblémák közül az árukapcsolást/csomagolást.

A szigorú költségalapú árszabályozás alkalmazása alapvetően azon infrastruktúra elemek hozzáférési szolgáltatásainál lehet indokolt, amelyek megkettőzésére nincs reális esély az elemzés előretekintő időtávja alatt, illetve amelynek megkettőzése gazdasági szempontból nem életképes beruházás. Megállapítottam, hogy a csak hosszú távon (illetve esetleg még hosszú távon sem) megkettőzhetőnek ítélt infrastruktúrához való hozzáférés esetén egy alkalmas költségmodell számításain alapuló szabályozott ár alkalmazása indokolt. Álláspontom szerint a közeli bitfolyam hozzáféréshez szükséges infrastruktúra ilyennek tekinthető.

A fentiek alapján az érintett piacokon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókat, költségalapú közeli bitfolyam hozzáférés nyújtására kötelezem, amely költségalapú ár kiszámításánál a szolgáltatók LRIC költségszámítási módszertant kötelesek alkalmazni.

A közeli bitfolyam hozzáférés esetében kötelezettségként előírt LRIC módszer alkalmazásával kialakított költségalapú nagykereskedelmi ár (amely magában foglalja a befektetett tőke piaci kockázatnak megfelelő megtérülését is) a közgazdasági elmélet szerint megfelel annak az árnak, amely tökéletes verseny esetén hosszú távon kialakulna.

A kompetitív árszint meghatározásához nemzetközileg elismert és alkalmazott módszer a hosszú távú növekményi költségszámítás (LRIC), amely meghatározott közgazdasági alapelvekre épül. A módszertan lépéseire az Európai Közöségi dokumentumok is tartalmazznak előírásokat, ugyanakkor egy-egy országon belül a megvalósítás konkrét részleteit a nemzeti hatóságok feladata szabályozni.

A jelen határozatban foglalt TD-LRIC költségmodell alapján kialakított és az Elnök által jóváhagyott kompetitív díj lehetővé teszi, hogy a Kötelezett Szolgáltatóval hálózati hozzáférési jogviszonyra lépő Jogosult Szolgáltató olyan versenyképes áron vegyen igénybe nagykereskedelmi szolgáltatásokat a Kötelezett Szolgáltatótól, amely egyszerre biztosítja a Kötelezett Szolgáltató felmerülő költségeinek megtérülését, és a verseny folytán a kiskereskedelmi árak versenyárhoz való közeledését.

Jelen határozat úgy rendelkezik, hogy a közeli bitfolyam hozzáférés esetében a LRIC költségszámítási módszer alkalmazásának kötelezettségét a Kötelezett Szolgáltatók a 4. számú, a „Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)” nagykereskedelmi piacra vonatkozó határozat előírásainak megfelelően, egységes szerkezetben, egy modellel kötelesek jóváhagyásra benyújtani. Ennek indoka, hogy a két piacon a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott szolgáltatások között nagymértékű azonosság és összefüggés van a szolgáltatások által használt eszközök és tevékenységek tekintetében. Ennek alapján a két piacon önálló, külön-külön felépített LRIC modell előírása ésszerűtlen, indokolatlan terhet ró a Kötelezett Szolgáltatókra, és megnövelné a beadványok auditálási igényét. Jelen piacon ésszerűtlenné teszi továbbá az önálló modell építését az a tény is, hogy ezen a piacon mindössze egy önálló szolgáltatás (közeli bitfolyam hozzáférés) díjait kell költségalapon megállapítani. Ennek megfelelően a kötelezettség arányos és indokolt keretek közt tartása, továbbá a modellek szakmai-logikai egységének megőrzése érdekében úgy rendelkeztem, hogy a jelen és a 4. piacon a "költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége" kötelezettséggel előírt díjakat egy (ugyanazon) modell alapján kell meghatározni és a Hatósághoz jóváhagyásra benyújtani.

Megállapítottam továbbá, hogy a kötelezettség teljesítése nem jelent aránytalan terhet egyik szolgáltató esetén sem, mivel TD-LRIC költségmodellt az érintett szolgáltatók eddig is készítették, annak alkalmazásában gyakorlatuk van, így annak további alkalmazása nem jelent érdemi többletterhet.

A DH-26600-25/2007. határozat I. mellékletében foglaltakhoz képest a közeli bitfolyam hozzáférésre vonatkozóan alkalmazandó – a 4. számú, a "Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)" nagykereskedelmi piacról szóló HF/23144-2/2010. sz. határozat I. számú mellékletében meghatározott – LRIC költségszámítási módszer előírásai több helyen módosultak, illetve aktualizálásra kerültek. A módszertani változások indokolását a 4. számú, a "Nagykereskedelmi hozzáférés a helyhez kötött hálózat (fizikai) infrastruktúrájához (beleértve a részleges vagy teljes átengedést)" nagykereskedelmi piacról szóló HF/23144-2/2010. sz. határozat tartalmazza.

Az országos bitfolyam hozzáférés esetén a szigorú (FDC, illetve LRIC bázisú) költségalapú árak alkalmazásának kötelezettsége nem indokolt, mivel a szolgáltatás nyújtásához szükséges több infrastrukturális elemmel (a gerinc- és a felhordó hálózat részei) az új szolgáltatók is rendelkeznek, az tehát nemcsak hogy megkettőzhető, hanem a megkettőzés már több – elsősorban a gerinchálózatot érintő – esetben meg is valósult. A hozzáférési szakasz reálisan nem megkettőzhető infrastruktúrát jelentő helyi hurok „részét” (a részleges átengedés LRIC alapú árszabályozásán keresztül), annak átengedési kötelezettségét a 4/2007-es piacról szóló határozat pedig már tartalmazza.

A verseny élénkítése, a piacra lépés megkönnyítése érdekében ugyanakkor indokolt az Országos bitfolyam hozzáférés nyújtására vonatkozó kötelezettség mellett a „retail minus” árképzési módszer (azaz a kiskereskedelmi árakból származtatott, egy árréssel csökkentett nagykereskedelmi ár) alkalmazásának előírása.

Az Eht. 108. § (1) bekezdés b) pontja alapján a Hatóság a hatékonyság és a fenntartható verseny előmozdítása, valamint a fogyasztói előnyök érvényesítése érdekében – amennyiben a piacelemzés megállapítása szerint a hatékony verseny hiánya azt eredményezheti, hogy az érintett szolgáltató indokolatlanul magas díjakat, vagy árprést alkalmazhat – a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára egyes összekapcsolási, illetve hozzáférési szolgáltatások tekintetében meghatározott költségszámítási és díjképzési módszer alkalmazására, illetve a díjak ellenőrizhetőségére vonatkozó kötelezettséget írhat elő. A díjképzési módszer részleteit jelen határozat rendelkező részének I. számú melléklete tartalmazza.

A retail minus árazás melletti alapvető érv, hogy széles és folyamatosan változó portfóliójú szolgáltatási piacon, ahol a szolgáltatás terjedésével és ismertségével párhuzamosan az egységköltségek csökkennek és ennek megfelelően a végfelhasználói árak is mérséklődnek, igen nagy a veszélye annak, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatás alapját jelentő nagykereskedelmi szolgáltatás árának magasán tartásával a jelentős piaci erejű szolgáltató árprést tud okozni, kiszorítva ezzel a versenytárs szolgáltatókat, illetve teljesen megakadályozza a versenytársak kiskereskedelmi piacra való belépését. Ilyen esetben az utólagos árprés vizsgálat és az ahhoz tartozó szankciók nem megfelelőek, mivel a versenytárs szolgáltatók számára a jelentős piaci erejű szolgáltató utólagos, akár évekkel

későbbi bírságolása nem jelent gyógyírt az elvesztett piaci lehetőségek okozta gazdasági veszteségre, másrészt a kiskereskedelmi piac fejlődése leképezi a nagykereskedelmi piac jelentős piaci erejű szolgáltató által uralt domináns jellegét, hosszú távon is megnehezítve ezzel a verseny kialakulását. A retail minus szabályozás ugyanakkor képes megelőzni a leírt árprésses helyzet kialakulását és ezáltal biztosítani, hogy a jogosult szolgáltatók – amennyiben megfelelően hatékonyan működnek – belépjenek a kiskereskedelmi piacra, és hogy ott versenyképes ajánlatokkal tartósan is jelen lehessenek. Az országos bitfolyam hozzáférési szolgáltatás árának meghatározása során előírt retail minus árszabályozás alapvető célja ennek megfelelően az, hogy a nagykereskedelmi országos szintű bitfolyam hozzáférési szolgáltatás igénybevételével a jogosult szolgáltatók képesek legyenek tartósan jelen lenni a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés piacán. Ugyanakkor a retail minus árazás képes kezelni - a végfelhasználók körében egyre népszerűbb és a kiskereskedelmi piacon domináns ajánlattípusként megjelenő - komplex szolgáltatás keretében nyújtott szélessávú hozzáférés nagykereskedelmi árának konzisztens meghatározását, így akadályozva meg az indokolatlan keresztfinanszírozásban megtestesülő erőfölény átvitelt.

A retail minus árazás melletti további érv, hogy folyamatosan új technológiai fejlesztéseket beépítő szolgáltatásról lévén szó, a teljes költségmodellezés olyan új területek költségviszonyainak felmérését igényelheti, amelyek esetén gyorsan változó méret- és választékgazdaságossági hatások érvényesülnek, és amelyek így igen nehezen ragadhatóak meg egy alkalmas költségmodellben.

A retail minus árak alkalmazása alatt az adott földrajzi piacon Kötelezett Szolgáltató azon kötelezettsége értendő, hogy a nagykereskedelmi árat a kiskereskedelmi árból - amely nem a szolgáltatás adott időpontban a kiskereskedelmi szerződési feltételek között meghirdetett listaárát, hanem egy időszak alatti átlagos értékesítési árat jelenti az I. mellékletben részletezett módon - származtatva köteles kialakítani, a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges, nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő belső szolgáltatások költségeinek figyelembevételével. Az Elnök az árak meghatározását ellenőrzi, ahhoz a Kötelezett Szolgáltatóktól részletes költségkalkulációt kér, és a nagykereskedelmi árak jóváhagyása során a költségszámításban foglaltaktól indokolt esetben eltérhet.

A retail minus árazás kialakításánál nemcsak a Kötelezett Szolgáltató, hanem – amennyiben ilyen létezik – az irányítása alatt álló kiskereskedelmi szolgáltató átlagos értékesítési árat és kiskereskedelmi költségeit is figyelembe kell venni. A Kötelezett Szolgáltató irányítása alatt álló szolgáltató kiskereskedelmi adatainak bevonását a számításba alapvetően az indokolja, hogy a piaci áralakulásról és abban a Kötelezett Szolgáltató, mint vállalatcsoport tevékenységéről csak így kaphatunk teljes képet. A Kötelezett Szolgáltató irányítása alatt álló szolgáltató kiskereskedelmi árainak figyelmen kívül hagyásával kialakított retail minus árazás esetén előfordulhatna az a helyzet, hogy a szabályozott nagykereskedelmi ár az indokoltnál magasabb lenne, és a Kötelezett Szolgáltató az irányítása alatt álló kiskereskedelmi szolgáltató által alkalmazott alacsony előfizetői ára révén okozna árprésses helyzetet a kiskereskedelmi piac többi szereplője számára.

Az árrés (azaz a „minus”) kialakításánál figyelembe vett, a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához az országos bitfolyam hozzáféréseken felüli – I. mellékletben részletezett – tevékenységek költségei eltérhetnek a Kötelezett Szolgáltatót, az irányítása alatt álló kiskereskedelmi szolgáltatót, valamint a Jogosult Szolgáltatókat illetően.

A releváns kiskereskedelmi költségek figyelembevételkor az Elnök alapvetően a Kötelezett Szolgáltató, illetve az irányítása alatt álló kiskereskedelmi szélessávú hozzáférést nyújtó szolgáltató költségadataiból indul ki, de az adott kiskereskedelmi piacon legnagyobb részesedéssel rendelkező társszolgáltatók releváns költségadatait is figyelembe veszi. Amennyiben a Jogosult Szolgáltatók benyújtott kiskereskedelmi költségadatai jelentősen eltérnek a Kötelezett Szolgáltató költségadataitól, az Elnök megvizsgálja, hogy az eltérés közgazdaságilag indokolt-e, és a vizsgálat alapján a Kötelezett Szolgáltató költségadataiból egyértelműen nem következő árrést is meghatározhat. Ezt alapvetően a retail minus árszabályozás már említett alapvető célja indokolja, azaz hogy a nagykereskedelmi országos bitfolyam hozzáférés igénybevételével a Jogosult Szolgáltatók – amennyiben megfelelően hatékonyan működnek – képesek legyenek tartósan jelen lenni a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés piacán.

Az ármegállapítás során a hatékony Jogosult Szolgáltatók költségeit kell figyelembe venni. Nem minden esetben egyértelmű, hogy az adott piacon mely szolgáltatót (szolgáltatókat) kell „hatékonyak” tekinteni, az inkumbenst, vagy az alternatívokat. A szabályozási szakirodalomban uralkodó az az álláspont, hogy az inkumbens szolgáltató olyan, méret- és választékgazdaságosságból eredő előnyökkel rendelkezik, ami miatt egy hatékony, de kisméretű alternatív szolgáltató nem képes vele versenyezni. Az érvelés szerint a szabályozó meghatározhat olyan, az inkumbens számára szükségesnél nagyobb mértékű árrést, ami megfelelő az alternatív számára, a dinamikus hatékonyság szempontját figyelembe véve. Ekkor a verseny élénkítése és az ebből származó, hosszabb távon jelentkező hasznok figyelembe vétele indokolja a leghatékonyabb szolgáltatóénál (inkumbensénél) magasabb költségek elismerését.

A Tanács a DH-23398-30/2007. számú határozattal lezárt második piacelemzés során is kirotta ezen kötelezettséget. A kötelezettség tartalma, azaz a retail-minus árképzés lényege ehhez képest változatlan maradt, ugyanakkor a kötelezettség részletszabályai több esetben módosultak. Ennek oka, hogy az előző határozat meghozatala óta benyújtott költségmodellek elbírálása során felgyűlt tapasztalatok szükségessé tettek módosításokat, valamint pontosításokat.

Ezek a módosítások és pontosítások főként arra irányulnak, hogy az eljárás egyszerűbb, minden szereplő, de főleg a Jogosult Szolgáltatók által jobban kezelhető, átlátható legyen, ugyanis az előző határozat meghozatala óta felgyülemlett piacfelügyeleti tapasztalatok és szolgáltatói visszajelzések szerint a kötelezettség alkalmazásával kapcsolatban ez jelenti a fő problémát. Ezzel egyidejűleg a módszertani melléklet szövegezése is egyértelműbbé, átláthatóbbá vált, a szövegbeli redundanciák kiiktatásra kerültek.

A korábbi szabályozás szerint bár a megállapított ár maximált ár volt, bizonyos kivételes esetekben mégis lehetőség nyílt ezen árnál magasabb ár alkalmazására, ami a Jogosult és a Kötelezett Szolgáltatók között számos eltérő helyzetértékelésre, félreértésre, vitára adott alkalmat. Az új szabályozásban megszűnik a megállapított maximált ár átlagárként való értelmezhetősége, a maximált ár valós árplafonként fog funkcionálni, ami fölé semmilyen körülmények között sem mehet az adott országos bitfolyam hozzáférés ára. Ez természetesen nem jelenti, hogy a Kötelezett Szolgáltató ne nyújthatna nagykereskedelmi árkedvezményeket, amennyiben nagykereskedelmi költségviszonyai ezt lehetővé teszik. A sávós kedvezményekre vonatkozó szabályozás továbbra is megmarad, hiszen ennek

hiányában a nyújtott kedvezmények rendszere kevésbé átláthatóvá és ezáltal az egyenlő elbánás elvét könnyen megsértővé válhatna. Az ilyen nagykereskedelmi árkedvezményes konstrukciókkal összefüggésben sem kerülhet sor azonban semmilyen esetben a megállapítottnál magasabb ár alkalmazására.

A korábbinál egyértelműbben került megfogalmazásra, hogy a hozzáférési kötelezettség különböző eseteiben milyen árszabályozási módszer alkalmazandó, ugyanis a piaci szereplők visszajelzései alapján ez is számos félreértés forrásául szolgált. Ennek megfelelően egyértelműen beazonosításra és elkülönítésre kerültek azok az esetek, amikor a Kötelezett Szolgáltató egy meglevő kiskereskedelmi szolgáltatásával egyező, meglevő kiskereskedelmi szolgáltatásaitól eltérő, illetve ezeken kívül eső – tehát jelen határozat által nem szabályozott feltételek mellett nyújt nagykereskedelmi szolgáltatást. Megszüntetésre kerültek azok a szabályok, amelyek lehetőséget adtak a Kötelezett Szolgáltatóknak, hogy bizonyos esetekben az általános szabályoktól eltérhessenek a Jogosult Szolgáltatók igényeinek kielégítése során (forgalomfüggő/forgalomfüggetlen szolgáltatások egymással való helyettesítése).

A rögzített idejű szerződések határozatlan idejű továbbélésével kapcsolatban lényegében a korábbi retail minus ármegállapító határozatokban kialakított gyakorlat került megerősítésre. A kötelezettség megfogalmazása és teljesítésének ellenőrizhetősége azonban itt is egyértelműbbé vált azzal, hogy az ilyen esetek nagykereskedelmi árát az ugyanilyen esetek kiskereskedelmi árából kell levezetni. A módosítás oka, hogy a kialakult kötelezett szolgáltatói kiskereskedelmi gyakorlat a határozatlan idővel továbbélő szerződések esetén nem egységes, ezért az egyenlő elbánás követelményének minél hatékonyabb érvényesítése érdekében önállóan kell azonosítani a határozatlan idővel továbbélő szerződésekre vonatkozó kiskereskedelmi árát, amelyből a nagykereskedelmi árát képezi a Hatóság. Ezen áralkalmazás továbbá azért is indokolt, mert az így kialakuló ár várhatóan a minden más paraméterében azonos határozott idejű és határozatlan idejű szolgáltatás megállapított ára között fog elhelyezkedni, hiszen a továbbélő szerződések esetén már nem jelentkeznek a szolgáltatásnyújtás megkezdésével kapcsolatos költségek.

Új pontként került be a szabályozásba az az eset, amikor a Kötelezett Szolgáltatónak új kiskereskedelmi értékesítés hiányában kell a nagykereskedelmi árát megállapítania. A gyakorlat azt mutatja ugyanis, hogy ilyen eset kisebb szolgáltató vagy kisebb díjcsomag vonatkozásában könnyen előfordulhat. Ebben az esetben a Kötelezett Szolgáltatónak a meglevő, „rég” szerződésállománya bevételi és volumenadatai alapján kell a nagykereskedelmi árát megállapítania.

Ugyancsak a gyakorlati tapasztalatok alapján került új pontként megfogalmazásra annak szabályozása, hogy mi a teendő megszűnő kiskereskedelmi szolgáltatások esetén. A szabályozás fő célja, hogy egyrészt kellő rugalmassággal lehetővé tegye a Kötelezett Szolgáltató számára egyes kiskereskedelmi szolgáltatásainak kivezetését a piacról, másrészt ezzel kapcsolatban a szükséges átláthatóságot és felkészülési időt biztosítsa a Jogosult Szolgáltatók számára.

A csupasz nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés szabályozásának módosítása azért vált szükségessé, mert a korábbi szabályozás technológiafüggő módon a DSL technológia vonatkozásában fogalmazott meg szabályokat. A technológiai fejlődés azonban a

szélessávú hozzáférés technológiai kereteit kitágította, így olyan szabályozásra van szükség, amely technológiaszemleges módon vonatkozik a csupasz nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés ármeghatározására. Ez a szabály természetesen közgazdasági tartalmában nem különbözik a korábbi szabályozástól, így a DSL technológia vonatkozásában a korábbival egyező módon értelmezendő.

A fentiek alapján jelen határozatban előírt árszabályozás (a jelen határozatban meghatározott más kötelezettségekkel együtt) megfelelő eszköz a feltárt piaci probléma (és az általa okozott versenytorzítás, azaz a túlzó árazás lehetősége) orvoslására.

III.4.2.4. Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek

Az Eht. lehetőséget teremt az Elnök számára, hogy hozzáféréssel és összekapcsolással, (valamint közös eszközhasználattal, illetve helymegosztással) kapcsolatos kötelezettségeket írjon elő a jelentős piaci erejű szolgáltatók számára.

Ennek keretében az Elnök többek között hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítását, továbbá az ehhez kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítását írhatja elő.

Ilyen kötelezettséget az Elnök különösen akkor írhat elő, ha a hozzáférés megtagadása, a korábbi hozzáférés visszavonása vagy hasonló hatással járó ésszerűtlen feltételek kikötése a Hatóság mérlegelése szerint megakadályozná a hatékony piaci verseny kialakulását az előfizetői szolgáltatások terén, és ebből eredően az előfizetők érdekeivel ellentétes eredményre vezetne.

A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség a korábban vizsgált piactorzító magatartásformák közül megfelelően képes kezelni a hozzáférés megtagadását, valamint a nem árjellegű versenyproblémák közül az árukapcsolást/csomagolást, továbbá a kötelezettség konkrét előírásain keresztül a késleltetési taktikákat.

Az NHH Tanácsa a DH-23398-30/2007. sz. határozattal lezárt második piacelemzés során is kiróta ezen kötelezettséget, amelyeket megalapozó tények azóta sem változtak lényegesen. A végfelhasználók által igénybe vett szolgáltatás nyújtásához szükséges infrastruktúra továbbra is a Kötelezett Szolgáltató tulajdonát képezi, így a szolgáltatás nyújtásának lehetősége továbbra is függ az infrastruktúrához való hozzáféréstől. A hozzáférés hiányában nem lehetséges a Jogosult Szolgáltatók számára a kiskereskedelmi piacon való megjelenés, azaz nem tudják a potenciális ügyfeleiket kiszolgálni. A hozzáférés kötelezettségének fenntartása viszont képes biztosítani, hogy a nagykereskedelmi szolgáltatás érdemben megvalósuljon, azaz a Jogosult Szolgáltató képes legyen összekapcsolódni a Kötelezett Szolgáltatóval és annak hálózatához hozzáférve ügyfeleit kiszolgálni.

A lehetséges piactorzító magatartásformák vizsgálata alapján tehát úgy értékeltem, hogy a nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés piacához tartozó szolgáltatások tényleges igénybevehetőségének érdekében indokolt és arányos a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség fenntartása a rendelkező részben meghatározott módosításokkal.

A felhalmozódott piaci és szabályozói tapasztalatok, a hálózatok fejlesztése, az azonosított piac megváltozott tartalma szükségessé tette a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség tartalmának módosítását.

A hozzáférési kötelezettség előírása során alapvető fontosságú annak megítélése, hogy az adott erőforrás nem, vagy csak nehezen duplikálható, de esetleges duplikálása is gazdaságilag ésszerűtlen lenne. A szélessávú hozzáférés nyújtásához szükséges infrastruktúra elemekre vonatkozóan ez eltérő mértékben igaz.

A szélessávú hozzáférés esetén az előfizetői hozzáférési hálózati szakasz tekinthető olyan „erőforrás”-nak amely nem, vagy csak nehezen duplikálható, de a hálózatban nem nehezen duplikálhatónak tartott szakaszok esetében is felmerülhet a hatékonytalan párhuzamosságok kiküszöbölése. Ezt, valamint a platformon belüli infrastruktúra alapú verseny támogatásának célját figyelembe véve jelen határozatban az országos- és a közeli bitfolyam hozzáférés biztosítási kötelezettség mellett felhordó hálózati szolgáltatások nyújtásának kötelezettségét is előírtam a Kötelezett Szolgáltatók számára.

A nagykereskedelmi szélessávú hozzáférések piacán a piac fejlődésének ösztönzése, valamint a ráépülő kiskereskedelmi piacokon a versenyfeltételek javítása érdekében jelen határozat rendelkező részében a hozzáférési szolgáltatások igénybevételével kapcsolatban kiegészítő szolgáltatások nyújtásának kötelezettségét írtam elő a Kötelezett Szolgáltatók számára.

A Jogosult Szolgáltatók beruházásainak védelme, valamint a tervezhetőség érdekében a hozzáférési kötelezettség keretében szükségesnek tartottam migrációs szabályok előírását.

III.4.2.4.1. Országos bitfolyam hozzáférés kötelezettség

Az országos bitfolyam hozzáférés olyan bitfolyam hozzáférés szolgáltatás, amely lehetővé teszi, hogy adott hozzáférési pontból bármely – a kötelezetti hálózaton belüli, a Kötelezett által kiszolgálható – előfizető ellátható legyen a Jogosult által is szélessávú hozzáféréssel.

Jelenleg a kiskereskedelmi szélessávú hozzáférés piacán a szolgáltatás alapú verseny alapvetően az országos bitfolyam hozzáférés kötelezettség igénybevételén keresztül valósul meg. Ennek fenntartása mindenképpen indokolt. Az országos bitfolyam hozzáférést igénybe vevő szolgáltatók hozzájárulnak a piaci verseny élénkítéséhez, számukra a (közeli bitfolyam hozzáférésnél) a szolgáltatási értéklánc hierarchiáját tekintve a „magasabb földrajzi szintű” hozzáférési pontot tartalmazó nagykereskedelmi szolgáltatások (alapvetően az országos bitfolyam hozzáférés) lehetnek fontosak. Az országos bitfolyam hozzáférés fontos piacralépési kapunak tekinthető.

Fontos változás az előző határozathoz képest, hogy a korábbi országos IP bitfolyam hozzáférés szolgáltatás nevéből kikerült az IP, mivel a Kötelezett és Jogosult Szolgáltatók közötti forgalomátadás átvételt nem kívántam csak a 3. rétegszinten, és azon belül csak egyetlen (IP) protokollra szűkíteni. A jövőben tehát akár 2. rétegszínű (pl. Ethernet) átadás-átvétel megoldását sem lehet kizárni. Különösen akkor nem, ha erre van jogosult igény.

A szolgáltatási piac határának módosulása következtében változott a hozzáférési kötelezettség által érintett szolgáltatások köre. A hozzáférési kötelezettség a következő szolgáltatásokra terjed ki:

- Hagyományos PSTN-alapú hálózaton, sodrott réz érpár közegen, DSL technológia használatával nyújtott bitfolyam hozzáférés szolgáltatások
- Szélessávú kábelmodemes hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások
- Szélessávú optikai hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások

A jelenlegi országos átadási pontokon keresztül a hozzáférési kötelezettség által érintett fenti szolgáltatások (hozzáférési típusok) mindegyike azonos költségszint mellett megvalósítható, hiszen ezeken a pontokon mind a kínálati oldal (JPE), mind a potenciális keresleti oldal (ISP-k) képviselői jelen vannak.

III.4.2.4.2. Közeli bitfolyam hozzáférés kötelezettség tartalma

Közeli bitfolyam hozzáférés

Közeli bitfolyam hozzáférés esetében olyan bitfolyam hozzáférésről van szó, melyben a Kötelezett Szolgáltató hálózatának a hozzáférési aggregációs pontban lévő aktív hálózati eszközei (pl. OLT, DSLAM, CMTS) kapacitását engedi át, illetve osztja meg az arra jogosult szolgáltatóval. Az előfizetői hozzáférés átviteli kapacitásának egy részét továbbra is a Kötelezett Szolgáltató használhatja szolgáltatás nyújtására.

A szolgáltatási piac határának módosulása következtében (lásd előző pont) változott a hozzáférési kötelezettség által érintett szolgáltatások köre, ennek megfelelően módosult a Kötelezett által kötelezően nyújtandó szolgáltatás tartalma és ennek megfelelően az elnevezése is. A korábbi határozatokban szereplő, az Eht.-ban meghatározott helyi bitfolyam hozzáférés szolgáltatás helyére a közeli bitfolyam hozzáférés lépett.

A legtöbb esetben az NGA hálózatok a meglévő hagyományos (sodrott réz érpár, illetve koaxiális kábel) hálózatok korszerűsítésének az eredményei, ahol az első aktív hálózati eszköz (DSLAM, Ethernet Switch, CMTS, stb.) előfizetőhöz közelebbi telepítése a sávszélesség tekintetében lényegesen jobb minőségű, szélessávú hozzáférés nyújtását teszi lehetővé. Ugyanakkor a potenciális Jogosult Szolgáltatóknak a Kötelezett aktív hálózati berendezéseinek az előfizetőhöz - a hozzáférési aggregációs pontnál (14. ábra és 15. ábra) - közelebbi elérése a befektetési lépcsőn egy olyan jelentős ugrást feltételez, amihez szükséges pótlólagos beruházások nem feltétlenül állnak arányban a szolgáltatás minőségének javulásával. A közeli bitfolyam hozzáféréshez képest minőségi ugrást csupán az előfizetőt dedikáltan elérő fizikai szakasz (előfizetői hozzáférési szakasz) feletti ellenőrzés biztosít (kivéve azon hozzáférési típusnál, ahol a 4. piaci határozat megállapítása szerint a fizikai szakasz megosztása önmagában a kiskereskedelmi szolgáltatás minőségének romlását eredményezné), amihez való hozzáférést és a kapcsolódó felhordó hálózati szolgáltatás igénybevételét a 4. piaci szabályozás megfelelően kezeli. Így a hozzáférési kötelezettség kiterjesztése a hozzáférési aggregációs pontnál az előfizetőhöz közelebb elhelyezkedő aktív hálózati elemekhez nem indokolt.

A közeli bitfolyam hozzáférés tartalmaz minden olyan előfizetői hozzáférési technológián nyújtott – a hozzáférési aggregációs pontban átengedett – bitfolyamot, amelyre a hozzáférési kötelezettség vonatkozik. Ezek közül a szélessávú kábelmodemes hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés már kereskedelmi alapon is megjelent, de

szabályozási kényszer hiányában elterjedni még nem tudott. A kiskereskedelmi piacba tartozó hozzáférési típusok közül utolsóként az optikai kiskereskedelmi szélessávú hozzáférések jelentek meg, melyekhez kapcsolódó optikai hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatások szabályozói kényszer hiányában még nem jelentek meg. Ugyanakkor a fényvezető szálak szakaszok hosszának növekedése az adott hozzáférési aggregációs pontból elérhető előfizetők számának növekedését eredményezi, ami méretgazdaságosság miatt ezen hozzáférési típust különösen vonzóvá teszi a potenciális Jogosult Szolgáltatók számára.

Az egyértelműség biztosítása érdekében megváltozott a kezelési módja annak az esetnek, amikor a Jogosult Szolgáltató úgy kínál kiskereskedelmi szélessávú hozzáférést, hogy a végfelhasználó nem vesz igénybe olyan szolgáltatást, amelynek érdekében az adott hálózat eredetileg kiépült. Az előző határozat ezt az esetet az országos IP-bitfolyammal kapcsolatos rendelkezések között kezelte, jelen határozat az egyértelműség érdekében mindkét bitfolyam hozzáférés típusra (közeli, országos) külön-külön is nevesíti.

Felhordó hálózati szolgáltatások biztosítása

A felhordó hálózati szolgáltatások a közeli bitfolyam hozzáféréshez kapcsolódó kiegészítő jellegű szolgáltatások, amelyek célja, hogy a közeli bitfolyam hozzáférés eléréséhez a Jogosult Szolgáltató számára felhordó hálózati szakaszokat, vagy ezek kialakításához infrastruktúra elemeket biztosítsanak, annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott közeli bitfolyam hozzáférésnek a Jogosult Szolgáltató általi igénybevételét elősegítsék.

Az előző határozathoz képest lényeges változás, hogy a Kötelezett Szolgáltatók számára felhordó hálózati szolgáltatások nyújtását írtam elő. A szélessávú nagykereskedelmi piacokkal kapcsolatos jelen piacelemzés során a platformon belüli infrastruktúra alapú verseny támogatását tűztem ki célul⁴⁷, amely a hurok átengedés, előfizetői szakasz átengedés és a helyi/közeli bitfolyam igénybevételének ösztönzésével érhető el. Tekintettel arra, hogy a hurok átengedés, illetve a közeli bitfolyam hozzáférés jelen állapot szerint Magyarországon kevéssé elterjedt, a kitűzött cél elérése csak akkor valósulhat meg, ha a cél megvalósulását a korábbinál kiterjedtebb eszközrendszer támogatja. A felhordó hálózati kötelezettségek előírását indokolta továbbá az is, hogy az előző piacelemzés óta az elektronikus hírközlési piac bővült és a szolgáltatási piac részévé váltak az újgenerációs hozzáférési hálózatok, amelyek hálózati struktúrája eltér a hagyományos hozzáférési hálózatokétól, amelynek következtében a hozzáférési aggregációs pont helye megváltozhat. Előfordulhat, hogy a hozzáférési aggregációs pont közelebb kerül az előfizetőkhöz, ekkor az előfizetői szakasz lényegesen rövidebbé válhat, mint a réz érpáras helyi hurok, de elképzelhető olyan eset is, hogy a teljes hosszában fényvezető szálak előfizetői szakaszhoz

---

⁴⁷ A platformon belüli infrastruktúra alapú verseny támogatása abban az esetben lehet indokolt, ha a szabályozó úgy látja, hogy önmagában a kábel és a telekom platformok versenye nem biztosítja hosszú távon a megfelelő intenzitású versenyt, a mobil szélessáv pedig alapvetően nem helyettesítő, hanem inkább kiegészítő szerepet fog játszani, ezért a verseny kívánatos és fenntartható szintjének eléréséhez szükség van a platformon belüli infrastruktúra alapú alternatívokra (inkumbens hálózatát igénybe vevő alternatívák: DSL, optika). A jelenlegi hazai piaci helyzet a piacelemzés eredményeit figyelembe véve indokoltá teszi a platformon belüli infrastruktúra alapú verseny támogatását. (Bővebben lásd még a Nemzeti Hírközlési Hatóság által a 2010. június 30-i szélessávú piacok szabályozásával kapcsolatos nyilvános meghallgatásához készített előkészítő anyagot.)

tartozó aktív hálózati eszköz földrajzi helye megváltozik. Emiatt az előfizetői hozzáférési ponthoz való eljutás lehetősége a közeli bitfolyam hozzáférés igénybevételének még inkább fontos feltételévé vált.

A Jogosult Szolgáltatók számára a saját hálózat kiépítése a Kötelezett Szolgáltató hálózatában lévő hozzáférési aggregációs pontokig igen jelentős költséggel járna, illetve egyéb (fizikai, engedélyeztetési) akadályokba is ütközhet. Ezért a felhordó hálózati szolgáltatások nyújtására vonatkozó kötelezés hiányában a Jogosult Szolgáltatók számára lényegesen kedvezőtlenebbek lennének a lehetőségek a közeli bitfolyam hozzáférés igénybevételéhez. A közeli bitfolyam hozzáférésre vonatkozó hozzáférési kötelezésekkel elérni kívánt szabályozói célok teljesüléséhez ezért indokolt a felhordó hálózati szolgáltatások nyújtására vonatkozó kötelezés előírása.

Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltatók a számukra leginkább megfelelő felhordó hálózati szolgáltatást vehessék igénybe, indokolt, hogy a kötelezettségként előírt felhordó hálózati szolgáltatások köre tágan kerüljön meghatározásra, és az a kábelhely megosztásra, a sötétszál átengedésre, a hullámhossz átengedésre és az átviteli kapacitás biztosítására is kiterjedjen. Előzetesen ugyanis nem meghatározható, hogy adott helyzetben a Jogosult Szolgáltató számára melyik felhordó hálózati szolgáltatás biztosítja leghatékonyabban, legalacsonyabb költséggel azt, hogy az alapszolgáltatás igénybevételi helyszínéhez összeköttetést tudjon kialakítani. Ha az adott helyzetben a leginkább megfelelő felhordó hálózati szolgáltatás nem áll rendelkezésre, ez akadályozhatja annak lehetőségét, hogy a közeli bitfolyam hozzáférést a Jogosult Szolgáltató igénybe tudja venni. Ez indokolja, hogy a szabályozás biztosítsa a különböző felhordó hálózati megoldások közötti választás lehetőségét a Jogosult Szolgáltató számára.

A kötelezés arányosságát biztosítja az a rendelkezés, amely szerint a Kötelezett Szolgáltató a meghatározott felhordó hálózati szolgáltatások közül a Jogosult Szolgáltató által kiválasztott szolgáltatást abban az esetben köteles nyújtani, amennyiben ez az adott hálózati szakaszon nem ütközik objektív műszaki akadályokba.

A szabályozott felhordó hálózati szolgáltatások hatókörét az előbbiekben elmondottak miatt (hálózati struktúra változása, szabályozási cél támogatása) földrajzi értelemben is bővítettem oly módon, hogy a Kötelezett Szolgáltató a hozzáférési aggregációs pont és a Kötelezett Szolgáltató hálózatának legfeljebb 25 km távolságban pontja között köteles felhordó hálózati szolgáltatást nyújtani. A felhordó hálózati szolgáltatások 25 km-es távolságát az alapján határoztam meg, hogy hozzávetőlegesen ennyi az erősítés nélküli optikai hatótávolság, ezen túl a beruházás költsége növekedne a Jogosultak számára.

A szabályozási cél megvalósulását, a közeli bitfolyam hozzáférés igénybevételének ösztönzését kívánja támogatni a kötelezés azon eleme is, hogy a Kötelezett a felhordó hálózati szolgáltatásokat a Jogosult választása szerinti prioritásban köteles nyújtani a Jogosult Szolgáltató számára, amennyiben a szolgáltatás nyújtása nem ütközik objektív műszaki akadályba.

A kábelhely megosztás szolgáltatás tényleges igénybevehetőségének érdekében szükségesnek tartottam az igénybevétel kereteinek meghatározását.

A kábelhely megosztás különös szabályai

a) Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató a rendelkező rész D/2 pontjának 2. alpontjában előírt kábelhely megosztást igénybe tudja venni, szükséges annak biztosítása, hogy a Jogosult Szolgáltató az általa igényelt, a kábelhely megosztási kötelezettség rendelkező rész D/2 pontjának 2. alpontjában meghatározott kiterjedésének megfelelő kábelhely szakaszra vonatkozóan minden, a kábelhely megosztás megvalósíthatóságával, annak feltételeivel kapcsolatos információt megkapjon. Ennek előírása hiányában a kábelhely megosztásra vonatkozó kötelezettség nyilvánvalóan nem lenne hatékony, hiszen a kábelhely infrastruktúrára vonatkozó megfelelő információk hiányában a Jogosult Szolgáltatók nem tudnának reális üzleti és hálózatfejlesztési tervet készíteni az újgenerációs hozzáférési hálózatuk fejlesztésére.

A kábelhely megosztás megvalósíthatóságával kapcsolatos információszolgáltatás alapvetően két módon lehetséges:

- egyedi adatszolgáltatás útján, a Jogosult Szolgáltató igénybejelentése alapján meghatározott kábelhely szakaszokra vonatkozóan, vagy
- a Jogosult Szolgáltatók számára elektronikus úton hozzáférhető kábelhely nyilvántartás (digitális térkép) alapján.

A Jogosult Szolgáltatók számára elektronikus úton hozzáférhető, teljes körű kábelhely nyilvántartás kialakítása igen jelentős időt és költséget igényel a Kötelezett Szolgáltatók részéről. Ezt támasztják alá a nemzetközi tapasztalatok és az a tény, hogy a Kötelezett Szolgáltatók nem rendelkeznek egységes nyilvántartásokkal a kábelhelyeikről. Az elektronikus úton hozzáférhető kábelhely nyilvántartás kialakításával kapcsolatos jelentős ráfordítások megtérülése bizonytalan. Abban az esetben, ha a kábelhely megosztással kapcsolatban nem jelentkezik számottevő mértékű kereslet, a Kötelezett Szolgáltatók nyilvántartási rendszereinek fejlesztési ráfordításai nem térülnek meg. Ennek mérlegelésénél figyelembe kell venni azt is, hogy a Jogosult Szolgáltatók részéről a Kötelezett Szolgáltatók hozzáférési szolgáltatásaira épülő infrastruktúra beruházások az eddigiekben igen csekély mértékűek voltak, a múltbeli adatok ezért nem alapoznak meg a kábelhely megosztási szolgáltatás iránti jelentősebb jövőbeli kereslettel kapcsolatos feltételezést, különösen azokon a földrajzi területeken, ahol az újgenerációs hozzáférési hálózatok kiépítésének gazdaságossági feltételei kedvezőtlenebbek.

A kábelhely megosztás igénybevételéhez szükséges információk ugyanakkor biztosíthatóak eseti adatszolgáltatás útján is, a Jogosult Szolgáltató által meghatározott földrajzi területre vonatkozóan.

A fenti okok miatt az elektronikus úton hozzáférhető kábelhely nyilvántartási rendszer kialakítására vonatkozó kötelezettség indokolatlan terhet jelentene a Kötelezett Szolgáltatók számára és nem felelne meg az arányosság követelményének.

Ezért a kábelhely infrastruktúrával kapcsolatos információszolgáltatási kötelezettség akkor felel meg az indokoltság és arányosság követelményének, ha a Kötelezett Szolgáltató eseti adatszolgáltatás útján, a Jogosult Szolgáltató igénybejelentésében meghatározott – a kábelhely megosztási kötelezettség rendelkező rész D/2 pontjának 2. alpontjában

meghatározott kiterjedésének megfelelő – földrajzi területre köteles az igényelt kábelhely megosztás megvalósíthatóságával kapcsolatos információkat megadni.

A kábelhely megosztási kötelezettség a rendelkező rész D/2 pontjának 2. alpontjában meghatározott hálózati szakaszokra vonatkozik. A kötelezettség alkalmazása során előfordulhat, hogy a Jogosult Szolgáltató tervezett hálózatfejlesztése nem két végponttal meghatározható hálózati szakaszra, hanem egy határvonalaival megadható földrajzi területre (például városrészre) vonatkozik. Ebben az esetben indokolt annak lehetővé tétele, hogy a Jogosult Szolgáltató az adott földrajzi területre vonatkozóan egyetlen igénybejelentés keretében hozzáférhessen a területre vonatkozó, a kábelhely megosztás megvalósíthatóságával kapcsolatos információkhoz, és ne kelljen az egyes, végpontokkal meghatározott hálózati szakaszokra külön-külön információszolgáltatást igényelnie. Amennyiben adott földrajzi területen minden egyes hálózati szakaszra külön információigénylési eljárást kellene a Jogosult Szolgáltatónak megindítania, az jelentős késedelmet és többletköltséget okozna a Jogosult Szolgáltató számára, ami akadályozná a kábelhely megosztás megvalósíthatóságát. Másrészt, a Kötelezett Szolgáltató számára is hatékonyabban megvalósítható a nyilvántartási rendszeréből adott földrajzi területre vonatkozóan a kábelhely infrastruktúra adatainak (nyomvonal, hozzáférési pontok) legyűjtése, mintha ezt több, végpontokkal meghatározott hálózati szakaszokra vonatkozóan külön-külön kellene megtennie.

A fentiek alapján indokolt annak előírása, hogy a Jogosult Szolgáltató kábelhely megosztásra vonatkozó igénybejelentésében meghatározott földrajzi hely lehet két földrajzi pontot összekötő szakasz, vagy a határvonalaival meghatározott terület, amely megfelel a kábelhely megosztási kötelezettség jelen rendelkező rész D/2 pontjának 2. alpontjában meghatározott kiterjedésének.

Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató indokolatlanul ne késleltethesse az információszolgáltatást és ezáltal a kábelhely megosztás megvalósulását, szükséges, hogy a szabályozás rögzítsen egy olyan határidőt, amelyen belül a Kötelezett Szolgáltató köteles megadni a Jogosult Szolgáltató igénybejelentésében kért információkat a Jogosult Szolgáltató számára. Az információszolgáltatás teljesítési határidejének az igénybejelentéstől számított legkésőbb 5 munkanapban való meghatározása az információszolgáltatás indokolatlan késedelmességének megakadályozására megfelelő, ugyanakkor a Kötelezett Szolgáltató számára is sem jelent aránytalan terhet, tekintettel arra, hogy az információszolgáltatás a Kötelezett Szolgáltató nyilvántartásaiban már rendelkezésre álló információkon alapul.

b) Indokolt és arányos az a kötelezés, hogy a Kötelezett Szolgáltató a tudomására jutó információk alapján köteles folyamatosan aktualizálni nyilvántartásaiban a kábelhely infrastruktúra megoszthatóságát befolyásoló adatokat, így különösen a szabad férőhelyre vonatkozó információkat, különösen abban az esetben, ha a Kötelezett Szolgáltató vagy a hozzáférés más igénylője hálózatépítést hajt végre a kábelhely infrastruktúra felhasználásával. A nyilvántartások aktualizálása elősegíti azt, hogy a Kötelezett Szolgáltató a később felmerülő kábelhely megosztási igényekre a nyilvántartási rendszereiből pontosabb információkat tudjon szolgáltatni, illetve kevesebb esetben legyen szükség költséges helyszíni vizsgálatra a kábelhely megosztás lehetőségének megállapításához. A nyilvántartások aktualizálására vonatkozó kötelezés csökkenti ezáltal a kábelhely

megosztásra vonatkozó igények megvizsgálásának időigényét és költségét, így elősegíti a kábelhely megosztás Jogosult Szolgáltatók általi igénybevételének lehetőségét, ezért indokolt kötelezettségnek tekintendő. A kötelezettség ugyanakkor nem jelent aránytalan terhet a Kötelezett Szolgáltató számára, hiszen a nyilvántartásba vételi kötelezettség azokra az információkra korlátozódik, amelyek a tudomására jutottak, ezen túlmenően nem köteles a kábelhely infrastruktúra megoszthatóságára vonatkozó átfogó felméréseket végezni. A kábelhely infrastruktúra átfogó felmérését előíró kötelezés aránytalan kötelezés lenne, tekintettel egy ilyen felmérés jelentős költségeire és erőforrásigényére.

c) A szolgáltatók kábelhely infrastruktúra nyilvántartási rendszereiből kinyerhető információk nem minden esetben elégségesek ahhoz, hogy azok alapján adott hálózati szakaszon a Jogosult Szolgáltató által igényelt kábelhely megosztás megvalósíthatósága eldönthető legyen. Ebben az esetben – amennyiben ezt a Jogosult Szolgáltató igényli – szükséges a kábelhely megosztás részletes megvalósíthatósági vizsgálatának elvégzése, amelynek eredményeképpen megállapítható a kábelhely megosztás megvalósíthatóságának lehetősége és a megvalósítás módja. Mivel a részletes megvalósíthatósági vizsgálat jellemzően helyszíni vizsgálat elvégzését teszi szükségessé, ezért ennek költsége lényegesen magasabb, mint a nyilvántartási rendszerekből való adatszolgáltatás költsége. Ezért indokolt annak előírása, hogy a Kötelezett Szolgáltató a részletes megvalósíthatósági vizsgálatot csak abban az esetben végezze el, ha a nyilvántartási rendszerekből a kábelhely megosztás megvalósíthatósága nem állapítható meg, és csak abban az esetben, ha a Jogosult Szolgáltató ezt kifejezetten igényli.

A Kötelezett Szolgáltató kábelhely infrastruktúrájához való hozzáférés lehetőségét illetően a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató között jelentős információs aszimmetria áll fenn. A Kötelezett Szolgáltató a nyilvántartásai alapján, illetve helyszíni vizsgálatok elvégzésével mindazoknak az információknak a birtokában lehet, amelyek a kábelhely megosztás lehetőségét befolyásolják. A Jogosult Szolgáltató ezzel szemben közvetlen információkkal nem rendelkezik, alapvetően a Kötelezett Szolgáltató által szolgáltatott információkra kénytelen támaszkodni. Ez az információs aszimmetria lehetőséget biztosít a Kötelezett Szolgáltató számára, hogy abban az esetben is kizárja a kábelhely megosztás lehetőségét, ha azt a tényleges körülmények nem indokolják. Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató a lehetőségekhez képest meggyőződhessen arról, hogy a részletes megvalósíthatósági vizsgálat megállapításai a valóságnak megfelelnek, indokolt annak előírása, hogy amennyiben a megvalósíthatósági vizsgálatok helyszíni vizsgálatok szükségesek, a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre irányuló igénye esetén köteles lehetővé tenni a Jogosult Szolgáltató helyszíni vizsgálat során való jelenlétét, illetve független szakértő bevonását a helyszíni vizsgálatba.

Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató indokolatlanul ne késleltethesse a kábelhely megosztás megvalósíthatóságának megállapítását és ezáltal a kábelhely megosztás megvalósulását, szükséges, hogy a szabályozás rögzítsen egy olyan határidőt, amelyen belül a Kötelezett Szolgáltató köteles elvégezni a megvalósíthatósági vizsgálatot és értesíteni a Jogosult Szolgáltatót ennek eredményéről. A megvalósíthatósági vizsgálat elvégzésére és a Jogosult Szolgáltató értesítésére meghatározott legfeljebb 15 munkanapos időtartam alkalmas arra, hogy a Kötelezett Szolgáltató indokolatlan késlekedését megakadályozza, ugyanakkor kellően tág időkeretet biztosít a Kötelezett Szolgáltató

számára ahhoz, hogy a vizsgálatot elvégezze, így ez a kötelezettség nem jelenthet számára aránytalan terhet.

d) Amennyiben a Jogosult Szolgáltató eredeti igénymegjelölésében meghatározott földrajzi pontok között nem lehetséges a kábelhely megosztás, a kábelhely megosztási kötelezéssel elérni kívánt célok teljesülésének elősegítése érdekében indokolt annak előírása, hogy a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénymegjelölése alapján alternatív nyomvonalat ajánljon fel a kábelhely megosztásra. E kötelezés hiányában fennáll a lehetősége annak, hogy a Jogosult Szolgáltató kábelhely megosztásra vonatkozó igénye elutasításra kerül, annak ellenére, hogy egy másik, a Jogosult Szolgáltató számára szintén alkalmas nyomvonalon a kábelhely megosztás megvalósítható lenne. A Jogosult Szolgáltató nem rendelkezik olyan információkkal a Kötelezett Szolgáltató kábelhely hálózataról, amely alapján az elutasított kábelhely megosztási igénye helyett egy másik, megvalósítható nyomvonalat meg tudna határozni.

f) Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató által igénybevett kábelhelyben a kábelhely megosztás célját képező hálózati összeköttetés létrejöhessen és működhessen, szükséges a Jogosult Szolgáltató elektronikus hírközlő kábeleinek elhelyezésével, üzembe helyezésével, üzemeltetésével, hibaelhárításával, eltávolításával kapcsolatos tevékenységek elvégzése, részben a Kötelezett Szolgáltató kábelhely infrastruktúrájának és kapcsolódó létesítményeinek határain belül. A kábelhely megosztás nemzetközi szabályozási gyakorlatát tekintve van arra példa, hogy a Jogosult Szolgáltató, vagy az általa megbízott, a Kötelezett Szolgáltató által elismert vállalkozó közvetlenül hozzáférhet a Kötelezett Szolgáltató kábelhelyeihez, a Jogosult Szolgáltató hálózatával kapcsolatos munkavégzés céljából. Ez azonban bizonyos esetekben veszélyeztetheti a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét és működését. Ezért a Hatóság álláspontja szerint nem lenne indokolt és arányos annak az általános érvényű előírása, hogy Kötelezett Szolgáltató köteles legyen lehetővé tenni, hogy a Jogosult Szolgáltató végezhesse el a kábelek elhelyezésével és üzemeltetésével kapcsolatos tevékenységeket. Azon tevékenységek esetében viszont, amelyek elvégzésére a Jogosult Szolgáltató is képes és amelyek a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, annak működését nem veszélyeztetik, indokolt annak biztosítása, hogy ezeket a Jogosult Szolgáltató is elvégezhesse, tekintettel arra, hogy a Jogosult Szolgáltató számára rugalmasabb és kevésbé költséges megoldást jelenthet, ha saját maga végzi el a hírközlő kábeleivel kapcsolatos tevékenységeket, mintha a Kötelezett Szolgáltatóval végezteti el ezeket a tevékenységeket. A Kötelezett Szolgáltató hálózatának védelmét szolgálja az a rendelkezés, amely szerint a Kötelezett Szolgáltató szükség esetén felügyelet biztosításával ellenőrizheti a Jogosult Szolgáltató által végzett munkát.

g) Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató, vagy egy Jogosult Szolgáltató tulajdonában lévő, a Kötelezett Szolgáltató kábelhelyeiben elhelyezkedő kábelek az adott szolgáltató által nyújtott szolgáltatásokhoz, vagy az előrelátható szolgáltatásfejlesztési igényeinek megvalósításához nem szükségesek és akadályozzák a (további) kábelhely megosztást, akkor indokolt annak előírása, hogy ezek a kábelek legyenek eltávolítva a kábeltulajdonos szolgáltató költségén, amennyiben az eltávolítás fizikailag megvalósítható és a hálózat épségét, működését nem veszélyezteti. Ezek a kábelek ugyanis akadályozzák azt, hogy a kábelhelyet olyan hálózati összeköttetések kialakítására lehessen felhasználni, amelyek segítségével a kábelhely megosztást igénylő szolgáltató előfizetői szolgáltatásokat tudna nyújtani, vagyis akadályozzák a kiskereskedelmi piacon a verseny fejlődését. A kötelezés

megvalósíthatósága, illetve a működő hálózatok védelme érdekében szükséges ugyanakkor annak rögzítése, hogy a nem használt kábelek eltávolítására vonatkozó kötelezés alól kivételt jelent, ha a kábelek eltávolítása fizikailag nem megvalósítható, vagy az a működő hálózat épségét, működését veszélyeztetné. Indokolt továbbá annak előírása, hogy a kábelek eltávolításának költsége a kábelek tulajdonosát terhelje, vagyis azt a szolgáltatót, amelynek érdekében a kábelhelyet indokolatlanul foglaló, a kábelhely megosztást akadályozó kábelek telepítése megtörtént.

A Kötelezett Szolgáltató hálózatának védelme érdekében szükséges annak rögzítése, hogy a kábelek eltávolítását alapvetően a Kötelezett Szolgáltató végezheti el, abban az esetben viszont, ha a kábeleknél a tulajdonos szolgáltató általi eltávolítása nem veszélyezteti a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, egységét, működését, indokolt annak biztosítása, hogy ezt a kábelek tulajdonjogával rendelkező szolgáltató is elvégezhesse (indokolt esetben a Kötelezett Szolgáltató felügyelete mellett), tekintettel arra, hogy a kábelek tulajdonjogával rendelkező szolgáltató számára ez rugalmasabb és kevésbé költséges megoldást jelenthet, mintha a Kötelezett Szolgáltató végezné el ezeket a tevékenységeket.

Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató indokolatlanul ne késleltethesse a kábelhely megosztást akadályozó kábelek eltávolítását és ezáltal a kábelhely megosztás megvalósulását, szükséges, hogy a szabályozás rögzítsen egy olyan határidőt, amelyen belül a Kötelezett Szolgáltató köteles a nem használt kábeleket eltávolítani, illetve a kábelek eltávolítását a tulajdonos szolgáltató számára biztosítani. Az erre meghatározott legfeljebb 15 munkanapos időtartam alkalmas arra, hogy a Kötelezett Szolgáltató indokolatlan késlekedését megakadályozza, ugyanakkor kellően tág időkeretet biztosít a Kötelezett Szolgáltató számára ahhoz, hogy a kötelezettségének eleget tegyen, így ennek a határidőnek a betartása nem jelenthet számára aránytalan terhet.

h) Alapvetően a kábelhellyel, illetve az ott elhelyezkedő kábelekkel kapcsolatos fenntartási és hibaelhárítási tevékenységek lehetőségének biztosítása érdekében indokolt, hogy a szabályozás biztosítsa a Kötelezett Szolgáltató számára annak lehetőségét, hogy tartalékként üres kábelhelyet tarthasson fenn, amelyre a kábelhely megosztási kötelezettség nem vonatkozik. Szükséges ugyanakkor, hogy a szabályozás határozza meg az ilyen célra fenntartható kábelhely legnagyobb mértékét. Ennek hiányában ugyanis a Kötelezett Szolgáltató számára tág lehetőség nyílna a szabad kábelhelyek átengedésének megtagadására, abban az esetben is, ha a tényleges fenntartási és hibaelhárítási igények műszakilag nem indokolják az adott szabad kábelhelyek fenntartását. A Kötelezett Szolgáltató ezáltal jelentős mértékben akadályozhatná a kábelhely megosztásra vonatkozó kötelezettség érvényesülését és a kapcsolódó szabályozási célok teljesülését. A Kötelezett Szolgáltató által tartalékként fenntartható kábelhelyek mértékére vonatkozó előírás alapján egyértelműen ellenőrizhető, hogy egy kábelhely megosztásra vonatkozó igény elbírálásánál a Kötelezett Szolgáltató az előírt kötelezettségnek megfelelően jár-e el. Az előírás hiánya viszont megnehezítené, illetve megghiúsíthatná a kábelhely megosztási kötelezettség betartásának ellenőrzését.

A Kötelezett Szolgáltató által tartalékként fenntartható üres kábelhely mértékének az adott kábelhely szakasz teljes férőhely kapacitásának 20%-ában való meghatározása alkalmas arra, hogy megakadályozza az indokolatlanul nagy szabad férőhely kapacitás kivonását a

kábelhely megosztási kötelezettség alól, ugyanakkor kellően nagy tartalékkapacitást biztosít a Kötelezett Szolgáltató számára a fenntartási és hibaelhárítási tevékenységek elvégzéséhez. Az alépítmények esetében tekintettel kell lenni arra, hogy az alépítmény fizikailag elválasztott térrészekből (kábelvezető csövekből) állhat. Műszaki okok miatt alépítmény szakaszonként egy üres kábelvezető cső tartalékként való fenntartása indokolt lehet, ezért szükséges a kötelezettség kiegészítése azzal, hogy ha az adott alépítmény szakaszon az alépítményben elhelyezkedő minden üres kábelvezető cső férőhely kapacitása meghaladja az alépítmény szakasz teljes férőhely kapacitásának 20%-át, akkor a legkisebb férőhely kapacitású üres kábelvezető cső tartható fenn tartalékként.

Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltatók számára átláthatóak és ellenőrizhetőek legyenek a kábelhely megosztás feltételei, indokolt annak előírása, hogy az alkalmazott tartalék mértékét a Kötelezett Szolgáltató referenciaajánlatában legyen köteles közzétenni.

i) A Kötelezett Szolgáltató csak a saját tulajdonát képező kábelhely infrastruktúra tekintetében kötelezett hozzáférési szolgáltatás nyújtására. A nem a Kötelezett Szolgáltató tulajdonában lévő kábelhely infrastruktúrával kapcsolatban is indokolt azonban annak előírása, hogy mennyiben a kábelhely megosztás nyújtásához szükséges valamely kábelhely szakasz nem a Kötelezett Szolgáltató tulajdona, de azt használja, vagy azzal kapcsolatban egyéb jogokkal rendelkezik, akkor szabad kábelhely megléte esetén nem akadályozhatja meg azt, hogy a Jogosult Szolgáltató kábelhely megosztást vegyen igénybe, továbbá a kábelhely megosztás megvalósíthatóságához szükséges mértékben közre kell működnie a kábelhely megosztás megvalósításában. Ezen előírás hiányában a Kötelezett Szolgáltatónak ugyanis lehetősége nyílhatna arra, hogy a nem a tulajdonában lévő, de általa használt kábelhelyek esetében (ilyenek lehetnek tipikusan a társasházak csővezetékei, kábelaknái) helyzeti előnyét kihasználva, például a szükséges közreműködés megtagadásával megakadályozza azt, hogy más szolgáltató is kábelhely megosztást vehessen igénybe az adott kábelhely szakaszokon. A kötelezettség arányosságát biztosítja, hogy a Kötelezett Szolgáltató számára csak a kábelhely megosztás megvalósításához szükséges mértékű tevőleges közreműködést ír elő.

j) A kábelhely megosztás igénybevételének lehetősége alapvető feltétele annak, hogy a Jogosult Szolgáltatók a Kötelezett Szolgáltató újgenerációs hozzáférési hálózatához való hozzáférés akadályoztatása esetén újgenerációs hozzáférési hálózatokat építhessenek ki, illetve annak, hogy a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott átengedési szolgáltatások igénybevételének helyszínéhez eljuthassanak hálózatukkal. A kábelhely megosztás működőképessége ezért az infrastruktúra alapú versenyt támogató szabályozás meghatározó feltétele.

A kábelhely megosztás igénybevételének lehetőségét a Hatóság a nyilvántartásokból való információszolgáltatás és a helyszíni megvalósíthatósági vizsgálat ingyenességének biztosításával is ösztönözni kívánja.

Figyelembe véve azt is, hogy az információszolgáltatás és a helyszíni megvalósíthatósági vizsgálat ingyenessége indokolatlan igények bejelentését is keletkeztetheti a Jogosult Szolgáltatók részéről, csak a ténylegesen megvalósult kábelhely megosztáshoz kapcsolódó információszolgáltatás és a helyszíni megvalósíthatósági vizsgálat ingyenességének biztosítása tekinthető a szabályozás céljai által indokoltnak.

A fenti indokok alapján a határozat rendelkező része előírja, hogy amennyiben a kábelhely megosztás megvalósíthatósága megállapítást nyer és a Jogosult Szolgáltató az ettől számított 6 hónapon belül igénybe veszi a kábelhely megosztást, akkor a Kötelezett Szolgáltató a nyilvántartásokból való információszolgáltatással és a helyszíni megvalósíthatósági vizsgálattal kapcsolatban felszámított díjakat a kábelhely megosztás bérleti díjában jóváírja, oly módon, hogy kábelhely bérleti díjat a Kötelezett Szolgáltató csak a bérleti díj a) és c) pont szerinti díjakat meghaladó részére számíthat fel a Jogosult Szolgáltató felé. Vagyis a 6 hónapon belül megvalósult kábelhely megosztás első havi bérleti díjából – amennyiben a havi bérleti díj a levonandó összegnél kisebb, akkor a további havi bérleti díj(ak)ból – le kell vonni a Jogosult Szolgáltató felé korábban felszámított, nyilvántartásokból való információszolgáltatással és helyszíni megvalósíthatósági vizsgálattal kapcsolatos díjakat és az így csökkentett kábelhely bérleti díj számítható fel a Jogosult Szolgáltató felé.

A rendelkező rész előírja továbbá, hogy abban az esetben, ha megállapítást nyer, hogy a kábelhely megosztás objektív műszaki okok miatt nem megvalósítható és a Jogosult Szolgáltató a Kötelezett Szolgáltatóval közösen részt vett a kábelhely megosztás megvalósíthatósági vizsgálatban, akkor a vizsgálattal kapcsolatban a Kötelezett Szolgáltató nem számíthat fel díjat a Jogosult Szolgáltató felé. Ezt az előírást indokolja, hogy a Jogosult Szolgáltató részvétele esetén a megvalósíthatósági vizsgálattal kapcsolatban mindkét félnek költsége merül fel, továbbá, hogy ebben az esetben a kábelhely megosztás a Jogosult Szolgáltató érdekkörén kívül eső okból hiúsul meg, ezért a kábelhely megosztás megghiúsulása nem tekinthető olyan körülménynek, amely miatt a megvalósíthatósági vizsgálattal kapcsolatos jogosulti igény indokolatlannak lenne tekinthető.

Kiegészítő szolgáltatások biztosítása

A nagykereskedelmi szélessávú hozzáférések piacán a piac fejlődésének ösztönzése, valamint a ráépülő kiskereskedelmi piacokon a versenyfeltételek javítása érdekében jelen határozat rendelkező része előírja, hogy a Kötelezett Szolgáltató köteles mindazokat a kiegészítő szolgáltatásokat nyújtani, amelyek szükségesek az D1. pontban és a D/2. pont 1. és 2. alpontjaiban meghatározott hozzáférési szolgáltatások Jogosult Szolgáltató általi igénybevételéhez.

A kiegészítő szolgáltatások körében a nyilvántartási rendszerekből, illetve helyszíni felmérés alapján történő információszolgáltatásra vonatkozó kötelezettség előírásának elsődleges célja, hogy a nyújtott hozzáférési szolgáltatások igénybevételének feltételeiről megfelelő információt biztosítson az érintett piacon működő Jogosult Szolgáltatók, valamint az érintett piacra jövőben esetlegesen belépni szándékozó új szolgáltatók számára, annak elősegítése, hogy mindazoknak az információknak a birtokában legyenek, amelyek révén megalapozottan megtervezhetik hálózataik fejlesztését. Nyilvánvaló, hogy ennek hiányában az alternatív szolgáltatók, mint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók potenciális versenytársai, saját üzletpolitikájukat nem tudják racionálisan megtervezni.

A kiegészítő hozzáférési szolgáltatásokkal kapcsolatos információszolgáltatási kötelezettség keretében a Kötelezett Szolgáltató eseti adatszolgáltatás útján, az általa ismert összes adatot, információt tartalmazó tájékoztatást megadja a Jogosult Szolgáltatónak.

A nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés piacán a piac fejlődésének ösztönzése érdekében – tekintetbe véve azon nemzetközi szabályozási gyakorlatot, hogy a Jogosult Szolgáltató, vagy az általa megbízott, a Kötelezett Szolgáltató által elismert vállalkozó közvetlenül hozzáférhet a Kötelezett Szolgáltató infrastruktúrájához, a Jogosult Szolgáltató hálózatával kapcsolatos munkavégzés céljából – indokoltnak tartottam annak előírását, hogy amennyiben a Jogosult Szolgáltató is képes a kiegészítő szolgáltatások körébe tartozó tevékenységek elvégzésére anélkül, hogy az a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, működését veszélyeztetné, akkor a Kötelezett Szolgáltató köteles lehetővé tenni a Jogosult Szolgáltató számára, hogy a fenti tevékenységeket saját maga is elvégezhesse, indokolt esetben a Kötelezett Szolgáltató által biztosított felügyelet mellett.

A hozzáféréssel összefüggő kiegészítő szolgáltatásokkal kapcsolatos rendelkezések megalkotásakor alapvető cél volt az érintett felek érdekeit messzemenően figyelembe vevő, a kötöttségeket minimalizáló, rugalmas szabályozás. Ennek megfelelően álláspontom szerint azon tevékenységek esetében, amelyek elvégzésére a Jogosult Szolgáltató is képes, és amelyek a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, annak működését nem veszélyeztetik, indokolt annak biztosítása, hogy azokat a tevékenységeket a Jogosult Szolgáltató maga is elvégezhesse, tekintettel arra, hogy a Jogosult Szolgáltató számára ez rugalmasabb és kevésbé költséges megoldást jelenthet, mintha a Kötelezett Szolgáltatóval végeztetné el ugyanazokat a tevékenységeket.

A szabályozás ugyanakkor súlyt helyez Kötelezett Szolgáltató hálózata biztonságának szavatolásával összefüggő kérdések rendezésére. Álláspontom szerint nem lenne indokolt és arányos annak az általános érvényű előírása, hogy Kötelezett Szolgáltató köteles legyen lehetővé tenni, hogy a Jogosult Szolgáltató végezhesse el minden a kiegészítő szolgáltatásokkal kapcsolatos munkát. A Kötelezett Szolgáltató hálózatának védelmét szolgálja az a rendelkezés, amely szerint a Kötelezett Szolgáltató szükség esetén felügyelet biztosításával ellenőrizheti a Jogosult Szolgáltató által végzett munkálatokat.

Migrációs kötelezés – hozzáférés visszavonásával kapcsolatos szabályozás

A hozzáférés visszavonásával kapcsolatos szabályozás feltételeinek meghatározásakor nagy súlyt helyeztem a Jogosult Szolgáltatók beruházásainak védelmére. A nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés piacán a Jogosult Szolgáltatók gazdálkodása biztonságának növelése, a verseny ösztönzése érdekében a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően köteleztem a Kötelezett Szolgáltatót, hogy a felszámolandó MDF helyszínekre vonatkozó aktuális ütemtervet folyamatosan aktualizálva tegye közzé honlapján. Ezt azért ítéltem mindenképpen szükségesnek, mert az NGN hálózatok kiépülésével párhuzamosan, az NGN hálózatok topológiájából adódóan csökken az MDF-ek száma, ezért elkerülhetetlen, hogy a Kötelezett ezek számát idővel csökkenti. A már biztosított hozzáférés visszavonása azonban – amennyiben ez a Jogosult Szolgáltató számára nem transzparens módon történik – ellehetetleníti a Jogosult Szolgáltatók beruházásainak megtérülését, nehezen elviselhető elsüllyedt költségeket eredményezne számukra. A Jogosult Szolgáltatók beruházásainak védelme érdekében az alábbiakat tartottam szem előtt:

A felszámolás határidejének méltányos időben való bejelentésével és méltányos határidő biztosításával a Kötelezett Szolgáltatónak a többi szolgáltató számára méltányos határidőt

kell biztosítani annak eldöntésére és közlésére, hogy melyik alternatívára kívánnak áttérni. A Jogosult Szolgáltatóknak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy saját ügyfelek számára más javaslatot telessenek, vagy, hogy alternatív szolgáltatást kínálhassanak fel.

A Jogosult Szolgáltatók beruházásai megtérülésének biztosítása, gazdálkodásuk biztonságának elősegítése érdekében (pl. annak érdekében, hogy hosszú távú szerződéseiket ügyfeleikkel kifuttathassák) az átmeneti időszak 5 évben történő meghatározását tartottam indokoltnak, ezért írtam elő azt, hogy a felszámolási szándékot a tervezett időpont előtt 5 évvel kell bejelenteni a Hatóságnak. Az 5 éves átmeneti időszak meghatározása az EU ajánlásának megfelelően, a Jogosult Szolgáltató befektetéseinek védelme érdekében történt.

Fontosnak tartottam annak előírását, hogy a migrációs folyamatban előírt, a felszámolás tervezett időpontja előtti 5 éves bejelentési kötelezettség mellett a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató(k) megegyezhet(nek) egymással kölcsönösen elfogadható, korábbi időpontban is, amennyiben valamennyi, a felszámolással érintett Jogosult Szolgáltató számára egyenlő feltételeket nyújt a Kötelezett Szolgáltató. Ilyen megegyezés esetén a Kötelezett Szolgáltatónak jóval a tényleges felszámolás előtt egyértelmű megállapodásokat kell kötnie a többi szolgáltatóval a migrációval és a felszámolandó szolgáltatásokkal, a felszámolási és az átmeneti határidőkkel kapcsolatban. A megállapodásoknak vonatkozniuk kell a (migrációval kapcsolatos) információszolgáltatásra, magára az eljárásra és a migráció határidőire. Az áttérési folyamat megfelelő végrehajtása céljából lényeges az eljárásokkal és a kivitelezési tervekkel kapcsolatos információszolgáltatás. Méltányos átmeneti határidő szükséges ahhoz, hogy az áttérés során folyamatosan biztosítható legyen a szolgáltatás zavartalansága.

A Kötelezett Szolgáltatónak egy adott hálózati szinten nyújtott szolgáltatás felszámolása csak akkor lehetséges, amennyiben az igénybevevők számára más alternatíva áll rendelkezésre. A visszavonásra irányuló kérelem pozitív elbírálásához azt szabom minimális feltételként, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak legalább egy rendelkezésre álló és igénybe vehető (szabályozott) alternatívát kell kínálnia, amennyiben az adott helyszínen önmaga számára hozzáférést biztosít a hurokhoz. (Tehát pl. attól az időponttól kezdve, hogy az ODF-hozzáférés, mint az MDF-hozzáférés alternatívája ténylegesen rendelkezésre áll és igénybe vehető a felszámolandó MDF (szám) központ területén, teljesül ez a kritérium.)

Amint a Kötelezett Szolgáltató előtt ismertté válik, hogy egy adott területen a szolgáltatás igénybevételének milyen alternatív megoldása vehető igénybe, - függetlenül attól az időponttól, amikor a szolgáltatások ténylegesen igénybevehetők - akkor azokat a többi szolgáltató tudomására kell hoznia, és egyidejűleg fel kell vennie azokat a referenciaajánlatához csatolt ütemtervének áttekintésébe. Fontosnak tartottam annak előírását, hogy ha ezek az egyéb igénybevehető lehetőségek még nem jelennek meg referenciaajánlatként, akkor ezeket a Kötelezett Szolgáltatónak haladéktalanul fel kell vennie a hozzáférési referenciaajánlatba. A nagykereskedelmi szélessávú hozzáférés piac fejlődésének előmozdítása, a verseny ösztönzése érdekében a rendelkező részben - az EU Bizottság NGA Ajánlásával összhangban - előírtam, hogy az alternatív megoldások Kötelezett Szolgáltató általi igénybevételét legalább 6 hónappal megelőzően - minden, vele hálózati szerződést kötött Jogosult Szolgáltató tudomására kell hoznia azokat.

Szabályozási szempontból szükségesnek ítélem annak előírását, hogy a felszámolás során a Kötelezett Szolgáltatónak azonos módon kell bánnia saját és a Jogosult ügyfeleivel. A diszkrimináció elkerülésére vonatkozó kötelezettség magában foglalja, hogy amíg a Kötelezett Szolgáltató saját szolgáltatásához maga is használja a rézvezetékes hurkot, akkor ezt a többi fél számára is rendelkezésre kell bocsátania. Ebben az esetben a Kötelezett Szolgáltató rézvezetékes hurkához való általános hozzáférésről van szó, és a Hatóság méltánytalannak tekinti azt, ha más szolgáltatók szolgáltatását korábban számolná fel, miközben a Kötelezett Szolgáltató a szolgáltatás más formáit ugyanazon a helyszínen felkínálja.

A diszkrimináció elkerülésére vonatkozó kötelezettség továbbá azt is jelenti, hogy ha a Jogosult előfizetőinek kiszolgálásához biztosított nagykereskedelmi terméknek a migrációs célhálózatban is van megfelelője, akkor a Kötelezett Szolgáltatónak azt biztosítania kell. Amennyiben erre nincs lehetőség, akkor a saját előfizetőknek biztosított kiskereskedelmi termékek reprodukciójához alkalmas nagykereskedelmi termékeket kell helyette felajánlania.

A migrációs folyamatra vonatkozó egyértelmű megállapodásokkal a felszámolási és az átmeneti határidőkkel kapcsolatban fontosnak tartottam annak előírását, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak jóval a tényleges felszámolás előtt egyértelmű megállapodásokat kell kötnie a többi szolgáltatóval a migrációval és a felszámolandó szolgáltatásokkal kapcsolatban. E megállapodásoknak vonatkozniuk kell a (migrációval kapcsolatos) információszolgáltatásra, magára az eljárásra és a migráció határidőire. Az áttérési folyamat megfelelő végrehajtása céljából lényeges az eljárásokkal és a kivitelezési tervekkel kapcsolatos információszolgáltatás. Méltányos átmeneti határidő szükséges ahhoz, hogy az áttérés során folyamatosan biztosítható legyen a szolgáltatás zavartalansága.

A szolgáltatás megfelelő minőségére és a szolgáltatás folyamatosságára vonatkozó garanciának az a funkciója, hogy az áttérés időszakában biztosítsa azt, hogy a szolgáltatási szintek és más minőségi paraméterek a kötelezett szolgáltató belső és külső teljesítéseinél ugyanazon a szinten maradjanak.

Az MDF helyszínek felszámolási ütemtervének méltányos időben történő közzétételének előírását, amelynek során az MDF-helyszín újratervezésére és az MDF (és SDF) helyszín leszerelésére 5 éves határidőn belül sor kerül, azért ítélem szükségesnek, mert fontosnak tartom, hogy az információszolgáltatásra diszkrimináció nélkül kerüljön sor, így az minden nagykereskedelmi igénybevevő (ideértve a Kötelezett Szolgáltatót, mint belső igénybevevőt is) számára egyidejűleg álljon rendelkezésre.

Tekintettel arra, hogy a Kötelezett Szolgáltató hajlamos az információt előbb saját szervezete számára szolgáltatni, a szabályozás méltányosnak találta, hogy azt a kötelezettséget rója a Kötelezett Szolgáltatóra, hogy a felszámolandó MDF és utcai kabinet helyszínekre vonatkozó aktuális ütemtervet folyamatosan aktualizálva tegye közzé honlapján. Amennyiben fontos, új információ válik ismertté a felszámolással kapcsolatosan, akkor azt a Kötelezett Szolgáltató azonnal közzéteszi honlapján, és erről ezzel egyidejűleg tájékoztatja a nagykereskedelmi igénybevevőket és a Hatóságot.

A migráció kiszámíthatóságának előmozdítása érdekében fontosnak tartottam annak előírását, hogy a Kötelezett Szolgáltató rendszeresen tájékoztatást nyújtson azokról a földrajzi helyszínekről, ahol ODF-hozzáférés vagy utcai kabinethez való hozzáférés válik

elérhetővé. Ezért szükségesnek ítéltém, hogy azt a kötelezettséget rójam a Kötelezett Szolgáltatóra, hogy az elérhetővé váló ODF és utcai kabinet helyszínekre vonatkozó ütemtervet folyamatosan aktualizálva tegye közzé honlapján. Amennyiben fontos, új információ válik ismertté a létesítéssel kapcsolatosan, akkor azt a Kötelezett Szolgáltató azonnal közzéteszi honlapján, és erről ezzel egyidejűleg tájékoztatja a nagykereskedelmi igénybevevőket és a Hatóságot.

A migrációs feltételek közzététele következtében a Jogosult Szolgáltatók számára előre ismertté válik az eljárás a nagykereskedelmi szolgáltatás feltételeinek módosulása során, ami nagyobb biztonságot és tervezhetőséget jelent számukra. A szabályozás kiemelt figyelmet fordított arra, hogy a meghatározott feltételek segítsék a Jogosult Szolgáltatókat a minél gyorsabb és egyszerűbb ügyintézésben szolgáltatóváltás vagy új nagykereskedelmi input felhasználása esetén.

III.4.2.5. Számviteli szétválasztás

A számviteli szétválasztási kötelezettség alapján a Hatóság többek között előírhatja a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára nagykereskedelmi árai átláthatóvá tételét, továbbá egyéb, az átlátható működéssel, egyenlő elbánással kapcsolatos kötelezettség, illetve az árpréstilalom ellenőrzéséhez szükséges adatok szolgáltatását.

A számviteli szétválasztás a vállalat egészét átfogó, zárt elszámolási rendszer, amely a vállalat teljes tevékenységét lefedi. A számviteli szétválasztási kötelezettség előírja a Kötelezett Szolgáltató számára, hogy elkülönítetten kezelje a kiskereskedelmi és a nagykereskedelmi tevékenységét. A számviteli szétválasztás olyan szabályozó eszköz, amely több célt szolgál. Biztosítja a szolgáltató gazdálkodásának szabályozói szempontból való átláthatóságát, azaz átláthatóvá teszi az egyes szolgáltatásokkal (jelen esetben kiemelten a bitfolyam hozzáféréssel) kapcsolatos költségeket, bevételeket, ráfordításokat, a keresztfinanszírozás és az árprés ellenőrzéséhez szükséges adatokat, a nagykereskedelmi díjak kialakításával kapcsolatos üzleti költséginformációkat. Mivel a Kötelezettnak tevékenységeit gazdaságilag önállóan működő üzletágakként kell a számviteli szétválasztás során kimutatni, biztosítható az egyenlő elbánás számviteli elve teljesülésének nyomonkövetése a nagykereskedelmi árak ismeretében és a transzferárak átláthatóvá tételével, cégen belül és cégen kívül nyújtott hasonló szolgáltatás ellenértékének vonatkozásában.

Mindezekből következően ennek a szabályozó eszköznek az alkalmazásával jelentősen befolyásolható az adott piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató piaci viselkedése, előírásával megelőzhetőek a piaci folyamatokra kedvezőtlen szolgáltatói magatartások. Ily módon ez a kötelezettség támogatja mind az átláthatósággal kapcsolatos kötelezettség, mind az egyenlő elbánás, mind a jelen határozattal szintén előírt és az alábbiakban indoklásra kerülő költségalapú ár kialakítás ellenőrzését. A kötelezettség betartása ezen túlmenően elősegíti az árjellegű lehetséges egyéb versenyproblémák (a vizsgált piacon túlzó árazás, keresztfinanszírozás) kezelését.

A teljes átláthatóság és ellenőrizhetőség csak a számviteli szétválasztáson keresztül valósítható meg. Ezért szükségesnek tartottam a számviteli szétválasztásra vonatkozó kötelezettség ismételt kirovását, azonban megállapítottam, hogy önmagában ennek a kötelezettségnek az alkalmazása nem elegendő a bitfolyam hozzáférés szolgáltatások

költségalapú szintre való csökkentésére, illetve költségalapú szinten tartására, mivel az csak az egyes költségkategóriák osztályozását és a ráfordítások egyszerűsített ellenőrzését teszi lehetővé.

Megítélésem szerint a kötelezettség teljesítése nem jelent aránytalan terhet egyik szolgáltató esetén sem, mivel számviteli szétválasztási kimutatást az 1. és 2. piacon Kötelezett Szolgáltatók eddig is készítettek, annak alkalmazásában gyakorlatuk van, a 3. piacon Kötelezett Szolgáltató pedig jogelődje vonatkozásában készített számviteli szétválasztási kimutatást, így annak további alkalmazása nem jelent érdemi többletterhet a Kötelezett Szolgáltatók számára.

Megállapítottam tehát, hogy a számviteli szétválasztási kötelezettség elősegíti az árjellegű lehetséges versenytorzító magatartások (túlzó árazás/keresztfinanszírozás, ragadozó/felfaló árazás) kezelését, valamint az Eht. 105. § (2) bekezdésével összhangban az átlátható működéssel kapcsolatos kötelezettség, illetve az árpréstílalom teljesítésének ellenőrzését, ezért ennek a kötelezettségnek a 4. piacra vonatkozó HF/23144-2/2010. sz. határozat II. számú melléklet szerinti fenntartása arányos és indokolt.

Az NHH Tanácsa a DH-23398-30/2007. sz. határozattal lezárt második piacelemzés során is kiróta ezen kötelezettséget, amelyeket megalapozó tények azóta sem változtak lényegesen.

A számviteli szétválasztási kötelezettség pontos tartalmának meghatározásakor (lásd: 4. piacra vonatkozó HF/23144-2/2010. sz. határozat II. számú melléklet) a Tanács DH-26149-18/2007. számú határozatának I. számú mellékletében foglalt szabályokhoz képest egyrészt az időközben lezajlott technológiai fejlődés került követésre, amelynek során új technológiák jelentek meg és emelkedtek be a szolgáltatási piacba. Ennek érdekében pontosításra, kibővítésre kerültek az elkülönítetten kimutatandó üzletágakon belül értelmezendő egyes szolgáltatások, valamint az ezekhez kapcsolódó kimutatások a bevételekre vonatkozóan. Egyes, technológiailag kötött definíciókat, megnevezéseket azért kellett módosítani, hogy az új technológiákkal kibővült szolgáltatások tekintetében is értelmezhetők legyenek. Más esetekben kifejezetten az volt a módosítás indoka, hogy a kimutatások technológiasemleges módon (tehát attól függetlenül, hogy a szolgáltatók milyen technológia alkalmazásával nyújtják a szolgáltatásokat) tartalmazzák a megkívánt adatokat.

Változtatásokat indukált továbbá az is, hogy a fent említett határozathoz képest időközben megjelent a Tanács DH-25712-47/2008. számú határozata a mobil hívásvégződtetési piac elemzéséről, amely rendezte a mobil és helyhez kötött üzleti területtel egyaránt rendelkező szolgáltatók számviteli szétválasztási kimutatására vonatkozó speciális szabályokat; így ezek a szabályok kikerültek a 4. piacra vonatkozó HF/23144-1/2010. sz. határozat II. számú mellékletéből. Mindezen változtatásokat a szabályozott területek számviteli szétválasztási kimutatásokban történő egyértelműen elkülönült megjelenítése tette szükségessé.

II. Jogutódlás esetén alkalmazandó szabályok

A jelen eljárás a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) hatálybalépését követően hivatalból került megindításra.

Az Eht. 23. §-a szerint a Hatóság a piaci felügyelettel és piaci szabályozással kapcsolatos eljárásokban az e törvényben foglalt eltérésekkel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény (Ket.) rendelkezései szerint jár el. A Ket. 16. §-a mind az eljárás során, mind a határozat jogerőre emelkedését követő jogutódlással kapcsolatban tartalmaz előírásokat, azonban jelen határozat és eljárás sajátosságai okán indokoltnak láttam jelen határozat rendelkező részében szintén rögzíteni a határozatban előírt, illetve módosított kötelezettségek kapcsán a jogutódlás esetén a Kötelezett Szolgáltató(k), illetve jogutódja(ik) által alkalmazandó szabályokat.

A rendelkező rész II. pontjában foglalt szabályok előírására az alábbi ok miatt volt szükség:

- Bár a Ket. 16. §-a értelmében a Kötelezett Szolgáltató jogutódja nem mentesülhet a jogelőd Kötelezett Szolgáltatót korábban a határozat alapján terhelő kötelezettségek alól, de az Eht. 52-57. §-a szerinti eljárás olyan speciális, általában kötelezettségek kiszabásával is együtt járó hatósági eljárás, amelyben a kötelezettségek jogutódlásáról célszerű speciálisan is rendelkezni.

A határozat rendelkező része –figyelemmel az eljárás és határozat általánostól eltérő, speciális jogi jellegére – külön szabályt tartalmaz egyetemes (általános) és az egyedi (ügyleti) jogutódlás esetére.

- Egyedi (ügyleti) jogutódlás esetén – figyelemmel a Ket. 16. §-ában foglalt rendelkezésre – az ügyleti jogutódo(ka)t terheli a jogelőd jelentős piaci erejű szolgáltatót terhelő valamennyi kötelezettség, az azt kirovó határozatban meghatározott tartalommal. Az ügyleti jogutódlás esetén tehát a jogutód valamennyi – jelen határozatban kiszabott, Kötelezett Szolgáltatót terhelő – kötelezettséget a határozatban foglaltak szerinti tartalommal köteles továbbra is jogfolytonosan teljesíteni.
- Egyetemes (általános) jogutódlás eseteit a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) határozza meg. Tekintettel arra, hogy a felek magánjogi viszonyaiba történő beavatkozásra – így a Gt. szerinti jogutódlási formák (társasági formaváltás, egyesülés, szétválás) eseteinek külön vizsgálatára – hatáskörrel nem rendelkezem, ezért csak a Ket. 16. §-a által is szabályozott általános jogutódlás esetére általánosságban és csak a határozattal érintett kötelezettségekre vonatkozóan rendeztem a jogutódlás kérdését. Az Eht.-ben szabályozott, az Elnök által kiszabható kötelezettségek egyrészt önmagukban is változatos képet mutatnak aszerint, hogy azok miképpen terhelik a Kötelezett Szolgáltatókat, másrészt az Eht. hatálybalépését követően már az Elnök határozza meg a jelentős piaci erejű szolgáltatókat terhelő kötelezettségek pontos tartalmát, ezért az általános jogutódlás esetére előírt rendelkezés szerint a jelentős piaci erejű szolgáltatót jelen határozat

alapján terhelő kötelezettség annak határozatban meghatározott céljához, jellegéhez és tartalmához igazodva fogja terhelni a jogutódlással létrejött szolgáltató(ka)t. Ebből következően mindig a jogutódlás konkrét esetében állapítható meg az, hogy a jogutódot miképpen terhelik a korábbi kötelezettségek, figyelembe véve azt, hogy a Ket. 16. §-a értelmében a Kötelezett Szolgáltató jogutódja nem mentesülhet a Kötelezett Szolgáltatót korábban jelen határozat alapján terhelő kötelezettségek alól.